

**T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**SAROS KÖRFEZİ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ
SOSYO - EKONOMİK, TARİHİ VE KÜLTÜREL DEĞERLERİN
ARAŞTIRILMASI PROJESİ
KESİN RAPOR**

Proje Sahibinin Adı	T.C. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Adresi	Alparslan Türkeş Caddesi 31. Sokak 10 No'lu Hizmet Binası 06510 Beştepe / Yenimahalle - Ankara
Telefon ve Faks Numaraları	Telefon: 0 (312) 222 12 34 Faks: 0 (312) 222 26 61
Projenin Adı	Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo- Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması Projesi
Projenin Yeri	Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi
Raporu Hazırlayan Kuruluş	OLGU ARAŞTIRMA VE PAZ. HİZ. LTD. ŞTİ.
Adresi	Hürriyet Cad. No: 159/C Dikmen - Ankara
Telefon ve Faks Numarası	Telefon: 0 (312) 480 66 44 Faks: 0 (312) 480 22 77
Ara Rapor Sunum Tarihi	10.11.2011

ARAŞTIRMA EKİBİ
Araştırma Koordinatörü / Sosyolog: Prof. Dr. NeŐe ÖZGEN
İstatistikçi: Doç. Dr. Erdem KARABULUT
Restorasyon Uzmanı / Mimar: Yrd. Doç. Dr. Tülay CANİTEZ
Şehir Plancısı: Gökhan ÜNAL
ANKETÖRLER
Ali CoŐkun KOÇ
Azmi AYDIN
Ali AYDIN
Filiz AYDIN
Nihan DEMİRAY
TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ PROJE EKİBİ
Genel Müdür: Osman İYİMAYA
Araştırma ve İnceleme Őube Müdürü: Ümit TURAN
Proje Kontrol Teşkilat Üyesi: Hatice ÜNCÜ
Proje Kontrol Teşkilatı Üyesi: Reyhan ÖZDEMİR
Proje Kontrol Teşkilatı Üyesi: Mustafa UZUN

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM	21
1. GİRİŞ	21
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	21
1.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	22
1.3. ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ.....	22
1.4. SORU FORMUNUN DÜZENLENMESİ VE ZAMANLAMA.....	24
1.5. DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER.....	24
1.6. ODAK GRUP GÖRÜŞMELERİ	24
1.7. ÖRNEKLEM SEÇİMİ VE ANKETİN UYGULANMASI	25
1.8. ARAŞTIRMANIN ALAN ÇALIŞMASI VE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER.....	26
İKİNCİ BÖLÜM	29
2. ARAŞTIRMA ALANININ MEVCUT DURUMU	29
2.1. BÖLGENİN TARİHİ VE ÖNEMİ.....	31
2.2. COĞRAFİ KONUM	32
2.3. İDARİ YAPI	33
2.4. DEMOGRAFİK YAPI.....	33
2.4.1. BOLAYIR BELDE BELEDİYESİ.....	35
2.4.2. KAVAKKÖY BELDE BELEDİYESİ.....	36
2.4.3. OCAKLI KÖYÜ	36
2.4.4. YENİKÖY.....	37
2.4.5. GÜNEYLİ KÖYÜ.....	38
2.4.6. KORUKÖY.....	38
2.5. SOSYO-EKONOMİK YAPI.....	39
2.5.1. SAROS KÖRFEZİ YERLEŞİM ÖZELLİKLERİ	39
2.5.2. YERLEŞİM YERLERİ BAZINDA SOSYAL EKONOMİK DURUM.....	39
2.5.2.1. BOLAYIR BELDE BELEDİYESİ	40
2.5.2.2. KAVAKKÖY BELDE BELEDİYESİ.....	40
2.5.2.3. OCAKLI KÖYÜ.....	41
2.5.2.4. YENİKÖY KÖYÜ	42
2.5.2.5. GÜNEYLİ KÖYÜ	43
2.5.2.6. KORUKÖY KÖYÜ	45

2.5.3. REKREASYON VE TURİZM.....	46
2.5.4. TARIM VE HAYVANCILIK.....	46
2.5.5. BALIKÇILIK	47
2.5.6. ALTYAPI.....	47
2.5.7. DALIŞ TURİZMİ.....	47
2.5.8. SAROS KÖRFEZİ ÖÇKB'YE YÖNELİK FARKLI KURULUŞLARIN GÖRÜŞLERİ.....	50
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	54
3. ALAN ÇALIŞMASI BULGULARI, DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR	54
3.1. GÖRÜŞÜLEN HANELERİN TOPLAM NÜFUSU	55
3.2. GÖRÜŞÜLEN HANE HALKININ YAŞ DAĞILIMLARI.....	57
3.3. HANE HALKLARININ CİNSİYET VE EĞİTİM DAĞILIMLARI:	58
3.4. YERLEŞİMLERE GÖRE HANEDE YAŞAYAN BİREY SAYILARI VE EĞİTİM DURUMU DAĞILIMLARI.....	60
3.5. YERLEŞİMLERE GÖRE HANE HALKININ İSTİHDAMI VE İŞTEKİ KONUMLARI 62	
3.6. HANE HALKI NÜFUSUNUN İSTİHDAMDAKİ KONUMU.....	62
3.7. YERLEŞİM YERLERİNE GÖRE NÜFUS	65
3.8. YAŞ, CİNSİYET VE EĞİTİM DURUMU.....	72
3.9. KONUT VE ARAZİ MÜLKİYETİ VE AİLELERİN REFAH VE GEÇİMLERİ.....	83
3.10. HANELERİN GEÇİM VE REFAH DÜZEYLERİ	91
3.10.1. ARAZİ VE TARLA MÜLKİYETİ	93
3.10.2. ARAZİ ŞARTLARI VE YAPILAN TARIMIN NİTELİĞİ:.....	95
3.10.3. HAYVANCILIK VE HAYVAN BESLEME:	101
3.10.4. İHTİYAÇLAR İÇİN KENTİN KULLANIMI	103
3.11. ÖZEL ÇEVRE ŞARTLARI ÜZERİNE BİLGİ, DURUM BİLGİSİ , TUTUM VE FARKINDALIK SONUÇLARI	105
3.11.1. BÖLGEDE YAŞAYANLARIN KENDİ DURUMUNA YÖNELİK BİLGİ VE İLGİSİ	105
3.11.2. ÖÇKB'YE İLİŞKİN FARKINDALIKLAR.....	107
3.12. ÇEVRE VE KORUMACILIK ALANINA YÖNELİK TUTUM, BEKLENTİ VE HEDEFLER.....	127
3.12.1. ÇEVRENİN KORUNMASINA YÖNELİK TUTUMLAR	127
3.12.2. BÖLGEYE YÖNELİK BEKLENTİLER VE YÖNETİME KATILMA İSTEKLİLİĞİ:.....	134
3.12.3. SİZCE BÖLGE NE YÖNDE GELİŞMELİDİR?.....	134

3.12.4. BÖLGENİN GELİŞME SÜRECİNDE ROL ALMA İSTEĞİ	140
3.13. ODAK GRUP TOPLANTILARI VE DERİNLEMESİNE MÜLAKATLARIN SONUÇLARI	148
3.13.1 FARKLI GRUPLARIN KONUNUN ÖNEMİNE İLİŞKİN İÇ VE DIŞ ÇELİŞKİLERİ TANIMLAMA BİÇİMLERİ	152
3.13.2. SWOT ANALİZİ	158
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	164
4. GELENEKSEL MİMARİ YAPI ENVANTERİ VE YERLEŞİM ENVANTERİ ARAŞTIRMASI.....	164
4.1. GELENEKSEL MİMARİ YAPI ENVANTER ARAŞTIRMASI SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	164
4.1.1. BOLAYIR	169
4.1.2. KAVAKKÖY BELDESİ	173
4.1.3. OCAKLI KÖYÜ	177
4.1.4. GÜNEYLİ KÖYÜ.....	180
4.1.5. KORUKÖY.....	184
4.1.6. YENİKÖY.....	186
4.2. MİMARİ DEĞERLENDİRME/SONUÇ VE ÖNERİLER.....	190
4.2.1. SORUN VE TEHDİTLER	190
4.2.2. SAROS KÖRFEZİ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ GELENEKSEL MİMARİ DOKULARININ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNE İLİŞKİN PLANLAMAYA ESAS OLUŞTURACAK ÖNERİLER.....	191
4.3. YERLEŞİM ENVANTERİ ÇALIŞMASI SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	192
RAPOR EKLERİ.....	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
EK 1. GELENEKSEL MİMARİ YAPI ENVANTERLERİ	203
EK 2. YERLEŞİM ENVANTERLERİ.....	437
EK 3. HANE HALKI ANKETİ SORU FORMU	471
KAYNAKLAR	487

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Odak Grup Toplantıları.....	25
Tablo 2. Örneklem Dağılımı	25
Tablo 3. Saros Körfezi ÖÇKB'NİN 1935-2010 Yılları Arasındaki Nüfusu	33
Tablo 4. Saros Körfezi ÖÇK Bölgesi 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu.....	34
Tablo 5. Bolayır 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu	35
Tablo 6. Kavakköy 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu.....	36
Tablo 7. Ocaklı 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu	36
Tablo 8. Yeniköy 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu	37
Tablo 9. Güneyli Köyü 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu	38
Tablo 10. Koruköy 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu	38
Tablo 11. Saros Körfezi ÖÇKB Karşılaştırmalı Sosyo-Ekonomik Yapı	51
Tablo 12. Çanakkale ve İlçe Nüfusları.....	55
Tablo 13. Görüşülen Hanelerin Toplam Nüfusu	56
Tablo 14. Hane Halkı Nüfus Dağılımı	56
Tablo 15. Hane Halkı Yaş Dağılımları	57
Tablo 16. Nüfusun Yaş Dağılımı	57
Tablo 17. Hane Halkı Nüfusunun Cinsiyet Yapısı.....	58
Tablo 18. Hane Halkı Nüfusunun Eğitim Düzeyi.....	59
Tablo 19. Belediye/Köy * S1. Hanenizde Kaç Kişi Yaşıyor?	60
Tablo 20. Belediye/Köy * Eğitim Durumu	61
Tablo 21. Hane Halkı Nüfusunun Çalışma Durumu.....	62
Tablo 22. Hane Halkı Nüfusunun İstihdamdaki Konumu	63
Tablo 23. Hane Halkı Nüfusunun Çalıştığı Sektör	63
Tablo 24. Belediye/Köy * İstihdam Durumu	64
Tablo 25. Saros Körfezi Nüfus Dağılımı (1935-2010)	65
Tablo 26. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz?	66
Tablo 27. Belediye/Köy * Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz?	67
Tablo 28. Belediye/Köy * İkinci Konut Sahibi.....	68
Tablo 29. Göç Edilen Bölgelere Göre Dağılım.....	69
Tablo 30. Göç Alınan İllere Göre Dağılım.....	69
Tablo 31. Göç Edenlerin Yerleşme Nedenleri?	70
Tablo 32. Göç Etme Nedenleri.....	70
Tablo 33. Göç edilen yerler	71

Tablo 34. Burada Yaşamaktan Memnun Musunuz?	71
Tablo 35. Neden Memnun Değilsiniz?	71
Tablo 36. Cinsiyet	72
Tablo 37. Yaş	72
Tablo 38. Eğitim Durumu	73
Tablo 39. Hanenizde Kaç Kişi Yaşıyor? * Eğitim Durumu	74
Tablo 40. Mesleklerin Dağılımı, İstihdam Ve Çalışma	74
Tablo 41. İstihdam Dağılımı	75
Tablo 42. Sosyal Güvenceniz Var Mı?	76
Tablo 43. Yaş * İstihdam Durumunuz	77
Tablo 44. Hanenizde Kaç Kişi Yaşıyor? * İstihdam Durumunuz	78
Tablo 45. Yaş * Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir?	79
Tablo 46. Eğitim Durumu * Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir?	80
Tablo 47. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz * Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir?	82
Tablo 48. Konut Tipi	83
Tablo 49. Yapı Türü	83
Tablo 50. Mülkiyet Durumu	84
Tablo 51. Konutun Sahibiyseniz Nasıl Aldınız?	84
Tablo 52. Oda Sayısı	85
Tablo 53. Ev Büyüklüğü	86
Tablo 54. Kendinize Ait Başka Bir Eviniz Var Mı?	86
Tablo 55. Sahip Olunan Diğer Ev Sayısı	87
Tablo 56. Diğer Evlerin Bulunduğu Bölgeler	87
Tablo 57. Diğer Evlerin Bulunduğu İller	88
Tablo 58. Konutunuza Su Temini Çoğunlukla Nereden Sağlanıyor?	88
Tablo 59. Konutunuzda Müştemilat Var mı?	88
Tablo 60. Müştemilat Kullanım Amacı	89
Tablo 61. Konutunuzda Atık Suyunu Nasıl Dışarı Veriyorsunuz?	89
Tablo 62. Bölgenizde Atık Suların Arıtımı Yapılıyor Mu?	90
Tablo 63. Bölgenizde Katı Atıklar Çöpler Ne Yapılıyor?	90
Tablo 64. Çöp Kim Tarafından Toplanıyor?	91
Tablo 65. Hanede Bulunan Eşyalar Ve Araçlar	91
Tablo 66. Kaç Kişi Çalışıyor?	92
Tablo 67. Hanenizde İş Arayıp Bulamayan Kişiler Var mı?	92
Tablo 68. Ailenizin Düzenli Geliri Var mı?	92
Tablo 69. Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir?	92
Tablo 70. Kirada veya İşlettiğiniz İşyeriniz Var mı?	93
Tablo 71. Arazi ya da Tarlanız Var mı?	93

Tablo 72. Nasıl Aldınız?	94
Tablo 73. Satın Almışsa Kaç Yıl Önce Aldınız?.....	94
Tablo 74. Tarımsal Üretim Yaptığınız Arazinin Mülkiyet Durumu Nedir?	95
Tablo 75. Sulu Tarım Yapıyor Musunuz?	96
Tablo 76. Sulu Tarım Yaptığınız Araziniz Kaç Dönüm?.....	96
Tablo 77. Sulu Tarımda Sulama Suyunuzun Kaynağı Nedir?.....	97
Tablo 78. Sulu Tarımda Sulamayı Nasıl Yapıyorsunuz?	97
Tablo 79. Kuru Tarım Yapıyor Musunuz?.....	97
Tablo 80. Kuru Tarım Yaptığınız Arazi Kaç Dönüm?.....	98
Tablo 81. Kuru Tarımda Ekilen Ürünler (Birinci Öncelikli).....	99
Tablo 82. Kuru Tarımda Ekilen Ürünler (İkinci Öncelikli)	99
Tablo 83. Kuru Tarımda Ekilen Ürünler (Üçüncü Öncelikli)	99
Tablo 84. Sulu Tarımda Ekilen Ürünler (Birinci Öncelik).....	100
Tablo 85. Sulu Tarımda Ekilen Ürünler (İkinci Öncelik)	100
Tablo 86. Tarımsal İlaç ve Gübre Kullanıyor Musunuz?	100
Tablo 87. Tarımsal Üretimde Elde Ettiğiniz Ürünleri Nasıl Değerlendiriyorsunuz?	101
Tablo 88. Hanenizde Hayvan Besliyor Musunuz?	101
Tablo 89. Besi veya Süt İçin Sürünüz Var mı?	102
Tablo 90. Hayvan Sayıları.....	102
Tablo 91. Hayvanlarınızı, Yaşadığınız Yere Yakın Çayır/Merada Mı Otlatıyorsunuz?	102
Tablo 92. Hayvanlarınızın Suyunu Nereden Sağlıyorsunuz?	103
Tablo 93. Hayvancılıktan Elde Ettiğiniz Ürünleri Nasıl Değerlendiriyorsunuz?	103
Tablo 94. Günlük İhtiyaç	103
Tablo 95. Haftalık İhtiyaç	103
Tablo 96. Ulaşım.....	104
Tablo 97. Dayanıklı Tüketim	104
Tablo 98. Özel Çevre Koruma Kurumunu Duydunuz Mu?.....	105
Tablo 99. 'Evet'se Nereden Duydunuz?	105
Tablo 100. Bölgenizin Özel Çevre Koruma Bölgesi Kapsamına Alındığını Biliyor musunuz? ..	105
Tablo 101. Yörenizin ÖÇKB Olması Nedeniyle Herhangi Bir Toplantı Veya Eğitim Programı Düzenlendi Mi?	106
Tablo 102. 'Evet'se, Bu Toplantılara Katıldınız Mı?	106
Tablo 103. 'Hayır'sa, Neden Katılmadınız?	106
Tablo 104. Özel Çevre Koruma Bölgesi İçinde Ev, İşyeri Ve/Veya Tarlanız Var Mı?.....	106
Tablo 105. Evin Mülkiyet Durumu	106
Tablo 106. İşyerinin Mülkiyet Durumu	107
Tablo 107. Tarlanın Mülkiyet Durumu	107
Tablo 108. Sizce Neden ÖÇK Bölgesi İlan Edilmiştir?.....	108

Tablo 109. Köyünüzde Sağlık Veya Diğer Amaçlar İçin Bitki Toplanmakta Mıdır?	109
Tablo 110. 'Evet'se, hangi bitkiler?.....	109
Tablo 111. Saros Körfezi'nin En önemli Sorunları	110
Tablo 112. Yörenizdeki Çevre Problemlerinin Çözümü İçin En Etkili Kurum Kim/Ne Olabilir? .	110
Tablo 113. Çevre Sorunlarına Yaklaşımlar.....	111
Tablo 114. Koruma Alanı İle İlgili Kurallar/Yasaklar Var Mıdır?	112
Tablo 115. İmar Ve Yapılaşmaya İlişkin Uygulamalar	112
Tablo 116. Madencilğe İlişkin Uygulamalar	113
Tablo 117. Turizm Ve Turistik Tesislere İlişkin Uygulamalar	113
Tablo 118. Denizin ve deniz kıyısının korunması ve kullanımına ait düzenlemeler.....	113
Tablo 119. Yaban hayatının ve su kaynaklarının korunması	114
Tablo 120. Ormana Yönelik Uygulamalar.....	114
Tablo 121. Yaşadığınız Bölgedeki Kişiler Bu Alanın Korunması İle İlgili Kurallara Ne Derecede Uyuyorlar?	115
Tablo 122. Hiç Uymamakta İseler, Neden?	115
Tablo 123. Doğal Alana Zarar Veren Faaliyetler	115
Tablo 124. İkinci Konut Sahibi * Tabiat Varlıklarını Koruma Gene Müdürlüğü'nü duydunuz mu?	116
Tablo 125. İkinci Konut Sahibi * Bölgenizin Özel Çevre Koruma Bölgesi Kapsamına alındığını biliyor musunuz?	117
Tablo 126. Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir * Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nü Duydunuz Mu?.....	117
Tablo 127. Kentinizin/Köyünüzün Korunmasından Kim Sorumlu Olmalıdır?	118
Tablo 128. İkinci Konut Sahibi ve Köylülerin Çevre Konusundaki Değerlerindeki Farklılıklar...	118
Tablo 129. Oturduğu Konuta Sahip Olanlar ile Geçici Yerleşiklerin Çevre Konusundaki Görüş Farklılıkları	120
Tablo 130. İkinci Konut Sahipleri ile Köylülerin Denetimin Kimin Yapması Gerektiğine Dair Görüş Farklılıkları	120
Tablo 131. Yaş Gruplarına Göre Çevre Sorunları	122
Tablo 132. "Koruma Alanına Zarar Verenler Cezalandırılmalıdır" Düşüncesine Katılıyor Musunuz?	123
Tablo 133. İzinsiz İnşaat Yapılması.....	124
Tablo 134. İkinci Konut Sahibi * İzinsiz İnşaat Yapılması	125
Tablo 135. Yaşadığınız Kent/Köyünüz En Çok Hangi Amaca Hizmet Etmelidir?	125
Tablo 136. Yörenizin Çevre Değerleri Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?	126
Tablo 137. Ev	127
Tablo 138. İşyeri	127
Tablo 139. Tarla.....	127

Tablo 140. ÖÇK Bölgesi'nde Yaşamının Zorlukları	128
Tablo 141. Eviniz, İşyeriniz Ve/Veya Tarlanızın Bulunduğu Yerde Doğal Kaynaklı Sorunlar Yaşadınız mı?.....	129
Tablo 142. 'Evet'se Ne Tür Sorunlar Yaşadınız?.....	129
Tablo 143. Bunların Dışında ÖÇK Bölgesinde Başka Ne Tür Sorunlar Yaşanıyor?.....	130
Tablo 144. Bölgenizin Ulaşım Yolları Nasıl?	130
Tablo 145. Yasal Ve İdari Sorunlar Yaşıyor Musunuz?	131
Tablo 146. 'Evet'se, Ne Tür Sorunlar Yaşıyorsunuz?	131
Tablo 147. Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir * Yasal Ve İdari Sorunlar Yaşıyor Musunuz?...	132
Tablo 148. Eğitim Durumu * Yasal ve idari sorunlar yaşıyor musunuz?	133
Tablo 149. Sizce Yaşanan Bu Sorunların Nedeni Nedir?	133
Tablo 150. Bu Sorunları Çözmesi Gereken Yetkili Kurum Sizce Hangisidir?	134
Tablo 151. Sizce Bölgenizin Gelişmesi Hangi Yönde Olmalıdır?.....	134
Tablo 152. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz * Beldenizin Tarihi, Kültürel Ve Doğal Güzelliklerinin Turizm Adına Yeterince Tanındığını Düşünüyor Musunuz?	135
Tablo 153. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz * Sizce Yöredeki Mevcut Turizm Türleri Yeterli Midir?.....	136
Tablo 154. İkinci Konut Sahibi* Beldenizin Tarihi, Kültürel Ve Doğal Güzelliklerinin Turizm Adına Yeterince Tanındığını Düşünüyor Musunuz?	137
Tablo 155. Sizce Tarımsal Faaliyetlere İlişkin Sorunlara Yönelik Ne Tür Çözümler Getirmeli?	137
Tablo 156. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz * Yöredeki Mevcut Tarım Faaliyetleri Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?.....	138
Tablo 157. Hangi Tür Alternatif Turizm Türlerinin Geliştirilmesi İyi Olur?	139
Tablo 158. Alternatif Turizm (Diğer)	139
Tablo 159. Tanıtım İçin Neler Yapılmalı?	140
Tablo 160. Turizm Sektörü Yukarıda Belirttiğiniz Şekilde Gelişse Nasıl Bir Katılım Sağlamak İsterdiniz?	140
Tablo 161. ÖÇK Bölgesinin Avantajları Var mıdır?.....	141
Tablo 162. ÖÇK Bölgesinin Dezavantajları Var mıdır?.....	141
Tablo 163. İkinci Konut Sahibi * ÖÇK Bölgesinin Avantajları Var mıdır?	141
Tablo 164. Bölgenizde Tarım, Turizm Konusunda Yapılacak Yatırımlar Hakkında Bilginiz Var mı?	141
Tablo 165. ÖÇKB İçin Yönetim Planı Oluşturulsa Ve Korumaya Yönelik Projeler Yapılsa, Katılmak İster Misiniz?	142
Tablo 166. 'Hayır'sa Neden?.....	142
Tablo 167. Eğitim Durumu * ÖÇK Bölgesinin Avantajları Var mıdır?	142
Tablo 168. Bölgeniz ÖÇK Bölgesi İlan Edilmeden Önce Korunuyor muydu?	143
Tablo 169. Bölgeniz Nasıl Korunmalı?	143

Tablo 170. Eğitim Almak İster misiniz?	144
Tablo 171. Hangi Konularda Eğitim Almak İstersiniz?	144
Tablo 172. Hanenizde Kaç Kişi Yaşıyor? * Eğer Gerekirse, Yönetim Planı İle İlgili Eğitim Almak İster Misiniz?	145
Tablo 173. Bölgenizin; Tarihi, Kültürel Ve Çevre Değerlerinin Korunması, Gelişmesi Ve Kalkınması Amacıyla; Kurulu Ya Da Kurulacak Herhangi Bir STK'DA Dernek, Vakıf Vb.) Yer Almak İster Misiniz?	145
Tablo 174. Eğitim Durumu * Bölgenizin; Tarihi, Kültürel Ve Çevre Değerlerinin Korunması, Gelişmesi Ve Kalkınması Amacıyla; Kurulu Ya Da Kurulacak Herhangi Bir STK'DA Dernek, Vakıf Vb.) Yer Almak İster Misiniz?	146
Tablo 175. Hanenizde Kaç Kişi Yaşıyor? * Bölgenizin; Tarihi, Kültürel Ve Çevre Değerlerinin Korunması, Gelişmesi Ve Kalkınması Amacıyla; Kurulu Ya Da Kurulacak Herhangi Bir STK'DA Dernek, Vakıf Vb.) Yer Almak İster Misiniz?	147
Tablo 176. Gruplara Göre Bölgenin Geleceği İle Kendi Geleceğinin Buluşma Ölçütlerini Gösteren Matris	153
Tablo 177. Gruplara Göre Kurumlaşabilme Kapasiteleri, Örgütlenme Talebi, Gelecek Tahayyülü Gösteren Matris	156

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1. Saros Körfezi ÖÇKB Nüfusu ile Çanakkale Nüfusunun Karşılaştırması	57
Grafik 2. Yaş Grubu	58
Grafik 3. Hane Halkı Nüfusunun Eğitim Düzeyi	59
Grafik 4. Hane Halkı Nüfusunun Çalışma Durumu	62
Grafik 5. Hane Halkı Nüfusunun İstihdamdaki Konumu	63
Grafik 6. Hane Halkı Nüfusunun Çalıştığı Sektör	64
Grafik 7. Saros Körfezi Nüfus Dağılımı (1935-2010)	65
Grafik 8. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz?	66
Grafik 9. Yaş	72
Grafik 10. Eğitim Durumu	73
Grafik 11. Eğitim Durumu	75
Grafik 12. İstihdam Dağılımı	75
Grafik 13. Sosyal Güvence	76
Grafik 14. Konut Tipi	83
Grafik 15. Mülkiyet Durumu	84
Grafik 16. Konutun Sahibiyseniz Nasıl Aldınız?	85
Grafik 17. Oda Sayısı	85
Grafik 18. Ev Büyüklüğü	86
Grafik 19. Kendinize Ait Başka Bir Eviniz Var mı?	86
Grafik 20. Sahip Olunan Diğer Ev Sayısı	87
Grafik 21. Müştemilat Kullanım Amacı	89
Grafik 22. Konutunuzda Atık Suyunu Nasıl Dışarı Veriyorsunuz?	90
Grafik 23. Ailenizin Toplam Aylık Geliri Nedir?	93
Grafik 24. Arazi ya da Tarlanız Var mı?	94
Grafik 25. Satın Almışsa Kaç Yıl Önce Aldınız?	95
Grafik 26. Tarımsal Üretim Yaptığınız Arazinin Mülkiyet Durumu Nedir?	95
Grafik 27. Sulu Tarım Yapıyor Musunuz?	96
Grafik 28. Kuru Tarım Yapıyor Musunuz?	98
Grafik 29. Kuru Tarım Yaptığınız Arazi Kaç Dönüm?	98
Grafik 30. Tarımsal İlaç ve Gübre Kullanıyor Musunuz?	100
Grafik 31. Tarımsal Üretimde Elde Ettiğiniz Ürünleri Nasıl Değerlendiriyorsunuz?	101
Grafik 32. Hanenizde Hayvan Besliyor Musunuz?	102
Grafik 33. Çevrenin Kirletilmesi	123
Grafik 34. Ağaç Kesilmesi	124

Grafik 35. Bitki Dokusunun Bozulması	124
Grafik 36. İzinsiz İnşaat Yapılması	125
Grafik 37. Yaşadığınız Kent/Köyünüz En Çok Hangi Amaca Hizmet Etmelidir?	126
Grafik 38. Bölgenizin Ulaşım Yolları Nasıl?	131

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Saros Körfezi ÖÇK Bölgesi	29
Şekil 2. Saros Körfezi Kıyılarında Dalış	49
Şekil 3. Çalışma Alanındaki Hakim Arazi Kullanılışları	196
Şekil 4. Çalışma Alanındaki Hakim Arazi Kullanılışları	197
Şekil 5. Kömür Koyu Tüplü Dalış Merkezi	197
Şekil 6. Askeri Alanlar	198
Şekil 7. Çalışma Alanındaki Ulaşım Ağı	199
Şekil 8. Yazlık Sitelerin Yoğunlaştığı Bölümler	201

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1. Anket Eğitim Çalışmasından Görüntü 1	27
Fotoğraf 2. Anket Eğitim Çalışmasından Görüntü 2	27
Fotoğraf 3. Anket Uygulamasından Görüntü 1	27
Fotoğraf 4. Anket Uygulamasından Görüntü 2	27
Fotoğraf 5. Anket Uygulamasından Görüntü 3	27
Fotoğraf 6. Anket Uygulamasından Görüntü 4	27
Fotoğraf 7. Odak Toplantısından Görüntü 1	28
Fotoğraf 8. Odak Toplantısından Görüntü 2	28
Fotoğraf 9. Bolayır Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:5).....	170
Fotoğraf 10. Bolayır Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:6).....	171
Fotoğraf 11. Bolayır Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:9).....	172
Fotoğraf 12. Bolayır Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:13).....	173
Fotoğraf 13. Kavakköy Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:14)	175
Fotoğraf 14. Kavakköy Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:15)	176
Fotoğraf 15. Kavakköy Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:16).....	177
Fotoğraf 16. Ocaklı Köyü'nde geleneksel konut (Envanter No:25)	179
Fotoğraf 17. Ocaklı Köyü'nde geleneksel konut (Envanter No:26)	180
Fotoğraf 18. Güneyli Köyü'nde geleneksel konut (Envanter No:23)	182
Fotoğraf 19. Güneyli Köyü'nde yer alan neoklasik üslupta tek yapı örneği (Env. No:19)	183
Fotoğraf 20. Koruköy'de geleneksel konut (Envanter No:29)	185
Fotoğraf 21. Koruköy'de geleneksel konut (Envanter No:32)	186
Fotoğraf 22. Yeniköy'de geleneksel konut (Envanter No:33).....	188
Fotoğraf 23. Yeniköy'de geleneksel konut (Envanter No:36).....	189
Fotoğraf 24. Yeniköy Kooperatif Marketi	440
Fotoğraf 25. Yeniköy Köy Meydanı Görünümü	440
Fotoğraf 26. Yeniköy Sokak Görünümü	440
Fotoğraf 27. Yeniköy Genel Görünümü.....	440
Fotoğraf 28. Yeniköy Köy Ahalisi	440
Fotoğraf 29. Yeniköy Sokak Görünümü	440
Fotoğraf 30. Yeniköy Köy Meydanı Görünümü	441
Fotoğraf 31. Yeniköy Köy Camii.....	441
Fotoğraf 32. Yeniköy Arazi Görünümü	441
Fotoğraf 33. Yeniköy Sokak Görünümü	441

Fotoğraf 34. Yeniköy Sokak Görünümü	441
Fotoğraf 35. Yeniköy Köy Çeşmesi	441
Fotoğraf 36. Ocaklı Genel Görünüm	442
Fotoğraf 37. Ocaklı Genel Görünüm	442
Fotoğraf 38. Ocaklı Genel Görünüm	446
Fotoğraf 39. Ocaklı Panoramik Görünümler	446
Fotoğraf 40. Ocaklı Panoramik Arazi Görünümleri	446
Fotoğraf 41. Ocaklı Arazi Görünümü.....	446
Fotoğraf 42. Ocaklı Arazi Görünümü.....	446
Fotoğraf 43. Ocaklı Genel Görünüm	446
Fotoğraf 44. Ocaklı Genel Görünüm	447
Fotoğraf 45. Ocaklı Genel Görünüm	447
Fotoğraf 46. Ocaklı Genel Görünüm	451
Fotoğraf 47. Ocaklı Genel ve Arazi Görünümü.....	451
Fotoğraf 48. Güneyli Genel ve Arazi Görünümü.....	451
Fotoğraf 49. Güneyli Genel ve Arazi Görünümü.....	451
Fotoğraf 50. Güneyli Panoramik Görünüm	451
Fotoğraf 51. Güneyli ve Sahil Genel Görünüm.....	451
Fotoğraf 52. Güneyli Arazi Görünümü.....	452
Fotoğraf 53. Güneyli Genel ve Arazi Görünümü.....	452
Fotoğraf 54. Güneyli Genel ve Arazi Görünümü.....	452
Fotoğraf 55. Güneyli Genel Görünüm	452
Fotoğraf 56. Güneyli Arazi Görünüm.....	452
Fotoğraf 57. Güneyli Genel Görünüm	452
Fotoğraf 58. Güneyli Genel Görünüm	456
Fotoğraf 59. Güneyli Genel Görünüm	456
Fotoğraf 60. Güneyli Genel Görünüm	456
Fotoğraf 61. Bolayır Genel Görünüm	456
Fotoğraf 62. Bolayır Genel Görünüm	456
Fotoğraf 63. Bolayır Genel Görünüm	456
Fotoğraf 64. Bolayır Genel Görünüm	457
Fotoğraf 65. Bolayır Genel Görünüm	457
Fotoğraf 66. Bolayır Genel Görünüm	457
Fotoğraf 67. Bolayır Panoramik Görünüm.....	457
Fotoğraf 68. Bolayır Arazi Görünümü.....	458
Fotoğraf 69. Bolayır Arazi Görünümü.....	458
Fotoğraf 70. Bolayır Kuşbakışı Genel Görünüm.....	458
Fotoğraf 71. Bolayır Arazi Görünümü.....	462

Fotoğraf 72. Bolayır Arazi Görünümü.....	462
Fotoğraf 73. Bolayır Arazi Görünümü.....	462
Fotoğraf 74. Bolayır Arazi Görünümü.....	462
Fotoğraf 75. Koruköy Ana Yol Görünümü	462
Fotoğraf 76. Koruköy Sokak Görünümü.....	462
Fotoğraf 77. Koruköy Kuşbakışı Panoramik Görünüm	462
Fotoğraf 78. Koruköy Kuşbakışı Panoramik Görünüm	462
Fotoğraf 79. Koruköy Kuşbakışı Panoramik Görünüm	463
Fotoğraf 80. Koruköy Kuşbakışı Panoramik Görünüm	463
Fotoğraf 81. Koruköy Arazi Görünümü.....	463
Fotoğraf 82. Koruköy Arazi Görünümü.....	463
Fotoğraf 83. Koruköy Ana Yol Görünümü	464
Fotoğraf 84. Koruköy Kuşbakışı Genel Görünüm.....	464
Fotoğraf 85. Koruköy Kuşbakışı Genel Görünüm.....	464
Fotoğraf 86. Koruköy Kuşbakışı Genel Görünüm.....	464
Fotoğraf 87. Koruköy Kuşbakışı Genel Görünüm.....	464
Fotoğraf 88. Koruköy Kuşbakışı Genel Görünüm.....	464
Fotoğraf 89. Koruköy Kuşbakışı Genel Görünüm.....	468
Fotoğraf 90. Koruköy Kuşbakışı Genel Görünüm.....	468
Fotoğraf 91. Koruköy Genel Görünüm	468
Fotoğraf 92. Koruköy Kuşbakışı Yerleşim Görünümü.....	468
Fotoğraf 93. Kavakköy Arazi Görünümü	468
Fotoğraf 94. Kavakköy Panoramik Görünüm	468
Fotoğraf 95. Kavakköy Panoramik Görünüm	469
Fotoğraf 96. Kavakköy Panoramik Görünüm	469
Fotoğraf 97. Kavakköy Panoramik Görünüm	469
Fotoğraf 98. Kavakköy Panoramik Görünüm	469
Fotoğraf 99. Kavakköy Panoramik Görünüm	470
Fotoğraf 100. Kavakköy Panoramik Görünüm	470

MİMARİ YAPI ENVANTERLERİ

Mimari Yapı Envanteri No: 1 / Bolayır Beldesi	203
Mimari Yapı Envanteri No: 2 / Bolayır Beldesi.....	210
Mimari Yapı Envanteri No: 3 / Bolayır Beldesi.....	215
Mimari Yapı Envanteri No: 4 / Bolayır Beldesi.....	221
Mimari Yapı Envanteri No: 5 / Bolayır Beldesi	226
Mimari Yapı Envanteri No: 6 / Bolayır Beldesi.....	234
Mimari Yapı Envanteri No: 7 / Bolayır Beldesi	240
Mimari Yapı Envanteri No: 8 / Bolayır Beldesi	246
Mimari Yapı Envanteri No: 9 / Bolayır Beldesi	251
Mimari Yapı Envanteri No: 10 / Bolayır Beldesi.....	259
Mimari Yapı Envanteri No: 11 / Bolayır Beldesi.....	265
Mimari Yapı Envanteri No: 12 / Bolayır Beldesi.....	272
Mimari Yapı Envanteri No: 13 / Bolayır Beldesi.....	279
Mimari Yapı Envanteri No: 14/ Kavakköy Beldesi	286
Mimari Yapı Envanteri No: 15 / Kavakköy Beldesi	293
Mimari Yapı Envanteri No: 16 / Kavakköy Beldesi	300
Mimari Yapı Envanteri No: 17 / Kavakköy Beldesi	307
Mimari Yapı Envanteri No: 18 / Güneyli	314
Mimari Yapı Envanteri No: 19 / Güneyli	321
Mimari Yapı Envanteri No: 20 / Güneyli	328
Mimari Yapı Envanteri No: 21 / Güneyli	335
Mimari Yapı Envanteri No: 22 / Güneyli	341
Mimari Yapı Envanteri No: 23 / Güneyli	347
Mimari Yapı Envanteri No: 24 / Güneyli	354
Mimari Yapı Envanteri No: 25 / Ocaklı	361
Mimari Yapı Envanteri No: 26 / Ocaklı	368
Mimari Yapı Envanteri No: 27 / Ocaklı	374
Mimari Yapı Envanteri No: 28 / Ocaklı	380
Mimari Yapı Envanteri No: 29 / Koruköy	387
Mimari Yapı Envanteri No: 30 / Koruköy	394
Mimari Yapı Envanteri No: 31 / Koruköy	400
Mimari Yapı Envanteri No: 32 / Koruköy	407
Mimari Yapı Envanteri No: 33 / Yeniköy.....	412
Mimari Yapı Envanteri No: 34 / Yeniköy.....	418

Mimari Yapı Envanteri No: 35 / Yeniköy.....	426
Mimari Yapı Envanteri No: 36 / Yeniköy.....	432

YERLEŞİM ENVANTERLERİ

Yerleşim Envanteri No: 4 / Bolayır Beldesi	437
Yerleşim Envanteri No: 6 / Kavakköy Beldesi	443
Yerleşim Envanteri No: 2 / Ocaklı	448
Yerleşim Envanteri No: 3 / Güneyli	453
Yerleşim Envanteri No: 5 / Koruköy	459
Yerleşim Envanteri No: 1 / Yeniköy	465

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1976 tarihinde imzalanan “Akdeniz’in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi”ne dayalı olarak, 12.06.1988’de, Başbakanlık’a bağlı Özel Çevre Koruma Bölgesi Başkanlığı geçici olarak ihdas edilmiştir. Söz konusu protokole ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9. maddesinde yer alan, “Bakanlar Kurulu, ülke ve dünya ölçeğinde ekolojik önemi haiz, çevre kirlenme ve bozulmalarına duyarlı alanların, doğal güzelliklerin gelecek nesillere ulaşmasını emniyet altına almak üzere, gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi amacıyla Özel Çevre Koruma Bölgesi tespit ve ilan etmeye, bu alanlarda uygulanacak koruma ve kullanma esasları ile plan ve projelerin hangi Bakanlıkça yürütüleceğini belirlemeye haizdir” hükmü gereğince; 13.11.1989’da Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (ÖÇKKB) kurulmuştur.

Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı 17.08.2011’de kurulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı çatısı altında, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM) olarak teşkilatlanmıştır.

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü bünyesinde Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmiş 15 bölge yer almaktadır. Bu 15 bölgeden biri olan Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi, 22.12.2010’da tespit ve ilan edilmiştir.

Amaç, ilan edilmiş bulunan Özel Çevre Koruma Bölgeleri'nde (ÖÇKB) doğal güzelliklerin, tarihi ve kültürel kaynakların, biyolojik çeşitliliğin, su altı, su üstü canlı ve cansız varlıkların korunmasını ve bu değerlerin gelecek nesillere aktarılmasını, sürdürülebilirlik anlayışı çerçevesinde, bölgelerin ekonomik kalkınmalarını sağlamak ve çevre bilincini arttırmaktır.

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin mevcut temel demografik, ekonomik ve sosyal göstergelerine ilişkin durumunun ortaya konulması ve ‘Yönetim Planı’nın hazırlanması aşamasında; bölgede insan faaliyetleri çerçevesinde, çevreye ilişkin tutum ve davranışların belirlenmesi, bölgedeki sektörler ve sektörler arası etkileşimin tespiti, alanın doğal, tarihi ve kültürel değerlerinin belirlenmesi ile doğa koruma esasları üzerinde baskı oluşturabilecek konuların ortaya konularak, bölgenin

gelecekteki durumunda rol oynayacak eğilimlerin saptanması, bölgeye ilişkin yerleşim geleneksel mimari yapı envanterlerinin hazırlanması, kırsal-kentsel karakteristik ve korunmaya değer özelliklerine ilişkin özgün doku ve kimliğin ortaya çıkartılması, yerleşimlerdeki mimari yapı kimliğinin ve temel yapı tipolojilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi, belediye ve köyler olmak üzere, toplam 11 yerleşim birimini içermektedir. Ancak, Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırlar içinde 5 yerleşim biriminin (bu yerleşim yerleri, Evreşe Belde Belediyesi, Tayfurköy Belde Belediyesi, Değirmendüzü Belde Belediyesi, Fındıklı Belde Belediyesi, Demirtepe Belde Belediyesi'dir) sadece arazileri yer almakta ve hane halkı yaşamamaktadır. Merkezi içinde olan ya da hane halkı yaşayan yerleşim birimi ise 6 tanedir. Bu nedenle araştırmanın saha uygulamasının kapsamı bu 6 yerleşim birimi olarak belirlenmiştir:

- Bolayır Belde Belediyesi,
- Kavakköy Belde Belediyesi,
- Güneyli Köyü,
- Ocaklı Köyü,
- Yeniköy Köyü,
- Koruköy Köyü,

Araştırmanın kapsam ve konusu, iki ana temaya sahiptir. İlk olarak, Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin mevcut durumunun tespiti ve ikinci olarak, yukarıda belirtildiği şekilde, bölgenin geleceğine ilişkin öngörülerini oluşturmaktır.

1.3. ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin sosyo-ekonomik yönü ile ilgili olarak yürütülecek bu araştırmada, mevcut kaynakların yanı sıra, saha araştırması ile birincil veri toplanarak, konu tüm açılardan anlaşılmaya çalışılmıştır. Saha araştırması toplam 5 başlıkta gerçekleştirilmiştir. Bunlar sırasıyla;

1. Hane halkı anketi uygulaması,
2. Geleneksel mimari yapı envanteri araştırması,

3. Yerleşim envanteri araştırması,
4. Odak grup toplantıları,
5. Derinlemesine görüşmeler.

Bu çalışmada öncelikli olarak, genel bir çerçevede, Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin temel demografik özellikleri ile sosyo-ekonomik yapısı araştırılmıştır. Ayrıca temel yönetim yapısı ve güç ilişkilerini belirlemek için, bölge kurum ve kuruluşlarının oluşturduğu *paydaşlar analizleri* yapılmıştır.

Çalışmanın sosyal boyutunun yanı sıra, yerleşim alanlarının mimari özgün karakteristiklerini ortaya koyan, Mimari Yapı ve Kırsal Yerleşim Envanterleri ile veri toplama gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmalar, nicel ve nitel analizleri kapsayacak şekilde, ancak başlangıçta hipotezler kurmaksızın ve 'Önce Saha' anlayışıyla gerçekleştirilmiştir. 'Önce Kuram' metodlarından farklı olarak, 'Önce Saha' metodu, bir hipotezler zincirine bağlı olmaksızın, önceliği yerleşim içinde ve güç kalıpları içerisinde yer alanların görüş, öneri ve taleplerini saptamak üzerine dayalıdır. Sonrasında, bu yeni durumla karşılaşan sosyal yapının istek ve tutumları ve beklenti düzeyleri, mevcut literatürdeki diğer çalışmaların evrensel sonuçlarıyla karşılaştırılır. Böylece ele alınan yapının diğer alanlardan farkları ve benzerlikleri yoluyla bir kuramsal öneriler demetine ulaşılır.¹ Bu metod, araştırmacıya çalışma alanı *emik ve etik olarak*² birlikte değerlendirme şansını vermektedir.

Bu bağlamda çalışma üç aşamadan oluşmuştur. Nicel ve nitel analizlerin birlikte yürütüldüğü bu çalışmada ilk olarak 400 kişilik bir *anket çalışmasıyla*, hane halklarının ve hane halkı reisinin mevcut demografik, sosyal ve ekonomik durumunu profili çıkarılmış, ayrıca ÖÇK konusundaki tutum ve beklentilerini araştırılmıştır.

Hane anketlerini, nitel değerlendirme teknikleri arasında yer alan *Odak Grup* çalışmaları izlemiştir. Odak Grupların literatürde öngörülen sayıda, 'Çıkar birliği homojenitesi içinde' yer alan temsilcilerden seçimine özen gösterilmiştir³.

---

¹ Neuman, W. L. 2007. *Toplumsal Araştırma Yöntemleri*. Sentez Yay. Cilt 1 ve Cilt 2; Punch, K. F. 2005. *Sosyal Araştırmalara Giriş*. Siyasal Yay.

² Emik ve Etik yaklaşım tartışması için bkz. Marsden, P., (1993) "Two Faces of Methodology", rew. By Costner, H., L., 1994, *Contemporary Sociology*, vol: 23, no: 6, (Nov. 1994, s:894-895; Tomaselli, K.G., (2003), "Stories to Tell, Stories to Sell: Resisting to Textualization", *JSTOR, Cultural Studies*, <http://www.tandf.co.uk/journals>.

³ Silverman, D.1999. "Research and Social Theory" (ed.) C. Seale. *Researching Society and Culture*. P: 98-110.

1.4. SORU FORMUNUN DÜZENLENMESİ VE ZAMANLAMA

Hane halkı anketi ile araştırma alanı içinde kalan hanelerin genel sosyo-ekonomik durumları, çevre sorunları ve yönetim planına ilişkin genel görüş ve beklentileri hakkında bilgilerin toplanması amaçlanmıştır.

Hane halkı anketi, yüz yüze görüşmeler yoluyla yapılmıştır ve soru formunda açık ve kapalı uçlu sorular yer almıştır.

1.5. DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER

İki ayrı derinlemesine görüşme akışı hazırlanmıştır: Bunlar, kamu kurumları temsilcilerine yönelik derinlemesine görüşme akışı ve yerleşim yerleri temsilcilerine ya da muhtarlaraya yönelik derinlemesine görüşme akışıdır.

Üçüncü aşamada yapılmış olan *Derinlemesine Mülakatlar* ise, nitel bir sınıama analizi oluşturmak amacıyla tasarlanmıştır. Burada temel olarak iki gruptan söz edilebilir: Taraflar/ Paydaşlar (Karar alacak olanlar) ve Resmi makamlar (Karar uygulayıcıları) Toplam 33 görüşme planlanmıştır.

Bu amaçla, Derinlemesine Mülakat görüşmelerinden Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün (TVKGM) önerdiği bazı kurumlar çıkartılmış, bazı STK'lar eklenmiştir

Derinlemesine Mülakatlar, temel olarak, TVKGM'NİN de resmi bilgi alabileceği kurumsal bilgilerin ötesinde, *karar uygulayıcıları* olarak gördüğümüz resmi kurum yöneticilerinin duruma ilişkin kurumsal ve kişisel görüş ve önerilerini almayı, aynı zamanda TVKGM'NİN çeşitli fazlarına dair '*farkındalık yaratma*' ve '*yönetişim temeline odaklandırma*'yı hedeflemektedir. Bu amaçla, karar uygulamadaki ilk basamaklar olmayan kurumlar örneğin Milli Eğitim kurumları veya Halk Eğitim Kurumu gibi, Müze Müdürlüğü gibi bazı ikincil ve politika üretemeyecek kurumlar ile görüşülmemiştir.

Öte yandan derinlemesine mülakatların temelinde mevcut durumun tespiti kadar, istek, talep ve önerilerin dile getirilmesi ve kısmi mutabakatların iletilmesi de olduğundan, çeşitli STK'ların ve ÖÇK konusunda söz sahibi olan/olacak çeşitli kurumların (Barolar, Sendikalar vb.) mutlaka yer bulması gerekmektedir. Bu nedenle TVKGM'nin önerisine bazı ekler de yapılmış, böylece toplam 27 derinlemesine mülakat tanımlanmıştır.

1.6. ODAK GRUP GÖRÜŞMELERİ

Odak grupların seçimi ve grupların oluşmasında 'Çıkar birliği homojenitesi içinde' olanlar arasından, temsil gücü yüksek ve aynı zamanda konuyla ilgili görüş bildirmeye

yakın ve istekli olanlar ile isteksiz ve uzak olanların uygun dağılımı gözetilmiştir. Toplam 5 odak grup toplantısı yapılmıştır. Gerçekleşmeler ve detayları şöyledir:

Tablo 1. Odak Grup Toplantıları

	Katılan Grup	Katılanlar Sayı ve kategorileri
Odak Grup Toplantısı-1	Turizm İşletmecisi 1, Otel İşletmecisi 1, Öğretim Üyesi 3, Dalış Merkezi 2 Balıkçı 3	10 Kişi
Odak Grup Toplantısı-2	Çiftçiler, Hayvancılık Yapanlar	8 Kişi
Odak Grup Toplantısı-3	Yöre Esnafları	9 Kişi
Odak Grup Toplantısı-4	Kadınlar Memur 1, Çiftçi 1, Turizm İşletmecisi 2	4 Kişi
Odak Grup Toplantısı-5	Evreşe Derneği, Tarih Ve Çevre Koruma Derneği, İkinci Konut Site Yöneticileri, Güneyli Sahili Güzelleştirme Derneği, Bolayır Tarım Kalkınma Koop. Kavakköy Su Ürünleri Birliği, Çevre Sağlığı, Fındıklı Köyü Su Ürünleri Koop. Güneyli Kalkınma Koop.	17 Kişi

Gerek derinlemesine mülakatların, gerek odak grup toplantılarının ve gerekse anketin açık uçlu sorularının ayrıntılı analizleri, SWOT analizi uygulaması ve öngörülerin tespitinde kullanılmıştır.

1.7. ÖRNEKLEM SEÇİMİ VE ANKETİN UYGULANMASI

Araştırmada üç görüşme tekniği kullanılmıştır. Yüz yüze görüşme ile kantitatif (nicel), derinlemesine görüşme ve odak grup toplantıları ile kalitatif (nitel) veriler elde edilmiştir.

Nicel veriler aşağıdaki örneklem dağılımına göre gerçekleştirilmiştir. ÖÇK Bölgesinde yerleşimi olmayan köyler ve beldeler kapsam dışı bırakılmıştır. Görüşmeler ÖÇK Bölgesi içinde kalan yerleşim yerlerinde gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2. Örneklem Dağılımı

	Nüfus	Hane Sayısı	Toplam
Bolayır Belde Belediyesi	1365	359	142
Kavakköy Belde Belediyesi	825	217	69
Ocaklı	130	34	13
Yeniköy	643	169	51
Güneyli	666	175	86
Koruköy	363	96	39
Toplam	3992	1051	400

Örnekleme için ortalama hane halkı büyüklüğü 3.8 olarak alınmıştır. Yerleşim yerlerinden seçilecek hane halkı sayısını yerleşim yerlerinin büyüklüğüne orantılı olarak seçilmiştir. Yerleşim yerlerinde sokaklar küme olarak kabul edilmiştir. Görüşmelerin gerçekleştirileceği sokaklar rastgele yöntemle seçilmiştir.

Kullanılan İstatistik Programı;

Kapsamlı istatistik analiz menüleri, yaygın kullanımı, kullanım kolaylığı ve lisanslı olarak bulunması nedeni ile 'SPSS for Windows 16.0' yazılımı ile analizler gerçekleştirilmiştir.

Odak grup ve derinlemesine mülakat çözümlenmesi için ise içerik analizi yöntemi uygulanmıştır.

SPSS Windows altında çalışabilme olanağı verdiği, kullanımı kolay olduğu için tercih edilmiştir. Ayrıca çok sayıda güncel istatistik analiz modülleri içerir ve modüller yeni versiyonlarla sürekli güncellenmektedir. Türkiye'de popüler olarak kullanılmaktadır. Uluslar arası bilimsel dergilerin çoğunun kullandığı analiz ve gösterim tarzı SPSS'te mevcuttur.

1.8. ARAŞTIRMANIN ALAN ÇALIŞMASI VE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Saha çalışmaları Ön Rapor'da belirtilen zaman çizelgesine ve çalışma takvimine uygun olarak tamamlanmıştır. Proje Ekibi, Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'ne 12/13 Temmuz 2011 ve 08/20 Ağustos 2011 tarihlerinde olmak üzere iki kez çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir. Saha çalışmaları (anketör eğitimi, hane halkı anketi uygulaması, odak toplantılar, derinlemesine görüşmeler, yerleşim envanteri çalışmaları ve mimari yapı envanteri çalışmaları) 20 Ağustos tarihinde tamamlanmıştır. Saha çalışmalarında Ön Rapor'da belirlenen çalışma planının aksamasına neden olacak bir sorun ile karşılaşılmamıştır.

Giriş'te belirtildiği üzere, bu süreçte 17.08.2011 tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 648 sayılı "Çevre Ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle "Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı" kapatılarak yerine "Tabiat Varlıklarını Koruma Kurumu Genel Müdürlüğü" kurulmuştur.

Aşağıda ilk olarak, alan çalışmasında görev alan anketörler ile yerel halka ilişkin bazı fotoğraflara ve daha sonra odak toplantılardan çeşitli görüntülere yer verilmiştir.

Fotoğraf 1. Anket Eğitim Çalışmasından Görüntü 1

Fotoğraf 4. Anket Uygulamasından Görüntü 2

Fotoğraf 2. Anket Eğitim Çalışmasından Görüntü 2

Fotoğraf 5. Anket Uygulamasından Görüntü 3

Fotoğraf 3. Anket Uygulamasından Görüntü 1

Fotoğraf 6. Anket Uygulamasından Görüntü 4

Fotoğraf 7. Odak Toplantısından Görüntü 1

Fotoğraf 8. Odak Toplantısından Görüntü 2

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMA ALANININ MEVCUT DURUMU

Saros Körfezi ÖÇK Bölgesi, Çanakkale ve Edirne il sınırları içinde yer alan, 730.21 km²'lik alana sahip, 6.861 kişilik nüfuslu bir bölgedir.

Saros Körfezi, 144 çeşit balık, 78 tür deniz bitkisi ve 34 tür süngere ev sahipliği yapan, su altı zenginlikleri ile dolu ve sualtı etkinlikleri ile ilgilenenler için oldukça önemli bir bölgedir. Körfez içinde barındırdığı zengin balık çeşitleri nedeniyle deniz biyologları ve dalış meraklıları arasında büyük ve doğal bir akvaryum olarak nitelendirilir. Kaptan Cousteau 1970'li yıllarda gemisi "Calipso" ile Türkiye'yi ziyareti sırasında bu Körfezde dalış yapmış "Kızıl Deniz'in kuzey versiyonu olarak" nitelendirmiştir.

Saros Körfezi ve kıyıları jeomorfolojik, peyzaj, ekolojik, floristik, biyogenetik ve turistik özelliklerinin bozulmadan korunması amacıyla Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmiştir.

Şekil 1. Saros Körfezi ÖÇK Bölgesi

Körfez bölgesinde Akdeniz tipi iklim hakimdir. Havzada en yüksek nokta Körfezin kuzey – kuzey doğu uç kısmında yer alan Kuru Dağıdır (385 metre). Havzayı besleyen tek akarsu Kavak Deresi'dir.

Ege Denizi'nin en tuzlu kesimlerinden birini oluşturan Saros Körfezi'nde karmaşık girdaplar çizen akıntılar görülür. Bu akıntılar nedeniyle de kendi kendini temizleyen bir körfez konumundadır. Dünya'da kendi kendini temizleyerek temiz kalan beş körfezden biri olduğu ileri sürülür.

Suların yüksek oksijen içeriği ve körfeze dökülen akarsuların getirdiği bol besin tuzları nedeniyle tür bakımından zengindir.

Saros Körfezi kuzey kıyıları ve çevresi doğal, tarihî ve kültürel değerleriyle zengin bir turizm potansiyeline sahiptir. Bu potansiyelin fark edilmesi üzerine körfez bütününde sürdürülebilir turizmin gelişiminin sağlanması için, 8 Aralık 2006 tarih ve 26370 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu kararıyla Saros Körfezi kuzey kıyıları ve yakın çevresi *Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi* olarak ilan edilmişti. Bu karar, sürdürülebilir turizm açısından kıyıların taşıma kapasitesi aşılmadan turizme kazandırılması ve turizmin büyüme hızının kontrol altında tutulmasını sağlayacağı düşünülmüşür. Saros Körfezi'nin zengin flora ve fauna zenginlikleri yanında, kıyıların jeomorfolojik ve kıyı gerisindeki beşeri çevre özelliklerinin koruma kullanma esas ve usullerinin Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nce belirlenmesi kararı alınmıştır. Böylece körfezin kuzey ve güney kıyıları koruma altına alınarak körfezin azami ölçüde çevresel etkiden uzak tutulması amaçlanmaktadır.

Saros Körfezi, özellikle doğal dokusu, sualtı yapısı ve çevresel etkilerin değerlendirilmesi açılarından çeşitli incelemelere konu olmuştur. Yılmaz ve Serbest'in vurguladığı üzere, Trakya, tarımsal, yapılaşma ve sanayileşme açısından çok yoğun kullanılan bir bölgedir. Saros Körfezi ve çevresindeki ekosistemler de bu yoğun kullanımdan her gün artan oranda zarar görmektedir. *"Kıyı kesiminde, bu kullanımlar özellikle Trakya'nın Marmara Denizi kıyısından geçen karayolunun İstanbul-Tekirdağ arası yoğun olarak ikinci konut şeklindeki yapılaşmaya maruz kalmıştır. Bu da kıyı kesiminin doğal yapısının ve kumul alanlarının tahrip olmasına neden olmuştur. Batıya doğru ilerlediğimizde, Keşan ve Enez ilçelerinin kıyı kesimi ile Gelibolu yarımadasında kalan Saros Körfezi'nde önemli kumul alanlar bulunmaktadır."*⁴

⁴ Yılmaz, R., Serbest, R., "Saros Körfezi Kıyı Kumulları Üzerindeki Çevresel Etkilerin Araştırılması" 2005. s: 73

2.1. BÖLGENİN TARİHİ VE ÖNEMİ

Saros Körfezi Özel Çevre Koruma bölgesi ilan edilen alan Gelibolu Yarımadasında yer almaktadır. Coğrafi konumu açısından önemli bir konumda olan Gelibolu Yarımadası ülkemizin kuzeybatısında olup Asya ile Avrupa kıtalarını birbirinden ayıran önemli su yollarından biri olan Çanakkale Boğaz'ının Avrupa yakası boyunca uzanmaktadır.

Stratejik konumu nedeniyle ilk çağlardan itibaren birçok yerleşime sahne olan Gelibolu Yarımadası, antik dönemlerde Khersonesos olarak adlandırılmış, Eski Yunan'dan başlayarak, Perslerin, Makedonyalı'ların Bergama Krallığının ve Romalı'ların elinde bulunmuş, Bizanslı'ların döneminde çok önem kazanmış, önemli bir geçit ve liman konumuna gelmiştir. Gelibolu bölgesinde görülen ilk Türk topluluğu, Katalanlara kılavuzluk yapmak için gelen, Ece Halil ve mahiyeti olmuştur. Sırp ve Bulgarlara karşı savaşan Bizans'ın müttefiki olarak bölgeye gelen Osmanlı'lar, Süleyman Paşa idaresinde Çimbinhisarı bölgesine yerleşmişlerdir. 1354 yılında Süleyman Paşa, deprem sonucunda harap düşen şehri almıştır. Gelibolu, 1354 yılında Türklerin eline geçişinden 12 yıl sonra tekrar Bizans'ın eline geçmiş, fakat bir yıl sonra 1367'de tekrar Osmanlıların yönetimine girmiştir. 1390'lı yıllarda, Gelibolu'nun gerek boğaza hâkimiyeti, gerekse stratejik durumu itibarıyla tersane kurulması için uygun bir yer olduğuna karar verilmiş ve 1391 yılında Saruca Paşa tersane kurma işi ile görevlendirilmiştir. Osmanlı'ların, ilk ve en büyük tersanesi 1391 yılında Gelibolu'da kurulmuştur (İrdesel, M., 1998; Sezgin, İ., 1998).

Uzun yıllar siyasi mahkûmlar için bir sürgün yeri olarak da kullanılan Gelibolu, 1854'de müttefik olarak, 1918' de ise istilacı olarak İngiliz ve Fransız askerlerinin işgaline uğradı (Osmanlı Şehirleri Ansiklopedisi, 1985). Asıl büyük tehlike Çanakkale muharebeleri sırasında meydana geldi. Müttefik kuvvetlerin çıkarma harekâtı esnasında bombalandı ve yer yer tahribata uğradı Bunun ardından 4 Ağustos 1920'de Yunanlılar tarafından işgal edildiyse de 3 Ekim 1922'de terk edildi. Cumhuriyet dönemi başlarında vilayet merkezi oldu (1923). Bu durum 1926 yılında 877 sayılı kanunla ilçe merkezi haline dönüştürülmesine kadar sürdü (Emecen, F., 1988).

Kültür Bakanlığı, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığınca; "Gelibolu Yarımadasının tümü ile Saros Körfezi ile Marmara Denizi arasında uzanan, kuzeyinde Kavak, güneyinde Ortaköy yerleşmeleri bulunan alanın, 1710 sayılı yasa gereğince, korunması gerekli doğal-arkeolojik-tarihi-askeri-harp tarihi ve kentsel sit alanı olarak tesciline 14.11.1980 gün ve 12331 sayı ile karar verilmiştir." Bu karar gereğince alan içinde kalan arkeolojik şehirler, Türk anıt ve mezarlıkları, yabancı anıt ve

mezarlıkları, dini ve kültürel yapılar (hamam, çeşme, cami, türbe), tabya ve kaleler gibi askeri yapıların aynen korunması sağlanacaktır.

2.2. COĞRAFİ KONUM

Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi, Marmara Bölgesi'nde Çanakkale ve Edirne İli sınırları içinde yer alan Gelibolu ve Enez ilçe sınırları içindedir.

Ege Denizi'nin kuzeydoğusunda yer alan Saros Körfezi'ni, güney ve doğusundan Çanakkale ilinin Gelibolu ve Eceabat ilçeleri, kuzeyini ise Edirne ilinin Keşan ve Enez ilçeleri çevreler. Körfezin Gelibolu yarımadası tarafında olan güney bölgeleri yerleşime olanak vermez. Çoğunlukla yerleşim doğu ve kuzey bölgelerinde yer almaktadır. Saros Körfezi 75 km uzunluğunda ve 35 km genişliğinde ve Trakya topraklarının Ege denizindeki kıyısı Saros körfezi, tertemiz kumsallarla kaplı bir kıyı şerididir. Saros körfezi su altı akıntılarının fazla olması, herhangi bir büyük yerleşimin ve sanayileşmenin olmaması sebebi ile Ege denizinde yer alan en temiz bölgelerden biridir. Ve iddia şudur ki; Saros Körfezi dünya üzerinde kendi kendini temizleyen 3 denizden biridir.

Ege Denizi'nin kuzeydoğusunda yer alan Saros Körfezi'ni, güney ve doğusundan Çanakkale ilinin Gelibolu ve Eceabat ilçeleri, kuzeyini ise Edirne ilinin Keşan ve Enez ilçeleri çevreler. Körfezin Gelibolu yarımadası tarafında olan güney bölgeleri yerleşime olanak vermez. Çoğunlukla yerleşim doğu ve kuzey bölgelerinde yer almaktadır.

Önceki yıllarda daha çok Trakya insanın bildiği ve tercih ettiği Saros Körfezine artık İstanbul başta olmak üzere ülkemizin 4 bir yanından insanlara rağbet etmekte. Özellikle Marmara Denizi'nin kirlenmesi sonucunda arayışa başlayanlar, Ege Denizi'nin en kuzeyinde yer alan bakir Saros Körfezi kıyılarına hayran kalıyorlar.

2005 yılı içerisinde bitmesi beklenen Kınalı-Tekirdağ-Keşan double yol çalışmaları sonucu İstanbul'dan Saros Körfezi'ne ulaşım 2.5 saate inmiş olacak. Keşan üzerinden ulaşılan Saros Körfezi yerleşim bölgeleri içinde en çok konaklanan bölgeler ise Enez, Erikli ve Yayla olarak göze çarpmakta. Enez, sadece sahili ile değil, binlerce yıllık yerleşim bölgesi olmasından dolayı antik bölgeleri ve arkeolojik kazı alanları ve ayrıca Manyas Gölünden sonra Türkiye'nin en geniş kuş barınma alanı olan Gala gölü ile ilgi çekmekte.

Saros körfezi, bir körfez olmasına rağmen kendi kendini temizlemesi ve etrafında yoğun yerleşimlerin bulunmaması ile çok uzun yıllar belki de hiç bir zaman kirlenmeyecek nadir denizlerden birisi. Yılda üç defa ve aynı zamanda olmak üzere, Şubat, Nisan ve Temmuz aylarının 15. veya 18. günü başlayıp, 25. veya 28. günü sona

eren körfezin kendi kendini temizlemesi işleminde tabanda soğuk su ve yüzeyde sıcak suyun yarattığı akıntılar körfezi içine atılan tüm artık ve atık maddelerden kurtarıyor.

Saros Körfezi, 144 çeşit balık, 78 tür deniz bitkisi ve 34 tür süngere ev sahipliği yapan, su altı zenginlikleri ile dolu ve sualtı etkinlikleri ile ilgilenenler için oldukça önemli bir bölge. Saros körfezi ayrıca; dünyada windsurf sporuna müsait 3 denizden birisi olarak kabul ediliyor.

2.3. İDARİ YAPI

Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi Çanakkale ve Edirne il sınırları içine giren pek çok yerleşim yerini içine alması sebebiyle tek bir idari yapıya bağlı değildir. Bu bölge içinde yer alan belde Belediyeleri ve köyler, kendi idari yapıları içerisinde kanunla belirlenmiş yükümlülüklerini Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ile işbirliği içinde yürütmektedir.

2.4. DEMOGRAFİK YAPI

Saros Körfezi ÖÇK Bölgesi, arazi olarak Edirne ve Çanakkale il sınırları içinde yer alan, toplamda 730.21 km²'lik alana sahip, 6.861 kişilik nüfuslu bir bölgedir. Aşağıdaki tablolarda, Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde yer alan yerleşim yerlerinin 1935 yılından bu yana yapılan nüfus sayımlarına göre nüfus dağılımları yer almaktadır.

Tablo 3. Saros Körfezi ÖÇKB'NİN 1935-2010 Yılları Arasındaki Nüfusu

	1935			1940			1945			1955		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Bolayır Belediyesi	1077	865	1942	4109	742	4851	4190	839	5029	3438	888	4326
Kavakköy Belediyesi	502	368	870	5238	570	5808	4641	591	5232	2284	675	2959
Ocaklı			0			0			0			0
Yeniköy	431	468	899	1867	888	2755	397	383	780	487	459	946
Güneyli			0	766	165	931	716	222	938	324	338	662
Koruköy			0	294	169	463	4478	375	4853	1220	321	1541

Tablo 1 devamı...

	1960			1965			1970			1975		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Bolayır Belediyesi	2219	919	3138	799	772	1571	830	861	1691	828	800	1628
Kavakköy Belediyesi	1959	1196	3155	3148	784	3932	1418	717	2135	3231	667	3898
Ocaklı			0	156	163	319	195	200	395	195	181	376
Yeniköy	372	411	783	460	441	901	376	397	773	421	416	837
Güneyli	697	329	1026	384	402	786	360	371	731	373	420	793
Koruköy	2112	1698	3810	394	332	726	944	367	1311	1090	384	1474

Tablo 1 devamı...

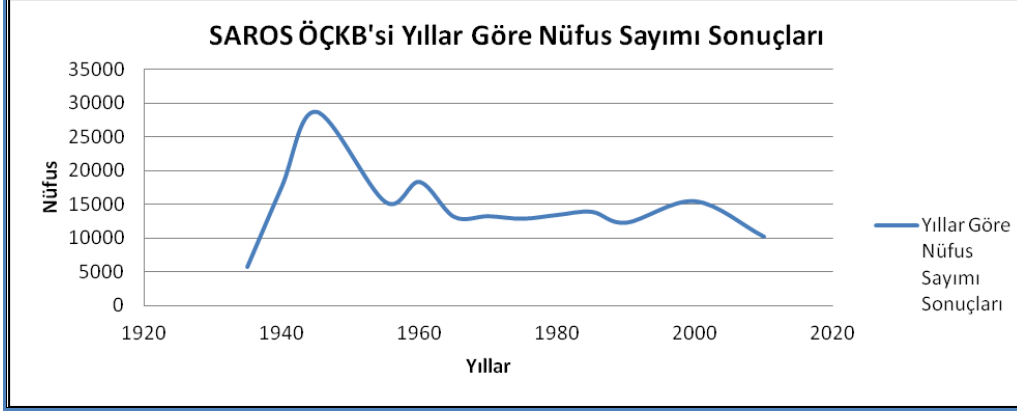
	1980			1985			1990			2000			2010		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Bolayır Belediyesi	878	784	1662	803	788	1591	886	720	1606	851	757	1608	711	654	1365
Kavakköy Belediyesi	2699	636	3335	3162	610	3772	1980	598	2578	5685	550	6235	3089	402	3491
Ocaklı	159	161	320	143	164	307	130	151	281	94	108	202	62	68	130
Yeniköy	502	462	964	543	503	1046	486	490	976	420	392	812	343	300	643
Güneyli	451	430	881	395	397	792	474	420	894	827	794	1621	336	330	666
Koruköy	1358	395	1753	1321	321	1642	1082	316	1398	674	280	954	181	182	363

Açıklama: 1950 yılına ilişkin TÜİK sayım sonuçları köy bucak düzeyinde verilmediği için kullanılamamıştır.

Tablo 4. Saros Körfezi ÖÇK Bölgesi 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu

SAROS KÖRFEZİ ÖÇK BÖLGESİ													
Yıllar	1935	1940	1945	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2010
Yıllar Göre Nüfus Sayımı Sonuçları	5766	17672	28776	15420	18373	13207	13297	12929	13480	13946	12341	15506	10249
Yıllara Göre Nüfus Artışı	100%	306%	163%	54%	119%	72%	101%	97%	104%	103%	88%	126%	66%
Nüfus Değişim		206%	63%	-46%	19%	-28%	1%	-3%	4%	3%	-12%	26%	-34%

Grafik 1. Saros Körfezi ÖÇKB 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Grafiği

Aşağıdaki tablo ve grafiklerde sırasıyla, Bolayır Belde Belediyesi, Kavakköy Belde Belediyesi, Ocaklı Köyü, Yeniköy Köyü, Güneyli Köyü ve Koruköy Köyü olmak üzere, yerleşim yerleri bazında nüfus sayım sonuçları ile nüfus artış yüzdeleri verilmiştir.

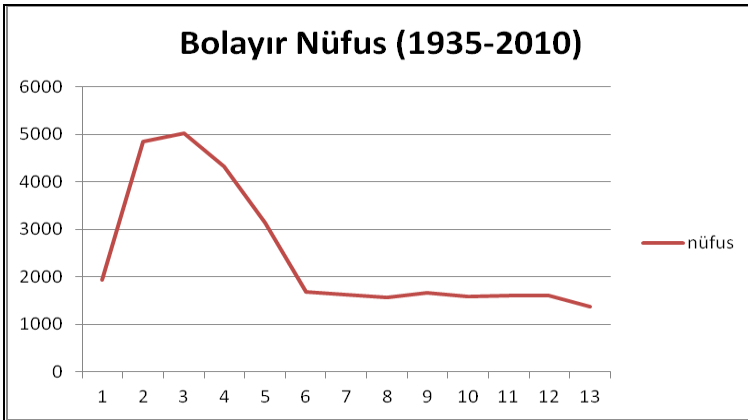
2.4.1. BOLAYIR BELDE BELEDİYESİ

Tablo 5. Bolayır 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu

Bolayır Belde Belediyesi	1935	1940	1945	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2010
Yıllar Göre Nüfus Sayımı Sonuçları	1942	4851	5029	4326	3138	1691	1628	1571	1662	1591	1606	1608	1365
Yıllara Göre Nüfus Artışı	100	250%	104%	86%	73%	54%	96%	96%	106%	96%	101%	100%	85%
Nüfus Değişim		150%	4%	-14%	-27%	-46%	-4%	-4%	6%	-4%	1%	0%	-15%

Açıklama: Bolayır, 1955'e kadar Merkez Bucağa bağlı ve Bulayır olarak geçmektedir. 1955'te belde olmuştur.

Grafik 2. Bolayır 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Grafiği

(Not: Grafikte yatay eksenle verilmiş olan sayılar yılları göstermektedir: 1=1935, 2= 1940, 3=1945, 4= 1955, 5=1960, 6=1965, 7=1970, 8=1975, 9=1980, 10=1985 11=1990, 12=2000, 13=2010)

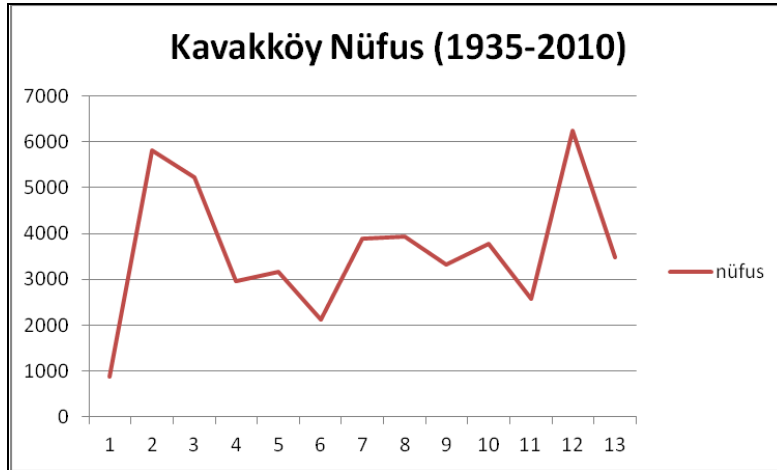
2.4.2. KAVAKKÖY BELDE BELEDİYESİ

Tablo 6. Kavakköy 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu

- Kavakköy Belde Belediyesi	1935	1940	1945	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2010
Yıllar Göre Nüfus Sayımı Sonuçları	870	5808	5232	2959	3155	2135	3898	3932	3335	3772	2578	6235	3491
Yıllara Göre Nüfus Artışı	100	668%	90%	57%	107%	68%	183%	101%	85%	113%	68%	242%	56%
Nüfus Değişim		568%	-10%	-43%	7%	-32%	83%	1%	-15%	13%	-32%	142%	-44%

Açıklama: Evreşe'ye bağlı köy olarak geçmektedir. Sonra Bolayır'a bağlanmıştır.

Grafik 3. Kavakköy 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Grafiki

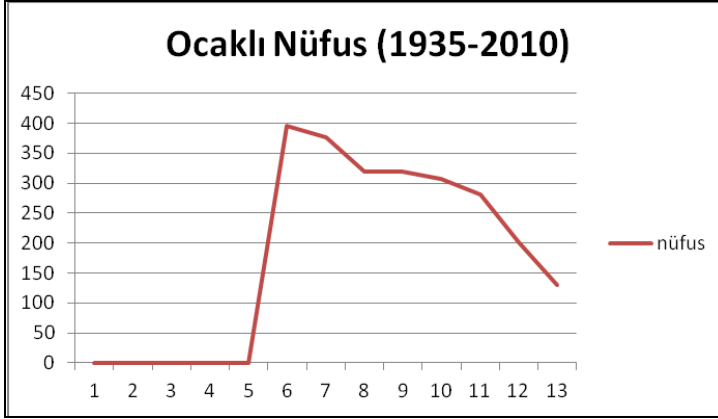
(Not: Grafikte yatay eksenle verilmiş olan sayılar yılları göstermektedir: 1=1935, 2= 1940, 3=1945, 4= 1955, 5=1960, 6=1965, 7=1970, 8=1975, 9=1980, 10=1985 11=1990, 12=2000, 13=2010)

2.4.3. OCAKLI KÖYÜ

Tablo 7. Ocaklı 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu

- Ocaklı	1935	1940	1945	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2010
Yıllar Göre Nüfus Sayımı Sonuçları	0	0	0	0	0	395	376	319	320	307	281	202	130
Yıllara Göre Nüfus Artışı	0%	0%	0%	0%	0%	100%	95%	85%	100%	96%	92%	72%	64%
Nüfus Değişim							-5%	-15%	0	-4%	-8%	-18%	-36%

Grafik 4. Ocaklı 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Grafiği

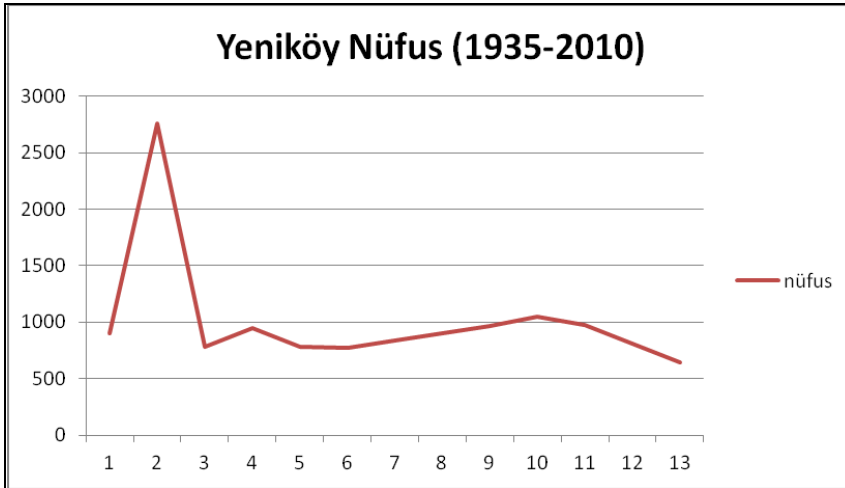
(Not: Grafikte yatay eksenle verilmiş olan sayılar yılları göstermektedir: 1=1935, 2= 1940, 3=1945, 4= 1955, 5=1960, 6=1965, 7=1970, 8=1975, 9=1980, 10=1985 11=1990, 12=2000, 13=2010)

2.4.4. YENİKÖY

Tablo 8. Yeniköy 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu

Yeniköy	1935	1940	1945	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2010
Yıllar Göre Nüfus Sayımı Sonuçları	899	2755	780	946	783	773	837	901	964	1046	976	812	643
Yıllara Göre Nüfus Artışı	100%	306%	28%	121%	83%	99%	108%	108%	107%	109%	93%	83%	79%
Nüfus Değişim		206%	-72%	21%	-17%	-1%	8%	8%	7%	9%	-7%	-17%	-21%

Grafik 5. Yeniköy 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Grafiği

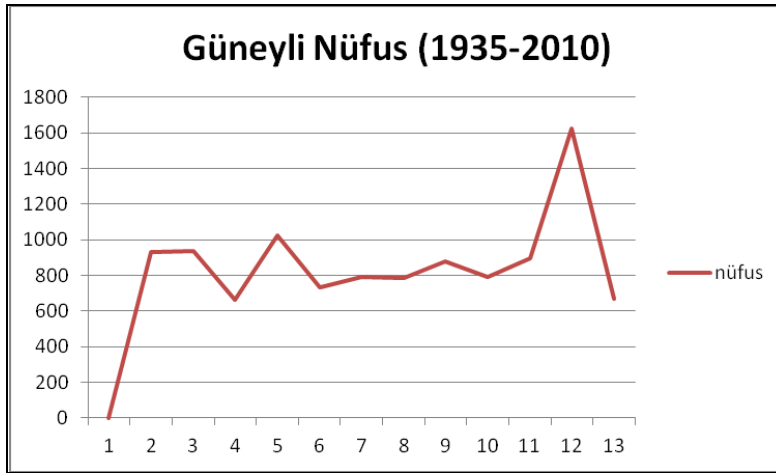
(Not: Grafikte yatay eksenle verilmiş olan sayılar yılları göstermektedir: 1=1935, 2= 1940, 3=1945, 4= 1955, 5=1960, 6=1965, 7=1970, 8=1975, 9=1980, 10=1985 11=1990, 12=2000, 13=2010)

2.4.5. GÜNEYLİ KÖYÜ

Tablo 9. Güneyli Köyü 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu

- Güneyli	1935	1940	1945	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2010
Yıllar Göre Nüfus Sayımı Sonuçları	0	931	938	662	1026	731	793	786	881	792	894	1621	666
Yıllara Göre Nüfus Artışı	0%	100%	101%	71%	155%	71%	108%	99%	112%	90%	113%	181%	41%
Nüfus Değişim			1%	-29%	55%	-29%	8%	-1%	12%	-10%	13%	81%	-59%

Grafik 6. Güneyli 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Grafiği

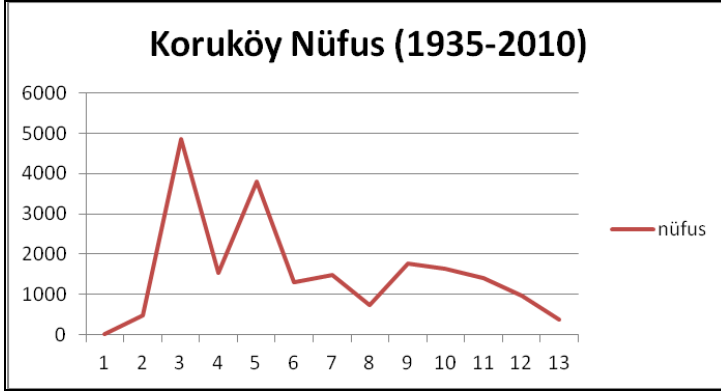
(Not: Grafikte yatay eksenle verilmiş olan sayılar yılları göstermektedir: 1=1935, 2= 1940, 3=1945, 4= 1955, 5=1960, 6=1965, 7=1970, 8=1975, 9=1980, 10=1985 11=1990, 12=2000, 13=2010)

2.4.6. KORUKÖY

Tablo 10. Koruköy 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Tablosu

- Koruköy	1935	1940	1945	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2010
Yıllar Göre Nüfus Sayımı Sonuçları	0	463	4853	1541	3810	1311	1474	726	1753	1642	1398	954	363
Yıllara Göre Nüfus Artışı	0%	100%	1048%	32%	247%	34%	112%	49%	241%	94%	85%	68%	38%
Nüfus Değişim			948%	-68%	147%	-66%	12%	-51%	141%	-6%	-15%	-32%	-62%

Grafik 7. Koruköy 1935-2010 Yılları Arası Nüfus Değişim Grafiği

(Not: Grafikte yatay eksenle verilmiş olan sayılar yılları göstermektedir: 1=1935, 2= 1940, 3=1945, 4= 1955, 5=1960, 6=1965, 7=1970, 8=1975, 9=1980, 10=1985 11=1990, 12=2000, 13=2010)

2.5. SOSYO-EKONOMİK YAPI

2.5.1. SAROS KÖRFEZİ YERLEŞİM ÖZELLİKLERİ

Yöredeki yerleşimler tarımla geçinen köylerdir ve kıyı şeridinde uzaklıkları 3-7 km arasında değişmektedir. Kıyı şeridindeki ikinci konutlar genellikle yaz mevsiminde kullanıldığından dolayı yaz nüfusunda büyük oranda artış olduğu gözlenmiştir. Alandaki ikinci konut sayıları yaklaşık olarak 3750-4000'dir.

Bolayır sahil kesiminde tespit edilen yazlık siteler (yaklaşık 1750 adet konut) şunlardır: (Makintaş, Erenler, Seyran, Maviçam, Aydın, Bosas, Evim, Gebzeliler, Kadıköylüler, Mega, Anamar, Öğretmenler, Birlik, Esim, Babaeskililer, Barış, Martı, Akasya, Yusufoglu, Hürken, Mavi Saros, Saros Evleri, Göksev, Doktorlar, Altinyaka, Gökso, Damla, Güneş Evleri, Gözde Kent, 20 Evler, Sezgi Kent siteleri.

Koruköy sahil kesiminde; Derya, Akmartı, Tayf Evler, İrem, Çamköy, Saygılı siteleri.

Güneyli sahil kesimindeki siteler (yaklaşık 1700 adet konut); Körfez Villaları, Dostlar, Üniversiteliler, İpay, Derya 2, Sahil Dernek, Derya 1, Orkide, Saros Evler, Hızalan, Kırklarelililer, Mahmutpaşa, Mavi Saros siteleri.

Ocaklı sahil kesimindeki siteler (yaklaşık 160 adet konut); Can Kardeşler, Havacılar, Güneş siteleri) tespit edilmiştir.

Yeniköy sahil kesiminde ise az sayıda (yaklaşık 10-15 adet) villa bulunmaktadır.

2.5.2. YERLEŞİM YERLERİ BAZINDA SOSYAL EKONOMİK DURUM

Bu bölümde Saros Körfezi ÖÇK Bölgesi'nde yer alan yerleşim yerlerinin hali hazır durumdaki nüfusları, alt yapı durumları, sosyal ekonomik konumları, tarımsal ya da

tarım dışı geçim kaynakları, yerleşim yerlerinde varolan kamu ya da özel kuruluşları ve halkın, bölgelerine dair istek ve taleplerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.5.2.1. BOLAYIR BELDE BELEDİYESİ

Bolayır beldesi 1945'teki yerleştirmelerden sonra hızla göç vermiş, 1960'dan sonra da hızla göç vermeye devam etmiştir. Diğer kırsal yerleşimlerin de durumu benzerdir. Nüfusun sürekli düştüğü Bolayır'da imar sorunu olduğu görüşmelerden anlaşılmıştır. 2000'de 2800 olan nüfus, 2008'de 1300'e inmiştir. Belde'de altyapı ve kanalizasyon şebekesi bulunmamaktadır. İçme suyu kuyu sularından kullanılmaktadır. Belde'de iç bir STK faaliyeti bulunmadığı ifade edilmiştir. Belde'ye yıllık 12.000 dolaylarında turist gelmektedir. Bolayır Belde Belediyesinin nüfusu alınan bilgilere göre sürekli düşme eğilimi göstermektedir.

Beldenin 1 İlköğretim Okulu, 1 Aile Hekim Birliği, (Haftada 2 gün doktor geliyor) 1 Jandarma, 1 Tarımsal Kredi Kooperatifi, 1 cami, 1 türbe, 1 kalesi bulunmaktadır.

Belde komple sit alanı içindedir. Sahil bölümünde 32 adet site bulunmaktadır. Bunlardan 12'sinin arıtma tesisi vardır. Belediyeden alınan bilgiye göre 32 sitede hane sayısı yaklaşık 1700 kişidir.

2.5.2.2. KAVAKKÖY BELDE BELEDİYESİ

1934'te kurulan Kavakköy göç veren bir yerleşim yeridir. 400-450 hanedir. Nüfusu 800-100 arasındadır. Yaz mevsimi 3500'e çıkmaktadır. Belde Belediyesi ile yönetilmektedir. Halkın eğitim düzeyi yüksek olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla Trakya'ya ve memuriyette çalışanlar oldukça fazladır. Kavakköy 1940 itibarı ile en çok göç alan yerleşim yeridir. 70'lerde ve 2000'lerde yine göç almıştır. 2000'den sonra yine önemsenmesi gereken düzeyde göç vermiştir.

Belde'nin meralar hariç toplam arazisi 25000 dönümdür.

Köyde balıkçılık gelişmiştir. Mavi yengeç avı henüz başlamış, ancak balıkçılar bunu işleyemediklerini ifade etmektedir. Endemik türler olarak *yılan balığı* çıktığı da bildirilmektedir.

Sahilde iki sitesi vardır (toplam 96 hane).

Halkın talepleri:

1. Kanalizasyon yapılmalı,
2. İş imkânı olmalı,
3. Çeltik sulama için Çokal Barajı beklenmektedir.
4. Çeltik işleme yapılmalı,

5. Organik balıkçılık ve balık işleme yapılmalı,
6. Organik süt üretimi yapılmalı

Kavakköy'de 1 ilköğretim Okulu, 1 sağlık ocağı, 1 Belediye binası, 1 Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, 1 Balıkçılar Kooperatifi, 1 cami, 15 perakende (kahvehane, bakkal, demirci, marangoz, lokanta vb) ticarethane vardır.

İçme suyu kuyulardan karşılanmaktadır. Arıtma yapılmamaktadır. Kanalizasyon şebekesi yerleşmenin yarısında vardır. Diğer yarısında yapılmaya devam etmektedir. Vidanjör hizmeti alınmaktadır. Elektrik hatları sorunludur. Çöp depolama alanı bulunmamaktadır. Çöpler dere yataklarına dökülmektedir.

Belde'de ekonomi tarıma bağlıdır. Arazisinin büyük bölümünde sulu tarım (Demirci Gölet'inden faydalanarak) yapılmaktadır. Hayvancılık (500 adet büyükbaş, 2000 adet küçükbaş) vardır. Belde'de balıkçılık çok güçlüdür. Teknelerin akarsuyu kullanarak kıydan içerilere, yerleşmeye kadar gelebildiği görülmüştür.

1983'te geçen kadastrodan halk memnun değildir.

Sahil kesiminde 2 adet site (Enderkent, Duverkent yaklaşık 96 hane) vardır. Ancak bu sitelerin yerleşmenin ekonomisine bir faydası yoktur.

Yerleşmenin güneyinde, kıydan içeride "18 Mekanize Zırhlı Tugay" alanı vardır.

Halkın gereksinimlerin büyük bölümü Gelibolu'dan karşılanmaktadır. Özel araç sahipliğinin yoğun olduğu ifade edilmektedir. 3 adet minibüs toplu taşıma hizmeti vermektedir.

Köy 1934'te kurulurken planlı kurulduğu için yapılar mülkiyetin sınırında değil 3-5 metre içeridedir. Yollar düzenlidir, dar değildir. Yapılar genellikle 2 katlı, ayırık ya da bitişik nizamdadır.

2.5.2.3. OCAKLI KÖYÜ

Ocaklı 1960'lardan itibaren sürekli göç vermiş olan küçük bir yerleşimdir. 2009'da nüfusu 134 olan köy, şimdi 60 hane ve 200 nüfusludur. Bulgaristan'dan gelerek (Şumnu'dan) köye 1936'da yerleşmiştir. Köy eski yerleşim değildir, sonradan köy haline getirilmiştir. Daha önce tarım alanı olarak kullanılmakta olduğu ifade edilmektedir. Köyün toplam arazisi 7000 dönüm civarındadır.

Köyün kendine ait minibüsü yoktur. Yeniköy'ün minibüsleri çalışmaktadır.

Köy halkının çoğunluğu Gelibolu'da oturmaktadır. Köye çiftçilik yapmak üzere gelmektedirler.

Köyün üç koyu vardır. Bu koylardaki yazlık sitelere satışlar 1980'lerde başlamıştır. Siteler; Can Kardeşler Sitesi (34 Hane), Havacılar Sitesi (60 Hane), Güneş Sitesi (60

Hane)'dir. Bu sitelerin köy ekonomisine bir katkısı olmadığı ifade edilmektedir. Köylülerin, Ocaklı köyünün ÖÇKB olduğunu bildikleri gözlenmiştir.

Köylünün talepleri:

1. Bölge" Yaban Hayatı Savunma Bölgesi" ilan edilmiştir. Bundan oldukça memnun olduklarını ifade etmektedirler. Ancak domuzların çiftçiye zarar vermeye başlamasından da endişeli oldukları görülmüştür.
2. Ormandan faydalanmak istemektedirler.

Ocaklı'da 1 ilköğretim Okulu (2 senedir kapalı), 1 sağlık ocağı, 1 muhtarlık, 1 cami, 1 kahvehane, 1 bakkal vardır. İçme suyu kuyulardan karşılanmaktadır. Kanalizasyon şebekesi bulunmamaktadır. Vidanjör hizmeti alınmaktadır. Elektrik hatları yetersiz olduğu için sık sık kesintiye uğradığı ifade edilmektedir. Çöp depolama alanları yoktur. Çöpler dere yataklarına dökülmektedir.

Köy 1936'da Bulgaristan'dan mübadeleyle gelenler tarafından kurulmuştur.

Köyün ekonomisi tarıma bağlıdır. Kuru tarım (buğday, arpa, ayçiçeği) yapılmaktadır.

Hayvancılık (100 adet büyükbaş, 300 adet küçükbaş) vardır. 1 balıkçı vardır.

Köyün tüm gereksinimleri Gelibolu'dan karşılanmaktadır. Köyde özel araç sahipliği yoğundur. Yeniköy minibüsü Ocaklı'ya da toplu taşıma hizmeti vermektedir.

Köy 1936 da kurulurken planlı kurulduğu için yapıların mülkiyetin sınırında değil 3-5 metre içeride olduğu görülmüştür. Yollar düzenlidir. Diğer köyler gibi yolları dar değildir. Yapılar genellikle 2 katlı, ayrı ya da bitişik nizamda olduğu görülmüştür.

2.5.2.4. YENİKÖY KÖYÜ

2009'da nüfusu 647 olan Yeniköy (eski adı Gecik), şimdi 200 hane ve 800 nüfustur. Köylüler tarafından Selanik göçmeni oldukları ifade edilmektedir. Köyde Pomaklar da vardır. Köyün toplam arazisi 10-12.000 dönümdür.

Yeniköy 1940'larda göç almış ve nüfusu 3 katına çıkmıştır. 1945'lerde verdiği göçü 2010'lara gelindiğinde tekrarlamaktadır.

Köylünün talepleri:

1. 1980'lerden bu yana kadastro vardır ama çok memnun olmadıklarını ifade etmektedirler.
2. Trolcülerle sıkıntıları olduğunu ifade etmektedirler.

Yeniköy'de 1 İlköğretim Okulu (kapalı), 1 Sağlık Ocağı, 1 muhtarlık binası, 1 cami, 1 Tarım Kalkınma Kooperatifi, 3 kahvehane, 3 bakkal vardır. İçme suyu kuyulardan karşılanmaktadır. Ancak basınç sorunu vardır. Su çok basınçlı geldiğinde borularda patlamalara sebep olduğu ifade edilmektedir.

Köyde kanalizasyon yoktur. Vidanjör hizmeti alınmaktadır. Elektrik hatları sorunlu olup sık sık kesintiye uğramaktadır. Çöp depolama alanı yoktur. Çöpler dere yataklarına dökülmektedir.

Köyde ekonomi tarıma bağlıdır. Kuru tarım (buğday, arpa, ayçiçeği) yapılmaktadır. Hayvancılık (800 adet büyükbaş, 1500 adet küçükbaş) vardır.

1974 yılındaki depremde 30 yapı yıkıldığı ifade edilmektedir.

Köy tüm gereksinimleri Gelibolu'dan karşılamaktadır. Özel araç sahipliği yoğundur. 1 adet özel minibüs toplu taşıma hizmeti verilmektedir.

Yapılar mülkiyetin sınırına yapılmıştır. Yollar yer yer çok dardır. Yapılar genellikle 2 katlı, ayırık ya da bitişik nizamdadır.

2.5.2.5. GÜNEYLİ KÖYÜ

Güneyli Köyü'nün 230 hanesi vardır. Kışları sabit nüfusu ise 800 kişidir. Yazları nüfusu 4000'e kadar çıkmaktadır. Güneyli diğer köylerden farklı olarak 2000'lere kadar aşırı bir göç almamış ve göç vermemiş bir köyken. 2000'li yıllarda nüfusu iki katına çıksa da 2010'larda tekrar göç vermeye başlamıştır. İkinci konutların, yazlıkların en yoğun olarak yapıldığı dönem olan 1970-1980 arasında, köyün göç profilinin değiştiğini görüyoruz. Köy Bulgaristan göçmenidir. Önce Gelibolu'ya sonra Bolayır'a gelinmiş ve sonra 1934'te eski adı Kargıcık mevki olan şu anki yerleşim yerine taşınmıştır. Köy eski bir yerleşim değildir. 1989 göçünden gelen, Bulgaristan doğumlu 6-7 Türk aile vardır.

Güneyli'de 1 cami, 1 lokanta, 3 kahve, 1 nalbur, 1 su satıcısı, 3 market, 1 tüp satıcısı, 3 elektrikçi, 1 yem satıcısı, 1 fırın vardır. Köyde 3 vidanjör ve 1 su tankeri sahibi vardır. Köyün toplu taşıma hizmeti için 4 minibüsü vardır. Toplu taşıma kış ve yaz süreklilik göstermektedir.

Köylü dışarıdan (Evreşe'den Çingeneler, Samsun'dan Karadenizliler ve Doğu'dan gelen Kürt işçiler) yevmiyeli işçi çalıştırmaktadır. Köyden 3 aile 10 yıl kadar önce yurt dışına yerleşmiştir. (Norveç'e).

Köyde suç vakalarının olmadığı ifade edilmekle birlikte sahilde, şezlong, şemsiye tartışmalarının da zaman zaman yaşandığı belirtiliyor.

Köyün "**Güneyli Spor**" adında futbol takımı vardır. Köyün ciddi bir nüfus kaybı olduğu ifade edilerek özellikle mevsimlik olarak dışarıda çalışmaya gidenlerin yoğun

olduğu belirtilmektedir. 1978'de başlayan yazlık siteler, köyün 2. sınıf tarım arazisini alarak başlamışlardır. ÖÇKB'NİN olumlu olacağı düşünülmektedir. ÖÇKB olduktan sonra altyapı sorunlarının çözüleceğini ve köy ile daha fazla ilgilenileceğini düşünmektedirler.

Köylünün talepleri:

1. Güneyli sahili Gelibolu Belediye'sine daha önceden verilmiş olduğunu ifade ederek, sahilin yeniden Güneyli'ye ait olmasını talep etmektedirler. Daha önceleri bu konuda çalışma yapılmış ancak sonuç alınmadığı ifade edilmektedir.
2. Güneyli'nin aşağı bölümünün sahil, yukarı bölümünü ise Beyler'e ait olduğu ifade edilerek (Padişah tapusu vardır?) bu nedenle köyün genişleme şansının olmadığı ifade edilmektedir.
3. Trol ağları yasaklanmış olmasına rağmen, kullanımının kıyılara hala zarar verdiği ifade edilmektedir.
4. Siteler ile deniz arasındaki çok az mesafe kalması nedeniyle sahili kullanamaz hale geldiğini ifade etmektedirler.
5. "Bize geçim kapısı lazım" diyerek, bölgeye iş alanlarının açılmasını istemektedirler.
6. Trafik düzenlemesi yapılarak köyün içinden ağır vasıta geçişinin kaldırılması talep edilmektedir.

İçme suyu kuyulardan karşılanmaktadır. Arıtma yapılmamaktadır. Kanalizasyon şebekesi yerleşmenin yarısında vardır. Şebeke olmayan bölümlerde Vidanjör hizmeti alınmaktadır. Elektrik hatları sorunlu olup sık sık kesintiler meydana gelmektedir. Çöp depolama alanları bulunmamaktadır. Çöpler dere yataklarına dökülmektedir.

Güneyli ekonomisi tarıma bağlıdır. Kuru tarım (buğday, arpa, ayçiçeği) yapmaktadır. Hayvancılık (250 adet büyükbaş, 1000 adet küçükbaş hayvan) yapılmaktadır. Sahilde 1 balıkçı barınağı vardır.

1983'te geçen kadastrodan memnun olmadıklarını ifade etmektedirler.

Köylüler tüm gereksinimlerini Gelibolu'dan karşılamaktadırlar. Özel araç sahipliğinin yoğun olduğu ifade edilmektedir. Köyde 3 adet minibüs toplu taşıma hizmeti vermektedir.

Köy 1934'te kurulurken planlı olduğu için yapılar mülkiyetin sınırında değil 3-5 metre içeridedir. Yollar düzenlidir ve dar değildir. Yapılar genellikle 2 katlı, ayırık ya da bitişik nizamda olduğu görülmüştür.

Güneyli sahilinde 13 adet site (Körfez Villaları, Dostlar, Üniversiteliler, İpay, Derya 2, Sahil Dernek, Derya 1, Orkide, Saros Evler, Hızalan, Kırklarelililer, Mahmutpaşa, Mavi Saros, yaklaşık 1700 hane) vardır. Ancak bu sitelerin yerleşmenin ekonomisine hiçbir faydası olmadığı ifade edilmektedir.

Güneyli sahildeki yazlık siteler, 1970-1995 yılları arasında büyük bölümü imarsız olarak, köylüden arsa alarak, kooperatif şeklinde örgütlenerek oluşmuşlardır. Arsaların bir bölümü daha sonra imar planı kapsamına alınmış ancak yapı düzeyinde neredeyse tüm yapıların imara aykırılıkları mevcuttur.

Yazlıklar; 2 katlı ayırık nizamda, 300-500 m²'lik parsellerde yer almaktadır. Kışın neredeyse hiç kullanılmamaktadır. Yazlıkların, altyapı sorunları vardır. 1-2 tanesi dışında hiçbirisinde arıtma tesisi yoktur. İçme/kullanma suyu taşıma ile getirilmektedir. Yer yer Kıyı Kanunu ve ilgili yönetmeliğine aykırılıklar tespit edilmiştir.

Bu sitelerin ÖÇKB içinde, incelenen yerleşmelere neredeyse hiç katkısı yoktur. Günlük gereksinimler bu siteler içindeki marketlerden karşılanmakta ve daha çok Gelibolu ile ilişkileri bulunmaktadır.

2.5.2.6. KORUKÖY KÖYÜ

Koruköy 1938'de kurulmuştur. Köyde 90 hane vardır. Kış nüfusu 200 kadardır. Ancak yazın nüfusu İkinci Konut Sahipleriyle 6000-7000'e çıkmaktadır. Sahildeki arsalar 1978'de ilk satışları başlamıştır. Sahilde 10 tane sitesi vardır. (Saygılı, Ozanlar, Tayf, Armağan, Serdar, Saros, İrem, Derya, Çamköy, Geçen, yaklaşık 500 hane vardır.) Ayrıca sahilde bu siteler dışında tek tek yapılar da vardır. Sahilde Askeri Petrol Dolum Tesisi ve içeride, Kavakköy yakınlarında İstihkâm Bölüğü vardır. İnşaat izni verilmesine bağlı olarak tarlaların değer kaybedeceği konusunda endişe taşımaktadırlar. Koruköy'de 1945'lerde aşırı göç almış ve 1950'lerle birlikte aşırı göç vermiştir. Şu anki nüfusu 1940'daki nüfusuna yakındır.

Köylünün talepleri:

1. Çokal Barajı'nın bir an önce tamamlanması istenilmektedir.
2. İmar planlarının yapılması isteniyor.
3. Çalışan kesimin ve gençlerin iş sahibi olması isteniyor.
4. Sahilde çoğu kaçak yapı olan yerleşimin denetlenmesi istenmektedir.

Koruköy'de, 1 İlköğretim Okulu (kapalı), 1 sağlık ocağı, 1 muhtarlık binası, 1 Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, 1 cami, 1 kahvehane, 1 bakkal, 1 marangoz vardır.

İçme suyu kuyulardan karşılanmaktadır. Kanalizasyon şebekesi bulunmamaktadır. Vidanjör hizmeti alınmaktadır. Elektrik hatlarının sorunlu olduğu ifade edilmektedir. Çöp depolama alanı yoktur. Çöpler geçici ve sınırlı olarak Bolayır Belde Belediyesi tarafından toplanmaktadır.

Köyün ekonomisi tarıma bağlıdır. Köyde kuru tarım (buğday, arpa, ayçiçeği) yapılıyor. Hayvancılık (100 adet büyükbaş, 1000 adet küçükbaş) vardır. Balıkçılık oldukça zayıftır.

1983'de geçen kadastrodan köylü memnun değildir.

Köylü gereksinimlerini Gelibolu'dan ve Bolayır'dan karşılamaktadır. Köyde özel araç sahipliğinin yoğun olduğu gözlenmiştir. 1 adet özel minibüs toplu taşıma hizmeti vermektedir.

Köy 1938'de Romanya'dan gelen göçmenler tarafından kurulurken, planlı kurulduğu için yapılar mülkiyetin sınırında değil 3-5 metre içeridedir. Yollar düzenli ve dar değildir. Yapılar genellikle 2 katlı, ayırık ya da bitişik nizamdadır.

2.5.3. REKREASYON VE TURİZM

Kendine özgü flora ve faunasıyla oldukça yüksek rekreasyonel potansiyele sahip Saros Körfezi kıyılarında ata binme, bisiklete binme, kros, voleybol, basketbol, yüzme, dalış, su kayağı, sörf, kürek, yelken sporları yapılmaktadır. Kayalıklarda olta balıkçılığı ve ormanda avcılık yapılmaktadır. Turizm yatırımları dağınık ve küçük işletmelerdir. Genellikle ruhsatsızdırlar ve Saros Körfezi dışından gelen işletmeciler tarafından işletilirler. Sezonun kısıtlılığı da turizmin kapasitesini daraltmaktadır.

2.5.4. TARIM VE HAYVANCILIK

Saros Körfezi'ne kıyısı olan köylerin geçim kaynaklarının başında tarım ve hayvancılık gelmektedir. Yörede yetiştirilen başlıca ürünler buğday, ayçiçeği, çeltik, pirinç, kanola, yonca, fiğ, kavun, karpuz ile domates başta olmak üzere diğer sebzeler üretilmektedir. Bölge'de büyük oranda kuru tarım yapılmaktadır. Verim bu yüzden son derece düşüktür. Geçim zorluğu ve parçalı araziler nedeniyle, köylünün çiftçileşmesi gerçekleşmemektedir.

Saros Körfezi'nde kara avcılığında tavşan, yabani ördek, kaz, bıldırcın, üveyik avlanan türler arasındadır. Bunun yanı sıra geleneksel sistemle büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı ve arıcılık yapılmaktadır.

2.5.5. BALIKÇILIK

Körfez'de başta sardalye ve hamsi olmak üzere, istavrit, karagöz, kefal, orkinos, lüfer, çinekop, mercan, mezigit, mırmır, sarpa, tekir, torik ve kalamar bulunmaktadır. Saros Körfezi hala bol balık bulunan sayılı kıyılarımızdandır. Körfez aynı zamanda önemli oranda kabuklu deniz hayvanı yatakları da barındırmaktadır ancak bunun ticari değeri henüz saptanamamıştır. Ancak özellikle troller, hayalet ağlar, denetimsiz avlanma, balıkçı barınaklarını olmaması, donatımlı teknelerin çok yüksek maliyetli oluşu, yöre halkının pek azının balıkçılığı bilerek yapması gibi sorunlar nedeniyle, Bölge balıkçılığı zor günler yaşamaktadır.

2.5.6. ALTYAPI

Saros Körfezi'ne sanayi tesislerinden atık ve deşarj yapılmamaktadır. Ancak yerleşim alanlarından gelen kanalizasyonlar denize verilmektedir. Bölge'nin en önemli sorunu, hem kırsal yerleşimlerde hem de ikinci konutların yer aldığı sahil kesiminde kanalizasyonun bulunmayışı, olduğu iddia edilen yerleşimlerde de arıtmaların maliyetleri yüksek olduğu gerekçesiyle çalıştırılmamasıdır.

Bölge'nin çöp sorunu da oldukça yüksek düzeydedir. Belediyeler, özellikle yazın aşırı miktarda artan organik atıkla baş edememekte, vahşi depolama usulleri dahi *atık bertarafı/yönetimi* olarak lanse edilebilmektedir.

Yarımada'nın Tarihi Milli Park ve askeri alanların yoğunluğu nedeniyle oldukça seyrek yerleşim ve nüfusa sahip olması önemli bir avantajdır. Körfez'in İstanbul'a coğrafi yakınlığı ve bu kentte yer alan dalış okulları öğrencileri için iyi bir eğitim sahası olması, Saros Körfezi'nin tanınırlığını ve çekiciliğini artırmaktadır. Ağır kirletici sanayi kuruluşlarının bulunmaması, Körfez'in çevresel tehditlerden korunmasına yol açmış; öte yandan sayılan bu çevresel avantajlar, genç nüfusu işsiz bırakarak bölgeyi de terke zorlamıştır. Bu da, Köylerin nüfusu giderek yaşlanmasına ve azalmasına neden olmuştur.

2.5.7. DALIŞ TURİZMİ

Dalış turizmi açısından bölge çok önemli bir potansiyele sahiptir. Buna göre, Saros Körfezi'nde bulunan Despot Kayalıkları, Kömür Limanı, Minnoş Adası, Minnoş Resifleri, Bebek Kayalıkları ve Ece Koyu, sualtı fotoğrafçılığı, balık avı, sualtı kabuklu avcılığı ve turistik dalışlar için son derece uygun olup, turistik açıdan cazibe merkezi olabileceği belirtilmektedir. İstanbul'da bulunan 20 kadar dalgıç okulunun Saros Körfezi'nde faaliyet göstermeye başlamasıyla birlikte, 2000'li yıllardan itibaren bölgeye

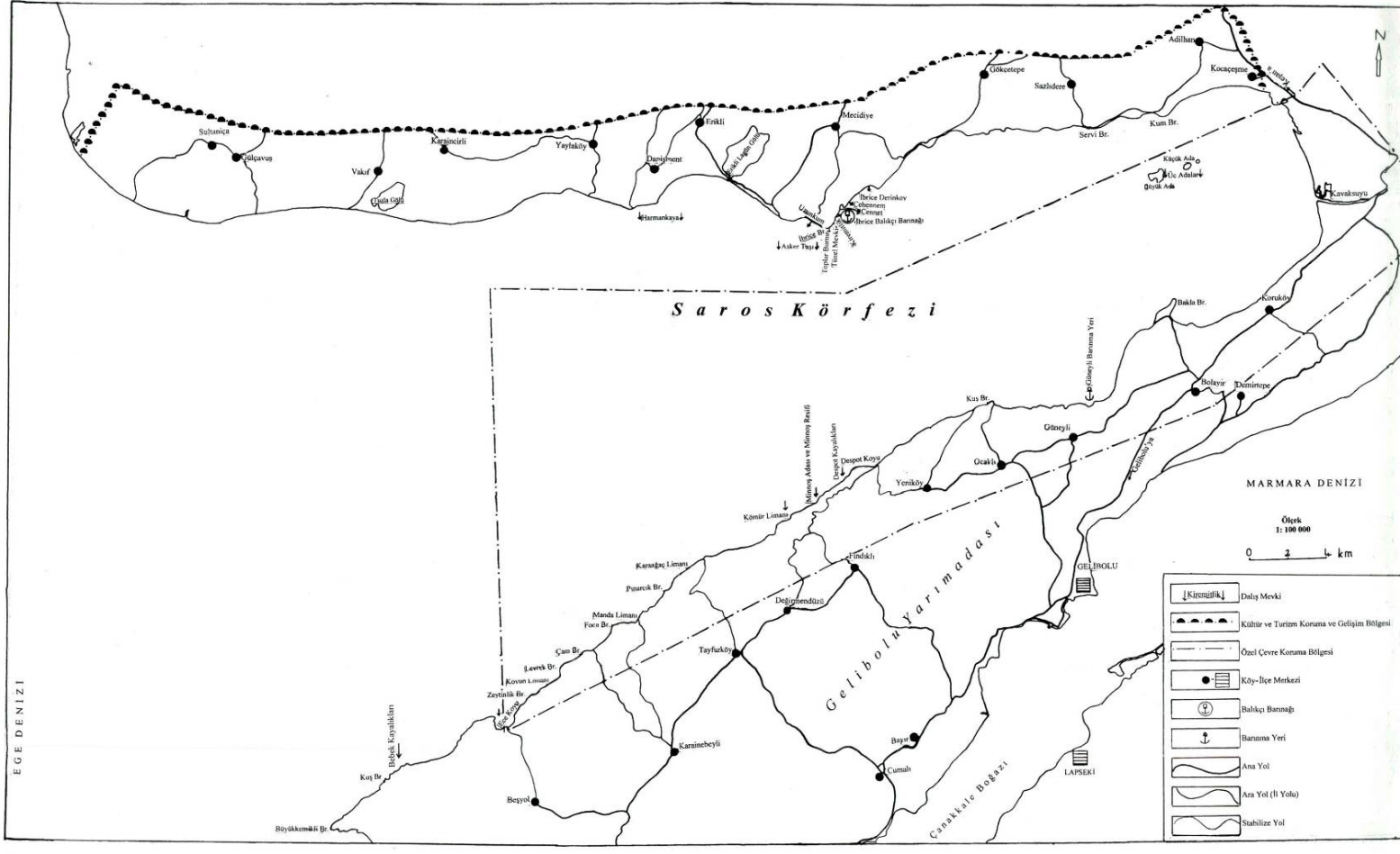

ilgi gösteren Türk dalgıçlarının sayısı üç bin kişiyi bulmuştur. Ayrıca, bölge son yıllarda, özellikle Bulgaristan ve Romanya başta olmak üzere, Balkan ülkelerinden su altına meraklı çok sayıda yabancı turisti çekmeye başlamıştır. Saros Körfezi'nde su altı dalış turizmi, dalış sezonunda genelde hafta sonları yoğunlaşma göstermektedir.

Su altı dalışları, kıyı turizmine göre daha uzun bir sezona yayıldığından Saros Körfezi'nin, turizm sezonunun uzamasında da etkili olmakta ve turizme yönelik mal ve hizmet üreten sektörlerin faaliyet süresinin uzamasına yol açmaktadır.

Saros Körfezi güney kıyılarında dalış yapanlar, Güneyli ve Gelibolu'da yer alan konaklama tesislerinde konaklamaktadırlar. Gelibolu Yarımadası kuzey kıyılarında yer alan Ece Koyu ve Kömür Limanı dalış mevkilerinde ise çadırılı konaklama yapılabilmektedir.

Şekil 2. Saros Körfezi Kıyılarında Dalış⁵

⁵ Okan Yaşar, 2011. ZfWTZeitschrift für die Welt der Türken. *Journal of World of Turks*. ZfWT Vol. 3, No. 1 (2011). 47-51.

Saros Körfezi'ndeki dalış turizmi konusunda ilgililerle yapılan görüşmelerde, Saros Körfezi'nde su kalitesinde ve görüş mesafesinde son yıllarda dikkat çeken azalmaların olduğu dile getirilmektedir. Saros Körfezi'nde su altı dalış turizmini en fazla tehdit eden faktör, Ergene Nehri'nde yaşanan kirliliğin, Meriç Nehri vasıtasıyla Kuzey Ege'ye ve Saros Körfezi'ne kadar taşınmasının görüş mesafesinin azalmasında etkili olmasıdır. Saros Körfezi'nde su altı dalış turizmini baltalayan diğer önemli bir olumsuzluk da, trollerle yapılan avcılığın deniz florası ve faunası üzerinde yaptığı tahribattır. Mülakatlarda, deniz flora ve faunası üzerindeki tahribatın %80'i aşan oranlarda trolle avcılıktan kaynaklandığı dile getirilmektedir. Bununla birlikte dalış mevkilerindeki tahribatta, balıkadamların zıpkınla yaptığı avcılığın %20 oranında etkili olduğu belirtilmektedir.

2.5.8. SAROS KÖRFEZİ ÖÇKB'YE YÖNELİK FARKLI KURULUŞLARIN GÖRÜŞLERİ

Saros Körfezi'nin koruma kapsamına alınan kısmına yönelik olarak, çeşitli ulusal sivil kuruluşların yaptıkları incelemeler de dikkate değerdir.

Kentsel gelişme, bölgesel ve çevresel etki değerlendirmelerinde, özellikle TMMOB'nin çalışmaları da dikkate değerdir. 2007 yılında İstanbul'da TMMOB'nin Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası tarafından gerçekleştirilen bir Konferansta⁶, konuşmacılar özellikle 1/100.000 ölçekli planların yerel politikaları yok ettiğini dile getirerek; 1/25.000 ölçekli olanların da, üçlü protokolle İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Çevre ve Orman Bakanlığı ile müştereken yapılmakta olmasının temel nedeninin, İstanbul odaklı, büyüme ve nüfuslaşma sorununu giderilmesi arzusu olduğunu vurgulamışlardır. Sürekli artan bir göçle baş etmenin ve tek merkezli bir ekonomiye mahkum olmanın sonucunda, hem nüfusun baskısının hem de kirlenici sanayinin Trakya'ya taşarak aktarılmasının tehlikelerine dikkat çeken uzmanlar; 1997'den itibaren "*insansız planlama*" olarak devam eden bu süreçte asıl önemli olanın '*Kamusal alanın çıkarlarına ait olanın kararların, kamunun dışına çıkartılması*' olduğuna dikkat çekmektedirler. Bu süreci yönetmek için, insanların konu hakkında bilgilendirilmek, süreci planlama bilgisinin şeffaflığı, planların STK'lara açık ve tartışma yapılabilir düzeyde olmasını, diğer bir deyişle kamusal ve şeffaf bir belgeleme olmasını ve tüm örgütlü kesimlerin plana katılımının sağlanmasının önemine vurgu yapmışlardır. Özetle, özellikle çevre ve tarımsal koruma alanlarının kirlenilerek imara açılmasına yönelik

⁶ "1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planlarının Trakya'ya Baskısı ve Saros Körfezi'nin Turizm Alanı İlan Edilmesi". Aralık 2007. Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yay.

olarak pek çok kaygı dile getirilmiş, planın önceliğinin insan olması gerektiği belirtilmiştir.

Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin gelişimi konusundaki iddia ve kaygıların 4 ayrı grupta toplandığı söylenebilir:

- Ekonomik olarak bağımlı grupların ekonomik kaygıları (Köylüler, yerel yerleşikler, esnaf ve zanaatkarlar, tarımla geçinenler, dalgıçlar, balıkçılıkla geçinenler, küçük memurlar, turizmden gelir sağlayanlar, ikincil konutlara hizmet satanlar, geleceğini Saros Körfezi'nin gelişimine bağlayanlar)
- Çevre savunma organizasyonlarının teknik kaygıları (Yerel ve bölgesel STK'lar, sivil inisiyatif, dalgıç okulları, planlama ve yönetimde mühendislik yapanlar, çevre korumacı platformlar)
- Yasa uygulayıcılarının yetki kaygıları (belediye yetkilileri, devlet bürokratları, Trakya Belediyeleri, TRAKAB, kalkınma ajansları)
- İkinci konut sahiplerinin statüko kaygıları (İkinci konut sahipleri, konut edinme kooperatifleri, müteahhitler)

Bölgenin demografik ve sosyo-ekonomik durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 11. Saros Körfezi ÖÇKB Karşılaştırmalı Sosyo-Ekonomik Yapı

Yerleşim Yeri	Nüfus (2010 ADNKS 'ye göre)	Nüfus (Muhtarlıktan alınan bilgiye göre)	Hane Sayısı (Muhtarlıktan alınan bilgiye göre)	Kamusal Yapılar	Altyapı	Geçim Kaynakları
BOLAYIR BELDE BELEDİYESİ	1365	1300	-	STK yoktur. 1 okul, 1 aile hekimliği, 1 jandarma askeri alanı, 1 Tarımsal Kredi Kooperatifi 1 cami, 1 türbe ve 1 kale bulunmaktadır. Belde komple SİT alanı içindedir	Kanalizasyon bulunmamaktadır. Kuyu suları içilmektedir.	Buğday, ayçiçeği ve baklagiller yetiştirilmekte, çok az miktarda balıkçılığın yanında, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık da yaygındır.

KAVAKKÖY BELDE BELEDİYESİ	3491	3500	450 (Yaz mevsimi 3500 kişi)	1 Su Ürünleri Koop., 1 Süt Ürünleri Kop., 1 Sulama Kop., 1 Belediye Tarımsal Kalkınma Kop., 1 ilköğretim okulu, 1 sağlık ocağı vardır. (Haftada bir doktor gelmektedir.)	İçme suyu (3 Kuyudan) vardır. Kanalizasyon yarısında vardır yarısında yapılmaktadır . Çeltik sulaması kanaletlerle yapılmaktadır . Çokal Barajı beklenmekte dir.	Halkın %30'u balıkçılık ile geçinmektedir. Sulu tarım vardır. Meyvecilik, çeltik (8-10.000 dönüm), kanola tarımı yapılmaktadır. Büyükbaş (1000) ve küçükbaş (2000 adet koyun ve keçi) hayvancılık yapılmaktadır.
OCAKLI KÖYÜ	130	-	60	1 sağlık ocağı vardır. (Hafta bir kez doktor gelmektedir.) Muhtarlık binası, 1 Cami vardır.	Sulu tarım yoktur. Baraj göleti yoktur. Kanalizasyon yoktur.	Günebakan, arpa, buğday, büyükbaş (100 adet) ve küçükbaş (300 adet koyun 10 adet keçi) hayvancılık, emeklilik, balıkçılık (1 kişi)
YENİKÖY	643	800	200	1 ilköğretim vardır. Taşımali eğitim yapılmaktadır. Sulama yoktur. Sağlık ocağı, Muhtarlık, Cami, Tarımsal Kredi Kooperatifi vardır.	Yolların çok bozuk olduğu gözlemlenmi ştir. İçme suyu vardır.	Büyükbaş (700- 800) ve küçükbaş (500-6000 adet koyun ve 4000- 5000 adet keçi) hayvancılık, Küçük balıkçılık (10 adet tekne), Dalyan vardır, Büyük çaplı bahçe tarımı yapılmaktadır.
Yerleşim Yeri	Nüfus (2010 ADNKS 'ye göre)	Nüfus (Muhtarlık ardan alınan bilgiye göre)	Hane Sayısı (Muhtarlıktan alınan bilgiye göre)	Kamusal Yapılar	Altyapı	Geçim Kaynakları

GÜNEYLİ KÖYÜ	666	800	230	1 sağlık ocağı vardır. Tarımsal Kredi Kooperatifi ve Balıkçılar Kooperatifi vardır. 1 İlköğretim Okulu vardır.	İçme suyu kuyulardan karşılanmaktadır. Arıtma yapılmamaktadır. Kanalizasyon şebekesi yerleşmenin yarısında vardır. Şebeke olmayan bölümlerde Vidanjör hizmeti alınmaktadır. Elektrik hatları sorunlu olup sık sık kesintiler meydana gelmektedir.	Sulu tarım yoktur. Esnaflık, tarım (günebakan, buğday) balıkçılık, inşaat işçiliği (10-15 kişi) büyükbaş (250 adet) ve küçükbaş (100 adet kadar koyun-keçi) hayvancılık, BAĞKUR emeklisi (50-60 kişi)
KORUKÖY	363	200	90	1 İlköğretim Okulu taşınmalı eğitim vermektedir. (Köyde 7-8 çocuk kalmıştır.) Sağlık ocağı vardır (haftada bir doktor gelmektedir), Ebe ve hemşire sürekli vardır. Muhtarlık, Cami, Tarımsal Koop. Vardır.	Elektrik şebekesi vardır. Çöp, Bolayır Belde Belediyesi tarafından alınmaktadır. İçme suyu vardır. (Artezyen) Çokal Barajı beklenmektedir. Kanalizasyon yoktur	Kuru tarım yapılmaktadır. Büyükbaş (55-60 adet) ve küçükbaş (1000 adet civarı) hayvancılık vardır. Balıkçılık yapan çok az sayıda hane vardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ALAN ÇALIŞMASI BULGULARI, DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

Saros Körfezi'nin koruma altına alınması ve bu gelişmenin sonuçlarına yönelik olarak geliştirilen bu araştırmada, önceliğimiz mevcut durumun saptanmasıdır. Yörenin yaşayan sosyal dokusunu nüfusa ve nüfusun yönetimine indirgmeden değerlendirmek, sosyal, iktisadi ve kültürel kalıpları ve değişimleri zamana endeksli olarak yorumlamak ve çeşitli güç dağılımlarını saptayarak geleceğe yönelik çıkarımlarda ve önerilerde bulunmak üzere geliştirilen 'Mevcut Durum Analizi'nde, konuları üç başlık altında toplayacağız:

- a) Çeşitli demografik ve sosyal-ekonomik özellikler açısından, Bölge'nin 1980-2011 arasındaki portresi;
- b) 2011 yılı sabitlenerek, yerel ve merkezi yapılar açısından durum saptaması, projeye yönelik tutumlar ve talepler;
- c) Sosyal, kültürel ve ekonomik güç kalıplarını saptanması ve bunlar arasındaki çeşitli gerilim ve dinamiklerin proje kapsamında yorumlanması.

Her sosyal yapı, çevresel etkilerle birlikte değişir, dönüşür ve çevresini de dönüştürür. Özellikle küresel çağda, hiç bir yerel yapı artık uluslararası ve ulus aşırı etkilerden bağımsız değildir.

Saros Körfezi'nin koruma altına alınan kısmı için de aynı etkinin mevcut olduğunu söyleyebiliriz. Kirlilik ve çevresel etkenler kadar, sosyal yapılar da birbiri ile etkileşime girmiş ve bölgeyi dönüştürmüşlerdir.

Örneğin, bu çalışmada, kısıtlı bakış açısına sahip ve geleneksel olarak tanımlanan kırsal alan sakinlerinin, kimi zaman çoğu kentliden çok daha geniş ölçeklerde geleceği tasarlayabildiklerini, kendileri ve bölgenin geleceğine yönelik olarak daha açık fikirli olduklarını ve Koruma Projesi'ne destek verdiklerini gördük. Öte yandan kentli ve eğitilmiş olmaları açısından, daha liberal düşüneceklerini umduğumuz ikinci konut sahipleri, meslek sahipleri, bürokratlar vb.nin ise kimi zaman daha tutucu ve daha kısa vadeli düşündüklerini, projeye yönelik olası kimi katkılara kişisel kaygılarıyla direnebildiklerini de saptadık.

Tüm bu veriler eşliğinde, Saros Körfezi ÖÇKB'de yapılan kalitatif ve kantitatif çalışmaların (hane halkı anketi, odak toplantıları, derinlemesine görüşmeler) sonuçları aşağıda sunulmuştur.

3.1. GÖRÜŞÜLEN HANELERİN TOPLAM NÜFUSU

Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin toplam nüfusu ile bölgede yer alan yerleşim yerlerinin nüfusunu ve göç hareketlerini karşılaştırmalı değerlendirmek için öncelikle, Çanakkale il ve ilçelerinin nüfusunu gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 12. Çanakkale ve İlçe Nüfusları

	ADNKS 2010 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (%)
Çanakkale	490.397	16.578	15.420	1.158	2.36
Belediye Teşkilatı Olan Yerleşim Yerlerinin Nüfusları TÜİK, 2010 Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı					
İlçe	Belediye	Toplam	Erkek	Kadın	
Merkez	Çanakkale Belediyesi	106.116	57.978	48.138	
	Kepez Belediyesi	11.744	5.925	5.819	
	Erenköy Belediyesi	1.776	891	885	
	Kumkale Belediyesi	1.387	684	703	
Ayvacık	Ayvacık Belediyesi	7.457	3.744	3.713	
	Küçükkuşu Belediyesi	6.790	3.434	3.356	
	Gülpınar Belediyesi	1.351	678	673	
Bayramiç	Bayramiç Belediyesi	13.420	6.586	6.834	
Biga	Biga Belediyesi	37.196	18.538	18.658	
	Karabiga Belediyesi	2.973	1.460	1.513	
	Yeniçiftlik Belediyesi	1.422	693	729	
	Balıklıçeşme Belediyesi	1.306	646	660	
	Kozçeşme Belediyesi	1.014	481	533	
	Gümüşçay Belediyesi	2.028	977	1.051	
Bozcaada	Bozcaada Belediyesi	2.354	1.248	1.106	
Çan	Çan Belediyesi	28.808	14.452	14.356	
	Terzialan Belediyesi	2.139	1.092	1.047	
Eceabat	Eceabat Belediyesi	5.380	2.722	2.658	
Ezine	Ezine Belediyesi	17.301	10.850	6.451	
	Geyikli Belediyesi	2.890	1.441	1.449	
	Mahmudiye Belediyesi	1.660	838	822	
Gelibolu	Gelibolu Belediyesi	28.326	15.216	13.110	
	Bolayır Belediyesi	1.365	711	654	

	Kavakköy Belediyesi ⁷	3.491	3.089	402
	Evreşe Belediyesi	2.087	999	1.088
Gökçeada	Gökçeada Belediyesi	4.885	2.758	2.127
Lapseki	Lapseki Belediyesi	10.889	5.445	5.444
	Çardak Belediyesi	3.234	1.564	1.670
	Umurbey Belediyesi	2.650	1.291	1.359
Yenice	Yenice Belediyesi	6.903	3.470	3.433
	Hamdibey Belediyesi	1.768	850	918
	Akçakoyun Belediyesi	1.098	544	554
	Kalkım Belediyesi	2.199	1.093	1.106
	Pazarköy Belediyesi	1.781	855	926

Tablo 13. Görüşülen Hanelerin Toplam Nüfusu

Bölge	Sayı	%
Saros Körfezi ÖÇKB	1247	100
Toplam	1247	100

Hanelerdeki görüşmelerin %30'u hane halkı reisi (HHR) olduğunu bildirmiştir. %25'e yakın oranda da eşleriyle görüşülmüştür.

Tablo 14. Hane Halkı Nüfus Dağılımı

Hane Halkı nüfusunun dağılımı		
HHR'ye yakınlık derecesi	Sayı	%
Hane Halkı Reisi	371	29.8%
Eşi	306	24.5%
Oğlu	221	17.7%
Kızı	165	13.2%
Annesi	67	5.4%
Torunu	26	2.1%
Babası	23	1.8%
Kardeş	18	1.4%
Diğer	15	1.2%
Gelini	13	1.0%
Kayın eşi	13	1.0%
Kayınpederi	5	0.4%
Damadı	4	0.3%
Toplam	1247	100

⁷ Kavakköy'ün erkek nüfusu fazlalığı, askeri birlikten kaynaklanmaktadır.

3.2. GÖRÜŞÜLEN HANE HALKININ YAŞ DAĞILIMLARI

Tablo 15. Hane Halkı Yaş Dağılımları

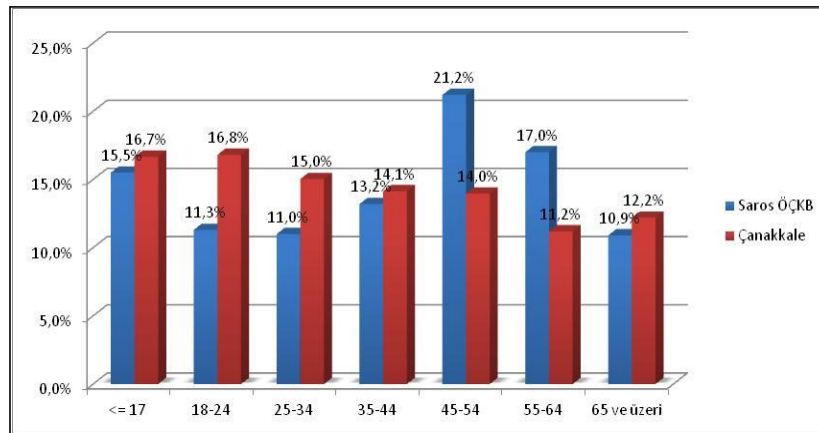
Hane halkı Yaşı		
Yaş Grubu	Sayı	%
0-17	193	15.5%
18-24	141	11.3%
25-34	137	11.0%
35-44	164	13.2%
45-54	264	21.2%
55-64	212	17.0%
65 ve üzeri	136	10.9%
Toplam	1247	100%

Nüfusun yaş dağılım piramidi, Çanakkale'den hayli farklılık göstermektedir. 2010'daki Çanakkale verilerine göre, nüfusun yaş dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 16. Nüfusun Yaş Dağılımı

	Saros Körfezi ÖÇKB Sayı	Saros Körfezi ÖÇKB Yüzde	Çanakkale Sayı	Çanakkale Yüzde
0-17	193	15.5%	81.735	16.7%
18-24	141	11.3%	82.421	16.8%
25-34	137	11.0%	73.709	15.0%
35-44	164	13.2%	69.355	14.1%
45-54	264	21.2%	68.474	14.0%
55-64	212	17.0%	54.896	11.2%
65 ve üzeri	136	10.9%	59.807	12.2%
Toplam	1247	100%	490.397	

Grafik 1. Saros Körfezi ÖÇKB Nüfusu ile Çanakkale Nüfusunun Karşılaştırması

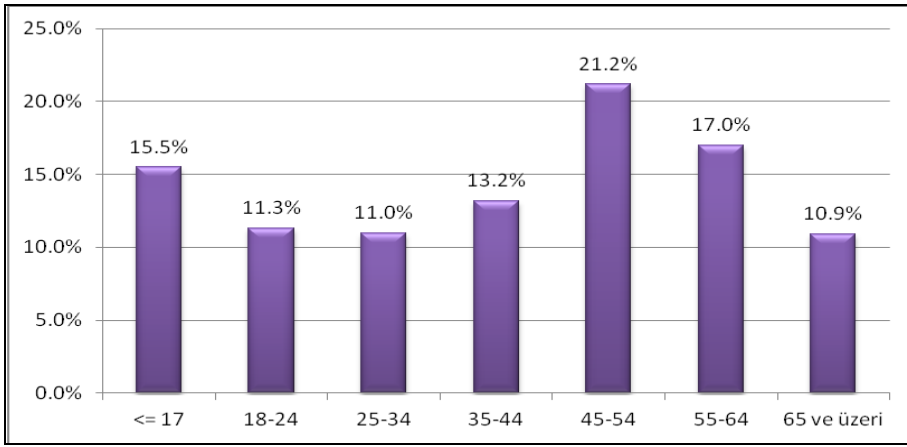

Tablodan da görüleceği üzere, Çanakkale'nin 45- 64 yaş grubu sadece %25 iken, ÖÇK Bölgesi'nde bu oran %51.2'dir. Öte yandan, Çanakkale'de 35-44 yaş grubu %14.1 ağırlıkta iken, ÖÇK Bölgesi'nde %13.2'dir.

Alttağı grafik bize, ÖÇK Bölgesi nüfusunun genç ve çalışma yaşı grubunu kaybetmekte olduğunu, 17 yaş altı nüfus %15'lerde seyrederken, nüfusun asıl olarak %49.1 ile 45 ve üzeri yaşlarda olduğunu gösteriyor.

Açıklama [msoffice1]: Göstermektedir.

Grafik 2. Yaş Grubu

3.3. HANE HALKLARININ CİNSİYET VE EĞİTİM DAĞILIMLARI:

Saros Körfezi ÖÇKB Kapsamına giren bölgenin cinsiyet dağılımı, Çanakkale ve Gelibolu'ya benzerdir.

Tablo 17. Hane Halkı Nüfusunun Cinsiyet Yapısı

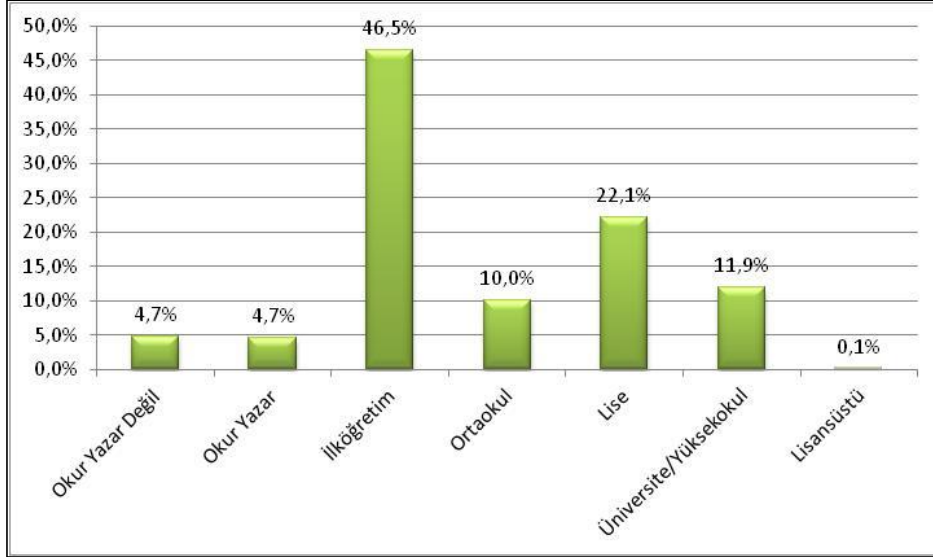
Cinsiyet	Sayı	%
Erkek	642	51.1
Kadın	605	48.9
Toplam	1247	100

Eğitim durumları ağırlıklı olarak, ilkokul mezuniyeti ve altındaki eğitimlerde toplanmaktadır (%55.9). Öte yandan, nüfusun %12.1'lik bir bölümünün üniversite, yüksek okul mezunu ve daha yüksek eğitimli olduğu görülmektedir.

Tablo 18. Hane Halkı Nüfusunun Eğitim Düzeyi

	Sayı	%
Okur Yazar Değil	59	4.7%
Okur Yazar	58	4.7%
İlköğretim	580	46.5%
Ortaokul	125	10.0%
Lise	275	22.1%
Üniversite/Yüksekokul	149	11.9%
Lisansüstü	1	0.1%
Toplam	1247	100.0%

Grafik 3. Hane Halkı Nüfusunun Eğitim Düzeyi

3.4. YERLEŞİMLERE GÖRE HANEDE YAŞAYAN BİREY SAYILARI VE EĞİTİM DURUMU DAĞILIMLARI

Tablo 19. Belediye/Köy * S1. Hanenizde Kaç Kişi Yaşıyor?

		S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?			Toplam	
		1-2 kişi	3-5 kişi	6+ kişi		
Belediye/Köy	BOLAYIR	Sayı	36	90	3	129
		% Belediye/köy	27.9%	69.8%	2.3%	100.0%
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	25.0%	39.6%	10.3%	32.3%
	GÜNEYLİ	Sayı	38	47	7	92
		% Belediye/köy	41.3%	51.1%	7.6%	100.0%
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	26.4%	20.7%	24.1%	23.0%
	KAVAKKÖY	Sayı	37	32	7	76
		% Belediye/köy	48.7%	42.1%	9.2%	100.0%
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	25.7%	14.1%	24.1%	19.0%
	KORUKÖY	Sayı	15	22	0	37
		% Belediye/köy	40.5%	59.5%	.0%	100.0%
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	10.4%	9.7%	.0%	9.3%
	OCAKLI	Sayı	3	7	1	11
		% Belediye/köy	27.3%	63.6%	9.1%	100.0%
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	2.1%	3.1%	3.4%	2.8%
	YENİKÖY	Sayı	15	29	11	55
		% Belediye/köy	27.3%	52.7%	20.0%	100.0%
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	10.4%	12.8%	37.9%	13.8%
Toplam	Sayı	144	227	29	400	
	% Belediye/köy	36.0%	56.8%	7.3%	100.0%	
	% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

P< 0.00)

Bu tablo bize, köylerin hane halkı dağılımlarını göstermektedir. Kavakköy ile kısmen Koruköy ve Güneyli hariç, tüm diğer yerleşimlerde haneler ağırlıklı olarak 3-5 kişiden oluşmaktadır. Öte yandan 1-2 kişilik aile oranları da azımsanmayacak düzeydedir. Yerleşimlerin hane halkı sayısı nadiren 7 kişiyi geçmektedir.

Tablo 20. Belediye/Köy * Eğitim Durumu

		Eğitim Durumu				Toplam	
		OKUR YAZAR VE İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE	ÜNİVERSİTE/ Y.OKUL		
Belediye/Köy	BOLAYIR	Sayı	73	12	28	16	129
		% Belediye/Köy	56.6%	9.3%	21.7%	12.4%	100.0%
		% Eğitim Durumu	32.7%	34.3%	30.1%	34.0%	32.4%
	GÜNEYLİ	Sayı	42	8	27	14	91
		% Belediye/Köy	46.2%	8.8%	29.7%	15.4%	100.0%
		% Eğitim Durumu	18.8%	22.9%	29.0%	29.8%	22.9%
	KAVAKKÖY	Sayı	47	8	12	8	75
		% Belediye/Köy	62.7%	10.7%	16.0%	10.7%	100.0%
		% Eğitim Durumu	21.1%	22.9%	12.9%	17.0%	18.8%
	KORUKÖY	Sayı	16	4	11	6	37
		% Belediye/Köy	43.2%	10.8%	29.7%	16.2%	100.0%
		% Eğitim Durumu	7.2%	11.4%	11.8%	12.8%	9.3%
	OCAKLI	Sayı	4	0	5	2	11
		% Belediye/Köy	36.4%	.0%	45.5%	18.2%	100.0%
		% Eğitim Durumu	1.8%	.0%	5.4%	4.3%	2.8%
	YENİKÖY	Sayı	41	3	10	1	55
		% Belediye/Köy	74.5%	5.5%	18.2%	1.8%	100.0%
		% Eğitim Durumu	18.4%	8.6%	10.8%	2.1%	13.8%
Toplam	Sayı	223	35	93	47	398	
	% Belediye/Köy	56.0%	8.8%	23.4%	11.8%	100.0%	
	% Eğitim Durumu	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

Bu tablo, yerleşimlerdeki bir ana kırılmayı açıklıkla gösteriyor. Yerleşimlerde iki farklı eğitim düzeyinin yoğunlaştığını görüyoruz; okuryazar veya ilkokul mezunu olanlar ile lise ve üniversite mezunu olanlar şeklinde iki ana grup karşımıza çıkıyor. Nüfusun özellikle ikinci konut yerleşimlerinin yoğun olduğu kesimlerinde (Güneyli gibi) önemli ölçüde, üniversite mezunu vardır. Koruköy ve Yeniköy gibi kırsal üretimin yaygın olduğu yerleşimler ise ağırlıklı olarak daha alt düzey eğitim grubunu oluşturuyor. Öte yandan Bolayır'ın kentsel bir yerleşim olarak her iki grubu da barındırması şaşırtıcı değildir.

Açıklama [msoffice2]: Göstermektedir.

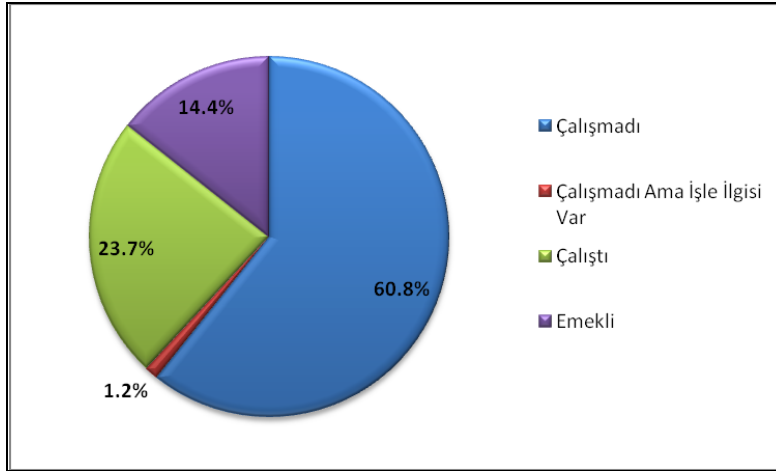
3.5. YERLEŞİMLERE GÖRE HANE HALKININ İSTİHDAMI VE İŞTEKİ KONUMLARI

Saros Körfezi ÖÇKB kapsamına giren çalışma alanımızda, emekli ağırlığının %14.4 olması, yörenin yoğun olarak yüksek yaş grubunu çektiğini gösteriyor. Bölgedeki nüfusun sadece %23.7'si çalıştığını bildirmiştir. Bununla birlikte, 'Çalışmadı ama işle ilgisi var' (%1.2) seçeneğini işaretleyenlerle birlikte, çalışan nüfus %25'e yaklaşmaktadır. Çalışmayanlar (%60.8) ve emeklilerle birlikte (%14.4) nüfusun %75.2'sinin istihdama dahil olmaması son derece önemli bir bulgudur.

Tablo 21. Hane Halkı Nüfusunun Çalışma Durumu

Çalışma Durumu	Sayı	Yüzde
Çalışmadı	758	60.8%
Çalışmadı Ama İşle İlgisi Var	15	1.2%
Çalıştı	295	23.7%
Emekli	179	14.4%
Toplam	1247	100.0%

Grafik 4. Hane Halkı Nüfusunun Çalışma Durumu

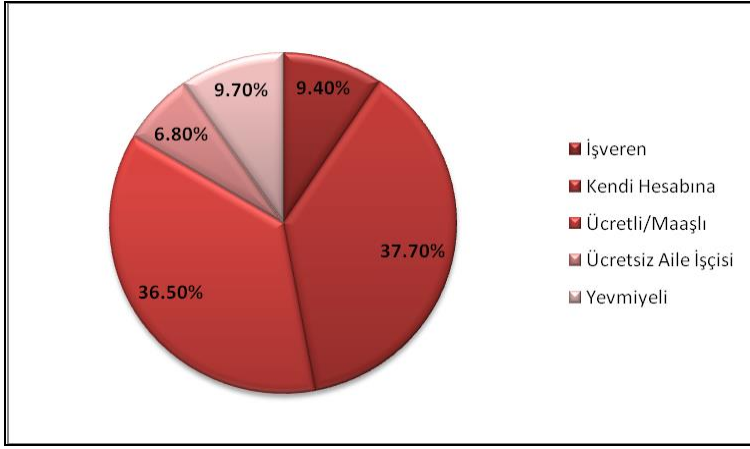
3.6. HANE HALKI NÜFUSUNUN İSTİHDAMDAKİ KONUMU

Çalıştıklarını bildirenler iki grupta toplanabilir: Kendi hesabına çalışan ile işveren olarak çalışanlar (%47.1); yevmiyeli, ücretli ve aile işinde çalışanlar (%53). Bu iki grup neredeyse eşit oranlarda çalışma alanı içinde yer almaktadır.

Tablo 22. Hane Halkı Nüfusunun İstihdamdaki Konumu

İstihdam Durumu	Sayı	Yüzde
İşveren	29	9.4%
Kendi Hesabına Çalışan	117	37.7%
Ücretli/Maaşlı	113	36.5%
Ücretsiz Aile İşçisi	21	6.8%
Yevmiyeli	30	9.7%
Toplam	310	100%

Grafik 5. Hane Halkı Nüfusunun İstihdamdaki Konumu

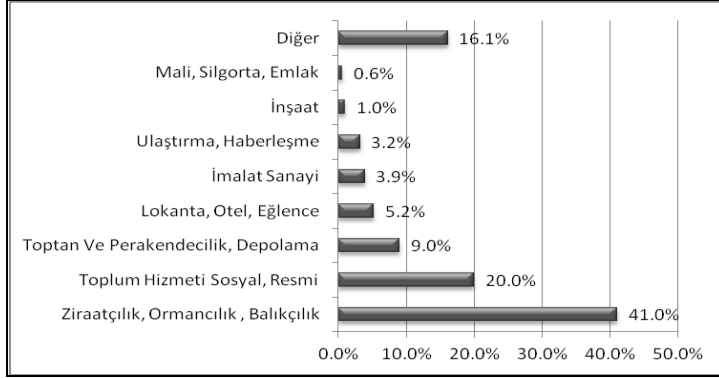
Bununla birlikte, aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere tarımla geçinenlerin oranı, çalışan kesim arasında en yüksek ağırlığa sahiptir (%41). Bunu hizmetler sektörü, ticaret vb. alanlar izliyor. Saros Körfezi ÖÇK Bölgesi'nin iki ana grupta incelenmesi gerektiğini söyleyebiliriz. Kentli bir nüfus ile kırsal bir nüfus, belirgin bir şekilde ayrılmaktadır.

Tablo 23. Hane Halkı Nüfusunun Çalıştığı Sektör

Sektör	Sayı	Yüzde
Ziraatçılık, Ormancılık, Balıkçılık	127	41.0%
Toplum Hizmeti Sosyal, Kamu	62	20.0%
Toptan Ve Perakendecilik, Depolama	28	9.0%
Lokanta, Otel, Eğlence	16	5.2%
İmalat Sanayi	12	3.9%
Ulaştırma, Haberleşme	10	3.2%
İnşaat	3	1.0%
Mali, Sigorta, Emlak	2	0.6%
Diğer	50	16.1%
Toplam	310	100.0%

Grafik 6. Hane Halkı Nüfusunun Çalıştığı Sektör

Aşağıdaki tabloda, yerleşim yerlerine göre istihdam durumu yer almaktadır. Burada, her bir yerleşim yerinin diğerlerden farklı bir istihdam durumu içerdiğini görmekteyiz.

Tablo 24. Belediye/Köy * İstihdam Durumu

			İstihdam Durumunuz				Toplam
			Sürekli Çalışan	Mevsimlik Çalışan+ Gündelik/Yevmiyeli Çalışan	Çalışmıyor	Emekli	
Belediye/Köy	BOLAYIR	Sayı	49	31	22	24	126
		% Belediye/Köy	38.9%	24.6%	17.5%	19.0%	100.0%
		% İstihdam Durumu	30.6%	33.7%	22.2%	58.5%	32.1%
	GÜNEYLİ	Sayı	36	20	35	0	91
		% Belediye/Köy	39.6%	22.0%	38.5%	.0%	100.0%
		% İstihdam Durumu	22.5%	21.7%	35.4%	.0%	23.2%
	KAVAKKÖY	Sayı	33	19	14	9	75
		% Belediye/Köy	44.0%	25.3%	18.7%	12.0%	100.0%
		% İstihdam Durumu	20.6%	20.7%	14.1%	22.0%	19.1%
	KORUKÖY	Sayı	12	5	15	4	36
		% Belediye/Köy	33.3%	13.9%	41.7%	11.1%	100.0%
		% İstihdam Durumu	7.5%	5.4%	15.2%	9.8%	9.2%
	OCAKLI	Sayı	5	3	2	0	10
		% Belediye/Köy	50.0%	30.0%	20.0%	.0%	100.0%
		% İstihdam Durumu	3.1%	3.3%	2.0%	.0%	2.6%
	YENİKÖY	Sayı	25	14	11	4	54
		% Belediye/Köy	46.3%	25.9%	20.4%	7.4%	100.0%
		% İstihdam Durumu	15.6%	15.2%	11.1%	9.8%	13.8%
Toplam	Sayı	160	92	99	41	392	
	% Belediye/Köy	40.8%	23.5%	25.3%	10.5%	100.0%	
	% İstihdam Durumu	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

P < 0.001

Sürekli çalışan grubunun ortalamasının çok üzerinde ve en yoğun olduğu yerleşim, Ocaklı Köyü'dür. Öte yandan, Güneyli ve Koruköy, işsizliğin en yüksek olduğu iki yerleşim olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentsel alan (Bolayır) ise işsizlik durumunun en az olduğu yerleşimdir. Ayrıca, Bolayır en yoğun emekli nüfusun olduğu yerdir.

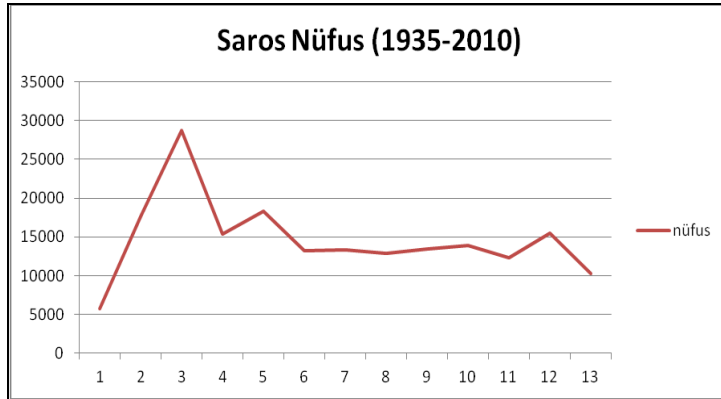
3.7. YERLEŞİM YERLERİNE GÖRE NÜFUS

Bu bölümde Saros Körfezi ÖÇK Bölgesi'nin ve bölge kapsamında bulunan yerleşim yerlerinin nüfus hareketleri incelenmiştir. Aşağıdaki tabloda bölgenin 1935 ile 2010 yılları arasındaki nüfus bilgileri yer almakta ve bir önceki nüfus sayımına göre artış ya da azalış yüzdeleri verilmektedir.

Tablo 25. Saros Körfezi Nüfus Dağılımı (1935-2010)

SAROS KÖRFEZİ ÖÇK BÖLGESİ													
Yıllar	1935	1940	1945	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2010
Yıllara Göre Nüfus Sayımı Sonuçları	5766	17672	28776	15420	18373	13207	13297	12929	13480	13946	12341	15506	10249
Yıllara Göre Nüfus Artışı	100%	306%	163%	54%	119%	72%	101%	97%	104%	103%	88%	126%	66%
Nüfus Değişim		206%	63%	-46%	19%	-28%	1%	-3%	4%	3%	-12%	26%	-34%

Grafik 7. Saros Körfezi Nüfus Dağılımı (1935-2010)

Tabloya baktığımızda, bölgenin toplam nüfusu 1940'da %306 artmış, 1955'te ise %46 azalmıştır. Yörenin yerleşimi, 1965'te hızla azalmış (%28) ve bu tarihten sonraki ikinci büyük nüfus kaybını da 1990'larda yaşamıştır. En yüksek nüfus kaybı ise 2010'da görülmektedir (%34)

Yöreye yerleştirilen ve ağırlıklı olarak Balkanlardan gelen Türk nüfusunu oluşturan çeşitli grupların, zamanla Anadolu'nun veya bölgenin farklı yerlerine tarımsal göçünü

oluşturan bu veri, yörenin şimdiki yapısını ve bölgede yaşayanların hayata bakışlarını da büyük ölçüde anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Gelibolu ve hatta Çanakkale'nin bütünü göç alırken, Saros Körfezi'nin ve kırsal alanının nüfus kaybını nasıl açıklayabiliriz?

Türkiye'de kırsal alanlardan kentsel alanlara hızlı bir göçün olduğu Türkiye'de, Saros Körfezi bölgesi de benzer bir durumla karşı karşıyadır. Tarımsal yapıların desteklenmemesi ya da desteğin azalması ile birlikte, kentlerin çekim gücü de, 1980'lerdeki göçün nedenleri arasında sayılabilir.

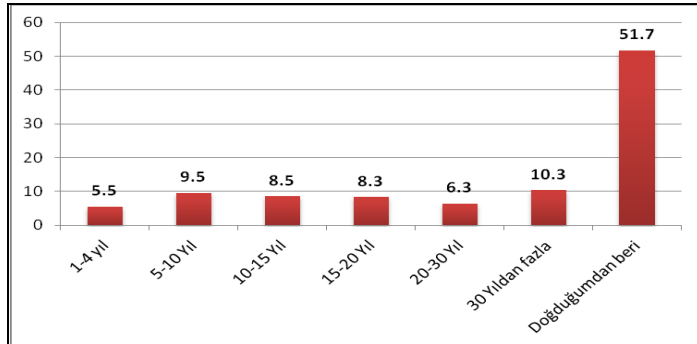
Saros Körfezi ÖÇK bölgesi, az da olsa göç çekmektedir. Bölgenin yerleşim birimlerine göre göç alma oranlarının analizi, bize göçün ne oranda ikinci konut, ne oranda emeklilik yerleşimi ve hangi boyutlarda turizm ve çalışma amaçlı olduğunu göstermektedir.

Aşağıdaki tabloya baktığımızda, 'Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz?' sorusuna verilen yanıtlardan %51.7'lik bir kesim doğduğundan bu yana, %10.3'ü 30 yıldan fazla bir zamandır bölgede oturmakta olduğu görülmektedir. Yani, toplam nüfusun %67.4'ü 30 yılı aşkın zamandır yörenin yerleşik insanıdır.

Tablo 26. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz?

	Sayı	%
1-4 yıl	22	5.5
5-10 Yıl	38	9.5
10-15 Yıl	34	8.5
15-20 Yıl	33	8.3
20-30 Yıl	25	6.3
30 Yıldan fazla	41	10.3
Doğduğumdan beri	207	51.7
Toplam	400	100.0

Grafik 8. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz?

Aşağıdaki tablo, bize hangi yerleşimin hangi yoğunlukta göç aldığını açıkça gösteriyor: Yeniköy, Ocaklı ve Koruköy, en az göç alan yerleşimlerdir. Yeniköy ve Ocaklı'nın neredeyse tamamı, Koruköy'ün de çok önemli bir kısmının sakinleri köylerinde doğumdan itibaren oturmaktadır.

Tablo 27. Belediye/Köy * Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz?

		Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz?							Toplam
		1-4 Yıl	5-10 Yıl	10-15 Yıl	15-20 Yıl	20-30 Yıl	30 Yılda Fazla	Doğduğundan Beri	
BOLAYIR	Sayı	5	16	12	13	11	20	52	129
	% Belediye/Köy	3.9%	12.4%	9.3%	10.1%	8.5%	15.5%	40.3%	100.0%
	% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	22.7%	42.1%	35.3%	39.4%	44.0%	48.8%	25.1%	32.3%
GÜNEYLİ	Sayı	8	5	14	10	10	3	42	92
	% Belediye/Köy	8.7%	5.4%	15.2%	10.9%	10.9%	3.3%	45.7%	100.0%
	% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	36.4%	13.2%	41.2%	30.3%	40.0%	7.3%	20.3%	23.0%
KAVAKKÖY	Sayı	5	8	6	4	3	16	34	76
	% Belediye/Köy	6.6%	10.5%	7.9%	5.3%	3.9%	21.1%	44.7%	100.0%
	% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	22.7%	21.1%	17.6%	12.1%	12.0%	39.0%	16.4%	19.0%
KORUKÖY	Sayı	2	6	1	6	1	1	20	37
	% Belediye/Köy	5.4%	16.2%	2.7%	16.2%	2.7%	2.7%	54.1%	100.0%
	% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	9.1%	15.8%	2.9%	18.2%	4.0%	2.4%	9.7%	9.3%
OCAKLI	Sayı	1	1	0	0	0	0	9	11
	% Belediye/Köy	9.1%	9.1%	.0%	.0%	.0%	.0%	81.8%	100.0%
	% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	4.5%	2.6%	.0%	.0%	.0%	.0%	4.3%	2.8%
YENİKÖY	Sayı	1	2	1	0	0	1	50	55
	% Belediye/Köy	1.8%	3.6%	1.8%	.0%	.0%	1.8%	90.9%	100.0%
	% Kaç Yıldır Bu Bölgede	4.5%	5.3%	2.9%	.0%	.0%	2.4%	24.2%	13.8%

	Oturuyorsun uz								
Toplam	Sayı	22	38	34	33	25	41	207	400
	% Belediye/Köy	5.5%	9.5%	8.5%	8.3%	6.3%	10.3%	51.8%	100.0%
	% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsun uz	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

P<0.000

Öte yandan Yukarıdaki verilere göre, Güneyli son zamanlarda daha yoğun olarak göç çekmektedir. Buna karşılık Bolayır beldesi düzenli olarak göç çekmektedir.

Örneklemin ayrışmalarını kontrol için, İkinci Konut Sahiplerinin dağılımları ayrıca araştırılmıştır. Toplam 97 yazlık konut sakininin ağırlıklı çoğunluğu Bolayır ve Güneylide yaşamaktadır. Kavakköy ve Koruköy'de oturan ikinci konut sahibi göreceli olarak çok daha azdır.

Tablo 28. Belediye/Köy * İkinci Konut Sahibi

		İkinci Konut Sahibi		Toplam
		Evet	Hayır	
BOLAYIR	Sayı	26	103	129
	% Belediye/Köy	20.2%	79.8%	100.0%
	% İkinci Konut Sahibi	26.8%	34.0%	32.3%
GÜNEYLİ KÖYÜ	Sayı	35	57	92
	% Belediye/Köy	38.0%	62.0%	100.0%
	% İkinci Konut Sahibi	36.1%	18.8%	23.0%
KAVAKKÖY	Sayı	16	60	76
	% Belediye/Köy	21.1%	78.9%	100.0%
	% İkinci Konut Sahibi	16.5%	19.8%	19.0%
KORUKÖY	Sayı	19	18	37
	% Belediye/Köy	51.4%	48.6%	100.0%
	% İkinci Konut Sahibi	19.6%	5.9%	9.3%
OCAKLI KÖYÜ	Sayı	0	11	11
	% Belediye/Köy	.0%	100.0%	100.0%
	% İkinci Konut Sahibi	.0%	3.6%	2.8%
YENİKÖY	Sayı	1	54	55
	% Belediye/Köy	1.8%	98.2%	100.0%
	% İkinci Konut Sahibi	1.0%	17.8%	13.8%
Toplam	Sayı	97	303	400
	% Belediye/Köy	24.3%	75.8%	100.0%
	% İkinci Konut Sahibi	100.0%	100.0%	100.0%

P<0.000

Yerleşimlerin nerelerden göç aldıklarını aşağıdaki tablo daha iyi açıklıyor: Ağırlıklı olarak Çanakkale ve İstanbul'dan (%69.9) bölgeye gelen göçü, sırasıyla Doğu Anadolu (%9,6) Karadeniz ve İç Anadolu Bölgeleri izlemektedir.

Açıklama [msoffice3]: Açıklamaktadır.

Tablo 29. Göç Edilen Bölgelere Göre Dağılım

Bölgeler	Sayı	Yüzde
Akdeniz Bölgesi	4	2.4%
Doğu Anadolu Bölgesi	16	9.6%
Ege Bölgesi	3	1.8%
Güney Doğu Anadolu Bölgesi	2	1.2%
İç Anadolu Bölgesi	10	6.0%
Karadeniz Bölgesi	15	9.0%
Marmara Bölgesi	116	69.9%
Toplam	166	100.0%

Aşağıdaki tabloda ise bölgenin aldığı göçün, bölgelerdeki illere göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 30. Göç Alınan İllere Göre Dağılım

İl	Sayı	%	
Akdeniz Bölgesi	Adana	2	1.20%
	Hatay	2	1.20%
Doğu Anadolu Bölgesi	Sivas	5	3.00%
	Elazığ	3	1.80%
	Erzincan	3	1.80%
	Tunceli	2	1.20%
	Kars	1	0.60%
	Malatya	1	0.60%
	Muş	1	0.60%
	Ege Bölgesi	İzmir	2
Kütahya	1	0.60%	
Güney Doğu Anadolu Bölgesi	Mardin	2	1.20%
İç Anadolu Bölgesi	Ankara	4	2.40%
	Afyon	1	0.60%
	Eskişehir	1	0.60%
	Kayseri	1	0.60%
	Konya	1	0.60%
	Nevşehir	1	0.60%
	Yozgat	1	0.60%
Karadeniz Bölgesi	Bayburt	3	1.80%
	Ordu	3	1.80%
	Rize	2	1.20%
	Tokat	2	1.20%
	Trabzon	2	1.20%
	Giresun	1	0.60%
	Gümüşhane	1	0.60%
	Samsun	1	0.60%
	Marmara Bölgesi	Çanakkale	50
İstanbul	38	22.90%	
Edirne	11	6.60%	

Açıklama [msoffice4]: Tablo bütün olarak görülsün

	Tekirdağ	8	4.80%
	Kırklareli	4	2.40%
	Adapazarı	1	0.60%
	Balıkesir	1	0.60%
	İzmit	1	0.60%
	Kocaeli	1	0.60%
	Sakarya	1	0.60%
	Toplam	166	100.00%

Bölgeye göç etme/yerleşme nedenleri sorulduğunda, araştırmaya katılanların verdikleri cevaplara göre dağılımları şöyledir: Doğal güzellikler ve emeklilik için, yani diğer bir deyişle Saros Körfezi'ni yaşanılır bir yer görenler %36 oranında; iş olanakları, çiftçilik, turizm geliri kazanmak için %24; yoğun olarak da %48 oranında ailesel nedenler, evlilik vb. bildirenler.

Tablo 31. Göç Edenlerin Yerleşme Nedenleri?

		Cevaplar		Durum Yüzdesi
		Sayı	Yüzde	
Buraya yerleşme nedeniniz nedir?	Yeni iş imkanları bulmak için	2	11.1%	11.8%
	Çiftçilik yapmak için	1	5.6%	5.9%
	Turizmle uğraşmak için	1	5.6%	5.9%
	Doğal güzelliği için	4	22.2%	23.5%
	Ailem taşındığı için	3	16.7%	17.6%
	Akraba ve yakınlarım burada yaşadığı için	2	11.1%	11.8%
	Emekliliğimi geçirmek için	2	11.1%	11.8%
	Evlendiğim için	3	16.7%	17.6%
Toplam		18	100.0%	105.9%

Araştırmada, bölgede yaşayanların yurtiçi ya da yurtdışı olmak üzere, başka yerlere göç verip vermedikleri sorulduğunda, %27'si göç verdiklerini belirtmektedirler. Göçün nedeni olarak, büyük ölçüde (%73.1) iş arama gösterilmektedir.

Tablo 32. Göç Etme Nedenleri

	Sayı	%
Eğitim	6	5.6%
Evlilik	22	20.4%
İş	79	73.1%
Özel	1	0.9%
Toplam	108	100

Başka yerlere göç edenlerin yurtiçi ve yurtdışı dağılımları aşağıdaki tablolarda verilmiştir. Burada yurtiçine yapılan göçlerde ağırlıklı göçün, İstanbul %34, Çanakkale

%24 ve Tekirdağ'a %16 olduğu görülmektedir. Yurtdışına yapılan göçlerde ise ağırlık göçün Almanya'ya %7.4 yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 33. Göç edilen yerler

	Sayı	%
Yurtiçi	92	85.2%
Almanya	8	7.4%
Amerika	1	0.9%
Bulgaristan	1	0.9%
Fransa	2	1.9%
İsviçre	1	0.9%
Norveç	2	1.9%
Rusya	1	0.9%
	108	100

Araştırmaya katılanlara yaşadıkları yerden ne derecede memnun oldukları sorulmuştur. Memnunum diyenlerin oranı %84.5'tir. Memnun olmayanlara, memnun olmama nedenleri sorulduğunda %11.4 ile altyapı sorunları gösterilmektedir.

Tablo 34. Burada Yaşamaktan Memnun Musunuz?

	Sayı	%
Evet Memnunum	338	84.5
Ne Memnunum Ne De Değilim	42	10.5
Memnun Değilim	20	5.0
Toplam	400	100.0

Tablo 35. Neden Memnun Değilsiniz?

	Sayı	%
Altyapı	4	11.4%
Su yok	3	8.6%
Çevre Kirliliği	4	11.4%
Gürültü	1	2.9%
Plansız yapılaşma	1	2.9%
Gelişmiyor	2	5.7%
Hiçbir Sosyal Aktivite Yok	2	5.7%
Doğanın korunmaması	1	2.9%
İş İmkânı Yok	13	37.1%
Kısıtlı Her Şey	1	2.9%
Göç	1	2.9%
Olumsuz Yaşam Koşulları	1	2.9%
Ulaşım Sorunu	1	2.9%
Toplam	35	100

3.8. YAŞ, CİNSİYET VE EĞİTİM DURUMU

Tablo 36. Cinsiyet

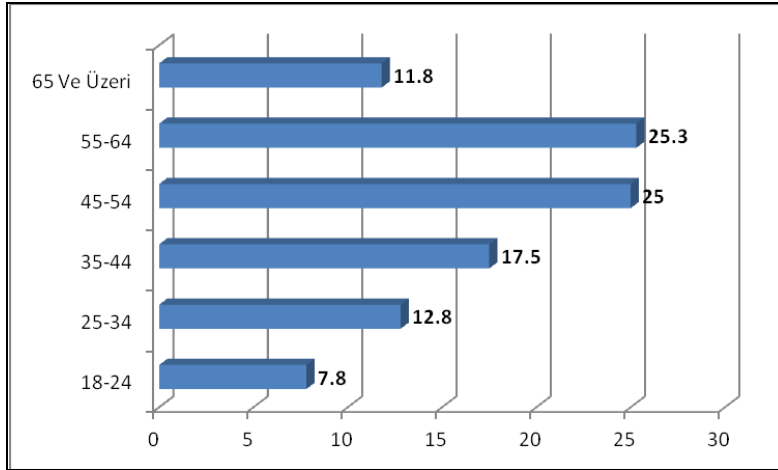
	Sayı	%
Erkek	266	66.5
Kadın	134	33.5
Toplam	400	100.0

Örneklem, 266 erkek ve 134 kadından oluşmaktadır. Grubun yaş dağılımı, evrenin temsiline uygundur ve ağırlıklı olarak 35-64 yaş grubundadır. Hanedekilerin %73.8'i evlidir.

Tablo 37. Yaş

	Sayı	%
18-24	31	7.8
25-34	51	12.8
35-44	70	17.5
45-54	100	25.0
55-64	101	25.3
65 Ve Üzeri	47	11.8
Toplam	400	100.0

Grafik 9. Yaş

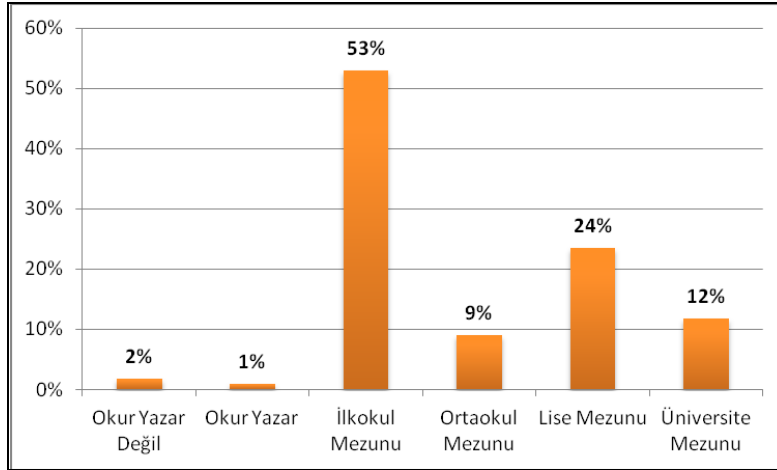
Tablo 38. Eğitim Durumu

	Sayı	%
Okur Yazar Değil	7	2%
Okur Yazar	4	1%
İlkokul Mezunu	212	53%
Ortaokul Mezunu	36	9%
Lise Mezunu	94	24%
Üniversite Mezunu	47	12%
Toplam	400	100

Örnekleme, ağırlıklı olarak (%53 ile) ilkököl mezunlarını, izleyen ağırlıkta ise lise mezunlarını (%24) kapsıyor. Bunu %12 ile üniversite ve yüksek okul mezunları takip ediyor. Bölgedeki yüksek okul ve üniversite mezuniyeti önemli oranda, diğer kırsal alanlardaki benzer eğitim gruplarından yüksek çıkmaktadır. Öte yandan okuma yazma bilmeyen ve sadece okuyup yazabildiklerini bildirenlerin oranı da, son derece düşüktür.

Açıklama [msoffice5]: Etmektedir.

Grafik 10.Eğitim Durumu

Hanede yaşayanların eğitimlerinin saptanması için yapılan analize göre ortaya çıkan sonuç anlamlıdır. Hanede yaşayan sayısı arttıkça eğitim düşmekte, eğitim yükseldikçe hane halkı sayısı azalmaktadır.

Tablo 39. Hanenizde Kaç Kişi Yaşıyor? * Eğitim Durumu

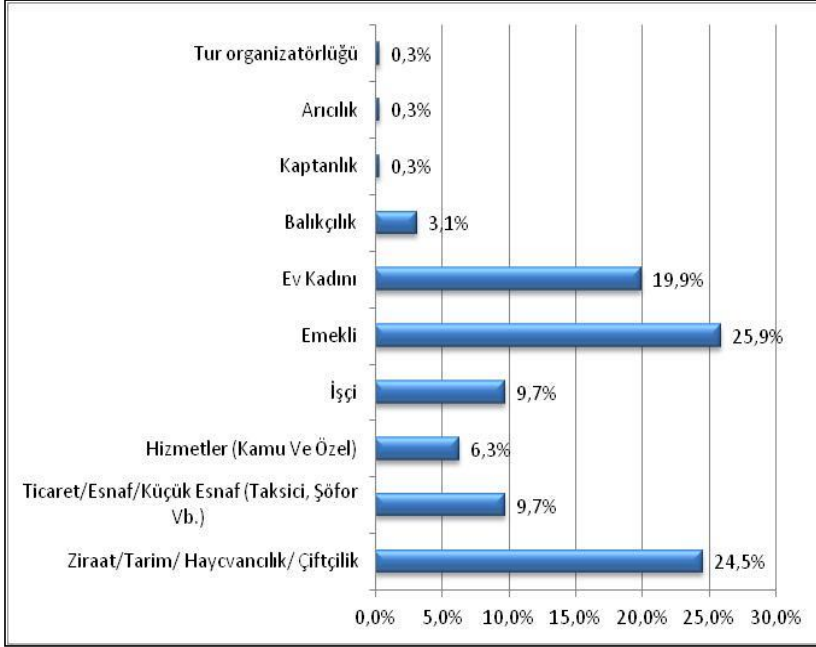
			Eğitim Durumu				Toplam
			Okur Yazar Ve İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite/ Y. Okul	
S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	1-3 kişi	Sayı	138	21	45	37	241
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	57.3%	8.7%	18.7%	15.4%	100.0%
		% Eğitim Durumu	61.9%	60.0%	48.4%	78.7%	60.6%
	4-6 kişi	Sayı	77	14	44	10	145
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	53.1%	9.7%	30.3%	6.9%	100.0%
		% Eğitim Durumu	34.5%	40.0%	47.3%	21.3%	36.4%
	7+ kişi	Sayı	8	0	4	0	12
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	66.7%	.0%	33.3%	.0%	100.0%
		% Eğitim Durumu	3.6%	.0%	4.3%	.0%	3.0%
Toplam		Sayı	223	35	93	47	398
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	56.0%	8.8%	23.4%	11.8%	100.0%
		% Eğitim Durumu	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

P< 0.025)

Tablo 40. Mesleklerin Dağılımı, İstihdam Ve Çalışma

	Sayı	Yüzde
Ziraat/Tarım/ Hayvancılık/ Çiftçilik	86	24.5%
Ticaret/Esnaf/Küçük Esnaf (Taksici, Şoför Vb.)	34	9.7%
Hizmetler (Kamu Ve Özel)	22	6.3%
İşçi	34	9.7%
Emekli	91	25.9%
Ev Kadını	70	19.9%
Balıkçılık	11	3.1%
Kaptanlık	1	0.3%
Arıcılık	1	0.3%
Tur organizatörlüğü	1	0.3%
	351	100

Grafik 11.Eğitim Durumu

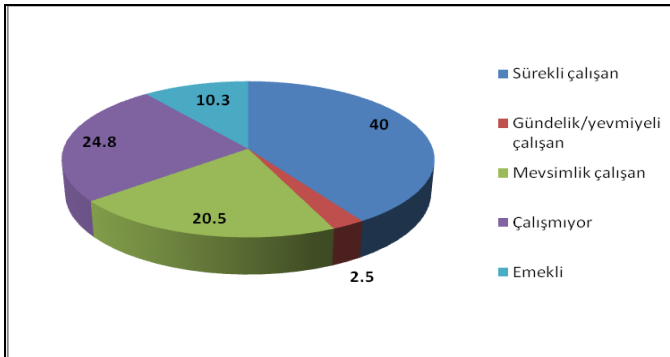

Görüşülen kişilerin %12'si çalışmamaktadır. Diğerlerinin dağılımı yukarıdaki gibidir.

Tablo 41. İstihdam Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Sürekli çalışan	160	40.0
Günelik/yevmiyeli çalışan	10	2.5
Mevsimlik çalışan	82	20.5
Çalışmıyor	99	24.8
Emekli	41	10.3
Diğer...	8	2.0
Toplam	400	100.0

Grafik 12. İstihdam Dağılımı

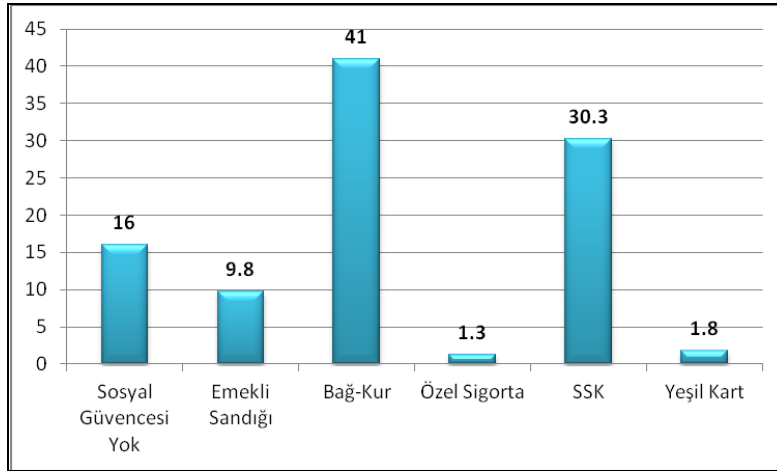
Görüşülenlerin %40'ı sürekli bir işte çalışmakta, %10.3'ü de emekli geliriyle geçinmektedir. Hem işsizlik (%24.8) hem de azımsanmayacak orandaki mevsimlik ve geçici işlerde çalışma oranı (%23) mevcuttur.

Bölgede yaşayanların sosyal güvencesi de önemli bir bulgudur: Araştırmamız bize, SSK ve Bağ-Kur güvencesinin son derece yüksek olduğunu (%73.3) gösteriyor. Öte yandan güvencesiz işgücünün de %16'larda kalması Türkiye sayılarına oranla daha düşüktür.

Tablo 42. Sosyal Güvenceniz Var Mı?

	Sayı	%
Sosyal Güvencesi Yok	64	16.0
Emekli Sandığı	39	9.8
Bağ-Kur	164	41.0
Özel Sigorta	5	1.3
SSK	121	30.3
Yeşil Kart	7	1.8
Toplam	400	100.0

Grafik 13. Sosyal Güvence

Yaşa bağlı istihdam tablosu, bize önemli bir bulguyu daha gösteriyor.

Tablo 43. Yaş * İstihdam Durumunuz

			İstihdam Durumunuz				Toplam
			Sürekli çalışan	Mevsimlik çalışan+ Gündelik/yevmiyeli çalışan	Çalışmıyor	Emekli	
Yaş	18-24	Sayı	9	9	11	1	30
		% Yaş	30.0%	30.0%	36.7%	3.3%	100.0%
		% istihdam durumunuz	5.6%	9.8%	11.1%	2.4%	7.7%
	25-34	Sayı	30	13	6	1	50
		% Yaş	60.0%	26.0%	12.0%	2.0%	100.0%
		% istihdam durumunuz	18.8%	14.1%	6.1%	2.4%	12.8%
	35-44	Sayı	43	18	7	2	70
		% Yaş	61.4%	25.7%	10.0%	2.9%	100.0%
		% istihdam durumunuz	26.9%	19.6%	7.1%	4.9%	17.9%
	45-54	Sayı	49	18	26	7	100
		% Yaş	49.0%	18.0%	26.0%	7.0%	100.0%
		% istihdam durumunuz	30.6%	19.6%	26.3%	17.1%	25.5%
	55-64	Sayı	21	28	33	15	97
		% Yaş	21.6%	28.9%	34.0%	15.5%	100.0%
		% istihdam durumunuz	13.1%	30.4%	33.3%	36.6%	24.7%
	65 ve üzeri	Sayı	8	6	16	15	45
		% Yaş	17.8%	13.3%	35.6%	33.3%	100.0%
		% istihdam durumunuz	5.0%	6.5%	16.2%	36.6%	11.5%
Toplam	Sayı	160	92	99	41	392	
	% Yaş	40.8%	23.5%	25.3%	10.5%	100.0%	
	% istihdam durumunuz	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

P<0.000

Araştırmanın sonuçlarına göre, yaşa bağlı istihdamda anlamlı bir ayrışma vardır. Yaş ilerledikçe çalışmayanların (ve elbette emeklilerin) sayısı artmaktadır. Öte yandan geçici işlerde çalışanların en yoğun olduğu yaş grubu 18-24 yaş grubudur.

Aşağıdaki tablonun sonuçlarına göre, hanede yaşayan kişi sayısı arttıkça, çalışma süreleri kısalmakta, geçici işlere yoğunlaşma başlamaktadır. Hanede insan sayısı azaldıkça, daha çok düzenli çalışma ve daha çok emeklilik geliriyle geçindikleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 44. Hanenizde Kaç Kişi Yaşıyor? * İstihdam Durumunuz

			İstihdam durumunuz				Toplam
			Sürekli çalışan	Mevsimlik çalışan+ Gündelik/yevmiyeli çalışan	Çalışmıyor	Emekli	
S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	1-2 kişi	Sayı	47	29	44	22	142
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	33.1%	20.4%	31.0%	15.5%	100.0%
		% istihdam durumunuz	29.4%	31.5%	44.4%	53.7%	36.2%
	3-5 kişi	Sayı	99	54	51	18	222
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	44.6%	24.3%	23.0%	8.1%	100.0%
		% istihdam durumunuz	61.9%	58.7%	51.5%	43.9%	56.6%
	6+ kişi	Sayı	14	9	4	1	28
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	50.0%	32.1%	14.3%	3.6%	100.0%
		% istihdam durumunuz	8.8%	9.8%	4.0%	2.4%	7.1%
Toplam	Sayı	160	92	99	41	392	
	% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	40.8%	23.5%	25.3%	10.5%	100.0%	
	% istihdam durumunuz	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

P < 0.025

Ancak yaşa bağlı olarak ailenin toplam aylık geliri, aynı oranda anlamlı bulgular vermemektedir.

Tablo 45. Yaş * Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir?

			Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir						Toplam	
			500 altı	501-1000 arası	1001-1500 arası	1501-2000 arası	2001-2500	2500-5000		5000 üzeri
Yaş	18-24	Sayı	3	14	8	1	2	0	0	28
		% Yaş	10.7%	50.0%	28.6%	3.6%	7.1%	.0%	.0%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	9.7%	7.5%	13.3%	2.5%	10.5%	.0%	.0%	7.6%
	25-34	Sayı	2	27	7	4	4	4	1	49
		% Yaş	4.1%	55.1%	14.3%	8.2%	8.2%	8.2%	2.0%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	6.5%	14.5%	11.7%	10.0%	21.1%	22.2%	7.7%	13.4%
	35-44	Sayı	6	24	10	10	4	6	2	62
		% Yaş	9.7%	38.7%	16.1%	16.1%	6.5%	9.7%	3.2%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	19.4%	12.9%	16.7%	25.0%	21.1%	33.3%	15.4%	16.9%
	45-54	Sayı	4	47	16	9	6	4	5	91
		% Yaş	4.4%	51.6%	17.6%	9.9%	6.6%	4.4%	5.5%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	12.9%	25.3%	26.7%	22.5%	31.6%	22.2%	38.5%	24.8%
	55-64	Sayı	11	48	11	13	3	4	3	93
		% Yaş	11.8%	51.6%	11.8%	14.0%	3.2%	4.3%	3.2%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	35.5%	25.8%	18.3%	32.5%	15.8%	22.2%	23.1%	25.3%
	65 ve üzeri	Sayı	5	26	8	3	0	0	2	44
		% Yaş	11.4%	59.1%	18.2%	6.8%	.0%	.0%	4.5%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	16.1%	14.0%	13.3%	7.5%	.0%	.0%	15.4%	12.0%
Toplam		Sayı	31	186	60	40	19	18	13	367
		% Yaş	8.4%	50.7%	16.3%	10.9%	5.2%	4.9%	3.5%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

P < 0.420

Bölgede yaşayanların aylık geliri, ağırlıklı olarak 1000-1500 TL arasında değişmektedir. Ancak gelirden yaşa bağlı bir farklılık yoktur. Bölgede yaşayanların geliri ile anlamlı bir ilişki veren soru ise eğitim düzeyi ile gelirin artıp artmadığıdır:

Tablo 46. Eğitim Durumu * Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir?

			Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir						Toplam	
			500 altı	501-1000 arası	1001-1500 arası	1501-2000 arası	2001-2500	2500-5000		5000 üzeri
Eğitim Durumu	Okur Yazar Ve İlkokul	Sayı	26	129	31	15	3	2	3	209
		% Eğitim Durumu	12.4%	61.7%	14.8%	7.2%	1.4%	1.0%	1.4%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	83.9%	69.7%	51.7%	37.5%	15.8%	11.1%	25.0%	57.3%
	Ortaokul	Sayı	1	12	8	4	2	5	1	33
		% Eğitim Durumu	3.0%	36.4%	24.2%	12.1%	6.1%	15.2%	3.0%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	3.2%	6.5%	13.3%	10.0%	10.5%	27.8%	8.3%	9.0%
	Lise	Sayı	4	39	16	13	3	6	2	83
		% Eğitim Durumu	4.8%	47.0%	19.3%	15.7%	3.6%	7.2%	2.4%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	12.9%	21.1%	26.7%	32.5%	15.8%	33.3%	16.7%	22.7%
	Üniversite/ Y. Okul	Sayı	0	5	5	8	11	5	6	40

	% Eğitim Durumu	.0%	12.5%	12.5%	20.0%	27.5%	12.5%	15.0%	100.0%
	% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	.0%	2.7%	8.3%	20.0%	57.9%	27.8%	50.0%	11.0%
Toplam	Sayı	31	185	60	40	19	18	12	365
	% Eğitim Durumu	8.5%	50.7%	16.4%	11.0%	5.2%	4.9%	3.3%	100.0%
	% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

P < 0.000

Açıkça gelir ile eğitim arasında anlamlı ve belirgin bir ilişki vardır. Gelir yükseldikçe eğitim artmakta, eğitim düştükçe gelir de düşmektedir. Sadece okuryazar olanlar ve ilkokul mezunları, ayda 1000 TL üzeri geliri son derece zor elde etmektedir.

Bölgede kalış süresi ile ailenin toplam aylık geliri arasındaki ilişki de oldukça anlamlıdır. Kalma süresi arttıkça gelir de artmaktadır. Bu tabloda asıl dikkatimizi çeken ise, en yüksek geliri en fazla elde edenlerin, ağırlıklı olarak bölgedeki kalış süreleri arasındaki anlamlı ilişkidir.

Tablo 47. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz * Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir?

			Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir							Toplam
			500 Altı	501-1000 Arası	1001 - 1500 Arası	1501 - 2000 Arası	2001 - 2500	2500 - 5000	5000 Üzeri	
Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz?	1-4 Yıl	Sayı	0	8	4	4	4	0	0	20
		% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	.0%	40.0%	20.0%	20.0%	20.0%	.0%	.0%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	.0%	4.3%	6.7%	10.0%	21.1%	.0%	.0%	5.4%
	5-10 Yıl	Sayı	0	4	8	8	5	6	1	32
		% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	.0%	12.5%	25.0%	25.0%	15.6%	18.8%	3.1%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	.0%	2.2%	13.3%	20.0%	26.3%	33.3%	7.7%	8.7%
	10-15 Yıl	Sayı	1	12	5	2	4	4	2	30
		% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	3.3%	40.0%	16.7%	6.7%	13.3%	13.3%	6.7%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	3.2%	6.5%	8.3%	5.0%	21.1%	22.2%	15.4%	8.2%
	15-20 Yıl	Sayı	2	13	3	5	0	5	2	30
		% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	6.7%	43.3%	10.0%	16.7%	.0%	16.7%	6.7%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	6.5%	7.0%	5.0%	12.5%	.0%	27.8%	15.4%	8.2%
	20-30 Yıl	Sayı	1	11	2	5	2	1	3	25
		% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	4.0%	44.0%	8.0%	20.0%	8.0%	4.0%	12.0%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	3.2%	5.9%	3.3%	12.5%	10.5%	5.6%	23.1%	6.8%
	30 Yıldan Fazla	Sayı	5	23	7	2	0	1	1	39
		% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	12.8%	59.0%	17.9%	5.1%	.0%	2.6%	2.6%	100.0%
		% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	16.1%	12.4%	11.7%	5.0%	.0%	5.6%	7.7%	10.6%
Doğduğundan Beri	Sayı	22	115	31	14	4	1	4	191	
	% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	11.5%	60.2%	16.2%	7.3%	2.1%	.5%	2.1%	100.0%	
	% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	71.0%	61.8%	51.7%	35.0%	21.1%	5.6%	30.8%	52.0%	
Toplam	Sayı	31	186	60	40	19	18	13	367	
	% Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz	8.4%	50.7%	16.3%	10.9%	5.2%	4.9%	3.5%	100.0%	
	% Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

P < 0. 000

Dikkatimizi çeken ise, bölgedeki en yüksek geliri elde edenlerin, bölgede doğduğundan beri yaşayanların değil de, bölgedeki kalış süreleri 15-30 yıl arasında olanlar olmasıdır. Bunlar içinde de, 20-30 yıldır bölgede oturmakta olanlar en yüksek gelirleri elde etmektedirler.

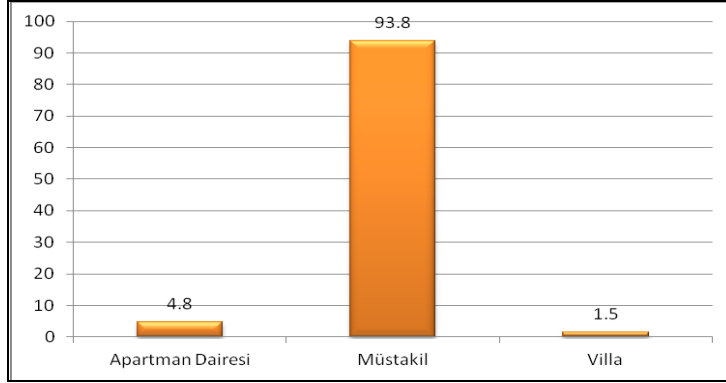
3.9. KONUT VE ARAZİ MÜLKİYETİ VE AİLELERİN REFAH VE GEÇİMLERİ

Bölgede yaşayanların oturdukları konutların %93.8'i müstakil, %4.8'i apartman tipidir. İkinci konutlarda %1.5 oranında villa tipi yapı mevcuttur.

Tablo 48. Konut Tipi

	Sayı	%
Apartman Dairesi	19	4.8
Müstakil	375	93.8
Villa	6	1.5
Toplam	400	100.0

Grafik 14. Konut Tipi

Bu yapıların da ağırlıklı olarak %70 oranında betonarme ve %20.5 oranında taş olması, ikamet edilen yapıların oldukça yeni ve tadil edilmiş kırsal alan yapıları olduğunu gösteriyor.

Tablo 49. Yapı Türü

	Sayı	%
Taş	82	20.5%
Betonarme	280	70.0%
Yığma	32	8.0%
Ahşap	6	1.5%
Toplam	400	100.0

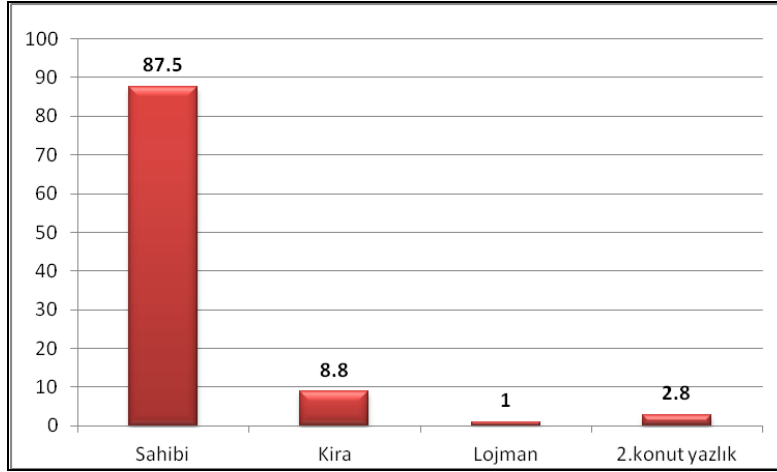
Açıklama [msoffice6]: Göstermektedir.

Oturulan konutun %87.5 oranında mülk olduğunu görüyoruz. Konutun yazlık veya ikinci konut olduğunu bildirenlerin toplamı %3.8 oranındadır.

Tablo 50. Mülkiyet Durumu

	Sayı	Yüzde
Sahibi	350	87.5
Kira	35	8.8
Lojman	4	1.0
2.konut yazlık	11	2.8
Toplam	400	100.0

Grafik 15. Mülkiyet Durumu

Örneklemin sadece %1'i konutun lojman olduğunu bildiriyor. "Konutunuzu nasıl edindiniz?" sorusuna örneklemin %36'sı "miras yoluyla", %62.7 ise "satın alma ve kendi inşa etme" yanıtını veriyor.

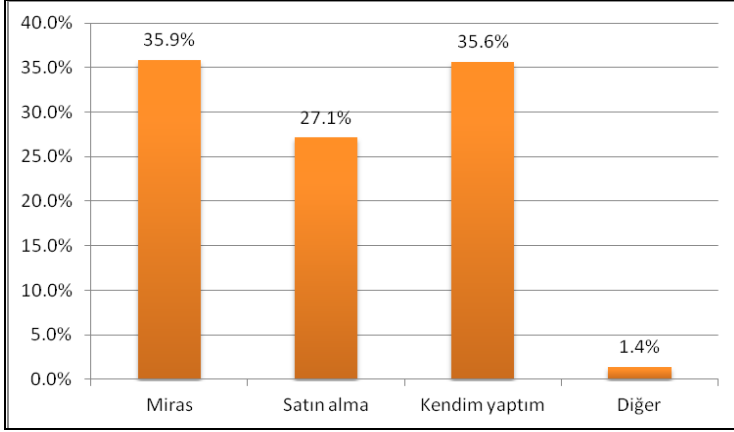
Açıklama [msoffice7]: Bildirmektedir.

Açıklama [msoffice8]: Vermektedir.

Tablo 51. Konutun Sahibiyseniz Nasıl Aldınız?

	Sayı	Yüzde
Miras	131	35.9%
Satın alma	99	27.1%
Kendim yaptım	130	35.6%
Diğer	5	1.4%
Toplam	365	100

Grafik 16. Konutun Sahibiyseniz Nasıl Aldınız?

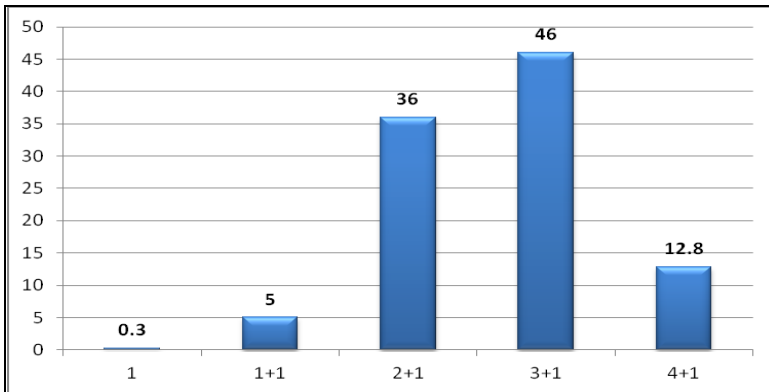
Oturulan konutların, salon hariç tutulduğunda %94.8 oranında 2 ve daha fazla sayıda odası olması önemli bir varlık göstergesidir. Öyle ki, bunlar arasında %23'e yakını da 4 ve daha fazla odalı konutlardır. Ailelerin ağırlıklı olarak 1.4 kişi büyüklüğünde olması, bize konut refahının yüksek olduğunu gösteriyor.

Açıklama [msoffice9]: Göstermektedir.

Tablo 52. Oda Sayısı

Oda Sayısı	Sayı	Yüzde
1	1	.3
1+1	20	5.0
2+1	144	36.0
3+1	184	46.0
4+1	51	12.8
Toplam	400	100.0

Grafik 17. Oda Sayısı

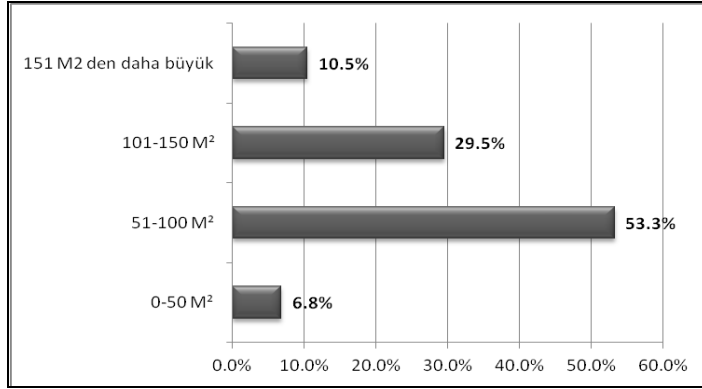

Tablo 53. Ev Büyüklüğü

	Sayı	%
0-50 M ²	27	6.8%
51-100 M ²	213	53.3%
101-150 M ²	118	29.5%
151 M ² den daha büyük	42	10.5%
Toplam	400	100.0%

Konutların oda sayılarını fazlalığı yanında, oturma alanları da hayli yüksektir. 50-100 m²lik konutlar %53.3, 100m²den büyük konutlar ise %40 oranındadır. Bunların 150 m²den fazla alanı olanları da azımsanmayacak orandadır (%10.5).

Grafik 18. Ev Büyüklüğü

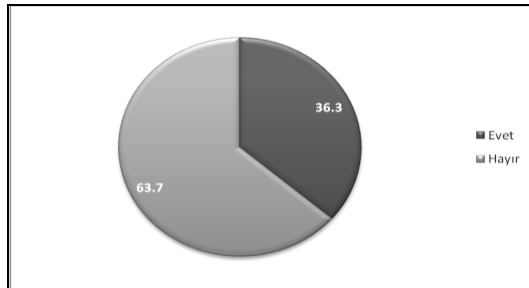
Örneklemin kendisine ait başka evleri olup olmadığı sorulmuş ve %63.7 oranında “yok” yanıtı alınmıştır. %36.3 kişi ise başka konutları olduğunu bildiriyor.

Açıklama [msoffice10]: Bildirmekteki r.

Tablo 54. Kendinize Ait Başka Bir Eviniz Var Mı?

	Sayı	%
Evet	145	36.3
Hayır	255	63.7
Toplam	400	100.0

Grafik 19. Kendinize Ait Başka Bir Eviniz Var Mı?

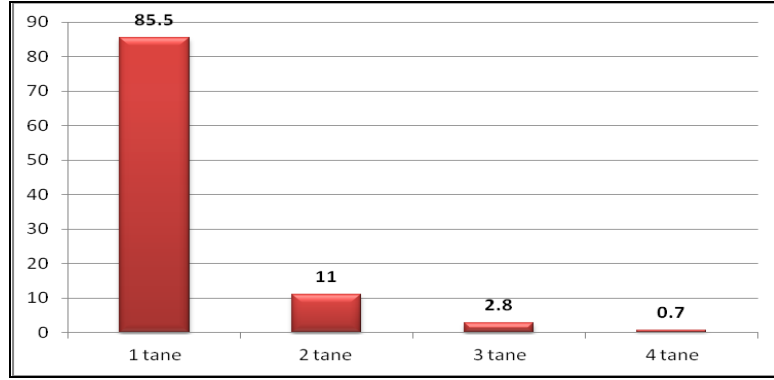

Örneklemin ikinci konutu %85.5 oranında 1 tane dir. %11 oranında 2 tane daha konut bildirilmiştir. 3 ve daha fazla ek konutu olan sayısı, beklenileceği oranda hayli düşüktür.(%3.5)

Tablo 55. Sahip Olunan Diğer Ev Sayısı

	Sayı	%
1	124	85.5
2	16	11.0
3	4	2.8
4	1	.7
Toplam	145	100.0

Grafik 20. Sahip Olunan Diğer Ev Sayısı

Bu konutların ağırlıklı olarak %50 ile İstanbul'da ve %35 ile Çanakkale'de olduğunu görüyoruz.

Açıklama [msoffice11]: Görmekteyiz.

Tablo 56. Diğer Evlerin Bulunduğu Bölgeler

	Sayı	Yüzde
Akdeniz Bölgesi	1	0.8%
Doğu Anadolu Bölgesi	1	0.8%
İç Anadolu Bölgesi	2	1.5%
Marmara Bölgesi	127	96.2%
Yurtdışı	1	0.8%
Toplam	132	100

Tablo 57. Diğer Evlerin Bulunduğu İller

Bölge	İl	Sayı	Yüzde
Akdeniz Bölgesi	Hatay	1	0.8%
Doğu Anadolu Bölgesi	Malatya	1	0.8%
İç Anadolu Bölgesi	Eskişehir	1	0.8%
İç Anadolu Bölgesi	Ankara	1	0.8%
Marmara Bölgesi	Adapazarı	1	0.8%
Marmara Bölgesi	Bursa	2	1.5%
Marmara Bölgesi	Çanakkale	47	35.6%
Marmara Bölgesi	Edirne	4	3.0%
Marmara Bölgesi	İstanbul	66	50.0%
Marmara Bölgesi	Kırklareli	2	1.5%
Marmara Bölgesi	Kocaeli	1	0.8%
Marmara Bölgesi	Tekirdağ	4	3.0%
Yurtdışı	Almanya	1	0.8%
Toplam	Toplam	132	100.0%

Bu iki il dışında diğer çevre iller (Kırklareli, Tekirdağ ve Edirne vb.) ve diğer uzak iller söz konusu olmaktadır. Bu yanıtlar bize, kırsal ağırlıklı bir yerleşimin sakinlerinin, öncelikle buldukları yerdeki konutlarının şartlarını düzelmiş olduklarını ve az sayıda kişinin de kendileri için il merkezi ve yakın illerle İstanbul'da ikinci bir konut almayı önemseydiğini göstermektedir.

Şu anda oturlan konutların şartları nasıldır? Bu konutların %87.3'ü suyunu şebekeden almakta, %35.3'ü konutunun müşterilati bulunduğunu bildirmekte, bu müşterilat ise ağırlıklı olarak hayvanlar için, sonra da kömürlük ve depolama amacıyla kullanılmaktadır.

Açıklama [msoffice12]:

Tablo 58. Konutunuza Su Temini Çoğunlukla Nereden Sağlanıyor?

	Sayı	%
Şebekeden	349	87.3
Kuyudan	20	5.0
Mahalle Çeşmesinden	25	6.3
Diğer	6	1.5
Toplam	400	100.0

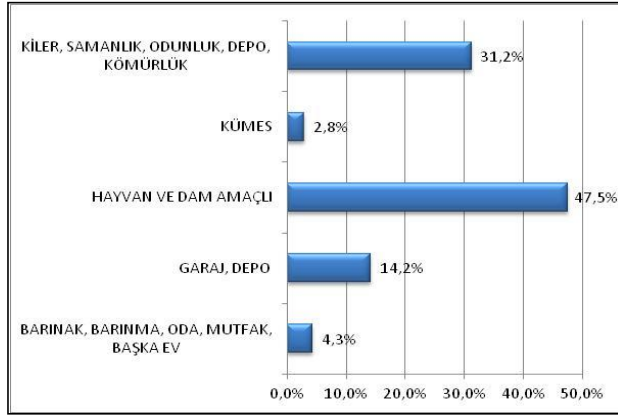
Tablo 59. Konutunuzda Müştemilat Var mı?

	Sayı	%
Evet	141	35.3%
Hayır	259	64.8%
Toplam	400	100

Tablo 60. Müştemilat Kullanım Amacı

Müştemilat Türü	Sayı	Yüzde
Barınak, Barınma, Oda, Mutfak, Başka Ev	6	4.3%
Garaj, Depo	20	14.2%
Hayvan Ve Dam Amaçlı	67	47.5%
Kümes	4	2.8%
Kiler, Samanlık, Odunluk, Depo, Kömürlük	44	31.2%
Toplam	141	100.0%

Grafik 21. Müştemilat Kullanım Amacı

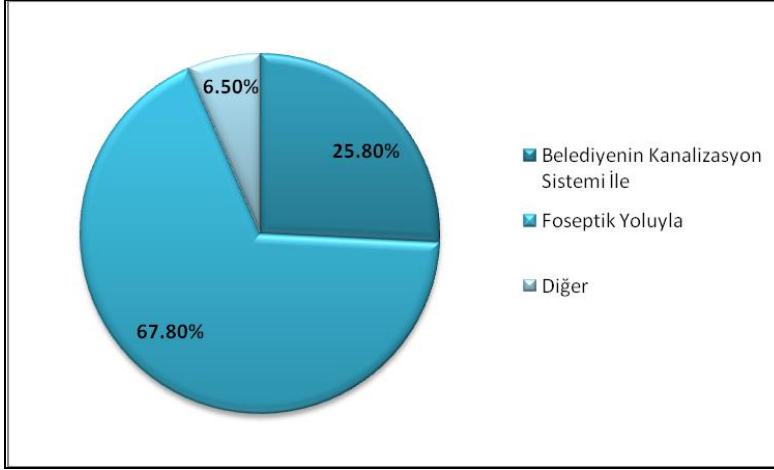

Örnekleme giren konutların fosseptik kullanımı son derece yüksektir. Atık sular sadece %25.8 oranında belediyelerin kanalizasyonuna gitmektedir. %6.5'li diğer bertaraf modeli de geleneksel modellerdir.

Tablo 61. Konutunuzda Atık Suyunu Nasıl Dışarı Veriyorsunuz?

	Sayı	%
Belediyenin Kanalizasyon Sistemi İle	103	25.8%
Fosseptik Yoluyla	271	67.8%
Diğer	26	6.5%
Toplam	400	100

Grafik 22. Konutunuzda Atık Suyunu Nasıl Dışarı Veriyorsunuz?

Öte yandan, örneklemin girdiği bölgede belediyeler kanalizasyon inşasını gerçekleştirememiştir. %78 oranında atık su yönetimi yapılamamış, arıtma son derece yetersiz kalmıştır.

Tablo 62. Bölgenizde Atık Suların Arıtımı Yapılıyor Mu?

	Sayı	%
Evet	66	16.5
Hayır	312	78.0
Bilmiyorum	22	5.5
Toplam	400	100.0

Bölgenin katı atık yönetimi de sorunludur:

Tablo 63. Bölgenizde Katı Atıklar Çöpler Ne Yapılıyor?

	Sayı	%
Toplanıyor	273	68.3
Doğaya Bırakılıyor	94	23.5
Denize Atılıyor	3	.8
Diğer	18	4.5
Toplanmıyor	12	3.0
Toplam	400	100

Çöplerin %30'u toplanmamakta, toplanan %70'i ise belediyelerin kendi imkanlarıyla yapılmaktadır (%99).

Tablo 64. Çöp Kim Tarafından Toplanıyor?

	Sayı	%
Belediye	270	98.90%
Gelibolu Katı Atık Birliğine Gönderiliyor	1	0.37%
Site Tarafından	2	0.73%
Toplam	273	100

3.10. HANELERİN GEÇİM VE REFAH DÜZEYLERİ

Örneklemin genel geçim durumunu yaşam kalitesiyle kıyaslamaya yönelik olarak, sahip olunan eşyalar sorulmuştur. Bundan amaç, geçimin tüketim kalıplarıyla bağıni kurarak, bu kırsal üretim ağırlıklı bölgenin hanelerinin, kentsel bir yaşam alışkanlıkları olup olmadığını anlayabilmektir. Yaşam kalitesine yönelik olarak satın alınan ve sahip olunan eşyaların sorguları, sosyal bilim araştırmalarında zaman içinde oldukça değişmiştir. Geçmişte bu amaçla sorulan buzdolabı, çamaşır makinesi vb. eşyalar artık yeterince ölçücü olmadığını, diğeri bir deyişle, tüketim kalıplarını göstergeleri oldukça farklılaştığından, bu çalışmada da yeni tüketim öğeleri soruya dahil edilmiştir.

Tablo 65. Hanede Bulunan Eşyalar Ve Araçlar

		Cevaplar		Durum Yüzdesi
		Sayı	Yüzde	
Hanenizde Aşağıdakilerden Hangileri Bulunur?	Derin Dondurucu	204	9.5%	52.3%
	Çamaşır Makinesi	377	17.5%	96.7%
	Bulaşık Makinesi	201	9.3%	51.5%
	İnternet	127	5.9%	32.6%
	Bilgisayar	165	7.7%	42.3%
	Elektrik Süpürgesi	348	16.1%	89.2%
	Uydu Anteni	351	16.3%	90.0%
	Araba	183	8.5%	46.9%
	Kamyon	13	.6%	3.3%
	Traktör	136	6.3%	34.9%
	Biçerdöver	11	.5%	2.8%
	Hayvansal Üretimde Kullanılan Makineler	39	1.8%	10.0%
	Toplam	2155	100.0%	552.6%

Örneklemin yüksek oranda kentsel tüketim kalıpları gösterdiğini böylece görebiliyoruz. Tarımsal üretimde kullanılan makineler (biçerdöver vb.) hayli azalmış, ailelerin sadece %35'inde traktör kalmıştır. Öte yandan %47'sinde araba, %90'ında uydu anteni, %43'ünde bilgisayar ve bunların %33'ünde internet vardır. Haneler oldukça lüks bir gösterge olan bulaşık makinesini %52 oranında ve %53 oranında da derin dondurucuyu almışlardır.

Yukarıdaki verilerle birlikte bu yaşam kalitesi bize, örneklemin öncelikle kendi evini, konutunu inşa ettiğini, konut şartlarını mamur kıldığını, ikinci bir konuta yönelmektense, kentsel tüketim kalıplarına harcama yaptığını göstermektedir. Bu hanelerin %74'ünde sadece bir kişi çalışmaktadır:

Tablo 66. Kaç Kişi Çalışıyor?

	Sayı	%
1	126	73.7
2	31	18.1
3	12	7.0
4 Ve Daha Fazla Kişi Çalışıyor	2	1.2
Toplam	171	100.0

%18 oranında da iki kişinin çalıştığını görüyoruz. Öte yandan hanenizde iş arayan var mıdır? Sorusuna %77.3 oranında "Hayır" yanıtı verilmiştir.

Tablo 67. Hanenizde İş Arayıp Bulamayan Kişiler Var mı?

	Sayı	%
Evet	91	22.8
Hayır	309	77.3
Toplam	400	100.0

Hanelerin %70'i düzenli aylık gelir bildirmektedir:

Tablo 68. Ailenizin Düzenli Geliri Var mı?

	Sayı	%
Evet	278	69.5
Hayır	122	30.5
Toplam	400	100.0

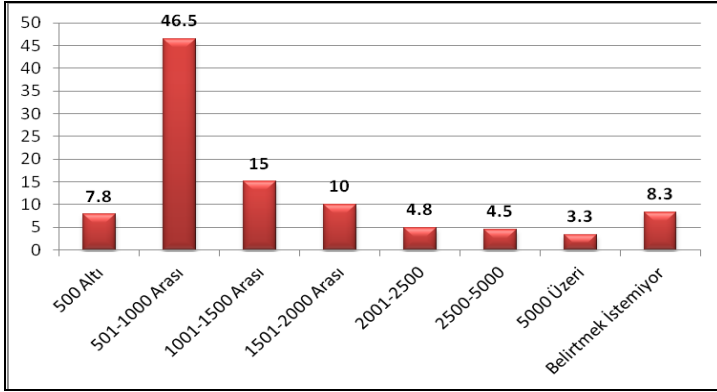
%30.5 oranında ise düzenli bir gelirin olmadığı görülüyor. Bu gelirin miktarı ise aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 69. Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir?

	Sayı	%
500 Altı	31	7.8
501-1000 Arası	186	46.5
1001-1500 Arası	60	15.0
1501-2000 Arası	40	10.0
2001-2500	19	4.8
2500-5000	18	4.5
5000 Üzeri	13	3.3
Belirtmek İstemiyor	33	8.3
Toplam	400	100.0

Örneklemin yaklaşık %47'si aylık 500-1000 TL aile geliri bildirmektedir. Aylık 2000-5000 TL geliri olanlar da azımsanmayacak oradadır (%12.6)

Grafik 23. Ailenizin Toplam Aylık Geliri Nedir?

Aylık gelirin dışında, kira ve işletme geliri ise düşük oradadır (%12.8).

Tablo 70. Kirada veya İşlettiğiniz İşyeriniz Var mı?

	Sayı	%
Evet	51	12.8%
Hayır	349	87.3%
Toplam	400	100

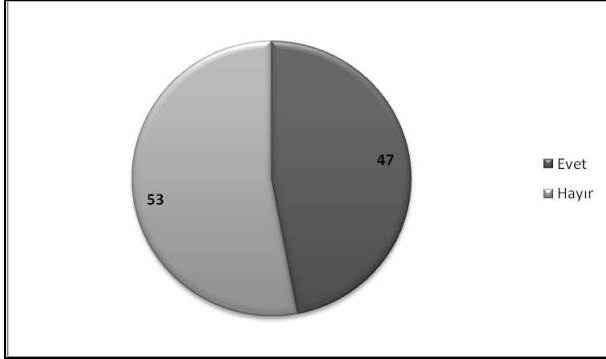
3.10.1. ARAZİ VE TARLA MÜLKİYETİ

Bölgede yaşayanlar "Arazi ya da tarlanız var mı?" sorusuna %47 oranında "Evet" yanıtını veriyor.

Tablo 71. Arazi ya da Tarlanız Var mı?

	Sayı	%
Evet	188	47.0
Hayır	212	53.0
Toplam	400	100.0

Grafik 24. Arazi ya da Tarlanız Var mı?

Tarlası ya da arazisi olanların bu arazileri nasıl edindikleri, ne zaman aldıkları ve mülkiyetlerini yanıtı aşağıda **görülebilir**:

Açıklama [msoffice13]: Görülebilmektedir.

Tablo 72. Nasıl Aldınız?

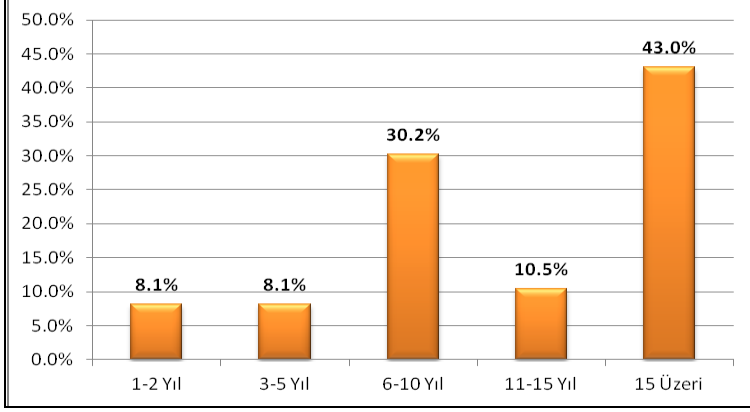
	Sayı	%
Miras	96	51.1%
Satın Alma	68	36.2%
Hazineden Tahsis	1	0.5%
Ortakçılık	5	2.7%
Miras Ve Satın Alma	18	9.6%
	188	100

Araziler %52 oranında miras ile, %36.2 oranında da satın alınarak edinilmiştir. Ortakçılık ve hazine tahsisi son derece azdır. Edinme yılları ise önemlidir: Bu araziler %43 oranında 15 yıl öncesinden kalmadır, %30.2 oranında da 6-10 yıllık dönemde alınmıştır. Ayrıca 90.4 oranında da kişilerin kendi mülkleridir.

Tablo 73. Satın Almışsa Kaç Yıl Önce Aldınız?

	Sayı	%
1-2 Yıl	7	8.1%
3-5 Yıl	7	8.1%
6-10 Yıl	26	30.2%
11-15 Yıl	9	10.5%
15 Üzeri	37	43.0%
Toplam	86	100

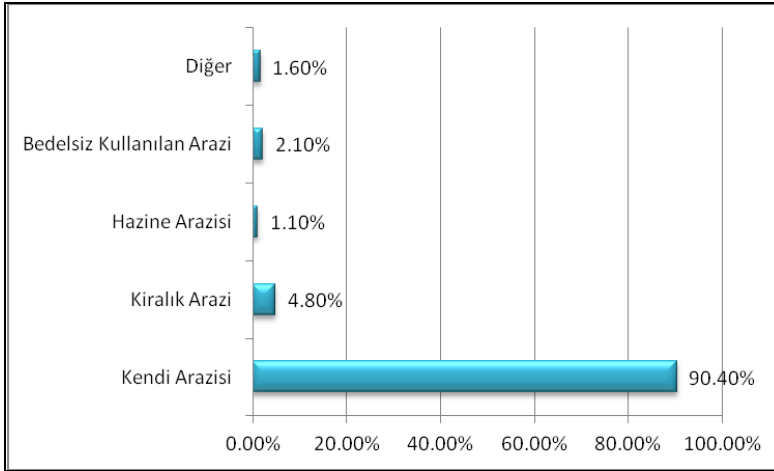
Grafik 25. Satın Almışsa Kaç Yıl Önce Aldınız?

Tablo 74. Tarımsal Üretim Yaptığınız Arazinin Mülkiyet Durumu Nedir?

Mülkiyet Durumu	Sayı	%
Kendi Arazisi	170	90.4%
Kiralık Arazi	9	4.8%
Hazine Arazisi	2	1.1%
Bedelsiz Kullanılan Arazi	4	2.1%
Diğer	3	1.6%
Toplam	188	100

Grafik 26. Tarımsal Üretim Yaptığınız Arazinin Mülkiyet Durumu Nedir?

3.10.2. ARAZİ ŞARTLARI VE YAPILAN TARIMIN NİTELİĞİ:

Bölgenin sulu tarımı son derece yetersizdir: Sadece %4.5 oranında (18 kişi) sulu tarım yaptığını bildiriyor.

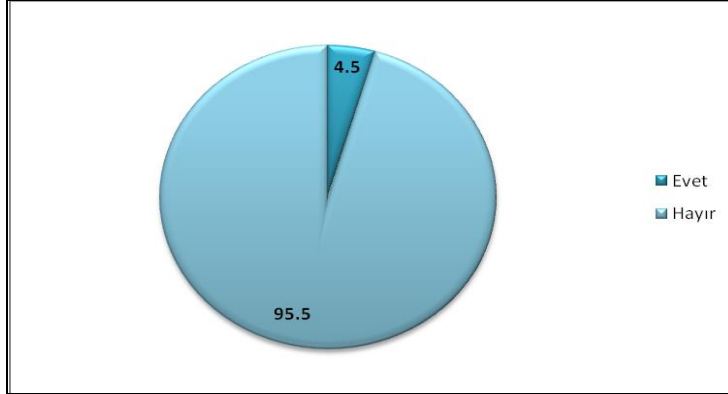
Açıklama [msoffice14]: Bildirmekteki r.

Tablo 75. Sulu Tarım Yapıyor Musunuz?

	Sayı	%
Evet	18	4.5
Hayır	382	95.5
Toplam	400	100.0

Grafik 27. Sulu Tarım Yapıyor Musunuz?

Sulu tarım yapılabilen arazinin ölçüğü de düşüktür. Örneklemin, sadece %5.6'sı 100 dönüm ve üzeri sulu tarım yaptığını (1 kişi) bildirmiştir. Geriye kalan oranlar ise, ağırlıklı olarak %38.9 ile 10-20 dönüm arasında, %33.5 ile 1-10 dönüm arasında ve %22.3 ile de 20-50 dönüm arasındadır.

Tablo 76. Sulu Tarım Yaptığınız Araziniz Kaç Dönüm?

	Sayı	%
4	1	5.6%
5	1	5.6%
6	3	16.7%
7	1	5.6%
10	3	16.7%
15	2	11.1%
20	2	11.1%
25	1	5.6%
30	1	5.6%
40	2	11.1%
100	1	5.6%
Toplam	18	100.0

Sulu tarımın sulama kaynakları, ağırlıklı olarak %50 ile baraj, kalanında ise ya köyün kuyuları, göletler veya derelerdir.

Tablo 77. Sulu Tarımda Sulama Suyunuzun Kaynağı Nedir?

		Yanıt		% Olay
		N	%	
Sulu Tarımda Sulama Suyunuzun Kaynağı Nedir	Köyün Yakınındaki Dere	1	5.0%	5.6%
	Göl	3	15.0%	1 .7%
	Baraj	9	45.0%	50.0%
	Kaynak Kuyu Suyundan	6	30.0%	3 .3%
	Çeşme	1	5.0%	5.6%
Toplam		20	100.0%	111.1%

Sulama yine ağırlıklı olarak, damla (%28) ve yağmurlama ile (%33.3) yapılıyor.

Tablo 78. Sulu Tarımda Sulamayı Nasıl Yapıyorsunuz?

	Sayı	%
Damla Sulama	5	27.8
Salma	3	16.7
Yağmurlama	6	33.3
Damla Sulama+Salma	1	5.6
Salma+Yağmurlama	1	5.6
Damla Sulama+Salma+Yağmurlama	2	11.1
Toplam	18	100.0

Sulu tarım konusundaki yanıtlar, bize arazinin oldukça verimsiz kullanıldığını ve bunun başlıca nedeninin ise, sulama eksiği olduğunu göstermektedir. Sulu tarım yapabilenler, sayıca az olsalar dahi, modern sulama tekniklerini kullanmaya gayret etmektedirler. Köylerdeki görüşmeler ve odak grup toplantılarındaki görüşmelerde, “Sulu tarımın yöre tarımının en büyük eksikliği olduğu, sulamanın geliştirilmesi için bir an önce harekete geçilmesi gerektiği” yoğun olarak dile getirilmiştir. Köylü, Çokal Barajı'nın bitmesini ve böylece sulu tarıma geçebilmeyi umutla beklemektedir.

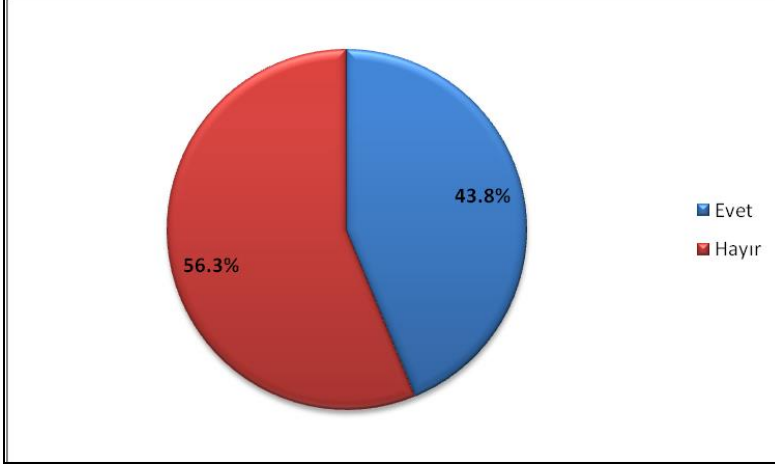
Kuru tarım ise, daha yoğun yapılmaktadır. Kuru tarım yaptığını bildiren %44'lük grup, 20-50 dönüm ile (%35.4) 50- 150 dönüm arasında (%32).

Açıklama [msoffice15]: Arasındadır.

Tablo 79. Kuru Tarım Yapıyor Musunuz?

	Sayı	%
Evet	175	43.8%
Hayır	225	56.3%
Toplam	400	100.0%

Grafik 28. Kuru Tarım Yapıyor Musunuz?

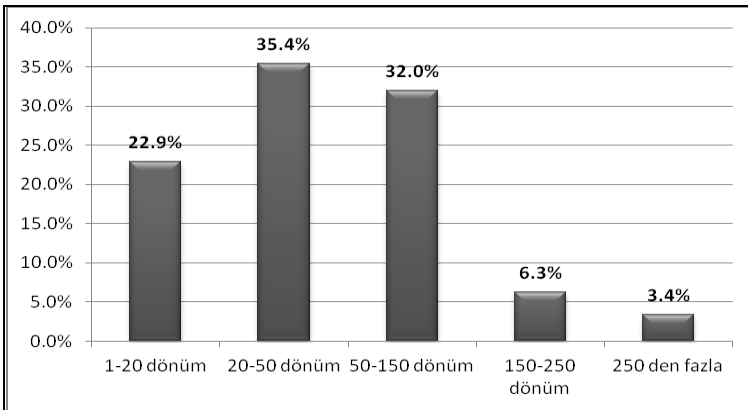

Tablo 80. Kuru Tarım Yaptığınız Arazi Kaç Dönüm?

Arazi Dönümü	Sayı	%
1-20 dönüm	40	22.9%
20-50 dönüm	62	35.4%
50-150 dönüm	56	32.0%
150-250 dönüm	11	6.3%
250 den fazla	6	3.4%
Toplam	175	100.00%

Kuru tarım arazisinin de oldukça parçalı olduğunu, aşağıdaki tablo bize gösteriyor. Arazide toplu tarım, yani 150 dönüm ve üzerinin işlenmesi son derece azdır (%10).

Grafik 29. Kuru Tarım Yaptığınız Arazi Kaç Dönüm?

“Bu arazide geçtiğimiz yıl neler ekildi?” sorusuna verilen yanıtlara göre, köylünün kuru tarımda birinci önceliği: Buğday ve ayçiçeğidir.

Tablo 81. Kuru Tarımda Ekilen Ürünler (Birinci Öncelikli)

	Sayı	%
Arpa	7	4.0%
Ayçiçeği	61	34.9%
Badem	1	0.6%
Buğday	103	58.9%
Fidan	1	0.6%
Nar	1	0.6%
Yulaf	1	0.6%
Toplam	175	100

İkinci öncelikle ise, yine aynı ürünlerin yanı sıra arpa, kısmen kanola ve lahana girmiştir. Ancak bu ürünlerin üretimi çok az tercih edilmektedir. Köylü, geçmiş yıllarda kanola ekiminden istediği sonucu alamadığı için vazgeçtiğini de bildirmiştir.

Tablo 82. Kuru Tarımda Ekilen Ürünler (İkinci Öncelikli)

	Sayı	%
Arpa	14	8.5%
Ayçiçeği	81	49.4%
Buğday	67	40.9%
Kanola	1	0.6%
Lahana	1	0.6%
Toplam	164	100

Kuru tarımda üçüncü olarak, yine ilk iki öncelikli ürünlerin yanına mısır, nohut gibi sanayi ürünleri ve yonca, yulaf gibi yem ürünleri de üretime eklenmektedir.

Tablo 83. Kuru Tarımda Ekilen Ürünler (Üçüncü Öncelikli)

	Sayı	%
Arpa	16	44.4%
Ayçiçeği	11	30.6%
Buğday	1	2.8%
Kanola	2	5.6%
Mısır	3	8.3%
Nohut,Arpa	1	2.8%
Yonca	1	2.8%
Yulaf-Arpa	1	2.8%
Toplam	36	100

Sulu tarımda ise birinci öncelik, sebzededir. Fasulye, karpuz ve domates ilk tercih edilen; mısır ve kiraz da ikinci tercih edilen ekim ürünleridir. Köylü domatesi de yoğun olarak yetiştirmektedir.

Tablo 84. Sulu Tarımda Ekilen Ürünler (Birinci Öncelik)

	Sayı	%
Domates	2	18.2%
Elma	1	9.1%
Fasulye	3	27.3%
Karpuz	2	18.2%
Kuru fasulye	1	9.1%
Meyve	1	9.1%
Mısır	1	9.1%
Toplam	11	100

Tablo 85. Sulu Tarımda Ekilen Ürünler (İkinci Öncelik)

	Sayı	%
Biber	2	28.6%
Fasulye	2	28.6%
Kiraz	1	14.3%
Mısır	2	28.6%
Toplam	7	100

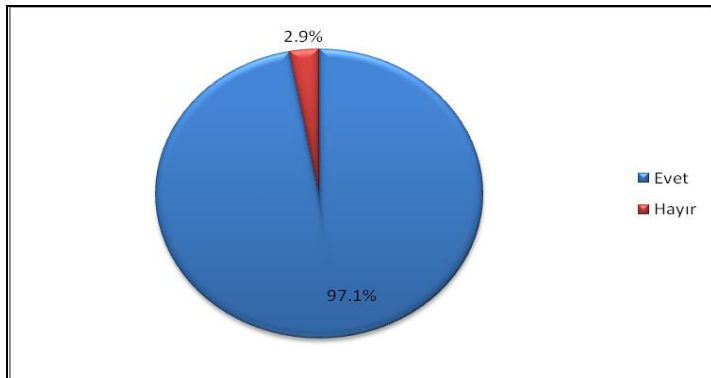
Tarımda gübre kullanımı yüksektir. Bölgenin köylüleri %97 oranında gübre kullandıklarını belirtiyorlar.

Açıklama [msoffice16]: Belirtmektedirler.

Tablo 86. Tarımsal İlaç ve Gübre Kullanıyor Musunuz?

	Sayı	%
Evet	170	97.1%
Hayır	5	2.9%
Toplam	175	100.0%

Grafik 30. Tarımsal İlaç ve Gübre Kullanıyor Musunuz?

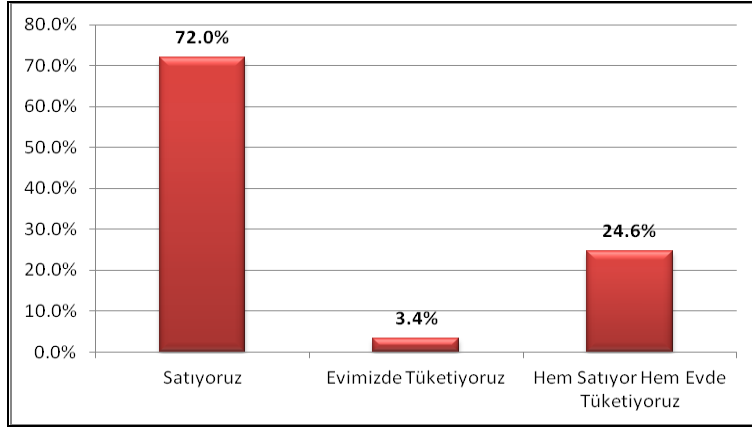
Tarım ürünlerinin satılıp satılmadığını sorduğumuzda ise, köylüler %72 oranında “satıldığını” söylemişlerdir. Azımsanmayacak bir grup da (%25) ürettiklerini, hem sattıklarını hem de evde kullandıklarını bildirdiler.

Açıklama [msoffice17]: Belirtmişlerdir.

Tablo 87. Tarımsal Üretimde Elde Ettiğiniz Ürünleri Nasıl Değerlendiriyorsunuz?

	Sayı	%
Satıyoruz	126	72.0%
Evimizde Tüketiyoruz	6	3.4%
Hem Satıyor Hem Evde Tüketiyoruz	43	24.6%
Toplam	175	100

Grafik 31. Tarımsal Üretimde Elde Ettiğiniz Ürünleri Nasıl Değerlendiriyorsunuz?

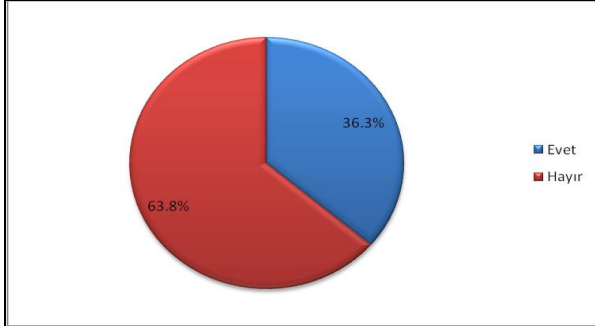
3.10.3. HAYVANCILIK VE HAYVAN BESLEME:

Hanenin hayvan besleme oranı oldukça düşüktür (%30.5). Öte yandan yine buna bağlı olarak, besi için hayvancılık da son derece azdır.

Tablo 88. Hanenizde Hayvan Besliyor Musunuz?

	Sayı	%
Evet	122	30.5
Hayır	278	69.5
Toplam	400	100.0

Grafik 32. Hanenizde Hayvan Besliyor Musunuz?

Tablo 89. Besi veya Süt İçin Sürünüz Var mı?

	Sayı	%
Evet	33	8.3
Hayır	367	91.8
Toplam	400	100.0

Görüşülenlerin sadece %8.3'ü besi veya süt için sürü baktığını belirtmiştir. 3 kişi arı baktığını ve 20 ile 130 arasında kovani olduğunu, 68 kişi büyükbaş (300'e kadar sayıda) ve 48 kişi küçükbaş beslediklerini (500'e kadar sayıda) belirtmiştir. 44 kişi kümes hayvanı bakmaktadır (100 civarı). Bu sayılar bize hayvancılıkla bölgenin ilgisinin az olduğunu, yörenin ağırlıklı olarak çiftçilik yaptığını göstermektedir.

Tablo 90. Hayvan Sayıları

	Sayı	Asgari	Azami	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Büyükbaş Hayvan Sayısı	68	1	309	22.56	61.590
Küçükbaş Hayvan Sayısı	48	1	500	64.65	89.829
Kümes Hayvanları	44	2	100	19.07	17.735
Arı Kovanı	3	20	130	60.00	60.828
Yük Taşıma Hayvanları	1	1	1	1.00	.
N (Listwise)	0				

Bu hayvanlar %60 oranında yaşanan yere yakın otlatılmakta ve %84.2 oranında da köy içinden sulanmaktadır.

Tablo 91. Hayvanlarınızı, Yaşadığınız Yere Yakın Çayır/Merada Mı Otlatıyorsunuz?

	Sayı	%
Evet	86	59.3
Hayır	59	40.7
Toplam	145	100.0

Tablo 92. Hayvanlarınızın Suyunu Nereden Sağlıyorsunuz?

	Sayı	%
Yakındaki Dereden	10	6.90%
Gölden	1	0.69%
Köyde Bulunan Yerlerden	59	40.69%
Çeşme/ Şebeke	64	44.14%
Kaynak Su	3	2.07%
Kırdaki Çeşmelerden	3	2.07%
Kuyudan	5	3.45%
Toplam	145	100

Hayvan ürünleri de, ekim ürünleri gibi öncelikle satmaya ve sonra da evde kullanmaya yöneliktir. Köylü, hayvancılığı ek bir gelir olarak ve sonra da kişisel kullanımı için yapmaktadır.

Tablo 93. Hayvancılıktan Elde Ettiğiniz Ürünleri Nasıl Değerlendiriyorsunuz?

	Sayı	%
Satıyoruz	69	47.6%
Evimizde Tüketiyoruz	23	15.9%
Hem Satıyor Hem Evde Tüketiyoruz	53	36.6%
Toplam	145	100.0

3.10.4. İHTİYAÇLAR İÇİN KENTİN KULLANIMI

Günlük ihtiyaçların nerelerden alındığı, kentsel yaşamın kırsal bölgenin içine ne oranda girdiğini bize gösterir. Günlük ihtiyaçlar öncelikle bulunulan yerden, sonra ilçe merkezinden karşılanmaktadır. Haftalık ihtiyaçlar için ise ilçe merkezi öne çıkmaktadır.

Tablo 94. Günlük İhtiyaç

	Sayı	%
Bulunduğu Köyden	356	89.0
İlçe Merkezinden	42	10.5
İl Merkezinden	2	.5
Toplam	400	100.0

Tablo 95. Haftalık İhtiyaç

	Sayı	%
Bulunduğu Köyden	131	33.4
Diğer Köyden	2	.5
İlçe Merkezinden	250	63.8
İl Merkezinden	8	2.0
Diğer	1	.3
Toplam	392	100.0

İlçe merkezine ulaşımda otobüs ve minibüs ön plandadır. Önemli oranda da özel araç, ilçe merkezine alışverişe gitmek için kullanılmaktadır (%37)

Tablo 96. Ulaşım

	Sayı	%
Otobüs	110	30.1%
Minibüs	37	10.1%
Özel Araç	135	37.0%
Yürüyerek	109	29.9%
Diğer	1	0.3%
Toplam	392	100

Günlük alışverişin bulunulan yerden, haftalık alışverişin ilçe merkezinden karşılandığına bakarak, dayanıklı tüketim için il merkezinin, kentsel alışveriş alanlarının öne çıkması beklenilirdi. Dayanıklı tüketim malları için de ilçe merkezleri kullanılmaktadır. %85 oranında dayanıklı malların alışverişi, ilçe merkezinden yapılmaktadır.

Tablo 97. Dayanıklı Tüketim

	Sayı	%
Bulunduğu Köyden	44	12.8
Diğer Köyden	1	0.3
İlçe Merkezinden	291	84.8
İl Merkezinden	7	2.0
Toplam	343	100.0

Bu sayılar bize, ilçe merkezlerinin ticaret kapasitelerinin yüksek olduğunu, ayrıca dayanıklı tüketim malları gibi malların taksitli, senetli ve/veya hatır senediyle alışverişinin hala makbul ve popüler bir alışveriş yolu olduğunu göstermektedir. Ama aynı zamanda köylünün evindeki tüketim malları gruplarına baktığımızda; ilçenin oldukça lüks tüketim mallarının (derin dondurucu, bulaşık makinası, bilgisayar, araba vb.) satışını da yapmaya başladığını, diğer bir deyişle tüketim kalıpları açısından ilçe, kentsel ticaret ağlarını köye taşımakta olduğunu ve bunu geleneksel satışlarla yapabildiğini göstermektedir.

3.11.ÖZEL ÇEVRE ŞARTLARI ÜZERİNE BİLGİ, DURUM BİLGİSİ , TUTUM VE FARKINDALIK SONUÇLARI

3.11.1. BÖLGEDE YAŞAYANLARIN KENDİ DURUMUNA YÖNELİK BİLGİ VE İLGİSİ

Örneklemin Özel Çevre Koruma üzerine bilgisi, kendi durumuna, sorununa yönelik farkındalığı ve bunun kendisini ne oranda etkileyeceğini bilip bilmediği araştırılmıştır. Çevre ve koruma konusundaki tutumlara ve beklentilere ise, daha sonraki bölümde yer verilecektir.

%50 oranında kişi Özel Çevre Koruma Kurumu'nu "duyduğunu" bildirmiştir. Bunların %36'sı TV'den, %13'ü muhtardan, %26'sı ise komşulardan duyduğunu bildirmiştir.

Tablo 98. Özel Çevre Koruma Kurumunu Duydunuz Mu?

	Sayı	%
Evet	200	50.0
Hayır	200	50.0
Toplam	400	100.0

Tablo 99. 'Evet'se Nereden Duydunuz?

	Sayı	%
TV	72	36.0%
İlçe Tarım Müdürlüğü	3	1.5%
Muhtar	26	13.0%
Gazete	29	14.5%
Arkadaşlar Komşular	52	26.0%
İl Çevre Müdürlüğü	10	5.0%
Seminere Katıldım	1	0.5%
Belediye	4	2.0%
İnternet	2	1.0%
Jandarmadan	1	0.5%
Toplam	200	100

Bu sonuçlar bize çevre korumacılıkla ilgili duyuların daha çok TV'den ve geleneksel yollardan alındığını gösteriyor. Öte yandan, bölgenin statüsünün değiştiğini bilenlerin oranı, olması gerekenden, beklenenden düşüktür (%58).

Tablo 100. Bölgenizin Özel Çevre Koruma Bölgesi Kapsamına Alındığını Biliyor musunuz?

	Sayı	%
Evet	231	57.8
Hayır	169	42.3
Toplam	400	100.0

Sorunun odağında, bölgenin statüsünün değişmesine ilişkin bilgilendirmenin yasal kanallardan yapılmaması olduğu söylenebilir. Görüşülenlerin %74'ü herhangi bir bilgilendirme toplantısı yapılmadığını söylemiştir.

Tablo 101. Yörenizin ÖÇKB Olması Nedeniyle Herhangi Bir Toplantı Veya Eğitim Programı Düzenlendi Mi?

	Sayı	Yüzde
Evet	24	6.0%
Hayır	296	74.0%
Bilmiyorum	80	20.0%
Toplam	400	100

Toplantıların bilgisine erişenlerin ise, %63'ü bu toplantılara katılmadıklarını, zira buna "vakit ayırmadıklarını" söylemişlerdir.

Tablo 102. 'Evet'se, Bu Toplantılara Katıldınız Mı?

	Sayı	Yüzde
Evet	9	37.5
Hayır	15	62.5
Toplam	24	100.0

Tablo 103. 'Hayır'sa, Neden Katılmadınız?

	Sayı	Yüzde
Vaktim olmadığı için	7	46.67%
Faydalı olacağını düşünmediğim için	1	6.67%
Diğer	7	46.67%
Toplam	15	100.00%

Öte yandan ÖÇKB kapsamına giren bölgede arazisi, konutu ve işletmesi olanların oranı azımsanmayacak sayıda (%65.8 oranında) .

Tablo 104. Özel Çevre Koruma Bölgesi İçinde Ev, İşyeri Ve/Veya Tarlanız Var Mı?

	Sayı	Yüzde
Evet	263	65.8%
Hayır	137	34.3%
Toplam	400	100.0%

Bunların %97'si konut, %97'si arazi, %71'i de işyeridir.

Tablo 105. Evin Mülkiyet Durumu

	Sayı	Yüzde
Özel mülkiyet	230	96.6
Kira	8	3.4
Toplam	238	100.0

Tablo 106. İşyerinin Mülkiyet Durumu

	Sayı	Yüzde
Özel mülkiyet	12	70.6
Kira	5	29.4
Toplam	17	100.0

Tablo 107. Tarlanın Mülkiyet Durumu

	Sayı	Yüzde
Özel mülkiyet	120	96.8
Kira	1	.8
Hazineden tahsis	1	.8
Diğer	2	1.6
Toplam	124	100.0

3.11.2. ÖÇKB'YE İLİŞKİN FARKINDALIKLAR

Örneklemin Saros Körfezi'ne yönelik farkındalığını ölçmek için, ilk olarak: "Sizce burası neden özel korumaya alınmıştır?" sorusu sorulmuştur. Açık uçlu olarak sorulan bu soruya, ağırlıklı olarak "Bilgim yok" yanıtı verilmiştir. Bunu izleyen farkındalık yanıtlarında ise, daha çok "Doğal güzellikler, çevre güzelliği, havası ve suyunun güzelliği, sahili, yazlığa uygunluğu, tarihi ve doğa güzellikleri" şeklindeki yanıtlar öne çıkmaktadır. Yörenin bilgisini verebilen bir başka gruptan alınan cevaplarda ön plana şunlar çıkmaktadır:

- ✓ 'Çarpık yapılaşmaya, çevre kirliliğine karşı',
- ✓ 'Hayvan ve bitki türlerini korunmak için',
- ✓ 'Turizmin gelişmesi için',
- ✓ 'Altyapıyı iyileştirmek, düzenlenmek için',
- ✓ 'İnsan kirliliğini engellemek için',
- ✓ 'Kaçak inşaatı önlemek için',
- ✓ 'Yöreyi geliştirmek için'

Bu cevaplar bize yörenin pozitif bilgisinin duygularını vermektedir. Öte yandan Saros Körfezi'nin

- ✓ 'Ranta açılacağını',
- ✓ 'Arazinin değerlendirilmesi için bunun yapıldığını',
- ✓ 'Doğal gaz arandığını',
- ✓ 'Belediyelerin ilgisizliği nedeniyle',
- ✓ 'İstatistik bilgileri derlemek için',
- ✓ 'Devletin tasarrufu'

Bu cevaplar bize Saros Körfezi'nin çevresinin özel olarak korunmasına bakıştaki negatif duyguları ve korumada söz sahibi olmamanın yarattığı iradesiz bırakılma korkusunu da gösteriyor.

Açıklama [msooffice18]: Göstermektedir.

Tablo 108. Sizce Neden ÖÇK Bölgesi İlan Edilmiştir?

	Sayı	Yüzde
Bilgim Yok	113	28.3%
Saros Körfezi'nin kendine özgü özelliklerinin korunması amacıyla	55	13.8%
Doğal Güzelliği korumak için	37	9.3%
Tarihi Bölge Olduğu İçin	22	5.5%
Denizinin güzelliğinden dolayı	22	5.5%
Çarpık Yapılaşmaya karşı	23	5.8%
Çevreyi Güzelliğini Korumak İçin	20	5.0%
Çevre kirliliğine karşı	16	4.0%
Turistik Olduğu İçin	15	3.8%
Gelişip Kalkınması İçin	25	6.3%
Hayvan Ve Bitkilerin Yok olmaması İçin	12	3.0%
Düzen getirilmesi için	10	2.5%
Rant Olduğu İçin	9	2.3%
Sit Alanı Olduğu İçin	12	3.0%
Havasının güzelliğinin korunması için	4	1.0%
Altyapının Gelişmesi için	4	1.0%
İnsan Fazlalığından Kaynaklanan Kirliliğe karşı	4	1.0%
Sahili İçin	2	0.5%
Yazlık Bakımdan güzel Bir Yer Olduğunu Düşünüyorum	2	0.5%
Dini özelliklerinden dolayı	2	0.5%
Şehitlik Bölge Olduğu İçin	2	0.5%
Askeri Bölge Olduğundan	1	0.3%
Belediye Bakmadığından	1	0.3%
Daha Önceden Korunmadığı İçin Koruma Altına Almak İçin Olabilir	1	0.3%
Kaçak İşletmeler Yüzünden	1	0.3%
Deprem Bölgesi Olduğu İçin	1	0.3%
Doğalgaz Arıyorlar	1	0.3%
Devlet Bakanlığının İsteğiyle	1	0.3%
Fay Hattında Olduğundan	1	0.3%
İstatistik Olarak Bazı Bilgiler Elde Etmek Amacıyla Olduğunu Düşünüyorum	1	0.3%
Mercanlar Oluşmaya Başlamış Canlı Çeşitliliği Fazla	1	0.3%
Milli Park Alanı Olduğundan	1	0.3%
Siyasi	1	0.3%
Şikâyet Üzerine	1	0.3%
Toprakların Değerlenmesi İçin	1	0.3%

Yasadışı Olaylara Dur Demek İçin,	1	0.3%
Yeni Yapılan Ağaçlık Bölgenin Zarara Uğramaması İçin	1	0.3%

Bu yanıtların denetimi için “Yörenizde toplanan ve sağlık amaçlı kullanılan özel bitki türleri var mıdır? Biliyor musunuz? Nelerdir?” sorusuna yanıtlar şöyledir: %13.8’e oranında bitki türleri bilinmemektedir.

Tablo 109. Köyünüzde Sağlık Veya Diğer Amaçlar İçin Bitki Toplanmakta Mıdır?

	Sayı	Yüzde
Evet	82	20.5
Hayır	263	65.8
Bilmiyorum	55	13.8
Toplam	400	100.0

%20.5 oranında ‘bitkileri bildiğini’ bildirmiştir. Bitki türlerini sayabilenler ise, bitkileri daha çok evde kullanım amaçlarına göre yanıtlamışlardır. Kekik, nane, biberiye, kiraz sapı gibi ticari de olabilen bitkiler ile papatya, ebegümeci, deniz börülcesi gibi ev tüketimine yönelik bitki adları dışında, yörenin endemik bitki türlerine dair ayrıntılı bilgiler yoktur.

Tablo 110. ‘Evet’se, hangi bitkiler?

	Sayı	Yüzde	
Kekik	66	80.5%	54.5%
Kuşburnu	1	1.2%	0.8%
Nane	41	50.0%	33.9%
Biberiye,	2	2.4%	1.7%
Adaçayı	1	1.2%	0.8%
Ebegümeci	2	2.4%	1.7%
Kantaron otu	1	1.2%	0.8%
Mantar	1	1.2%	0.8%
Deniz börülcesi	1	1.2%	0.8%
Papatya	4	4.9%	3.3%
Kiraz sapı	1	1.2%	0.8%
Toplam	121	147.6%	100.0%

Saros Körfezi’nin en önemli sorunlarına ilişkin farkındalık ve bilgiler ise şöyle sunulmuştur: % 25.3 ile ‘su kirliliği’, %23 ile ‘tarımda pestisitlerin yüksek kullanımı’, %19 ile ‘doğal alanların tahribi’, %22.6 ile endemik türlerin, bitki ve hayvan varlığının azalması’, %15 ile ‘suların azalması’ ve %11.5 ile ‘göç ve nüfus problemi’dir.

İkinci öncelikli sorun olarak yine ‘su ve endemik türlerin azalması’ ile ‘doğanın tahribi’ ve ‘tarımsal alanların kirliliği’ öne çıkmakta, üçüncü sırada ise ‘göç ve nüfus

sorunu' ile 'endemik türlerin azalması,' 'tarımsal alan kirliliği' ve 'doğal alanın tahribi' yer almaktadır.

Tablo 111. Saros Körfezi'nin En önemli Sorunları

	Birinci önemli sorun		İkinci önemli sorun		Üçüncü önemli sorun	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Doğa Alanlarının Tahrip Edilmesi	75	18.8%	24	6.0%	23	5.8%
Su Kirliliği	101	25.3%	37	9.3%	15	3.8%
Suların Azalması	59	14.8%	68	17.0%	30	7.5%
Bitki Ve Hayvan Türlerinin Yok Edilmesi	29	7.3%	23	5.8%	27	6.8%
Tarımda Çok Fazla Kimyasal Kullanılması	91	22.8%	46	11.5%	41	10.3%
Erozyon	12	3.0%	7	1.8%	2	0.5%
Ormanların Tahrip Edilmesi	7	1.8%	10	2.5%	7	1.8%
Gürültü	8	2.0%	6	1.5%	6	1.5%
Trafik Yoğunluğu	9	2.3%	4	1.0%	3	0.8%
Göç / Nüfus Problemi	46	11.5%	17	4.3%	33	8.3%
Eski Tohumların Kalmaması	61	15.3%	19	4.8%	30	7.5%

Açık uçlu olarak sorulan 'Başka hangi sorun vardır?' sorusuna yanıt olarak da 'altyapı sorunları (%30); sağlık, ulaşım vb kamusal yatırım eksiklikleri ve sorunları; kaçak/yasak avlanma; arazilerin kötü kullanımı; belediyelerle ilgili sorunlar dile getirilmiştir.

Bu yanıtlar bize, yöredeki nüfus içinde örnekleme girenlerin, çevre sorunun farkında olduklarını, esas ilgilerinin çevre ve çevresel sorunlara yönelik olduğunu gösteriyor. Bu sorunla ilgili olarak, görüşülenlerin %93.14'ü devlet kurumlarını yetkili ve etkili görmektedir. Bunu %33 ile yörenin insanını bu sorunu çözmekte etkili görenler izlemektedir.

Tablo 112. Yörendeki Çevre Problemlerinin Çözümü İçin En Etkili Kurum Kim/Ne Olabilir?

		Cevaplar		Durum
		Sayı	Yüzde	Yüzde
Yörendeki çevre problemlerinin çözümü(a)	Yöre insanı	127	23.8%	32.6%
	Devlet kurumları	363	68.1%	93.1%
	İlgili STK'lar (Dernekler, kooperatifler, odalar, birlikler vb.)	28	5.3%	7.2%
	Özel firmalar	8	1.5%	2.1%
	Diğer....	7	1.3%	1.8%
Toplam		533	100.0%	136.7%

Bu aşamada, örneklemin çevre sorunlarına karşı farkındalıklarını sınamak, kendi çevre değerlerini ölçmek amacıyla bir ölçek kullanılmıştır. Bu ölçeğin dağılımı şöyledir: (1: en olumlu tutum, 5: en olumsuz tutum)

Yanıtlayanlar, temel olarak çevre meselesine farkındalık eğilimini yüksek oranda göstermektedirler. (m= 29.7, min: 15. 00-max: 41.00) Ancak yaşamı tehdit edecek düzeyde bir çevre kirliliğinin çok da mevcut olmadığını (m= 2.15), bölge ile ilgili çevre sorunlarının oldukça önemli olduğunu (m= 2.55), çevre kirliliğinin yaşamı oldukça olumsuz etkilediğini (m= 2.1), esas meselenin ekonomik gelişme alanlarının tahribata yol açmakta olmasını (m= 2.42), ekonomik gelişme adına çevrenin tahrip edilmemesi gerektiğini (m= 2.80) '*kendi çevre değerleri*' olarak bildirmişlerdir.

Tablo 113. Çevre Sorunlarına Yaklaşımlar

	Sayı		Aritmetik Ortalama	Medyan	Standart Sapma	Asgari	Azami
1-Yaşamı tehdit eden boyutlarda bir çevre krizi çevre sorunları ile karşı karşıyayız (avcılık, meraların azalması, ikinci konutlar, atık sular, katı atıklar, suların kirlenmesi)	400	0	2.1575	2.0000	.99759	1.00	5.00
2-Çevre krizinin yaşamımıza olumsuz etkileri bulunmaktadır	400	0	2.1050	2.0000	.91983	1.00	5.00
3-Ekonomik gelişme doğal alanların tahribatına yol açmaktadır	400	0	2.4275	2.0000	.96023	1.00	5.00
4-Çevre sorunlarının çözümünde asıl sorumluluk sivil toplum örgütleridir	400	0	2.9825	3.0000	.99985	1.00	5.00
5-Ekonomik gelişme çevrenin korunmasından önce gelmelidir	400	0	2.80	2.00	1.151	1	5
6-Çevre sorunlarını çözmek sadece devletin görevidir	400	0	2.73	2.00	1.128	1	5
7-Demekler çevrenin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır	400	0	2.8125	2.0000	1.07014	1.00	5.00
8-Herkesin kendi yaşadığı yerdeki doğal alanları koruması gerekir	400	0	4.46	5.00	.599	1	5
9-Bölge ile ilgili çevre problemleri abartılmaktadır	400	0	2.55	2.00	1.015	1	5
10-Doğanın korunması hem bizim hem de gelecek kuşaklar için önemlidir	400	0	1.5075	1.0000	.62122	1.00	5.00
11-Doğanın korunması için ne gerekirse yaparım	400	0	1.6725	2.0000	.60095	1.00	4.00
12-Doğanın korunması için ne gerekiyorsa yapılmalıdır	400	0	1.5400	2.0000	.58245	1.00	4.00
Toplam	400	0	29.7400	30.0000	4.11214	15.00	41.00

Bunun yetkilisi ve sorumlusu olarak önceliğin kişilerin kendisinde olduğunu (m=4.46), sonra STK ve derneklerin (m= 2.81) ve sonra da devletin bu konuda sorumluluk ve yetkisinin bulunduğunu (2.71) belirtmişlerdir. Ayrıca doğanın korunması için 'Ne gerekirse yaparım' diyenlerin oranı da oldukça yüksektir (katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum diyenler: %95.5 ve %97.1).

Ancak önemli olan nokta, bu yanıtların '*değerleri belirten*' yanıtlar olduğudur. Değerler ile tutum arasındaki farklılıklar, bize insanların olması gerekeni bildiklerini ancak bunu günlük hayatta pek de fazla uygulamadıklarını ortaya koymaktadır. Diğer bir deyişle değer ile tutum arasındaki farklara bakarak, ÖÇK kapsamına alınmış olan bölgedeki gelecek öngörülerin yapmamız mümkün olacaktır.

Şimdilik bilgilerden, değerlerden ve farkındalık ölçütlerinden devam edeceğiz:

"Siz koruma alanı ile ilgili kurallar/ yasaklar olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna "Evet vardır, biliyorum" yanıtını verenler %50'ye yakındır.

Tablo 114. Koruma Alanı İle İlgili Kurallar/Yasaklar Var Mıdır?

	Sayı	Yüzde
Evet	199	49.8
Hayır	106	26.5
Bilmiyorum	95	23.8
Toplam	400	100

"Bunlar nelerdir?" "Bunlara dair bilgiyi nereden aldınız?" sorusu imar, denizin ve kıyı alanlarının korunması, madencilik uygulamaları, yaban hayatı, turizme ilişkin yaptırımlar, ormana yönelik uygulamalar ayrıntılandırılarak sorulmuştur.

İmar üzerine bilgiler daha çok resmi kurumlardan, öncelikle belediyeden ve muhtardan alınmıştır. İmar ve yapılaşma bilgisinin gayri resmi çevrelerden (arkadaşlar, TV vb.) alınmasından sakınılmaktadır.

Tablo 115. İmar Ve Yapılaşmaya İlişkin Uygulamalar

	Sayı	Yüzde
Muhtardan	30	19.4
Kaymakamlıktan	6	3.9
Belediyeden	66	42.6
İl Çevre Orman Müdürlüğünden	7	4.5
Valilikten	1	.6
TVKGM yetkililerinden	17	11.0
Arkadaş çevremden	16	10.3
TV' den	4	2.6
Gazete, dergilerden	6	3.9
Diğer	2	1.3
Toplam	155	100.0

Resmi makamlardan alınan bilgilerin bir diğeri madencilik uygulamalarıdır: %76.2 oranında bu bilgiler öncelikle Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nden (TVKGM) ve belediyeden edinilmektedir.

Tablo 116. Madencilğe İlişkin Uygulamalar

	Sayı	Yüzde
Muhtardan	1	2.4
Belediyeden	10	23.8
Valilikten	1	2.4
TVKGM yetkililerinden	22	52.4
Arkadaş çevremden	2	4.8
TV' den	3	7.1
Gazete, dergilerden	2	4.8
Diğer	1	2.4
Toplam	42	100.0

Benzer olarak turizm ve turizm yatırımıyla ilgili bilgiler de, resmi makamlara danışılarak edinilmektedir:

Tablo 117. Turizm Ve Turistik Tesislere İlişkin Uygulamalar

	Sayı	Yüzde
Muhtardan	5	6.8
Belediyeden	23	31.5
İl Çevre Orman Müdürlüğü'nden	1	1.4
Valilikten	2	2.7
TVKGM yetkililerinden	27	37.0
Arkadaş çevremden	4	5.5
TV' den	4	.5
Gazete, dergilerden	7	9.6
Toplam	73	10.0

Özetle, yatırım, işletme ve yerleşimle ilgili sorunların bilgi kaynağı daha çok resmi kanallardır. Öte yandan, çevre, orman, kıyılar gibi alanlarda bilgi edinilmesinde ikincil kanallar öne çıkabilmektedir.

Tablo 118. Denizin ve deniz kıyısının korunması ve kullanımına ait düzenlemeler

	Sayı	Yüzde
Muhtardan	9	8.0
Kaymakamlıktan	3	2.7
Belediyeden	40	35.7
İl Çevre Orman Müdürlüğü'nden	3	2.7
Valilikten	1	.9
TVKGM yetkililerinden	23	20.5
Arkadaş çevremden	17	15.2
TV' den	6	5.4
Gazete, dergilerden	6	5.4

Açıklama [msoffice19]: Tablo bütün olarak görülsün.

Diğer	4	3.6
Toplam	112	100.0

Bu tablo bize, kıyılara ilişkin bilgi sahibi olmada resmi makamların, özellikle belediyelerin birincil önceliğinin yanı sıra, arkadaş çevresinin, TV'nin vb. ikincil kanalların da devreye girmekte olduğunu göstermektedir.

Tablo 119. Yaban hayatının ve su kaynaklarının korunması

	Sayı	Yüzde
Muhtardan	8	10.3
Kaymakamlıktan	2	2.6
Belediyeden	21	26.9
İl Çevre Orman Müdürlüğünden	4	5.1
Valilikten	1	1.3
TVKGM yetkililerinden	23	29.5
Arkadaş çevremden	10	12.8
TV' den	4	5.1
Gazete, dergilerden	3	3.8
Diğer	2	2.6
Toplam	78	100.0

Benzer olarak yaban hayatı, avlanma hususunda bilgi edinmede de, yine resmi makamlara danışıldığını, yanı sıra ikincil kaynakların devreye sokulduğunu görülmektedir. Ormana yönelik yaptırım ve yasaklarda, ikincil kanallar başvuruda önemli bir yer tutuyor.

Tablo 120. Ormana Yönelik Uygulamalar

	Sayı	Yüzde
Muhtardan	6	8.5
Kaymakamlıktan	1	1.4
Belediyeden	13	18.3
İl Çevre Orman Müdürlüğünden	14	19.7
TVKGM yetkililerinden	20	28.2
Arkadaş çevremden	6	8.5
TV' den	5	7.0
Gazete, dergilerden	5	7.0
Diğer	1	1.4
Toplam	71	100.0

“Sizce burada yaşayanlar kurallara uyuyor mu, kuralları önemsiyor mu?” Sorusuna, “kısmen uyuyorlar” yanıtı ağırlıklı olarak verilmiştir. (%51.3)

Tablo 121. Yaşadığınız Bölgedeki Kişiler Bu Alanın Korunması İle İlgili Kurallara Ne Derecede Uyuyorlar?

	Sayı	Yüzde
Tamamıyla uyuyorlar	68	17.0%
Kısmen uyuyorlar	205	51.3%
Hiç uymuyorlar	61	15.3%
Fikri Yok	66	16.5%
Toplam	400	100.0%

“Neden uymuyorlar?” sorusuna ise, “Duyarsızlık”, “Önemsememe” ağırlıklı gerekçe gösterilmiştir (%74). Öte yandan bu sorunu bilgisizlikle açıklayanlar da oldukça yüksek orandadır (%23)

Tablo 122. Hiç Uymamakta İseler, Neden?

	Sayı	Yüzde
Bilgileri yok	14	23.0
Önemsemiyorlar / Duyarsızlar	45	73.8
TVKGM'ye öfkeliiler	1	1.6
Diğer...	1	1.6
Toplam	61	100.0

Buradaki doğal alana asıl zarar veren faaliyetler hakkındaki bilgi ilginçtir:

Tablo 123. Doğal Alana Zarar Veren Faaliyetler

		Cevaplar		Durum
		Sayı	Yüzde	Yüzdesi
Doğal Alana Zarar Veren Faaliyetler	Turizm	42	5.3%	11.6%
	İkinci konutlar	56	7.1%	15.5%
	Katı atıklar	264	33.4%	73.1%
	Atık sular	216	27.3%	59.8%
	Yasak avlanma	118	14.9%	32.7%
	Kaçak kesimler	40	5.1%	11.1%
	Bilinçsiz sulama	54	6.8%	15.0%
Toplam		790	100.0%	218.8%

Belediye hizmetlerindeki bir eksiklik/yetersizlik olan “Katı atık” sorunu ile “Atık su” sorunu çevreye en fazla zarar veren sorunlar olarak gösterilmiştir. Kaçak kesimler, yasak avlanma ve turizmin zararları ikincil önemde ele alınmış, ikinci konut yerleşimi ve tarımsal bilgisizlik ise, çevrede tahribat yaratan diğer önemli sorunlar olarak gösterilmiştir.

Çevre konusundaki literatür, insanın doğa ile savaşının yerini çevre üzerinden ilerletilen yapay bir sorunsalın aldığını göstermektedir. Bu literatüre göre, insanın kentsel yerleşimi ve tarımsal alandan kopuşu, kentsel yaşam zihniyeti kalıplarına

yönelmesiyle birlikte; doğadan ziyade çevre kavramını benimsediklerini, bu çevrenin ise kendi yaşam alanları ve yaşam deneyimleri ile sınırlı olduğunu gösteriyor⁸.

Örneklemin yanıtlarından da, benzer bir sonuç çıkmaktadır. Yerleşimle ilgili sorun bildirenler ve ayrıca ticaret alanlarına dair sorun bildirenler, çevreyi daha çok kentsel bir alanın içinde yorumlayanlardır.

Ancak burada ilginç olan nokta, ağırlıklı olarak kırsal üretimle, ikinci olarak da hizmetler sektörü ve emeklilikle geçinen bu grupların, nasıl olup ta çevre/doğa ikileminde kentsel bir tutum aldıklarıdır. Daha önceki yorumlardan, üretimin kırsal kaldığını, ama tüketim kalıplarının kentsel olduğunu belirlemiştik. Evin konforu, kullanılan eşyalar, kullanım yolları, satın alma biçimleri vb.nin kentsel kalıplarla yapılmakta olduğunu bulgulamıştık. Kırsal üretimin ağırlıklı olarak kuru tarımla yapılmakta olması, gençlerin işsizlik vb. nedenlerle yöre dışına gidişi vb. şartlar, yörenin tarımsal üretiminin çok kazançlı olmadığını, ancak ev ekonomisini işletebildiğini, fazla tasarruf edilemediğini ve eşya alımının kentsel kalıplara döndüğünü göstermektedir.

Aşağıdaki bulgular, bize ayrı bir grup olarak ikinci konut sahiplerinin Tabiat Varlıklarını Koruma Gene Müdürlüğü'nü daha fazla duymuş olduklarını göstermektedir.

Tablo 124. İkinci Konut Sahibi * Tabiat Varlıklarını Koruma Gene Müdürlüğü'nü duydunuz mu?

			Tabiat Varlıklarını Koruma Gene Müdürlüğü'nü		Toplam
			Evet	Hayır	
İkinci Konut Sahibi	Evet	Sayı	55	42	97
		% İkinci Konut Sahibi	56.7%	43.3%	100.0%
İkinci Konut Sahibi	Hayır	Sayı	141	162	303
		% İkinci Konut Sahibi	46.5%	53.5%	100.0%
Toplam		Sayı	196	204	400
		% İkinci Konut Sahibi	49.0%	51.0%	100.0%

P < 0.008

İkinci konut sahiplerinin bölgenin ÖÇK bölgesi ilan edildiğinden, diğer yerleşiklere göre çok daha fazla haberdar oldukları görülmektedir.

⁸ Escobar, A 2011. Encountering Development: The Making and Unmaking of the Third World, Princeton Uni. Press; Ross, A. 1995. Tuhaf Hava, Sınırlar Çağında Kültür, Bilim ve Teknoloji. Ayrıntı Yay.

Tablo 125. İkinci Konut Sahibi * Bölgenizin Özel Çevre Koruma Bölgesi Kapsamına alındığını biliyor musunuz?

			Bölgenizin Özel Çevre Koruma Bölgesi Kapsamına alındığını biliyor musunuz?		Toplam
			Evete	Hayır	
İkinci Konut Sahibi	Evet	Sayı	70	27	97
		% İkinci Konut Sahibi	72.2%	27.8%	100.0%
İkinci Konut Sahibi	Hayır	Sayı	161	142	303
		% İkinci Konut Sahibi	53.1%	46.9%	100.0%
Toplam		Sayı	231	169	400
		% İkinci Konut Sahibi	57.8%	42.3%	100.0%

P < 0.000

Öte yandan emeklilik, ticaret, hizmetler sektörü vb. gelirli olanların hem yaşam düzeyi hem de gelirleri daha yüksektir. Eğitim düzeyi daha yüksek olan bu grubun, yörenin çevresel değerlerini belirlemede olduğu düşünülebilir. Örneğin, aşağıdaki tablo, bize, gelir arttıkça Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün daha çok duyulmuş olduğunu gösteriyor:

Tablo 126. Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir * Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünü Duydunuz Mu?

			Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünü duyduysanız mı?		Toplam
			Evete	Hayır	
Ailenizin aylık toplam geliri nedir	500 altı	Sayı	5	26	31
		% Ailenizin aylık toplam geliri nedir?	16.1%	83.9%	100.0%
	501-1000 arası	Sayı	90	96	186
		% Ailenizin aylık toplam geliri nedir?	48.4%	51.6%	100.0%
	1001-1500 arası	Sayı	30	30	60
		% Ailenizin aylık toplam geliri nedir?	50.0%	50.0%	100.0%
	1501-2000 arası	Sayı	19	21	40
		% Ailenizin aylık toplam geliri nedir?	47.5%	52.5%	100.0%
2001-2500	Sayı	14	5	19	
	% Ailenizin aylık toplam geliri nedir?	73.7%	26.3%	100.0%	
2500-5000	Sayı	11	7	18	
	% Ailenizin aylık toplam geliri nedir?	61.1%	38.9%	100.0%	
5000 üzeri	Sayı	12	1	13	
	% ailenizin aylık toplam geliri nedir?	92.3%	7.7%	100.0%	
Toplam		Sayı	181	186	367
		% ailenizin aylık toplam geliri nedir?	49.3%	50.7%	100.0%

P < 0.000

Çevre konusundaki sorumluluğun, asıl olarak devlete verilmesi gerektiğini düşünenler örneklemin çoğunluğunu oluşturuyorlar.

Tablo 127. Kentinizin/Köyünüzün Korunmasından Kim Sorumlu Olmalıdır?

	Sayı	Yüzde
Devlet kurumları	301	60.3
Bu alanda yaşayan kişiler	175	35.1
STK'lar	15	3.0
Özel şirketler	6	1.2
Belediye	2	0.4
Toplam	499	100.0

Ancak, aşağıdaki analizler çeşitli gruplar açısından birbirinden çok farklı çevre tutumlarının varlığını ortaya koyuyor:

Bu tablo, bize İkinci Konut Sahipleriyle, kırsal geçim kaynaklarını ağırlıklı olarak kullanan grupların çevre konusundaki değerlerinin farklılık ve benzerliklerini veriyor:

Tablo 128. İkinci Konut Sahibi ve Köylülerin Çevre Konusundaki Değerlerindeki Farklılıklar

Bağımsız Örneklem Testi				
		t-Yöntem Eşitliği Testi		
		T	df	Sig. (2-tailed)
1-Yaşamı tehdit eden boyutlarda bir çevre krizi çevre sorunları ile karşı karşıyayız. (avcılık, meraların azalması, ikinci konutlar, atık sular, katı atıklar, suların kirlenmesi)	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	.435	398	.664
2-Çevre krizinin yaşamımıza olumsuz etkileri bulunmaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-.150	398	.881
3-Ekonomik gelişme doğal alanların tahribatına yol açmaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-.178	398	.859
4-Çevre sorunlarının çözümünde asıl sorumluluk sivil toplum örgütlerindedir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	2.073	398	.039
5-Ekonomik gelişme çevrenin korunmasından önce gelmelidir	Equal variances not assumed	-4.705	174.963	.000
6-Çevre sorunlarını çözmek sadece devletin görevidir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-3.711	398	.000
7-Dernekler çevrenin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır	Kabul Edilmiş Eşit	-1.838	398	.067

	Varyanslar			
8-Herkesin kendi yaşadığı yerdeki doğal alanları koruması gerekir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	1.438	398	.151
9-Bölge ile ilgili çevre problemleri abartılmaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	- 2.971	398	.003
10-Doğanın korunması hem bizim hem de gelecek kuşaklar için önemlidir	Kabul Edilmemiş Eşit Varyanslar	- 2.769	195.374	.006
11-Doğanın korunması için ne gerekirse yaparım	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	- 1.797	398	.073
12-Doğanın korunması için ne gerekiyorsa yapılmalıdır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	- 2.496	398	.013
TOPLAM	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	- 3.741	398	.000

Buna göre en yüksek farklılıklar, ekonomik gelişme için çevrenin feda edilmemesi gerektiğine ilişkin soruya, İkinci Konut Sahibi grubun çok yüksek oranda ‘evet’ yanıtı vermesi, çevre sorunlarını çözmenin sadece devletin görevi olmadığına dair görüş bildirmesi, STK ve derneklerin çevre korumada daha önemli olduğunu söylemesi, ama kişilerin çevre korumada önemini daha az bulmasıdır.

İkinci Konut Sahibi grup, “çevreyi korumak için ne gerekirse yaparım” değerini çok daha az, “ne gerekiyorsa yapılmalıdır” değerini ise çok daha fazla onaylamaktadır. Diğer bir deyişle bu grup, ağırlıklı olarak korumacılık ve “statüko” ile çevrenin dondurulmasına yönelik değer bildirmekte, öte yandan, bunun için sorumluluğun STK’lar ve kişilerde olduğunu söylerken; korumaya yönelik olarak fazla sorumluluk almayacağını da dile getirmektedir.

Bir diğer karşılaştırma ise, konutunun mülkiyetine sahip olanlar, İkinci Konut (yazlık) sahipleri ve ikinci bir konut sahibi olanlar, yani yerleşikler, 20 yılı aşkın zamandır bölgede kalıcı yazlığı bulunanlar ve nispeten daha varlıklı olan gruba,; kira ve lojmanda oturanlar arasında yapılmıştır. Aşağıdaki analiz bize iki grup arasındaki en belirgin değer farklılıklarının, kalıcılıkla ilgili olarak ortaya çıktığını göstermektedir.

Tablo 129. Oturduğu Konuta Sahip Olanlar ile Geçici Yerleşiklerin Çevre Konusundaki Görüş Farklılıkları

Bağımsız Örneklem Testi		t-Yöntem Eşitliği Testi		
		t	df	Sig. (2-tailed)
1-Yaşamı tehdit eden boyutlarda bir çevre krizi çevre sorunları ile karşı karşıyayız (avcılık, meraların azalması, ikinci konutlar, atık sular, katı atıklar, suların kirlenmesi)	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	.362	398	.718
2-Çevre krizinin yaşamımıza olumsuz etkileri bulunmaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	.017	398	.986
3-Ekonomik gelişme doğal alanların tahribatına yol açmaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-.233	398	.816
4-Çevre sorunlarının çözümünde asıl sorumluluk sivil toplum örgütlerindedir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-.958	398	.339
5-Ekonomik gelişme çevrenin korunmasından önce gelmelidir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-1.895	398	.059
6-Çevre sorunlarını çözmek sadece devletin görevidir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	1.538	398	.125
7-Dernekler çevrenin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-1.152	398	.250
8-Herkesin kendi yaşadığı yerdeki doğal alanları koruması gerekir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-1.708	398	.088
9-Bölge ile ilgili çevre problemleri abartılmaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-2.077	398	.038
10-Doğanın korunması hem bizim hem de gelecek kuşaklar için önemlidir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	.757	398	.449
11-Doğanın korunması için ne gerekirse yaparım	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	2.035	398	.042
12-Doğanın korunması için ne gerekiyorsa yapılmalıdır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	1.466	398	.143
TOPLAM	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-.743	398	.458

Bu tablodan da anlaşılacağı üzere, kalıcı sakinler daha çok devletin sorumluluk alması üzerinde yoğunlaşırken, geçici sakinlerin daha çok sivil örgütlenmeler ve derneklere önem verdiğini, ancak yörenin çevre sorununu çok abartılmaması hususunda da görüş bildirdiklerini anlatıyor. Yine bu ikinci grup, 'ekonomik gelişme için çevreyi feda etmemek' konusunda duyarlı olduğunu da gösteriyor.

Tablo 130. İkinci Konut Sahipleri ile Köylülerin Denetimin Kimin Yapması Gerektiğine Dair Görüş Farklılıkları

Bağımsız Örneklem Testi		t-Yöntem Eşitliği Testi		
		t	df	Sig. (2-tailed)
1-Yaşamı tehdit eden boyutlarda bir çevre krizi çevre sorunları ile karşı karşıyayız (avcılık, meraların azalması, ikinci konutlar, atık sular, katı atıklar, suların kirlenmesi)	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	.362	398	.718
2-Çevre krizinin yaşamımıza olumsuz etkileri bulunmaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	.017	398	.986
3-Ekonomik gelişme doğal alanların tahribatına yol açmaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-.233	398	.816
4-Çevre sorunlarının çözümünde asıl sorumluluk sivil toplum örgütlerindedir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-.958	398	.339
5-Ekonomik gelişme çevrenin korunmasından önce gelmelidir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-1.895	398	.059
6-Çevre sorunlarını çözmek sadece devletin görevidir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	1.538	398	.125
7-Dernekler çevrenin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-1.152	398	.250
8-Herkesin kendi yaşadığı yerdeki doğal alanları koruması gerekir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-1.708	398	.088
9-Bölge ile ilgili çevre problemleri abartılmaktadır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-2.077	398	.038
10-Doğanın korunması hem bizim hem de gelecek kuşaklar için önemlidir	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	.757	398	.449
11-Doğanın korunması için ne gerekirse yaparım	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	2.035	398	.042
12-Doğanın korunması için ne gerekiyorsa yapılmalıdır	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	1.466	398	.143
TOPLAM	Kabul Edilmiş Eşit Varyanslar	-.743	398	.458

Yaş grupları açısından da değerlerdeki farklar incelenmiştir. Aşağıdaki tablo bize yaş gruplarının hangi değerleri daha çok önemsedğini göstermektedir:

Tablo 131. Yaş Gruplarına Göre Çevre Sorunları

ANOVA		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1-Yaşamı tehdit eden boyutlarda bir çevre krizi çevre sorunları ile karşı karşıyayız (avcılık, meraların azalması, ikinci konutlar, atık sular, katı atıklar, suların kirlenmesi)	Gruplar Arasında	7.550	5	1.510	1.527	.180
	Gruplar	389.527	394	.989		
	Toplam	397.078	399			
2-Çevre krizinin yaşamımıza olumsuz etkileri bulunmaktadır	Gruplar Arasında	2.988	5	.598	.704	.621
	Gruplar	334.602	394	.849		
	Toplam	337.590	399			
3-Ekonomik gelişme doğal alanların tahribatına yol açmaktadır	Gruplar Arasında	4.060	5	.812	.879	.495
	Gruplar	363.837	394	.923		
	Toplam	367.897	399			
4-Çevre sorunlarının çözümünde asıl sorumluluk sivil toplum örgütlerindedir	Gruplar Arasında	4.409	5	.882	.881	.494
	Gruplar	394.469	394	1.001		
	Toplam	398.878	399			
5-Ekonomik gelişme çevrenin korunmasından önce gelmelidir	Gruplar Arasında	1.828	5	.366	.273	.928
	Gruplar	526.769	394	1.337		
	Toplam	528.598	399			
6-Çevre sorunlarını çözmek sadece devletin görevidir	Gruplar Arasında	39.296	5	7.859	6.610	.000
	Gruplar	468.454	394	1.189		
	Toplam	507.750	399			
7-Dernekler çevrenin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır	Gruplar Arasında	13.557	5	2.711	2.410	.036
	Gruplar	443.380	394	1.125		
	Toplam	456.937	399			
8-Herkesin kendi yaşadığı yerdeki doğal alanları koruması gerekir	Gruplar Arasında	.812	5	.162	.449	.814
	Gruplar	142.548	394	.362		
	Toplam	143.360	399			
9-Bölge ile ilgili çevre problemleri abartılmaktadır	Gruplar Arasında	5.309	5	1.062	1.031	.399
	Gruplar	405.589	394	1.029		
	Toplam	410.898	399			
10-Doğanın korunması hem bizim hem de gelecek kuşaklar için önemlidir	Gruplar Arasında	1.746	5	.349	.904	.479
	Gruplar	152.232	394	.386		
	Toplam	153.977	399			
11-Doğanın korunması için ne gerekirse yaparım	Gruplar Arasında	3.610	5	.722	2.025	.074
	Gruplar	140.488	394	.357		
	Toplam	144.098	399			
12-Doğanın korunması için ne gerekiyorsa yapılmalıdır	Gruplar Arasında	3.254	5	.651	1.941	.087
	Gruplar	132.106	394	.335		
	Toplam	135.360	399			
TOPLAM	Gruplar Arasında	122.374	5	24.475	1.456	.203
	Gruplar	6624.586	394	16.814		
	Toplam	6746.960	399			

Bu tabloya göre yaş grupları arasındaki en anlamlı farklılıklar, çevrenin korunmasında sadece devlete sorumluluk atfetmede, ayrıca sorumluluk alanlarını belirlenmesinde ortaya çıkmıştır. Yaşça daha büyük olanlarda devlete sorumluluk atfı, daha gençlerde ise sorumluluğu STK'lara ve derneklere verme eğilimi yükselmektedir. Yine yaşça büyüklerde çevrenin korunmasında rol alma tutumu daha düşük, gençlerde çevre korumasına katılma değeri daha yüksektir.

Bu bulguların, yörenin çevre anlayışının öğrenilmiş kalıplarla ilerlediğini, esas ayırımın yöreyi bir çevre, iyi turizm özellikleri olan, yaşanacak bir yer olarak görenlerle; hayatını ve geçimini burada kazananlar arasında olmakta olduğunu göstermektedir. Çevreye yönelik değerleri oluşmasında önemli bir rol oynayan medya, eğitim, kentsel davranış kalıplarını görenek öğrenme vb. kazanımlar da değerlerdeki kentselliğin yükselişini etkilemektedir.

Koruma kurallarına yönelik cezai yaptırım isteyenlerin oranı da son derece yüksektir: %94.3 lük bir oranda cezalandırma gerektiği görüşü hakimdir.

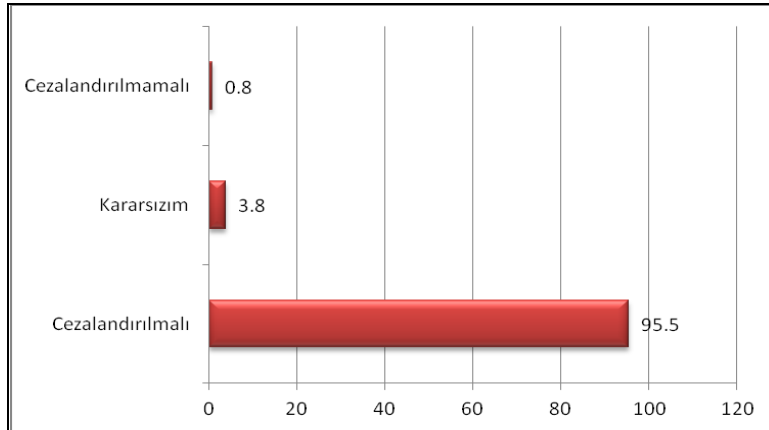
Açıklama [msoffice20]:

Tablo 132. "Koruma Alanına Zarar Verenler Cezalandırılmalıdır" Düşüncesine Katılıyor Musunuz?

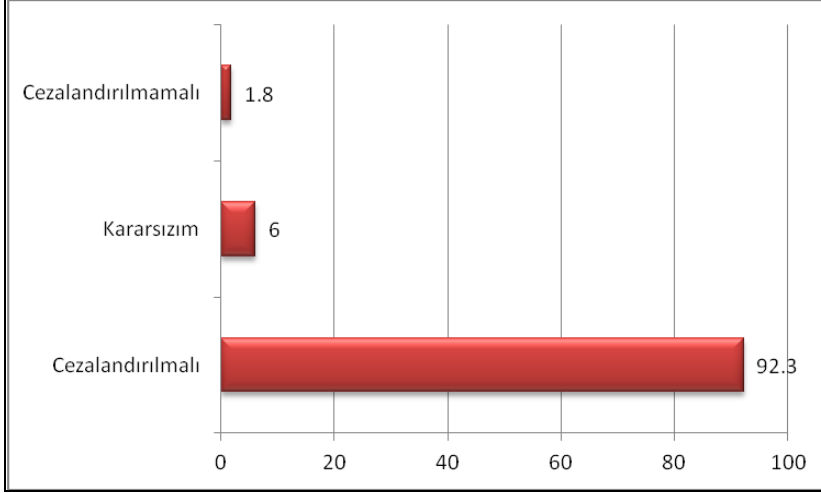
	Sayı	Yüzde
Katılıyorum	377	94.3
Kararsızım	15	3.8
Katılmıyorum	8	2.0
Toplam	400	100.0

Ancak bu değerlerin ayrıntısına bakacak olursak esas ağırlığın "çevrenin kirlenmesi, Ağaçların kesilmesi ve bitki dokusunun korunmamasına" verildiğini görüyoruz:

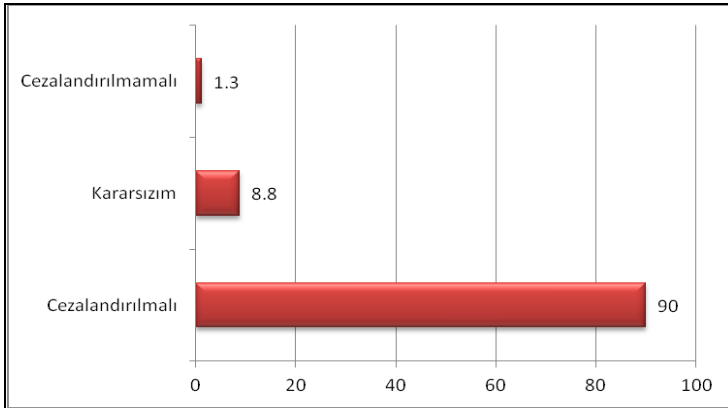
Grafik 33. Çevrenin Kirlenmesi

Grafik 34. Ağaç Kesilmesi

Grafik 35. Bitki Dokusunun Bozulması

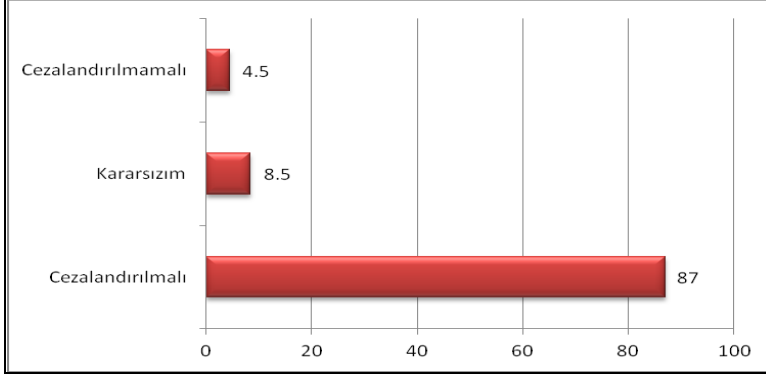

Öte yandan, yörenin sakinleri aynı ağırlığı "izinsiz inşaat" için göstermemekteler:

Tablo 133. İzinsiz İnşaat Yapılması

	Sayı	Yüzde
Cezalandırılmalı	348	87.0
Kararsızım	34	8.5
Cezalandırılmamalı	18	4.5
Toplam	400	100.0

Grafik 36. İzinsiz İnşaat Yapılması

İzinsiz inşaata karşı belirgin olarak ceza isteyenler ile istemeyenlerin durumlarına baktığımızda, İkinci Konut Sahiplerinin daha az inşaat yanlısı olduklarını **görüyoruz**.

Açıklama [msoffice21]: Görmekteyiz.

Tablo 134. İkinci Konut Sahibi * İzinsiz İnşaat Yapılması

		İzinsiz inşaat yapılması			Toplam	
		Cezalandırılmalı	Kararsızım	Cezalandırılmamalı		
İKİNCİ KONUT SAHİBİ	Evet	Sayı	93	1	3	97
		% İkinci Konut Sahibi	95.9%	1.0%	3.1%	100.0%
	Hayır	Sayı	255	33	15	303
		% İkinci Konut Sahibi	84.2%	10.9%	5.0%	100.0%
Toplam		Sayı	348	34	18	400
		% İkinci Konut Sahibi	87.0%	8.5%	4.5%	100.0%

P<0.000

Bu yanıtlar ve çeşitli kesimler arasındaki farklılıklar, bize bu raporun ilerleyen kesimlerinde sunacağımız: 'Çıkar ile çevre arasındaki gerilimin nasıl aşılması gerektiğine yönelik' tartışmanın ilk ipuçlarını vermektedir.

Öte yandan, yaşanan yerin taşıdığı değere ilişkin ileri sorular, bize grupların ayrışmaları açısından önemli ipuçları **veriyor**:

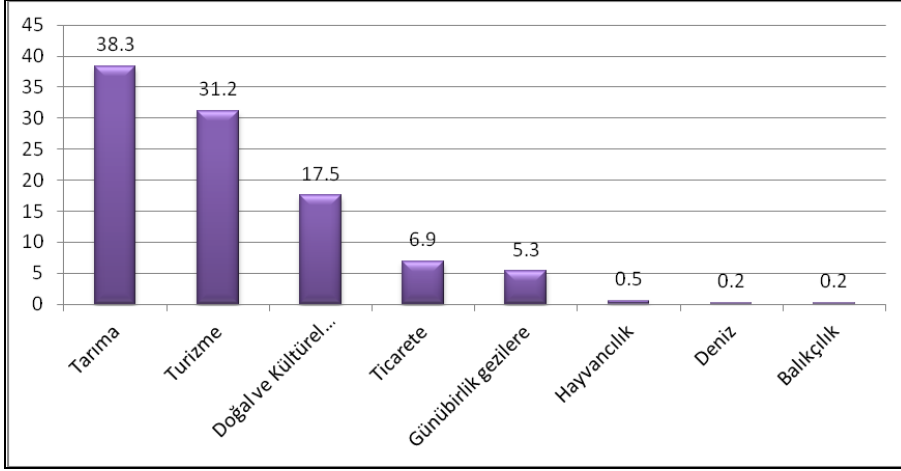
Açıklama [msoffice22]: Vermektedir.

Tablo 135. Yaşadığınız Kent/Köyünüz En Çok Hangi Amaca Hizmet Etmelidir?

	Sayı	Yüzde
Tarıma	217	38.3
Turizme	177	31.2
Doğal ve Kültürel Zenginliklerimize	99	17.5
Ticarete	39	6.9

Günübirlik gezilere	30	5.3
Hayvancılık	3	0.5
Deniz	1	0.2
Balıkçılık	1	0.2
Toplam	567	100.0

Grafik 37. Yaşadığınız Kent/Köyünüz En Çok Hangi Amaca Hizmet Etmelidir?

Yaşadığı yerin bozulmadan kalmasını isteyenlerin oranı azımsanmayacak ölçüdedir: %17.5. Öte yandan tarım, balıkçılık ve hayvancılıkla ilgili olanlar, bu o soruyu %40 ile yanıtlıyorlar. Turizm, ticaret vb geçime yönelik yanıtlar da önemli bir üçüncü grubun varlığını haber veriyor: %43.

Bu soruyu, yaşanan çevreye ilişkin düşünceler ile sınıadığımızda, hemen herkesin bu çevreye dair bir fikri olduğunu, ancak bunun geçim kalıplarına yönelik olarak farklılaştığını **görüyoruz**:

Açıklama [msoffice23]: Görmekteyiz.

Tablo 136. Yörenizin Çevre Değerleri Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

	Cevaplar		Durum
	Sayı	Yüzde	Yüzde
Hiçbir şey düşünmüyorum	14	2.9%	3.6%
Yöremizin sahip olduğu değerler açısından çocuklarımıza aktarmamız gereken miras alanları olduğunu düşünüyorum	214	43.9%	55.2%
Turistler açısından ilgi çekici alanlar; bu yüzden yöremizin ekonomik yaşantısı açısından önemli olduğunu düşünüyorum	110	22.6%	28.4%
Dedelerimiz yıllardan beri burada yaşamışlar, bize ait olduğunu düşünüyorum	149	30.6%	38.4%
Toplam	487	100.0%	125.5%

Turizm açısından yörenin değerini vurgulayanlar %23 iken, koruma değerini geleceğe yönelik olarak düşünenlerin oranı %44, geçmişe yönelik düşünenlerin oranı ise %31'dir.

3.12.ÇEVRE VE KORUMACILIK ALANINA YÖNELİK TUTUM, BEKLENTİ VE HEDEFLER

3.12.1. ÇEVRENİN KORUNMASINA YÖNELİK TUTUMLAR

Çevreye yönelik değerlerin koruma - kullanma dikotomisinin içinde kaldığını, bunun temel göstergesinin de çevrenin değerlendirilmesinde yattığını bir önceki kısımda tartışmıştık. Bu kısımda, çevre/doğa ikilemi içindeki çeşitli güç ve çıkar gruplarını netleştirmek; değer/tutum karşılığını anlayabilmek, bu çıkar gruplaşmalarının statülerini netleştirmek, grupları belirgin olarak tanımlayabilmek ve daha önemlisi karşıtlıkların birleşebilmelerini umabilmek, geleceğe yönelik öngörülerde bulunmak için, tutum ve değerlerin çeşitli değişkenlere göre dağılımlarını analiz ettik.

Öncelikle, örneklemin koruma kapsamındaki mülkiyet durumunu görmeliyiz: ÖÇK bölgesinde mülkü olanlar %65.8 (263 kişi) olmayanlar ise %34.3'tür (137 kişi). Görüşülenlerin %96.6'sı evi olduğunu, %70.6'sı işyeri olduğunu ve %30'u da işyeri kiraladığını, %96.8'i tarlası olduğunu, ayrıca %30'a yakını tarla kiraladıklarını ya da hazineden tahsisle işlettiklerini bildirmiştir.

Tablo 137. Ev

	Sayı	Yüzde
Özel mülkiyet	230	96.6
Kira	8	3.4
Toplam	238	100.0

Tablo 138. İşyeri

	Sayı	Yüzde
Özel mülkiyet	12	70.6
Kira	5	29.4
Toplam	17	100.0

Tablo 139. Tarla

	Sayı	Yüzde
Özel mülkiyet	120	96.8
Kira	1	.8
Hazineden tahsis	1	.8
Diğer	2	1.6
Toplam	124	100.0

Sizce ÖÇK bölgesinde yaşamının zorlukları var mı, varsa nelerdir sorusuna ise, %31.1 “Evet var”, % 68.9 da “Hayır, yo” yanıtı vermiştir. Zorlukların dağılımında ilk üç sırayı ‘inşaatların büyütülememesi’, ‘yeni inşaat yapamama’ ve ‘tarımsal faaliyetin kısıtlanması’ almaktadır. Bunlara ek olarak ‘Geçim sıkıntısı’, ‘iş alanı yokluğu’, ‘tapu alamama’ vb. şikayetler gelmektedir.

Tablo 140. ÖÇK Bölgesi’nde Yaşamının Zorlukları

	Sayı	Yüzde
İhtiyaçlarıma Göre Ek / Yeni Yapı Yapamıyorum	56	34.8%
Kat Çıkma Vb. Şekilde Evimi /İşyerimi İhtiyaçlarım Doğrultusunda Büyütemiyorum	56	34.8%
Tarım Faaliyetlerimi İstedğim Gibi Yürütemiyorum	28	17.4%
Marketimiz Yok	1	0.6%
Balıkçılık Faaliyetlerimi İstedğim Gibi Yürütemiyorum	1	0.6%
Belediyenin Su Kullanılmasına Karşı Çıkılması	1	0.6%
Eczanemiz Yok	2	1.2%
Geçim Sıkıntısı	1	0.6%
Elektrik,	2	1.2%
İhtiyaçlarımı Karşılayamıyorum	1	0.6%
İş Alanları Yok,	3	1.9%
Sosyal Aktivite Yapılacak Yer Yok	1	0.6%
Yollar Bozuk	1	0.6%
Konut Yeri Yapımı Yasak Olduğu İçin İş Sahası Azalıyor	1	0.6%
Kuyumcu	1	0.6%
Plajın Korunması	1	0.6%
Tapu Alamıyorum	1	0.6%
Alt Yapı	1	0.6%
Ulaşım	1	0.6%
Üretim Yapmam Engelleniyor Diye Rahatsız Oluyorum	1	0.6%
Toplam	161	100

Zorluklardan bahseden 161 kişinin 101’inin bu zorluğu yeni ve yenilenmiş inşaat olarak tarif etmesi çok önemlidir. ÖÇK alanına dair bilginin ve öğrenme ilgisinin ne kadar kısıtlı olduğu da dikkate alındığında, korumanın sadece inşaat yasağı anlamına geldiğini düşünen oldukça büyük bir grupta karşı karşıyayız demektir. Öte yandan, Türkiye’nin bütünü için inşaatın çekici sektör halini almış olmasının yansımalarını bölgede görmek mümkündür: Koruma kapsamına dair yakınmalardaki birkaç cümle bize, yeni inşaat olmazsa iş alanının kısıtlanabileceğine dair korkunun da ipuçlarını veriyor.

Açıklama [msoffice24]: Vermektedir.

Bölgedeki doğal kaynaklı sorunlara yönelik olarak, örneklemin %82.3’ü yaşamadıklarını bildirmiştir. Yaşanmış olduğu bildirilen doğal kaynaklı sorunlarını ise başında sel baskınları, orman yangınları ve heyelan gelmektedir.

Tablo 141. Eviniz, İşyeriniz Ve/Veya Tarlanızın Bulunduğu Yerde Doğal Kaynaklı Sorunlar Yaşadınız mı?

	Sayı	Yüzde
Evet	71	17.8%
Hayır	329	82.3%
Toplam	400	100.0%

Tablo 142. 'Evet'se Ne Tür Sorunlar Yaşadınız?

	Sayı	Yüzde
Sel Baskınları	23	39.66%
Heyelan	4	6.90%
Orman Yangını	15	25.86%
Anız Yangını	3	5.17%
Çöp Yangını	2	3.45%
Deprem	2	3.45%
Doğal Gaz Hattının Tarım Alanlarına Zarar Vermesi	1	1.72%
Elektrik Kaynaklı Yangın	1	1.72%
Erozyon	1	1.72%
Haşeratlar	1	1.72%
Kuraklık	1	1.72%
Sular Pis	1	1.72%
Toprak Kayması	1	1.72%
Yağmur	1	1.72%
Yoğun Kar	1	1.72%
Toplam	58	100.00%

Doğal sorunlarda bunlara ek olarak anız, çöp ve elektrik kaynaklı yangınlar öne çıkıyor. Başka sorunlar bildirenler de ağırlıklı olarak altyapı sıkıntısı ve su sorunu dillendirilmiştir.

Tablo 143. Bunların Dışında ÖÇK Bölgesinde Başka Ne Tür Sorunlar Yaşanıyor?

	Sayı	%
Altyapı sıkıntısı	308	78.0
Güvenlik	26	6.6
Kaçak kazı	14	3.5
Orman yangını	10	2.5
Çevre kirliliği	6	1.5
Kaçak avlanma	2	0.5
Denizin ve sahilin ticari amaçlı kullanımı	1	0.3
Su sorunu	10	2.5
Evler eski	1	0.3
Atık su sorunu	2	0.5
Anız yangını	3	0.8
Sağlık ocağı yok	1	0.3
Yolların bozukluğu	5	1.3
İskele yok	1	0.3
Ruhsatsız inşaat	1	0.3
Hayvanlara duyarsız davranış	1	0.3
Elektrik sorunu	1	0.3
Ekonomik sıkıntı	1	0.3
Özel tatil sitelerinden dolayı denize araçla gidilemiyor	1	0.3
Toplam	395	100

Güvenlik, kaçak kazılar, çevre kirliliği, kaçak avlanma ve ulaşım sorunları da ağırlıklı olarak şikayet almaktadır.

Ulaşımına ilişkin bir soru, bunun önemli bir sorun olduğunu da ortaya koyuyor:

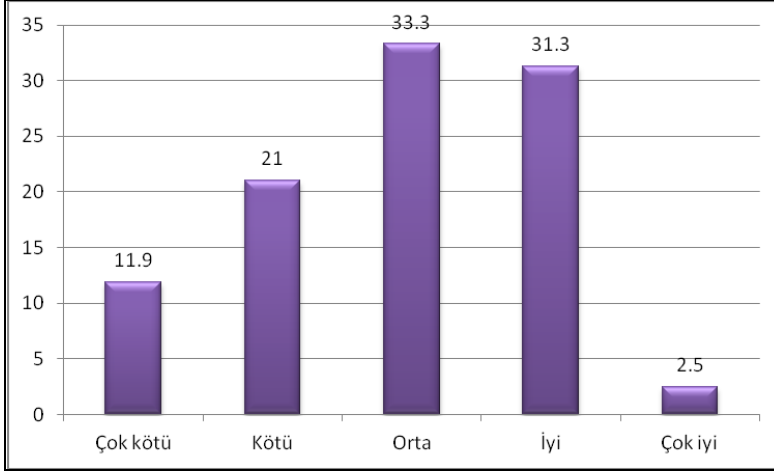
Açıklama [msoffice25]: Koymaktadır.

Tablo 144. Bölgenizin Ulaşım Yolları Nasıl?

	Sayı	Yüzde
Çok kötü	47	11.9
Kötü	83	21.0
Orta	132	33.3
İyi	124	31.3
Çok iyi	10	2.5
Toplam	396	100.0

%33.8'lik grup 'İyi,' %32.9'luk bir grup da 'Kötü' yanıtını veriyor. Buradaki ayırım, 'Orta' boyutta bir sorundan bahsedenlerin oranındaki yüksekliktir.

Grafik 38. Bölgenizin Ulaşım Yolları Nasıl?

Örnekleme yasal ve idari sorunlar yaşıyıp yaşamadığı sorulmuş; evet yanıtı veren %13.3'lük grup, bu sorunların en önemlilerini "imar izni yokluğu" ile açıklamıştır. Belediye hizmetlerinden şikayet, bürokrasinin yoğunluğu (veya eksiklikleri), kıyı kanununa göre yapılması gereken iskelelerin yarattığı zorluklar vb. de sayılanlar arasındadır.

Tablo 145. Yasal Ve İdari Sorunlar Yaşıyor Musunuz?

	Sayı	Yüzde
Evet	53	13.3
Hayır	347	86.8
Toplam	400	100.0

Tablo 146. 'Evet'se, Ne Tür Sorunlar Yaşıyorsunuz?

	Sayı	%
Belediye Görevini Yerine Getirmiyor	6	13.3
Bürokratik Engeller	5	11.1
İmar İzni Olmaması	17	37.8
İdari Bölümler Yetersiz	1	2.2
Hayvancılıkta Kanunların Birbiriyle Uyuşmaması	1	2.2
Elektrikle İlgili Sorunlar	4	8.9
Yetkililer İlgisiz	1	2.2
Jandarma Bilinçsiz Ceza Yazıyor	1	2.2
Kaçak Avlanmalar	1	2.2

Açıklama [msoffice26]: Tablo bütün olarak görülsün.

Taşımacılıkta Yaşanan Sorunlar	2	4.4
Sahil Güvenlik İle Anlaşmazlık	1	2.2
Pazara Mal Çıkarıp Satamama	1	2.2
Belediyeye Ve Köye Bağlı Olmaktan Çıkan Sorunlar	1	2.2
İskele Uzunluğu İle İlgili Sorunlar	2	4.4
Kanunların Keyfi Ve Yanlış Uygulanması	1	2.2
Toplam	45	100

Bu kısımda en fazla yasal sorun yaşayanlar ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiler anlamlı ve ilginç görünmektedir.

Tablo 147. Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir * Yasal Ve İdari Sorunlar Yaşıyor Musunuz?

			Yasal ve idari sorunlar yaşıyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Ailenizin Aylık Toplam Geliri Nedir	500 altı	Sayı	1	30	31
		% ailenizin aylık toplam geliri nedir	3.2%	96.8%	100.0%
	501-1000 arası	Sayı	21	165	186
		% ailenizin aylık toplam geliri nedir	11.3%	88.7%	100.0%
	1001-1500 arası	Sayı	12	48	60
		% ailenizin aylık toplam geliri nedir	20.0%	80.0%	100.0%
	1501-2000 arası	Sayı	4	36	40
		% ailenizin aylık toplam geliri nedir	10.0%	90.0%	100.0%
	2001-2500	Sayı	4	15	19
		% ailenizin aylık toplam geliri nedir	21.1%	78.9%	100.0%
	2500-5000	Sayı	4	14	18
		% ailenizin aylık toplam geliri nedir	22.2%	77.8%	100.0%
	5000 üzeri	Sayı	4	9	13
		% ailenizin aylık toplam geliri nedir	30.8%	69.2%	100.0%
Toplam		Sayı	50	317	367
		% ailenizin aylık toplam geliri nedir	13.6%	86.4%	100.0%

P < 0.07

Yasal ve idari sorunlar yaşadıklarını bildirenler arasında, sorunu en kolay aşanlar en üst gelir grubundakiler, en fazla zorlananlar ise en alt ve orta –alt gelir grubunda olanlardır. Öte yandan orta gelirliler (geliri aylık 1501-2000 TL aylık) olanlar da ortalamaların üzerinde sorun yaşadıklarını bildirmişlerdir.

Eğitimin düzeyi ile yasal zorluklar arasında da anlamlı bir ilişki vardır:

Tablo 148. Eğitim Durumu * Yasal ve idari sorunlar yaşıyor musunuz?

			Yasal ve idari sorunlar yaşıyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Eğitim Durumu	OY+OYD+İlkokul mezunu	Sayı	19	204	223
		% Eğitim Durumu	8.5%	91.5%	100.0%
	Ortaokul mezunu	Sayı	7	28	35
		% Eğitim Durumu	20.0%	80.0%	100.0%
	Lise Mezunu	Sayı	17	76	93
		% Eğitim Durumu	18.3%	81.7%	100.0%
	Üniversite mezunu	Sayı	10	37	47
		% Eğitim Durumu	21.3%	78.7%	100.0%
Toplam		Sayı	53	345	398
		% Eğitim Durumu	13.3%	86.7%	100.0%

P < 0.016

Eğitim düzeyi yükseldikçe, yasal ve idari sorunlar yaşamakta olduğunu bildirenlerin oranı anlamlı biçimde azalmaktadır.

Bu aşamada örnekleme girenlere, yaşadığı sorunlara yönelik farkındalık sorularının bir devamı olarak “Sizce bu sorunların nedeni nedir” ve “Sorun giderici merci/otorite kimdir?” soruları sorulmuştur. Bir önceki çevreye yönelik değerler sorusuna verilen yanıtlardan çok farklı olarak, bu soruya yanıtlar şöyle sıralanmıştır:

Tablo 149. Sizce Yaşanan Bu Sorunların Nedeni Nedir?

	Sayı	%
Özel çevre koruma bölgelerinin kuralları	18	21.7%
İzinlere işlemlerin çok uzun sürmesi	17	20.5%
Planlama çalışmaları	17	20.5%
Mevcut durumla ve/veya süreçle ilgili vatandaşa yol gösteren kimsenin olmaması	27	32.5%
Eğitimsizlik	1	1.2%
İlgisizlik	1	1.2%
İşin ehli olmamaları	1	1.2%
Kanunlarda yasal boşlukların olması	1	1.2%
Toplam	83	100

Örneklemin yanıtı bu kez iktidar üzerinden değil (devlet) otorite üzerinden olmaktadır. Örneğin “yeterli bilgiyi alamamak”, “kuralların ve izinlerin karmaşıklığı ve yasaklılığı” yanıtları, önemli tutum göstergeleridir.

Tablo 150. Bu Sorunları Çözmesi Gereken Yetkili Kurum Sizce Hangisidir?

	Sayı	Yüzde
Belediye	93	63.7%
Köy İhtiyar Heyeti	1	0.7%
İl Çevre Müdürlüğü	17	11.6%
Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM)	12	8.2%
Kültür Ve Turizm Bakanlığı İle Koruma Kurulu	14	9.6%
Valilik	7	4.8%
Okul Yönetimi	1	0.7%
Özel İdare	1	0.7%
Toplam	146	100

Öte yandan, sorunu çözüm merci olarak öncelik Belediyeler ve sonra da devletin resmi kurumlarına verilmektedir (İl Çevre Müdürlüğü, TBKGM vb.) Bu yanıtlar, bize yanıt verenlerin çevresel değerlere yönelik olarak pozitif ve idealist değerler bildirmesinin ötesinde, günlük yaşam sıkıntıları konusunda tutumlarını daha gerçekçi çizdiklerini de göstermektedir.

3.12.2. BÖLGEYE YÖNELİK BEKLENTİLER VE YÖNETİME KATILMA İSTEKLİLİĞİ:

Bu kısımdan itibaren geleceğe yönelik umutlar, beklentiler ve bunun yanı sıra görüşülenlerin bu süreçte aktif rol ama isteklerini araştırmıştır.

3.12.3. SİZCE BÖLGE NE YÖNDE GELİŞMELİDİR?

“Bölge nasıl gelişmelidir?” sorusuna %60 oranında ‘tarım-turizm birlikteliğiyle’ yanıtı verilmiştir. Bu yanıt bize örnekleme girenlerin, aslında bölgelerinin potansiyeli hakkında önemli gözlemleri de bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 151. Sizce Bölgenizin Gelişmesi Hangi Yönde Olmalıdır?

	Sayı	Yüzde
Tarım	82	20.9%
Hayvancılık	4	1.0%
Balıkçılık	3	0.8%
Turizm	65	16.5%
Tarım Ve Turizm Birlikte	235	59.8%
Ticaret	2	0.5%
Fabrika, İş İmkanları	1	0.3%
Korunarak Kalsın	1	0.3%
Toplam	393	100.0%

Hatta bölgedeki turizm türleri yeterli bulunmamaktadır. (%80 'yetersizdir' yanıtı veriyor). Burada, bölgedeki yerleşiklik süresi ile turizmin yeterli olup olmadığına dair belirtilen tutum arasında önemli bir bağlantı vardır:

Tablo 152. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz * Beldenizin Tarihi, Kültürel Ve Doğal Güzelliklerinin Turizm Adına Yeterince Tanındığını Düşünüyor Musunuz?

			Beldenizin tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerinin turizm adına yeterince tanındığını düşünüyor musunuz?			Toplam
			Evet	Hayır	Fikrim Yok	
Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz?	1-4 yıl	Sayı	4	15	3	22
		% kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	18.2%	68.2%	13.6%	100.0%
	5-10 Yıl	Sayı	5	28	5	38
		% kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	13.2%	73.7%	13.2%	100.0%
	10-15 Yıl	Sayı	13	20	1	34
		% kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	38.2%	58.8%	2.9%	100.0%
	15-20 Yıl	Sayı	10	21	2	33
		% kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	30.3%	63.6%	6.1%	100.0%
	20-30 Yıl	Sayı	3	21	1	25
		% kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	12.0%	84.0%	4.0%	100.0%
	30 Yıldan fazla	Sayı	3	35	3	41
		% kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	7.3%	85.4%	7.3%	100.0%
	Doğduğumdan beri	Sayı	52	134	21	207
		% kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	25.1%	64.7%	10.1%	100.0%
Toplam		Sayı	90	274	36	400
		% kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	22.5%	68.5%	9.0%	100.0%

P < 0.064

Bölgeye sonradan yerleşenler arasında kalış süresi uzadıkça, 'turistik güzelliklerin ve potansiyelin tanıtımının yeterince yapılmamış olduğuna' dair yakınmalar artmaktadır. Öte yandan, bölgenin en eski sakinleri, durumdan bu denli şikayetçi değildirler. Benzer

bir durum bölgedeki eskilik ile mevcut turizm türlerinin yeterliği arasındaki ilişkide de görülebilir:

Açıklama [msoffice27]: Görülebilir tedir.

Tablo 153. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz * Sizce Yöredeki Mevcut Turizm Türleri Yeterli Midir?

			Sizce yöredeki mevcut turizm türleri yeterli midir?		Toplam
			Evet	Hayır	
Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz?	1-4 yıl	Sayı	5	17	22
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	22.7%	77.3%	100.0%
	5-10 Yıl	Sayı	9	28	37
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	24.3%	75.7%	100.0%
	10-15 Yıl	Sayı	7	27	34
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	20.6%	79.4%	100.0%
	15-20 Yıl	Sayı	5	28	33
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	15.2%	84.8%	100.0%
	20-30 Yıl	Sayı	7	18	25
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	28.0%	72.0%	100.0%
	30 Yıdan fazla	Sayı	3	37	40
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	7.5%	92.5%	100.0%
	Doğduğumdan beri	Sayı	44	161	205
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	21.5%	78.5%	100.0%
Toplam	Sayı	80	316	396	
	% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	20.2%	79.8%	100.0%	

Tablodan çıkan sonuçlar bize, bölgenin yerleşik halkı ile 15 yıldan az zamandır burada oturmakta olanların turizmin gelişiminden dolayı daha az şikayet ettiklerini, ancak en şikayetçi grubun bölgeye 30 yıldan önceki zamanda gelmiş olanlar olduğunu gösteriyor.

Açıklama [msoffice28]: Göstermektedir.

Bu gruplar arasında İkinci Konut Sahiplerinin tutumlarını ayırmak için analizlere baktığımızda, İkinci Konut Sahibi olanlar ve olmayanlar arasında bölgenin turizm

kapasitesinin yeterince tanıtılmadığı konusunda anlamlı görüş farklılıkları olduğunu görüyoruz:

Açıklama [msoffice29]: Göstermektedir.

Tablo 154. İkinci Konut Sahibi* Beldenizin Tarihi, Kültürel Ve Doğal Güzelliklerinin Turizm Adına Yeterince Tanındığını Düşünüyor Musunuz?

		Beldenizin tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerinin turizm adına yeterince tanındığını düşünüyor musunuz?			Toplam	
		Evet	Hayır	Fikrim Yok		
İkinci Konut Sahibi	Evet	Sayı	29	64	4	97
		% İkinci Konut Sahibi	29.9%	66.0%	4.1%	100.0%
	Hayır	Sayı	61	210	32	303
		% İkinci Konut Sahibi	20.1%	69.3%	10.6%	100.0%
Toplam		Sayı	90	274	36	400
		% İkinci Konut Sahibi	22.5%	68.5%	9.0%	100.0%

P < 0.037

İkinci Konut Sahipleri “bölgenin turizm açısından yeterince tanıtılmamış olduğunu” daha yüksek sesle vurgulamaktadırlar.

Öte yandan, tarımsal alanların yeterli ve verimli kullanılmadığını bildirenlerin oranı da önemlidir: Örneklemin %52.5’i mevcut tarım alanlarının yetersizliğini bildirmiştir. Tarım alanlarına yönelik düzenleme isteklerini örnekleme girenler aşağıdaki gibi sıralıyorlar:

Açıklama [msoffice30]: Sıralamaktadır.

Tablo 155. Sizce Tarımsal Faaliyetlere İlişkin Sorunlara Yönelik Ne Tür Çözümler Getirmeli?

		Cevaplar		Durum
		Sayı	Yüzde	Yüzde
Sizce tarımsal faaliyetlere ilişkin sorunlara yönelik ne tür çözümler getirmeli?	Sulama, ulaşım vb. altyapı sorunlarının giderilmesi	152	33.5%	80.4%
	Mevcut ekilen ürünle ekonomik getirisi daha fazla olan ürünlerle değiştirilmeli	86	18.9%	45.5%
	Daha fazla makilik, fundalık alan tanıma açılmalı	22	4.8%	11.6%
	Seracılık geliştirilmeli	51	11.2%	27.0%
	Üreticiler kredi vb. ekonomik olarak desteklenmeli	143	31.5%	75.7%
Toplam		454	100.0%	240.2%

Yukarıdaki soruya birden fazla yanıt verilmiş ve yanıtların %75’i üreticilerin ekonomik olarak desteklenmesinin önemine dikkat çekmiştir. Bunu yanı sıra yanıtlardaki bir diğer önemli husus %75.5 ile altyapının yetersizliklerinin vurgulanmış olmasıdır.

%45.5 de tarımsal verimliliğin artırılması için yeni ürün deseninin önemini vurgulamıştır. Seracılığın geliştirilmesi, tarımsal alanların genişletilmesi önerileri de önemli gündemlerdir.

Aşağıdaki bir diğer tablo tarım alanlarını kullanan köylüler ile sonradan gelenlerin yöreye ilişkin ne kadar farklı algıları olduğunu daha iyi anlatmaktadır:

Tablo 156. Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz * Yöredeki Mevcut Tarım Faaliyetleri Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?

		Yöredeki mevcut tarım faaliyetleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?				Toplam	
		Mevcut tarım şartlarının yeterli olduğunu düşünüyorsunuz	Mevcut tarım olanaklarının iyileştirilmesi gerektiğini düşün	Yeni açılan tarım alanları ile tarımın daha da gelişeceğini	Diğer		
Kaç Yıldır Bu Bölgede Oturuyorsunuz?	1-4 yıl	Sayı	5	6	5	0	16
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	31.3%	37.5%	31.3%	.0%	100.0%
	5-10 Yıl	Sayı	11	11	6	3	31
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	35.5%	35.5%	19.4%	9.7%	100.0%
	10-15 Yıl	Sayı	16	9	2	2	29
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	55.2%	31.0%	6.9%	6.9%	100.0%
	15-20 Yıl	Sayı	7	15	4	3	29
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	24.1%	51.7%	13.8%	10.3%	100.0%
	20-30 Yıl	Sayı	8	10	3	3	24
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	33.3%	41.7%	12.5%	12.5%	100.0%
	30 Yılden fazla	Sayı	8	22	9	0	39
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	20.5%	56.4%	23.1%	.0%	100.0%
	Doğduğumdan beri	Sayı	29	119	49	1	198
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	14.6%	60.1%	24.7%	.5%	100.0%
Toplam		Sayı	84	192	78	12	366
		% Kaç yıldır bu bölgede oturuyorsunuz	23.0%	52.5%	21.3%	3.3%	100.0%

Yerleşik nüfus belirgin bir biçimde mevcudun düzenlenmesi ile tarımsal verimliliğin artabileceğine dair, daha çok olumlu görüş bildirmektedir.

Bu tutumlar, bize yöreye yerleşik olanların küçümsenmeyecek oranda tarımsal üretimi önemsediklerini öte yandan eski ve yeni yerleşenlerin ve İkinci Konut Sahiplerinin önemli oranında turizme ve bunun getireceği gelir artışına bel bağladıklarını açıkça göstermektedir. Örneklemin tamamı farklı turizm türleri için öneriler de geliştirilmektedir:

Tablo 157. Hangi Tür Alternatif Turizm Türlerinin Geliştirilmesi İyi Olur?

		Cevaplar		Durum Yüzdesi
		Sayı	Yüzde	Yüzde
Hangi tür alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi iyi olur?	Yayla turizmi	23	4.2%	7.6%
	Doğa trekking	74	13.4%	24.4%
	Yat turizmi	136	24.7%	44.9%
	Sualtı dalış	158	28.7%	52.1%
	Golf turizmi	13	2.4%	4.3%
	Tarım turizmi	147	26.7%	48.5%
Toplam		551	100.0%	181.8%

Örneklemin birinci derecede %52.1'i sualtı dalışlarını, %45'i yat turizmini önermektedir. Azımsanmayacak bir grup ta tarım turizmini desteklemektedir (%49). Doğa ve yayla turizmi de öncelikli öneriler arasındadır. İkinci olarak:

Tablo 158. Alternatif Turizm (Diğer)

	Sayı	%
Sörf	10	31.3
Otel-Motel	7	21.9
Su Sporları	3	9.4
Tarih Turizmi	2	6.3
Sahil Turizmi	2	6.3
Günübirlik Turizm	1	3.1
Pansiyon	1	3.1
Karavan Turizmi	1	3.1
Rüzgar Paraşütü	1	3.1
Gezi	1	3.1
Tatil Köyü	1	3.1
Liman Yapılsın	1	3.1
Yüzme	1	3.1
Toplam	32	100.0

Rüzgar sörfü, konaklama, su sporları, tarih turizmi de önerilmektedir. Tanıtım için önerilenler arasında ilk sırayı medya aracılığıyla duyuruların yapılması yer almaktadır. Bunu festivaller, şenlikler, müzelerin kurulması, gezilerin düzenlenmesi izlemektedir.

Tablo 159. Tanıtım İçin Neler Yapılmalı?

		Cevaplar		Durum
		Sayı	Yüzde	Yüzdesi
Tanıtım için neler yapılmalı?	Festival ve kültürel şenlikler düzenlenmeli	104	26.5%	38.0%
	Müze kurulmalı	17	4.3%	6.2%
	Okullarla özel geziler düzenlenmeli	49	12.5%	17.9%
	Televizyon, gazete ve dergilerde daha fazla tanıtıcı yayınlar yapılmalı	222	56.6%	81.0%
Toplam		392	100.0%	143.1%

“Siz bu gelişmede kendinizi nerede görürsünüz, ne yapmayı düşünürsünüz?” Sorusuna gelen yanıtlar çok çeşitlidir:

Tablo 160. Turizm Sektörü Yukarıda Belirttiğiniz Şekilde Gelişse Nasıl Bir Katılım Sağlamak İsterdiniz?

	Sayı	Yüzde
Evde/Tarlada Üretilen Ürünlerin Satışı	121	34.6
Ev Pansiyonculuğu	84	24.0
İşletmecilik (Ticari)	49	14.0
Otelcilik	45	12.9
Tur Rehberliği	41	11.7
Elimizden Gelen Her Şeyi	4	1.14
Liman İşletmeciliği	1	0.3
Turistik Eşya Satarım	1	0.3
Bekçilik	1	0.3
Ev Yemekleri Yapan Lokanta	1	0.3
Hayvancılık	1	0.3
Kaptanlık	1	0.3
Toplam	350	100.0

Ticaret yapacağını ve bunu da yörenin ürünleriyle yapabileceğini düşünenlerin oranı %35'tir. Konaklamayla ilgili girişimleri belirtenler, hizmetler sektörünü (tur rehberliği, kaptanlık vb.) işaret edenler de önemli oranlardadır.

Bundan sonraki kısımda, örnekleme girenlerin ÖÇKB kapsamındaki gelecek öngörülerini ve yönetime katılma isteklilikleri üzerinde durulacaktır.

3.12.4. BÖLGENİN GELİŞME SÜRECİNDE ROL ALMA İSTEĞİ

'Bölgenizin geleceğine yönelik planlardan haberiniz var mı?' sorusuna, %96.5 oranında 'Hayır' yanıtı verildi.

Sizce ÖÇK Bölgesi'nde olmanın avantaj ve dezavantajları nelerdir?' sorusuna fazlaca ayrıntılı bir yanıt gelmiyor. Avantajların fazla olmadığını (%43), ancak dezavantajların bulunduğunu bildiren önemli bir oranla (%71.5) karşı karşıyayız:

Tablo 161. ÖÇK Bölgesinin Avantajları Var mıdır?

	Sayı	Yüzde
Evet	172	43.0
Hayır	198	49.5
Fikri Yok	30	7.5
Toplam	400	100

Tablo 162. ÖÇK Bölgesinin Dezavantajları Var mıdır?

	Sayı	Yüzde
Evet	78	19.5
Hayır	286	71.5
Fikri Yok	36	9.0
Toplam	400	100

Burada da gruplar arasında önemli ve anlamlı bir ayrım çıkmaktadır:İkinci Konut Sahipleri ÖÇK bölgesinde yaşamının avantajlarını diğerlerinden daha az vurgulamaktalar.

Tablo 163. İkinci Konut Sahibi * ÖÇK Bölgesinin Avantajları Var mıdır?

			ÖÇK Bölgesinin avantajları var mıdır?		Toplam
			Evet	Hayır	
İkinci Konut Sahibi	Evet	Sayı	57	36	93
		% İkinci Konut Sahibi	61.3%	38.7%	100.0%
	Hayır	Sayı	115	162	277
		% İkinci Konut Sahibi	41.5%	58.5%	100.0%
Toplam		Sayı	172	198	370
		% İkinci Konut Sahibi	46.5%	53.5%	100.0%

P<0.001

Tablo 164. Bölgenizde Tarım, Turizm Konusunda Yapılacak Yatırımlar Hakkında Bilginiz Var mı?

	Sayı	Yüzde
Fikrim yok	386	96.5%
Evet	14	3.5%
Toplam	400	100.0%

Öte yandan görüşülenler içinde % 75'i, bir plan olabilirse, katılmayı istediğini dile getirmiştir. Azımsanmayacak bir grup ise 'Hayır' yanıtı vermiştir (%25).

Tablo 165. ÖÇKB İçin Yönetim Planı Oluşturulsa Ve Korumaya Yönelik Projeler Yapılsa, Katılmak İster Misiniz?

	Sayı	Yüzde
Evet	300	75.0
Hayır	100	25.0
Toplam	400	100

Buradaki %25'lik orana bakmamız gerekir.

Tablo 166. 'Hayır'sa Neden?

Vaktim yok	51	57.3
Konu beni ilgilendirmiyor	2	2.2
Başarıya ulaşacağına inanmıyorum	12	13.5
Bu tür plana ihtiyaç yok	2	2.2
Diğer	22	24.7
Toplam	89	100.0

'Bu tür bir plana ihtiyaç olmadığını' bildirenleri bir yana bırakırsak, ilerideki bir plana katılmak istemeyenlerin ağırlıklı olarak zaman azlığını gerekçe gösterebilirler de, asıl olarak başarı şansını az buldukları da anlaşılıyor.

Bu yanıtı biraz daha ileri analize tabi tutarsak; çıkan sonuçlar ilginçtir: Örneğin eğitim yükseldikçe ÖÇK bölgesinde yaşamayı avantajlı bulanların oranı anlamlı biçimde artmaktadır:

Tablo 167. Eğitim Durumu * ÖÇK Bölgesinin Avantajları Var mıdır?

			ÖÇK Bölgesinin avantajları var mıdır?		Toplam
			Evet	Hayır	
Eğitim Durumu	OY+OYD+İlkokul mezunu	Sayı	77	125	202
		% Eğitim Durumu	38.1%	61.9%	100.0%
	Ortaokul mezunu	Sayı	20	13	33
		% Eğitim Durumu	60.6%	39.4%	100.0%
	Lise Mezunu	Sayı	52	36	88
		% Eğitim Durumu	59.1%	40.9%	100.0%
	Üniversite mezunu	Sayı	23	22	45
		% Eğitim Durumu	51.1%	48.9%	100.0%
Toplam		Sayı	172	196	368
		% Eğitim Durumu	46.7%	53.3%	100.0%

P < 0.003)

Bundan sonraki aşamada, bölgeye ilişkin koruma bilgisi, koruma talebi ve korumada görev alma istekliliği üzerinde duracağız: Bölgenin daha önce çevre korumasının içinde olup olmadığının bilgisine %75. 5'li bir grup 'Hayır' yanıtı vermiştir.

Tablo 168. Bölgeniz ÖÇK Bölgesi İlan Edilmeden Önce Korunuyor Muydu?

	Sayı	Yüzde
Evet	73	18.3
Hayır	302	75.5
Fikri Yok	25	6.3
Toplam	400	100

"Evet" yanıtını verenlere, bu bilgisinin ayrıntısı sorularak, şu yanıtlar alınmıştır:

Tablo 169. Bölgeniz Nasıl Korunmalı?

	Sayı	Yüzde
Anıtlar Koruma Kurulu	1	5.9%
Belediye Tarafından	2	11.8%
Ben ÖÇK Bölgesi Kurulmasına Karşı Değilim Ancak İmar İzni Olmadığı İçin İşlerimi Yapamıyorum	1	5.9%
Bölge Liman Başkanlığı	1	5.9%
Buranın ÖÇK Bölgesi Olmaması Lazım	1	5.9%
Çeşitli Önlemlerin Alınmasıyla Beraber Korunuyordu	1	5.9%
Dernek	1	5.9%
Devlet Tarafından	1	5.9%
Doğal Alanlara Zarar Verilmediği Sürece Her şeyi Kabul Ediyorum	1	5.9%
Emlak-İmar Alanında Korunuyordu	1	5.9%
İl Çevre Müdürlüğü	1	5.9%
Köy Korucuları İle	1	5.9%
Olduğu Gibi Kalsın	1	5.9%
Sahil Güvenlik	1	5.9%
Sahile Giden Yolun Köyün Dışından Geçmesi Araçların Hız Yapmaması	1	5.9%
Sessiz Sakin Ve Doğal Olarak Kalması Temiz Görünmesi Kaçak Yapının Olmaması	1	5.9%
Toplam	17	100

Görülebileceği üzere koruma altında olduklarını düşünenlerin bilinç düzeyi oldukça düşüktür. Ancak, bölge için bir yönetim planı oluşturulduğu takdirde, eğitim almak istediklerini bildirenlerin oranı çok önemlidir:

Tablo 170. Eğitim Almak İster misiniz?

	Sayı	Yüzde
Evet	261	65.3
Hayır	120	30
Fikri Yok	19	4.8%
Toplam	400	100.0

Örneklemin %65.3'ü bu konuda istekli olduklarını bildirmiştir. 'Hangi konularda eğitim almak istersiniz?' sorusuna ise, örnekleme girenler daha çok gelecekte gelir getirebilecek işlerle ilgili eğitimler önererek yanıt vermişlerdir.

Tablo 171. Hangi Konularda Eğitim Almak İstersiniz?

		Cevaplar		Durum
		Sayı	Yüzde	Yüzdesi
Hangi konularda eğitim almak istersiniz?	Ormanların korunması	32	7.6%	13.5%
	Organik tarım	104	24.6%	43.9%
	Hayvancılık	86	20.3%	36.3%
	Tarımsal ilaçların doğru ve etkin kullanımı	71	16.8%	30.0%
	Bitki ve hayvan türlerinin korunması	55	13.0%	23.2%
	Sazcılık	5	1.2%	2.1%
	Balıkçılık	48	11.3%	20.3%
	Teknecilik	22	5.2%	9.3%
Toplam		423	100.0%	178.5%

Örneğin organik tarım, Hayvancılık, Etkin tarım ilacı kullanımı, balıkçılık gibi konular ve ek olarak da bahçecilik, turizm ve işletme eğitimleri talep edilmektedir.

Bu yanıtın da gelir ve eğitimle değil ama hane halkı sayısı ile anlamlı ayrışmaları vardır; hane halkı sayısı arttıkça eğitim almak isteyenlerin oranı anlamlı olarak artmaktadır:

Tablo 172. Hanenizde Kaç Kişi Yaşıyor? * Eğer Gerekirse, Yönetim Planı İle İlgili Eğitim Almak İster Misiniz?

			Eğer gerekirse, yönetim planı ile ilgili eğitim almak ister misiniz?		Toplam
			Evete	Hayır	
S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	1-2 kişi	Sayı	80	56	136
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	58.8%	41.2%	100.0%
	3-5 kişi	Sayı	158	59	217
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	72.8%	27.2%	100.0%
	6+ kişi	Sayı	23	5	28
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	82.1%	17.9%	100.0%
Toplam		Sayı	261	120	381
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	68.5%	31.5%	100.0%

P<0.000

Bu amaçla kurulacak dernek, vakıf vb bir sivil yapılanma içinde görev alıp almayacakları sorulduğunda ise, gelen yanıtlar çekiniktir: Vakit buldukça yanıtı (: 19) önemli bir bulguyu göstermektedir:

Tablo 173. Bölgenizin; Tarihi, Kültürel Ve Çevre Değerlerinin Korunması, Gelişmesi Ve Kalkınması Amacıyla; Kurulu Ya Da Kurulacak Herhangi Bir STK'DA Dernek, Vakıf Vb.) Yer Almak İster Misiniz?

	Sayı	Yüzde
İsterim	185	46.3
İstemem	138	34.5
Vakit buldukça	76	19.0
Diğer	1	.3
Toplam	400	100.0

Bu soruya da yanıtlar arasında anlamlı ayrımı eğitim grubunda buluyoruz.

Tablo 174. Eğitim Durumu * Bölgenizin; Tarihi, Kültürel Ve Çevre Değerlerinin Korunması, Gelişmesi Ve Kalkınması Amacıyla; Kurulu Ya Da Kurulacak Herhangi Bir STK'DA Dernek, Vakıf Vb.) Yer Almak İster Misiniz?

		Bölgenizin; tarihi, kültürel ve çevre değerlerinin korunması, gelişmesi ve kalkınması amacıyla; kurulu ya da kurulacak herhangi bir STK'da dernek, vakıf vb.) yer almak ister misiniz?			Toplam	
		İsterim	İstemem	Vakit buldukça		
Eğitim Durumu	OY+OYD+İlkokul mezunu	Sayı	105	84	34	223
		% Eğitim Durumu	47.1%	37.7%	15.2%	
	Ortaokul mezunu	Sayı	17	13	5	35
		% Eğitim Durumu	48.6%	37.1%	14.3%	100.0%
	Lise Mezunu	Sayı	45	23	24	92
		% Eğitim Durumu	48.9%	25.0%	26.1%	100.0%
	Üniversite mezunu	Sayı	16	18	13	47
		% Eğitim Durumu	34.0%	38.3%	27.7%	100.0%
Toplam		Sayı	183	138	76	397
		% Eğitim Durumu	46.1%	34.8%	19.1%	100.0%

P < 0.005

Bu tablonun ayrıntılı bir yorumu, eğitim düştükçe STK'larda yer almak isteyenlerin anlamlı biçimde arttığını göstermektedir. Aynı anlamlılık yerleşim yılı ve gelir ile ilişkili değildir. Ama bu tabloyu tamamlayacak önemli bir başka bulguyla anlamlı ilişki içindedir: Hane halkı sayısı arttıkça, bir STK içinde olmak isteyenlerin sayısı hızla ve anlamlı olarak artmaktadır:

Tablo 175. Hanenizde Kaç Kişi Yaşıyor? * Bölgenizin; Tarihi, Kültürel Ve Çevre Değerlerinin Korunması, Gelişmesi Ve Kalkınması Amacıyla; Kurulu Ya Da Kurulacak Herhangi Bir STK'DA Dernek, Vakıf Vb.) Yer Almak İster Misiniz?

			Bölgenizin; tarihi, kültürel ve çevre değerlerinin korunması, gelişmesi ve kalkınması amacıyla; kurulu ya da kurulacak herhangi bir STK'da dernek, vakıf vb.) yer almak ister misiniz?			Toplam
			Isterim	Istemem	Vakit buldukça	
S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	1-2 kişi	Sayı	59	62	23	144
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	41.0%	43.1%	16.0%	
	3-5 kişi	Sayı	108	69	49	226
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	47.8%	30.5%	21.7%	
	6+ kişi	Sayı	18	7	4	29
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	62.1%	24.1%	13.8%	
Toplam		Sayı	185	138	76	399
		% S1. Hanenizde kaç kişi yaşıyor?	46.4%	34.6%	19.0%	

P < 0.050

Tablodan açıkça görüleceği üzere, hane halkı 3-5 kişi olanlar, bir STK gibi sivil bir yapılanma içinde en çok yer almak isteyenlerdir. Bu kısma yönelik kısa genel bir değerlendirme olarak: gelir ile yerleşimin fazlaca ilişkili olmadığı; ancak eğitim, hane halkı sayısı ile gelirin ilişkili olduğu bir grupta karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz. Diğer bir deyişle, örneklemin en temel belirleyenleri eğitim, gelir ve hane halkı büyüklüğü olmuştur.

Her soruda anlamlı olmasa da diğer değişkenler içinde hanelerdeki kişi sayısı azaldıkça, gelir artıkça ve eğitim yükseldikçe doğanın korunmasına yönelik değerler daha demokratik, daha çok "kendi bilincini" öne çıkaran ve geleceğe yönelik beklentilerini karşılamak için daha çok istek bildiren, daha iyi yaşama amaçlı olan bu beklentilerin gerçekleşmesi için daha çok rol almak isteyenlerin arttığına tanık oluyoruz.

3.13.ODAK GRUP TOPLANTILARI VE DERİNLEMESİNE MÜLAKATLARIN SONUÇLARI

Saros Körfezi'nin güney kıyılarının Özel Koruma kapsamına alınmasıyla birlikte, mevcut durumun tespiti ve bunun ışığında uygun politikalar geliştirmeye yönelik olarak girilen bu araştırma; daha ileri aşamalarda da yeni yerel politikaları oluşturmaya yönelik çalışmalar yapılmasında yararlı olacaktır. Çalışma;

- Koruma alanının sosyo-ekonomik durum tespitini yaparak;
- Durumun etkileyeceği ve durumu etkileyebilecek çeşitli güç kalıplarının potansiyellerini saptayacak;
- Bu yapı/kalıpların etki alanlarını belirleyecek;
- Böylece halihazırdaki sosyal yapının ekonomi analizini de iletirmek ve geleceğe yönelik öngörülerde bulunmak mümkün olacaktır.

Bunu yanı sıra:

- Bölgede yer alan yerleşimlerin karakteristik özelliklerinin ortaya çıkarılmasına yönelik altlık oluşturmak üzere mevcut durum genel olarak değerlendirilecek ve "Yerleşim Envanter Formu" hazırlanacak,
- Bölgedeki mimari çalışmalara altlık oluşturmak üzere mevcut mimari durum genel olarak değerlendirilecek ve "Mimari Yapı Envanter Formu" hazırlanacak,

Bu yolla:

- Bölgenin sahip olduğu tarihi ve kültürel değerler ortaya konulacak,
- Mevcut ekonomik sektörlerin çeşitleri, öne çıkan ve gelişim gösteren sektörler belirlenecek, bu sektörlerin alan kullanımındaki etkisi ve bölgeye olan etkisi belirlenecek,
- Alan kullanıcıları tespit edilecek ve alanın hangi bölümlerinin hangi sektörler tarafından ağırlıklı olarak kullanıldığı tespit edilerek, bağımlılıkları belirlenecektir.

Yeni oluşan çevre koruma statüsüne yönelik olanak, beklenti, direnç ve yatkınlık analizleri olarak adlandırabileceğimiz bu analizler yoluyla da, geleceğe ilişkin çeşitli öngörüler hazırlanmaktadır. Bunlar:

- Araştırma bulguları ile desteklenerek sebep-sonuç bağlantıları kurulması ve böylece Bölgenin kısa, orta ve uzun vadede sosyal ve ekonomik yönden genel değişme eğilimlerinin belirlenmesi;
- Alanı kullanan sektörlerin geleceğe dönük toplumla ilgili ve mekansal öngörülerini belirlemek;
- Doğal, tarihi ve kültürel değerlerin sürdürülebilirliğine yönelik prensiplerin saptanması;
- Bölgenin sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel değerlere ilişkin bölge halkının tutum, davranış ve beklentilerini anlamak;
- Envanteri çıkarılarak karakteristik özellikleri belirlenen ve korunmaya değer bulunan yerleşimlerin günümüz koşullarında yaşatılmasına ve özgün dokusu ile kimliğini yitirmeden gelişmesine ilişkin planlamaya esas öneriler yapmak;
- Mevcut durumları tespit edilen ekonomik sektörlerin gelecekteki öne çıkma ve gelişim gösterme potansiyelleri yoluyla, bu sektörlerin gelecekteki alan kullanımına ve bölgeye olan etkilerinin değerlendirilmesi,
- Yerleşim ve Mimari yapı karakteri ile birlikte kültürel özelliklerin korunması, geliştirilmesi, yapıların gelecekte yaşatılması ve özgün dokusu ile kimliğini yitirmeden gelişmesine ilişkin öneriler yapılması,

Ve nihayetinde de:

- Alandaki etkin paydaşlardan oluşacak, izleme ve koordinasyon yapısına sahip bir yönetim modeli önerilmesidir

Özel Koruma Alanları'nın oluşturulması sürecinde, bölgenin koruma-kalkınma dengesinin kurularak, yerleşimlerin sosyal ve tarihi dokusunun bozulmadan sürdürülmesi esasına dayalıdır. Son 20 yıldır, bu sürdürülebilirlik iddialarına "yönetişim" zemini eklenerek, koruma-kullanma dengesinin politik ekolojisi geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Bir yörenin kendi dinamikleriyle ve katılımcı bir işbirliği içinde çevreyi koruması, ondan azami fayda sağlarken yıkıcı etkileri uzaklaştırmayı aklen bilmesi, diğer bir deyişle *Koruma-Kalkınma dengesi* nihayetinde bir politik ekolojidir. Bu yeni durum politik bir karar alma sürecidir. Zira ulusal karar alma iktidarından (devlet/hükümet politikaları), uluslararası karar ve baskı mekanizmalarına kadar tüm etkenler yerel ekolojik süreci baskırlar. Bu baskılama, yerelin üzerinde "kendi kararı olmaksızın girilen politik yaptırımlar" olarak iş görür. Örneğin İzmir Körfezi'nin korunma ve temizlenmesi sürecinde destek amacıyla üretilen "*biz kirlettik biz temizleyelim*" çağrısına, yerel sosyal

yapıdan "biz kirletmedik ki biz temizleyelim" karşı sloganları gelmiştir. Bu süreçte; liberal ekoloji ("Kirleten öder") politikaları da tersine dönmekte ve "Ödeyen kirletir" ile sonuçlanmaktadır. Her iki örnekte de görüleceği üzere, yerel sosyal yapılar kendi katkıları ve kararları olmaksızın alınan önlemlere şüpheyle yaklaşmakta, kararları aşındırmakta, dahası sürdürülebilirlik iddiasına çeşitli güç kalıpları da destek vermemektedir.

Çevre politikası araçları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Yasal düzenleme, cezai yaptırımlar
2. Ekonomik teşvikler
3. Planlama araçları
4. Uzlaşma - Pazarlık
3. Bilgilendirme ve katılım⁹.

Her durumda, bir koruma alanının gerçekten korunması için öncelikle buradan yararlanan ve ekonomik ve sosyal açıdan bağımlı olanların tespiti hayati önem taşımaktadır. Ekolojik zorunluluklarla ilgili yaptırımlar sadece önleyici çalışma ve faaliyetlerle yürütülemez, insan faktörü karar verici durumdadır Yerel sosyal yapının "Biz" kavramını ile neyi tanımladığının saptanması; değişmesi gereken durumdan kimin hangi kazançlarla çıkacağına iyi belirlenmesi ve dolayısıyla korumanın sürdürülmesi için hayati öneme sahiptir.

Ancak, ekosistemin bilimsel olarak incelenmesine dayanan "liberal çevre korumacı anlayış", ekolojik anlamda hangi tekniklerin ve kirlenme eşiklerinin desteklenebilir olduğunu belirlemeye çalışır: başka bir deyişle¹⁰, ilgi alanı ekosferin kendini-yenileme kapasitelerinden ödün vermeksizin endüstriyel teknoferi geliştirmeyi, sürdürmenin koşulları ve sınırlarıdır. Bu yaklaşım endüstriyalizmden ve onun araçsal akla dayanarak kurduğu hegemonyadan köklü bir kopuşu içermez. Ama doğal kaynakların yağmalanmasını sınırlayıp, onun yerine hava, su, toprak, ormanlar ve okyanusların rasyonel bir biçimde uzun vadeli olarak işlenmesini geçirme gereksinimini kabul eder; kaynakların boşa akışının sınırlandırılmasını ve yeniden çevrim politikalarının ve doğal ortamı tahrip etmeyen tekniklerin geliştirilmesini içerir. Dolayısıyla, *doğa içre insan'ı* değil, *çevreyi koruyacak ve ondan faydalanacak olan insan'ı* temele alır. Buna

2. Zerrin Toprak. 1989. "Çevre Hakkı ve Yerel Yönetimler", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt. 10-11 s. 95 vd.

¹⁰ Bu kısımda Andre Gorz'un "Siyasal Ekoloji: Uzmanerkinine Karşı Öz-sınırlama" *Birikim*, no: 68-69.'dan yararlanılmıştır.

göre çevre, yararlanılacak bir iktisadi kaynak, içindekiler de bir tür sosyal kaynaklar olarak rasyonalize edilir. Liberal ekoloji, “Toplumsal aktörlerin zihniyet, değer, motivasyon veya ekonomik çıkarlarında herhangi bir değişiklik olmasına gerek kalmaksızın çevre-uyumluluk hedefine ulaşılmasını sağlayacaklarını” iddia eder. Oysa tam tersi doğrudur: hedefe bu motivasyon ve çıkarlara seslenilmesi ve aynı zamanda bunların manipüle edilmesi yoluyla ulaşılabacaktır.

Politik ekoloji anlayışı ise; aslen *gündelik kültürün* ekonomik ve idari iktidar aygıtları tarafından yıkılmasına karşı çıkan kendiliğinden bir protestodan doğmuştur. “Gündelik kültür” deyimiyse, bireylerin etraflarındaki dünyada ikamet etme biçimlerini yorumlamalarını, anlamalarını, bunun sorumluluğunu üstlenmelerini sağlayan sezgisel bilgi ya da (Ivan Illich’in verdiği anlamda) yerel know-how toplamını, alışkanlıkları ve davranış kural ve tarzlarıdır.

Hareketin korunmasını talep ettiği “doğa” doğalcıların ya da bilimsel ekolojinin doğası değildir. Yapıları ve işleyiş biçimleri sezgisel olarak kavranabildiği için, duyularla ve düşünceyle ilgili yetilerin tomurcuklanmasına duyulan bir ihtiyaca tekabül ettiği için; tanıdık yapısı bireylerin, hiçbir zaman resmen öğretilmesi gerekmeyen eğilimlerini kullanarak içinde yollarını bulmalarını, onunla etkileşimde bulunmalarını, “kendiliğinden” onunla iletişime girmelerini sağladığı için “doğal” görünen bir çevredir söz konusu olan. Dolayısıyla “doğanın savunulması”, esasen faaliyetlerin sonucunun gerçekleştirilmelerine neden olan niyetlere tekabül ettiği; bir başka deyişle, toplumsal bireylerin bu sonucu kendi eylemlerinin ürünü olarak gördüğü, anladığı ve kabul ettiği bir dünya olarak tanımlanan bir yaşam-dünyasının savunulması olarak anlaşılmalıdır.

Öte yandan toplum karmaşıktıkça, karar verme organları ve çıkarlar çeşitlenir, karar süreçlerini etkileyen mekanizmalar da çoğalır ve karmaşıktır. Bu çalışmada da, birbirinden farklı çıkar grupları ve kara mekanizmaları üzerinde durulmuştur: Kişilerin “Biz” adı ile kimi kastettiği bu yüzden onların yaşamsal çevrelerini, ekolojik yaşam alanlarını nasıl tariflediklerini göstermektedir.

Aşağıdaki matrisler, Derinlemesine Mülakatların ve Odak Grup görüşmelerini sonuçlarından yola çıkarak; görüşülen kişilerin iktisadi gelir kaynaklarına bağlı olarak, kimleri “biz” olarak tanımladığını göstermektedir:

3.13.1 FARKLI GRUPLARIN KONUNUN ÖNEMİNE İLİŞKİN İÇ VE DIŞ ÇELİŞKİLERİ TANIMLAMA BİÇİMLERİ

Koruma altına alınmanın sosyal-ekonomisiyle ilgili olarak elde ettiğimiz ilk bulgular, konuya tarafların şöyle sıralanabileceğini gösterdi:

- Ekonomik olarak bağımlı grupların **ekonomik** kaygıları (Köylüler, Yerel yerleşikler, Esnaf ve zanaatkarlar, Tarımla geçinenler, Dalgıçlar, Balıkçılıkla geçinenler, Küçük memurlar, Turizmden gelir sağlayanlar, İkincil konutlara hizmet satanlar, Geleceğini Saros Körfezi'nin gelişimine bağlayanlar)
- Çevre savunma organizasyonlarının **teknik** kaygıları (Yerel ve bölgesel STK'lar, Sivil inisiyatifler, Dalgıç okulları, Planlama ve yönetimde mühendislik yapanlar, Çevre Korumacı platformlar)
- Koruma alanının sosyo-ekonomik durum tespitini (Belediye yetkilileri, Devlet bürokratları, Trakya Belediyeleri, TRAKAB, Kalkınma Ajansları),
- İkinci konut sahiplerinin **statüko** kaygıları (İkinci konut sahipleri, Konut edinme kooperatifleri, Müteahhitler)

Bu dört grubun kabaca ayrımını yaparken; bağımsız değişken olarak geçim miktarlarından ziyade geçim kaynaklarını, kontrol değişkeni olarak Gelecekte beklentilerini, bağımlı değişkenler olarak da: Katılma talebi, Katılım ve beklenti düzeyi ve Katılım potansiyelini ele aldık. Bu yolla, kişilerin kurumlaşabilme kapasiteleri, Çevre anlayışları, Kendilik bilgisi ve bunun kurumsal tekabuliyeti, Kurumsal inisiyatif alma kapasitesi ve Örgütlenme talebi ve örgütlenme potansiyeli anlaşılacak ve hangi grupların nasıl talepleri ve beklentileri olduğu; nasıl bir dünya ve gelecek kurguladıkları öğrenilebilecektir.

Böylece Bölgenin geleceğine yönelik öngörülerin de farklı güç odakları ve potansiyelleri açısından değerlendirilmesi mümkün olacaktır.

Tablo 176. Gruplara Göre Bölgenin Geleceği İle Kendi Geleceğinin Buluşma Ölçütlerini Gösteren Matris

Temel geçinme kaynakları	Grubun içeriği	Temel kaygıları	Grup içi çıkar çelişkisi	Korumaya katılma talebi	Katılım ve beklenti düzeyi	Katılma potansiyeli
Köylüler Yerelyerleşikler, Esnaf ve zanaatkarlar, Tarımla geçinenler, Dalgıçlar, Balıkçılıkla geçinenler, Küçük memurlar, Turizmden gelir sağlayanlar, İkincil konutlara hizmet satanlar	Geçimini Saros Körfezi'nin gelişmesine bağlayanlar	Ekonomik	Heterojen	Düşük	Yüksek	Yüksek
Yerel ve bölgesel STK'lar, Sivil inisiyatifler, Dalgıç okulları, Planlama ve yönetimde mühendislik yapanlar, Çevre Korumacı platformlar	Geleceği çevre-sosyal yapı bütünlüğünde kuranlar	Teknik	Homojen	Yüksek	Yüksek	Yüksek
Belediye yetkilileri, Devlet bürokratları, Trakya Belediyeleri, TRAKAB, Kalkınma Ajansları	Kurumsal görevi gereği karar almayı sürdürenler	Yetkisel	Heterojen	Yüksek	Düşük	Düşük
İkinci konut sahipleri, Konut edinme kooperatifleri, Müteahhitler	Mevcut konutlarını ve konforlarını maksimize etmeye ve yeni durumdan çıkar sağlamaya çalışanlar	Statükocu	Heterojen	Düşük	Yüksek	Düşük

Derinlemesine mülakatlardan ve odak grup toplantılarından elde edilen ik bilgiler ışığında; geçim kaynağı tarımsal üretime ve kısmen tarımsal üretimle birlikte mevsimlik turizme (ikinci konuta hizmet satma, zanaatkarlık, balıkçılık küçük esnafılık ve İkinci Konut Sahipleria küçük üretim vb.) odaklı olan grubun, koruma çalışmalarına katılma talebinin oldukça düşük ancak katılma beklentisinin yüksek olduğunu gördük. Bu durum

şaşırtıcı değildir: Karar alma aşamasında en sessiz ve en az güç sahibi olan ve çalışanlar arasında kadın sayısı en fazla olan (özellikle tarımsal üretim ve ikincil konuta hizmet ile, aile işletmesi şeklindeki küçük esnafılıkta) bu grup, karar almada fikrinin sorulmamış olmasını esefle belirtiyor (“Bize sormadan yaptılar” veya “çok geç kalındı” gibi). Ancak öte yandan geçimini yükseltme kaygısıyla birlikte ‘tanınma’ ve ‘vatandaş olarak sayılma’ isteğinin, bu grubun “Koruma çalışmalarına katılma beklentisi”ni yükselttiğini söylemek mümkün.

Açıklama [msoffice31]: Mümkündür.

Bu grup içinde katılma talebi ve beklentisini en yüksek düzeyde tutan ve hemen örgütlenmeye girişen kesim kadınlardır. Tarımsal alanda çalışanlardan, memur olarak çalışanlara, STK üyesinden küçük esnafılık yapanlara kadar görüştüğümüz geniş bir kadın grubu; korum kapsamında hemen çalışmak ve kendi geleceklerini yükseltmek amacıyla olduklarını bildirerek, çeşitli taleplerini hayata geçirmek için gruplar halinde toplanma kararı almışlardır.

Bu grubun en önemli özelliği ise çıkarlarının homojen olmamasıdır. Bu grupta yer alan küçük işletmeciler (pansiyon çalıştıranlar, küçük esnaf, hizmetler sektörü çalışanları, balıkçılar vb.) geçim kaynaklarına bağlı olmaksızın geçim düzeylerine göre sınıflandırıldıklarında, birbiriyle çelişen beklentilere ve çıkarlara sahiptirler. Örneğin tarımsal üretimde çalışanların çıkarları esnaflarla; ikincil konuta hizmet edenlerin çıkarı zanaatkarlarla, balıkçıların çıkarı trollerle, dalgıçların çıkarı ise balıkçılarla, ya da tüm esnafların çıkarı birbirleriyle zaman zaman çelişir. Ancak bu çelişki, Bölge'nin temel çelişkisi değildir. Diğer bir deyişle, bu çelişkinin yüksekliği Koruma Bölgesi'nde kalan yerleşiklerin temel belirleyeni “Kısıtlı geçim” olduğundan yüksek görünmektedir. Bölge'nin geçim olanakları son derece kısıtlıdır. Tarımsal üretimin verimi düşüktür, büyük tarımsal arazi işletmeciliği, modern çiftçilik veya besi hayvancılığı yok denecek kadar azdır. Genç nüfus ve verimli işgücü azalmaktadır, kırsal alanlarda geçimini tarımdan sağlamak artık mümkün olamamaktadır, balıkçılık hem köylülerin ana geçimi değildir hem de çok az sayıda ve geleneksel usullerle yapılmaktadır. Köylerin balıkçılıkla uğraşan nüfusu 15-20 tekneyi geçmez.

Açıklama [msoffice32]: Geçmemektedir.

Esnafılık ise İkinci Konut Sahiplerine yönelik mal satma düzeyindedir. Dükkanların çoğu neredeyse sadece sezonluk çalışır ve satılan mallar da kentsel düzeyde tüketim malları değildir. Hatta kendisini esnaf olarak tanımlayanların bir kısmı sahilde şezlong, şemsiye, el arabasında yiyecek vb. satan veya küçük ve ruhsatsız barakalarda ev tipi geçici yiyecek yapıp satanlardır. Bu halde de gelirleri sadece yazlık sezona bağlı tutmak istemediklerinden tarımı ikinci gelir kaynağı olarak tutarlar.

Açıklama [msoffice33]: Tutmaktadır.

Pansiyon ve motel işletmeciliği genellikle Belediye ruhsatıyla yapılan ve çok kısa dönemli çalışan işletmelerden ibarettir. Bu grupların Saros Körfezi'nin özel koruma altına alınmasında çıkarları birbiriyle de çelişmez ve çok yüksektir.

Öte yandan; Saros Körfezi'nin korumaya alınmasında çeşitli STK, sivil inisiyatifler, planlama ve yönetimde mühendislik yapanlar, Çevre Korumacı platformlar ve Dalgıç Okulları'nın konuyla ilgisi de, katılma beklenti ve talepleri de son derece yüksektir. Bu grupların çevre ve sosyal yapı algıları daha homojen ve geniş ölçekli olduğundan, korum katılmalarına en yüksek eşlik edebilecek olan gruplar bunlardır. Bu grupların en temel çelişkisi, çevreyi kendi tanımladıkları bir alan olarak sabitlemeleri ve bu konuda bir *Uzmanerki* oluşturarak, kendi çevre anlayışlarını yerele dayatmaları olacaktır.

Bölgede görev yapan bürokratlar, yerel yönetim yetkilileri, Belediye yetkilileri, Devlet bürokratları, Kalkınma Ajansları vb.nin ise; Türkiye'deki bürokrasi ve yetki karmaşasından en çok yakın grup olduğunu görüyoruz. Öte yandan, bu grup karar yürütmede en yetkili grup olması nedeniyle anahtar bir konumdadır. TVKGM'DEN haberi olmayan, Bölgenin koruma altına alındığını yenice bizlerden duyduğunu söyleyen, bu konuda karamsar olduklarını bildiren çok sayıda bürokrat ve uzmanla karşılaştık. Yasalara ve uygulamaya en fazla güvensizlik ve irade eksikliği bildiren grup da bu grup oldu. Bu grup, ağırlıklı olarak *'henüz yasayı ve kararı görmediklerini'*, *"kendilerini zaten kurum olarak bu işi yaptıkları için yeni bir durumun gereksiz olduğunu"* bildirerek, katılma talebi ve beklentilerini de düşük tutmaktadırlar. Özellikle merkezi yönetimin pek çok bürokrati, koruma bölgesi kararının yeni bir yük getireceğini, bunun da kendi yetkilerinde karmaşa yaratacağını **bildirdi**.

Açıklama [msoffice34]: Bildirmiştir.

Yerel yönetimler ise, özellikle büyük ölçekli planlamaların merkezi sistem içinde olmasından yakınlıkla, bir yandan kendi yetkilerinin artırılmasını talep etmekte; diğer yandan ise TVKGM'İN pek çok altyapı vb. yükü kendi sırtlarından almakta olmasını ve böylece yetki daralmasını da memnuniyetle karşılamaktadırlar. Bu grup içinde yerel yönetimler ve yetkilileri koruma kararı en istekli karşılayan kesim olmuştur.

Son grup olan yazlık konut sahipleri ve müteahhitler ise, hem iç çelişkileri yüksek hem de mevcut durumu koruma açısından statükocu görünseler dahi çıkar çatışması içindedirler. Bir yandan duruma müdahale etme istekleri son derece yüksek olmasına karşın; korumaya katılma beklentileri ve korumadan talepleri son derece düşüktür. Bu grubun korumaya katılma potansiyeli düşüktür ve katılmayı "birincil ilişkilerle yönlendirme" olarak anlamaktadırlar. *"Tanıdık bularak araziyi koruma kapsamından çıkartma"*, *"kendi konut veya arazisini şartlardan muaf tutturalabilme"*, *"kentsel konforunu yerel yönetimlerden talep etmek ancak yükümlükleri yerine getirmekten kaçınma"* gibi

ifadeler bu grupta sıkça dile getirilmiştir. Bu grubun mevcutlarını korumada statükocu, ancak yeni çıkar elde etmede çıkarıcı davranacaklarını, korumaya katılma düzeylerinin ve potansiyellerini çok düşük olacağını bildirmek mümkündür.

Tablo 177. Gruplara Göre Kurumlaşabilme Kapasiteleri, Örgütlenme Talebi, Gelecek Tahayyülü Gösteren Matris

Grubun içeriği	Temel kaygıları	Çevre Algısı	Kendilik Bilinci ve Paydaş Analizleri	Gelecek Tahayyülü	Kurumlaşma potansiyeli
Geçimini Saros Körfezi'nin gelişmesine bağlayanlar	Ekonomik	Yüksek dikkatli Yaşamsal alanla sınırlı	Düşük, Paydaşlığa ve işbirliğine açık	Pozitif	Düşük
Geleceği çevre-sosyal yapı bütünlüğünde kuranlar	Teknik	Yüksek dikkatli Bütünsel alan algısı var	Yüksek, Paydaşlığa ve işbirliğine kapalı	Pozitif	Yüksek
Kurumsal görevi gereği karar almayı sürdürenler	Yetkisel	Düşük dikkatli Görev kapsamıyla sınırlı	Düşük, Paydaşlığa ve işbirliğine kapalı	Negatif	Yüksek
Mevcut konutlarını ve konforlarını maksimize etmeye ve yeni durumdan çıkar sağlamaya çalışanlar	Statükocu	Düşük dikkatli, Yaşamsal alanıyla sınırlı	Düşük, Paydaşlığa ve işbirliğine kapalı	Negatif	Yüksek

Bu matris yoluyla çeşitli güç gruplarının kurumlaşabilme kapasiteleri, çevreyi algılama biçimleri, kendilik bilgisi ve bunun kurumsal tekabuliyeti, diğer bir deyişle kimleri paydaş olarak görebildikleri, kurumsal inisiyatif alma kapasiteleri ve buna bağlı örgütlenme talebi ve örgütlenme potansiyelleri anlaşılabilir.

Birinci Grubun en önemli özelliği; iki hedefinin birbiriyle çelişmemesidir: Bu grup hem geçim alanını korumak ve daha yeterli bir geçim elde etmek isteğiyle hem de vatandaş olarak tanınma isteğiyle yüklenmiştir. Bu iki yapısal zorunluluk, grubun hemen tüm üyelerini İkinci ve Üçüncü gruplarla paydaş kılar. Ancak buradaki anahtar, bu grubun kendi iç çelişkilerinin yerel yönetimler, STK'lar ve bürokratlar tarafından yumuşatılması ve eşit hizmet taleplerinin karşılanmasıdır. Özellikle Birinci Grubun örgütlenebilme

potansiyeli son derece düşüktür. Gelecek beklentileri pozitif ve yüksek olan ilk iki grubun, üçüncü grup tarafından bilgi akışı, karar vermede paylaşma ve kararların yürütülmesinde inisiyatif vererek desteklemesi zorunludur.

İkinci Grubun, kendi örgütlenme potansiyellerine ve uzmanlık görüşlerine fazlasıyla güvenip *uzmanerki* geliştirerek; *yerelyerleşiklerin* geleneksel geçinme taleplerini küçümsemeleri ihtimali vardır. Aynı şekilde bu grup yerel yönetimlerle ve bürokratlarla da çelişebilir ve koruma çıkarlarını en iyi kendisinin savunacağını bildirerek yalnızlığa düşebilir.

Üçüncü Grubun bürokratlarının da, karar alma mekanizmalarında desteklenmesi, kararlarının sonuçlarının olumlu olarak beslenmesi ve geçicilik duygularını giderilmesi için yerel yönetimlere büyük görev düşmektedir. Yerel yönetimlerin ise daha fazla erkle beslenmesi ve İkinci gruptan özel destekler alması şarttır.

Dördüncü grup paydaşığa en kapalı ve gelecek algısı en olumsuz olan gruptur. Bu grup, hem elindeki mülkü korumak hem de olabilirse genişletmek isteği nedeniyle çelişkide olduğundan; diğer gruplarla işbirliğine hem açık hem kapalı görünmektedir. Çevre algıları kendi yaşam alanları ve zamanlarıyla sınırlı, örgütlenme erkleri yüksek olduğundan, ikna edilerek ve yasalarla denetlenmelidirler.

Tüm grupların, Bölgenin kalkınma ve korunmasında kendi rollerini küçümsediklerini, durumu yönlendirebileceklerine olan inançlarını oldukça düşük olduğunu da bulguladık. Bölgenin örgütlenme kapasitesi en yüksek grubu (STK'lar ve zaten güvenleri oldukça yüksek olan müteahhitler dışından) öncelikle kadınlar, sonra da sırasıyla esnaf ve esnaflaşmış köylüler ile küçük ticaret yapanlar ve turizme yönelik işletme sahipleri oldu. Geçimlerini tarımdan sağlayanları ile, turizmde çalışan ve turizme hizmet ve mal satan hizmetler grubu ise, hem örgütlenme potansiyeli hem de geleceğe ve kendine güveni en düşük grup sayılabilir.

Tüm grupların birbirleriyle olan sosyal mesafelerinin son derece yüksek olması; özellikle şimdiye kadar zaten güçlenmiş olan çeşitli grupları (STK'lar, Orta düzey ticaret erbabı, Müteahhitler, İkinci konut sahipleri) daha uzak ve güçlü kılmaktadır. Geçim sıkıntısı ve eğitilmiş insanların kırsal alandan kaçıışı ile, Bölge'nin insan potansiyele düşmüştür ve yatırımlar genellikle Bölge dışından gelenler tarafından yapılmaktadır. Gelibolu ve Çanakkale'nin turizm ve ticaret dikkati Saros Körfezi'ne henüz yönelmemiştir.

Öte yandan Bölge'nin çeşitli pozitif değerleri de korunmuştur: Bölge'nin etnik bir çelişkisi yoktur. Tarımsal arazinin değişim değerleri oldukça denetimlidir, yapı yoğunlaşması alt düzeyde, nüfus seyrek. Tarımsal araziler arsaya henüz fazla

dönüşmemiştir ve alt yapı ve tarım arazilerinin ıslahı ve verimin yükseltilmesiyle birlikte, geçimde de ciddi bir düzelme olabilecektir. Alt yapının düzenlenmesi; kararlarda katılımın esas alınması ve özellikle Birinci grupların yaşam alanlarını desteklenmesi de yaşamsal öneme sahiptir.

3.13.2. SWOT ANALİZİ

Mevcut durumu tespit ederek değerlendirme yöntemlerinin en güncel ve verimli olanlarından birisi olan SWOT analizinin yapılması için “Çalışma Alanı” içinde kalan yerleşmeleri kapsayacak şekilde ekonomik yapı, sosyal yapı ve çevre/altyapı konuları ile ilgili “derinlemesine görüşmeler” ve “odak grup toplantıları” çalışma grubumuz moderatörlüğünde gerçekleştirilmiştir.

SWOT yöntemi, bir bölgenin Güçlü-Zayıf Yönleri ile Fırsatlar ve Tehditlerin sistematik bir analizi ile o bölgenin geleceği için arzulan sonuçları etkileyebilecek unsurları belirlemeyi amaçlamaktadır. Tüm katılımcıların katkılarıyla oluşturulan SWOT listeleri aldıkları puanlara göre sıralanmıştır. Daha sonra ise bu sıralamalar göz önüne alınarak Bölge SWOT’u oluşturulmuştur. Saha çalışmaları sırasında görülmüştür ki, ekonomik yapı ve çevre/altyapı alanlarındaki gelişmeler, sosyal hayat, gelir dağılımı, istihdam ve diğer sosyal olanaklar bakımından doğrudan etkilemektedir. Aynı şekilde sosyal yapıdaki gelişmeler ilin yatırım ortamı üzerinde etkili olduğu için ekonomik yapıyı etkilemektedir. Yararlı olacağı düşünülerek süreci şematize eden ve SWOT analizine esas olan soruları içeren şema aşağıda verilmiştir.

SWOT Analizi sırasında sorulan sorular:

	İÇSEL	DIŞSAL
POZİTİF	<p>GÜÇLÜ YÖNLER</p> <p>Bölgenizin en güçlü yanı sizce nedir? Bu alanda güçlü olmanızın nedeni ne? Bu alanda güçlü olmanızı sağlayan nedenler arasında sadece bölgenizde olan ne var?</p>	<p>FIRSATLAR</p> <p>Bölgenizin kalkınmasına ivme kazandıracak dışsal faktörler neler olabilir? Çevrenizdeki iller, bölgeler ve ülkelerde yaşanan ekonomik ve sosyal değişikliklerden hangileri bölgeniz için fırsat yaratabilir? Mevcut kamu politikaları ve/veya küresel politikalar içerisinde bölgeniz için fırsat yaratacağını düşündüğünüz neler var?</p>
NEGATİF	<p>ZAYIF YÖNLER</p> <p>Bölgenin kalkınması için ilk önce neyi iyileştirmelisiniz? Sizce düğüm noktası nedir? Rekabet üstünlüğü yaratabileceğiniz alanlarda diğer bölgeler/iller sizden daha iyi ne yapıyorlar? Mevcut durumda eksikler neler?</p>	<p>TEHDİTLER</p> <p>Bölgenizin kalkınmasına engel olan dış faktörler neler? Diğer bölgelerin ileri gitmesi yada güncel ekonomik gelişmeler nedeni ile bölgenizin pazar kaybettiği/ ekonomisinin etkilendiği alanlar var mı? Hangi ulusal/uluslararası faktörler bölge ekonomisi açısından tehdit oluşturabilir?</p>

GÜÇLÜ YÖNLER

- Yakın çevresinin taşıdığı tarihi önem
- Kum-Deniz-Güneş, doğa, kültür, gibi çeşitli alanlarda turizm potansiyelinin bulunması
- Bölgenin denize kıyısının bulunması
- Tarıma elverişli alanın büyüklüğü ve bunun sağladığı istihdam olanağı, buna bağlı olarak organik tarıma uygun olunması
- Toplumsal uzlaşma kültürünün yerleşmiş olması
- İklim çeşitliliği
- Hayvancılığın bölgede gelir sağlayıcı önemli bir potansiyeli olması
- Deniz ve karabalıkçılığın elverişli kaynakların bulunması
- İklim ve biyolojik çeşitliliğinin olması
- Zengin doğal koruma ve orman alanlarına sahip olması
- Zengin flora ve fauna çeşitliliğine sahip olması
- Kuş göç yollarının üzerinde bulunması
- Çöp Depolama Alanı çalışmalarının başlamış olması
- Telekomünikasyon, yol ve su hizmetlerinin kırsal alanlarda gelişiyor olması
- İklim şartlarının alternatif enerji kaynaklarından rüzgar ve güneş enerjisi kullanımına uygun olması

Açıklama [msoffice35]: Olması.

- Kentsel yaşam biçimini benimseyen ancak kırsal üretimden faydalanan bir nüfusun olması.

FIRSATLAR

- Bölgenin Özel Çevre olarak ilan edilmesi ve önümüzdeki dönemde gelişmenin koruma kullanma dengesi içinde gerçekleşecek olması
- Dünyada doğa ve kültür, turizmüne olan ilginin artıyor olması
- Dünyada organik ürünlere olan ilginin artması
- Çevre ve altyapıya yönelik fon kaynaklarının giderek artıyor olması (AB, Çevre Bakanlığı, Kalkınma Ajansı)
- Yöre halkının kendi bölgeleri için alınacak olan kararlara katılma talebi bildirmesi
- Yöre yerleşiklerinin çevre koruma konusunda istekli olmaları
- Yöre halkının desteklendiği takdirde “yeşil girişim” konusunda istekli olması
- Yöre halkının kendi işletmelerin kurma konusunda istekli olması
- Yapımı tamamlanmış ve hizmete girmek üzere olan Çokal Barajı'nın varlığı
- Kömürcü Koyu'nun ülke ölçeğinde önemi olan bir dalış merkezi olması
- Kadın girişimci potansiyelinin artmakta olması
- Genç ve orta yaşlı kadın grubunun toplumsal cinsiyet ve eşitlik konusunda farkındalıklarının artmakta olması
- Üniversitenin konunun önemine ilişkin bilinci sahiplenmesi ve Koruma Bölgesi için özel bir program uygulamayı önermesi.

ZAYIF YÖNLER

- Altyapıdaki ciddi eksiklikler (Atık kazanımı, su kirliliği, altyapıdaki eksiklikler, temiz suya erişme şansının giderek yok olması, ulaşımda ciddi sorunlar, kaçak yapılaşmanın önlememesi, termik santralin tehdidi, çevre kirliliği tehdidi)
- Nitelikli genç nüfusun il dışına göç etmesi
- Bölgenin doğal kaynaklarının ve kültürel değerlerinin turizm sektörüne yansıtılamaması
- Kadastral yapının gerçek durumu tam olarak yansıtmaması, revizyon yapılması gereği
- Ekonomik ve sosyal nedenlerle kırsal nüfusun kente göç etmesi sonucu kırsal nüfusun yaşlanması
- Sosyal yaşamın yeterince gelişmiş olmaması ve sosyal aktivite azlığı

- Sivil toplum kuruluşlarının katılımlarının düşük ve faaliyetlerinin yetersiz olması
- Tarım dışı gelir kaynaklarının sınırlı olması
- Kadınların toplumsal ve ekonomik yaşama katılım eksikliği
- Yerel yönetimler, kamu kurumları ve özel sektör arasındaki iletişim ve koordinasyon eksikliği
- Ortak kullanım alanları ile turizm ve kültürel değerler konusundaki bilinç eksikliği
- Kırsal alanda kamu eğitim ve sağlık hizmetlerinin sınırlı olması
- Spor merkezlerinin yeterli olmaması
- Turizm değerlerinin yeterince tanıtılmaması
- Tarım ve sulamada örgütlenme ve bilinç eksikliği
- Modern sulama tekniklerinin istenilen düzeyde kullanılmaması
- Altyapı varlığına ve çevreye ilişkin veri eksikliği
- Atık geri kazanım, bertaraf ve geri dönüşüm tesislerinin yeterli olmaması
- Tarım alanlarının yerleşim alanı olarak açılması
- Erozyon
- Ormanların kaybı
- Endemik tohumların yok olması
- Çevre bilincinin ve çevre konusunda örgütlenmenin yeterince gelişmemiş olması
- Ruhsatlandırmada çevre ile ilgili sorgulamaların yeterince yapılmaması

TEHDİTLER

- Özel Çevre Bölgesi sınırlarının Saroz körfezinin tamamını kapsayacak şekilde belirlenmemiş olması, kuzey yönünden gelecek atıklarla körfezin özelliklerini kaybedecek olması
- Koruma kapsamına alınan bölgenin izole edilmesi ve hinterlandına yönelik özel koruma çalışmalarını yapılmamış olması
- Mesleki eğitimin yetersiz olması
- Yöre halkının kendi bölgeleri hakkında alınan kararlara katılamamakta olması
- Yerel yönetimler, kamu kurumları ve özel sektör arasındaki iletişim ve koordinasyon eksikliği
- Belediyelerin finansal kaynaklar ve nitelikli personel istihdamı gibi konularda yeterli olmamaları
- Tarımdan çözülen nüfusun işgücüne ve istihdama katılması için makro politikalarının oluşturulmamış olması

- Bölgenin sosyal ve ekonomik imkanlarının yeterli olmaması nedeniyle dışarıya göç vermesi
- Ulaşım altyapısına yönelik gerekli yatırımların yapılmaması
- Altyapı kaynak yetersizliğinin olması
- Gelir dağılımının dengesiz olması
- Arazi toplulaştırma çalışmalarının yetersiz olması
- Tarım topraklarının tarımın dışına itilmesi ve tarım amacı dışında kullanılması

Tablodan ve önceki analizlerden de görüleceği üzere: yöre halkı önceliği geçimine vermekte, geçimini ilerletilmesini, hayat şartlarının iyileşmesini, eğitim, hayat pahalılığı, ulaşım, alt yapı ve Belediye hizmetlerinde iyileştirmelerin olmasını, iş olanaklarının artmasını talep etmektedir. Bunun nasıl yapılacağını belirleyen ise, onlara göre çevrenin korunmasına yönelik önlemlerin hukuken olduğu kadar yaptırım olarak da uygulanması, kanunların sıkı takibi ve çevre halkının eğitimiyle mümkündür. Öte yandan, kendilerine fırsat verilir ve eğitim alarak destek de olunursa, koruma kapsamına giren bölgenin yerleşik halkının büyük çoğunluğu, korumadan yana olacaklarını samimiyetle belirtmiştir. Örneğin koruma kapsamına girenlerin sadece son derece az bir grubu "Koruma kapsamından çıkmayı" talep etmiştir. Bu son derece olumlu ve ayrıca gelecek adına sevindirici bir sosyolojik bulgudur.

Bu sorunun özellikle geleceğe yönelik olarak değerlendirilmesi son derece önemlidir. Zira ankete ve görüşmelere verilen yanıtlarda; koruma kapsamına giren bölge içindekilerin farklı çevre anlayışları ile hareket ettikleri, farklı gelecek tahayyülünde oldukları ve bu nedenle de farkı bir "biz" duygusunu yaşatmaya yönelik oldukları belirlenmişti. Yine de sosyolojik olarak, kapsamda bulunan yerleşimlerin ve çeşitli grupların çakışmadan ziyade güç savunusu içine girdiklerini ve rekabetten ziyade hegemonik alan açma gayreti içinde olduklarını söylemeliyiz. Yörede büyük güç çatışmaları yoktur, zira yörenin henüz gerek üretim kapasitesi gerek turizm potansiyeli açısından, çatışma yaratacak kadar büyük bir zenginliği de yoktur.

Bu aşamadan itibaren, yani ÖÇK ilanını izleyen dönemlerde, gerek güç ilişkilerinin çatışmaya dönmemesi, gerek yeni çatışma kalıplarının ortaya çıkmaması ve mevcut rekabet koşullarını sertleşerek yeni güç gruplarını bölgeye girmesi sıkıca denetlenmelidir. Bunun ötesinde, gelir düzeyini artıracak önlemlerin alınması, ancak özellikle tarımda çalışan kadın ile kentli genç işsiz ve küçük işletmelere çalışan kadın, çocuk ve genç grubu ile ikincil olarak işsiz genç grubuna eğitim ve iş olanakları yaratılması çok önemli bir önlem olacaktır.

İnşaat izinlerini sıkı denetimi, mevcut kentsel ve antik değerlerin korunmasının yanı sıra, doğanın kendisinin bir değer olduğu ve doğayı koruyarak büyük kazanç sağlanabileceğine dair orta ölçekli eğitim ve finans destekleri verilmelidir.

Bunun yanı sıra, yörenin sivil topluma yönelik her türlü çabası eğitimler ve yerel yöneticilerin finans kaynaklarından destekler sunarak güçlendirilmelidir. Başta yerel yönetimler olmak üzere, örgütlenememiş geçim gruplarının yasaya dair umutsuzlukları çok fazladır. Zira yasanın yöre halkının ve kendilerinin karar alma hakkını yok ettiğine, kendilerinin iradesinin alınmamakta olduğuna dair çok güçlü bulgular vardır. Bu grupların kendilik-bilinci güçlendirilmesi (self-esteem) mutlaka yapılmalıdır. Yerel yönetimler, bürokrasi ile yöre sakinleri arasında bir köprü olarak görülmemeli; korumanın gerçek sahipleri olarak ele alınmalıdır.

Koruma kapsamının yasal süreçleri, kazanç ve olası kayıplar vb. üzerinde eğitim verilirken; Bürokratlar başta ve yörenin yerel yönetimleri de dahil olmak üzere, irade güçlendirmesi çalışmaları yapılmalıdır.

Yöredeki çeşitli STK'lar, teknoloji bürokratları, yazlık konut sahipleri, inşaat firmaları, müteahhitler, tarımsal üretim toptancıları, çevre korumacı platformların ve çeşitli iş görenlerin (Dalgıçlık okulları vb.) kendi aralarında bürokratlarla birleşerek bir *uzmanerki* oluşturmasının önüne geçilmelidir. Bu grupların korumadan beklentileri uzmanlık alanlarına yönelik olarak son derece yüksektir ve eğitimleri de yüksek olduğundan ve bölgenin karar mekanizmalarını içinde daha rahat yer alabilmektedir. Öte yandan her bir grubun kendi çevre anlayışı (doğa değil!) son derece farklıdır. Her bir grubun, kolektif eşitlik anlayışı uyarınca ortak platformlarda ancak birim olarak dikkate alınmasını sağlamak gereklidir.

Yörede bir Koruma Platformu oluşturulmalıdır. Bu platformda yer alacak olanlar ya kendi örgütlerinin temsilcileri olarak ya da tekil /özel kişilikler olarak yer almalıdır. Bu Platforma girmek ve ayrılmak serbest olmalı, öte yandan Platform yaptırım gücünü sadece kendisini destekleyen süreçlerden almalıdır. Platformda devletin temsilcileri ve yerel bürokratlar yer almamalıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. GELENEKSEL MİMARİ YAPI ENVANTERİ VE YERLEŞİM ENVANTERİ ARAŞTIRMASI

Çalışmanın bu bölümünde “Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması” kapsamında gerçekleştirilen *Mimari Yapı Envanter Çalışmaları ile Yerleşim Envanter Çalışmaları* yer almaktadır.

Öncelikle Geleneksel Mimari Yapı Envanterleri aracılığı ile toplanan bilgilerin özelliklerine değinilmektedir. Daha sonra da ÖÇK Bölgesinde incelenen yerleşim birimlerine ilişkin Yerleşim Envanteri çalışmalarına yer verilmiştir.

4.1. GELENEKSEL MİMARİ YAPI ENVANTER ARAŞTIRMASI SONUÇLAR VE ÖNERİLER

“Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo-Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması Projesi” kapsamında, yerleşim ve mimari yapı karakteri ile birlikte kültürel özelliklerin korunması, geliştirilmesi, yapıların gelecekte yaşatılması ve özgün dokusu ile kimliğini yitirmeden gelişmesine ilişkin öneriler geliştirmek amaçlanmaktadır. Bu amaçla; ön hazırlık olarak literatür araştırmaları kapsamında Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin tarihi ve kültürel değerlerine ilişkin günümüze kadar yapılmış tez, kitap, makale vb. araştırmaların derlenmesi ile bir kaynakça çalışması gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra ön inceleme kapsamında Çanakkale Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nda incelemelerde bulunulmuş ve Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde tescilli yapıların olup olmadığı ve sit alanlarına yönelik bilgiler alınmıştır.

Araştırmanın ikinci aşaması saha tespit çalışmalarını içermektedir. 12-13 Temmuz 2011 ve 09-11 Ağustos 2011 tarihlerinde gerçekleştirilen alan çalışmalarında, Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi kapsamında iki belde ve dört köy yerleşim alanında geleneksel yapı kültürünün tespiti gerçekleştirilmiştir.

Tespit çalışmalarının ardından gerçekleştirilen ofis çalışmaları kapsamında, arazi çalışmalarında doldurulan envanter fişleri bilgisayar ortamında yeniden hazırlanmış; mevcut sistematik tanımlamaya yönelik bilgilere ek olarak o yapıya ilişkin eskiz ve fotoğraf bilgileri eklenmiştir. Envanter fişlerinin hazırlanmasının ardından, fişlerdeki ilgili başlıklar ve plan-cephe tipolojilerine yönelik bilgilerin Kurum tarafından daha sonraki

CBS çalışmalarında kullanılabilmesi amacıyla Microsoft Access veritabanına aktarılmıştır.

Verilerin aktarılmasının ardından yapılan analiz ve değerlendirme çalışmaları kapsamında, aşağıdaki başlıklara ilişkin analiz çalışmaları gerçekleştirilmiştir:

- Geleneksel yapıların özgün mimari özellikleri
- Değişmişlikler
- Sorunlar

Araştırmanın son safhasını oluşturan Öneriler bölümünde ise, araştırma çalışması gerçekleştirilen yerleşimlerdeki özgün mimari karakterin ve geleneksel dokunun sürdürülebilirliğine ilişkin öneriler geliştirilmiştir.

Mimari Envanter Tespit Fişleri Kapsamında Toplanan Bilgiler:

Tespitlerde Mimari Envanter Fişleri kullanılmıştır. Mimari Envanter Fişi altı bölümden oluşmaktadır:

A. Künye Bilgileri (yapının bulunduğu konum, mülkiyet durumu v.b.)

B. Parsel-Yapı-Avlu/Bahçe İlişkisi:

Yapının içinde konumlandığı parsel özellikleri ve sokak - parsel - avlu/bahçe ve yapı ilişkileri tanımlanmıştır. "Giriş Biçimlenmesi" başlığı altında sokaktan bahçe/avlu, yapı ve üst katlara ulaşım dizgisi belirtilmiştir. İkinci olarak bahçe ya da avluda konumlanan ve geleneksel açık alan kullanımlarına ışık tutacak ahır, tuvalet, mutfak gibi müştemilat yapılarının varlığı tanımlanmıştır. Ayrıca; "avlu/bahçe elemanları" başlığı altında avluda bulunan ocak, sarnıç, kuyu, merdiven (ki avludan üst kata ulaşımı yapılan dış sofa merdivenleri de dahil olmak üzere), avlu duvarı ve kapısı, çit, pergola, sundurma gibi tespiti yapılan mimari öğeler belirtilmiştir.

Bu bölümün 3. bilgi grubu yapılardaki mevcut elektrik, su, kanalizasyon, fosseptik, vb. altyapılara ilişkin teknik donatı bilgileridir. Son olarak, yapıların yakın çevresi ile kurduğu ilişkilerin saptanması ve kırsal yerleşmelerin önemli bir özelliği olan kültürel-kırsal peyzaj değerlerinin tanımlanması amacıyla "doğal çevre ile ilişkisi" başlığı altında bu ilişkiler tanımlanmıştır. Son olarak avlu ya da bahçede bulunan peyzaj elemanlarının tespiti yapılmıştır.

C. Mimari Özellikler (yapı/yapı grubun malzeme ve yapım tekniği)

Yapı/yapı grubunun malzeme ve yapım tekniğine ilişkin bilgiler toplanmıştır. Bu kapsamda, öncelikle yapının kat sayısı belirtildikten sonra, yapıyı oluşturan düşey (duvar) ve yatay(döşemeler) yüzeylerin yapım tekniği ayrı başlıklar altında gruplanmış ve malzeme ve yapım teknikleri belirlenmiştir.

Ayrıca, son dönem eklerinde kullanılmaya ihtimali yüksek olan çağdaş yapım teknikleri ve malzemeler de bu grupta dâhil edilmiştir. Buna göre; duvarlar, yığma sistem kesme taş, kabayonu, moloz taş, almaşık, briket ve tuğla yapı malzemelerine göre gruplandırılırken; karkas sistemler ahşap, betonarme ve çelik karkas sistemler olarak sınıflandırılmıştır. Döşemeler ise ahşap kirişleme, volta döşeme ve betonarme olarak gruplandırılmıştır. Yapıların üst yapılarına ilişkin yapım sistemi özellikleri ise kırma çatı (beşik veya oturtma), düz çatı, kubbe ve tonoz olarak gruplandırılmıştır. Üst yapı kaplama malzemesine ilişkin tanımlar alaturka kiremit, Marsilya kiremit, çinko, alüminyum olarak belirtilmiştir. Ayrıca üst yapıya ilişkin mimari öğeler (saçak, çatı penceresi, baca, su atımına ilişkin detaylar, vb.) varsa yapım tekniğini etkileyecek unsurlar olması sebebiyle bu bölümde belirtilmiştir.

Mimari özelliklere ilişkin tanımlamaların önemli bir bölümü de cephe özelliklerine ilişkin tanımlardır. Bu kapsamda yapının karakteristik cephe tipolojisine ışık tutacak bilgiler toplanması amaçlanmıştır. Karakteristik cephelerden bir veya iki örnekle eskiz çizimi yapılmıştır. Ayrıca, yapının cephesini oluşturan yüzeylere ilişkin kaplama malzemesi, cephe elemanları (çıkma, kapı, pencere, kepenk, parmaklık, silme, korniş, vb.) ve son olarak bezeme durumu bilgileri ayrıntılı olarak her bir cephe için belirtilmiştir. Mimari Özelliklere ilişkin tanımlamaların son grubu plan özelliklerine ilişkin tespitleri içermektedir. Bu kapsamda öncelikle plan eskizleri dâhilinde plan tipolojisi (sofasız, açık sofalı, dış sofalı, karmaşık vb.) belirtilmiştir. Ardından, mekânlarda rastlanan kaplama malzemeleri (duvar, tavan ve döşemeler için ayrı ayrı) ve özgün mimari elemanlar (iç kapı ve pencereler, ocak, sedir, seki, raf, niş, dolap, vb.) tanımlanmıştır. Son olarak mekânlarda varsa bezemeler belirtilmiştir.

D. Sorunlar

Bu bölümde; yapının fiziksel durumu (kondisyon) sağlam, hafif hasarlı, yıkılmış ve harabe olarak en iyiden en kötüye derecelendirilerek sınıflandırılmıştır. İkinci olarak fiziksel sorunların nitelikleri belirtilmiştir. Bu kapsamda malzeme kaybı, yapısal deformasyon, nemlenme, çevresel sorunlar (yağmur, drenaj, vb.) olarak gruplama yapılmıştır. Bunun haricinde yapılan tespitler, "Diğer" başlığı altında belirtilmiştir. Sorunlara yönelik tespitlerin son grubunu, geleneksel yapıların günümüz koşullarına adaptasyonu konusunda en önemli sorunlarından biri olan servis hacimlerinin hijyen koşullarına ilişkin değerlendirmelerdir.

E. Müdahaleler (yapılardaki değişmişlikleri anlamaya yönelik olarak müdahaleler)

Yapılarda varsa mevcut müdahaleleri tespit etmek amacı ile, malzeme (boya-badana, sıva, üst örtü vb.), mimari eleman, yapı ölçeğinde müdahaleler (kat eki, kütle eki,

yenileme, çatı değişimi, vb.) ve mekân kullanımına ilişkin değişiklikler olmak üzere gruplandırılarak belirlenmeye çalışılmıştır.

F. Fotoğraflar

anakkale Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'ndan edinilen bilgiye göre Saros Körfezi zel evre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde tescilli yapı ve yerleşimler şunlardır:

Bolayır Belde Belediyesi:

- Bolayır, Ortaköy Őehitlięi
- Bolayır, Gazi Süleyman Paşa Türbesi
- Bolayır, Namık Kemal Türbesi
- Bolayır, Baklaburnu Yerleşim Alanı I.derece arkeolojik sit alanı
- Bolayır, ınareşme/Burunren iftliği, arkeolojik Sit
- Bolayır, Maltepe Höyüğü I.derece arkeolojik sit alanı
- Bolayır, III.derece doğal sit alanı (Bolayır beldesinin I derece doğal sit alanının bir bölümü)
- Bolayır, Hamam
- Bolayır, Askeri Cephanelik

Gelibolu İlçesine bağlı köyler:

- Güneyli Köyü, Namazgah Tepesi, Tarihi Sit Alanı
- Güneyli Limanı, Mezarlık Alanı
- Güneyli, Güneyli Limanı Höyüğü I.derece arkeolojik sit alanı
- Güneyli , sivil mimarlık rneği
Kavakköy Antik Yerleşim Alanı I.derece arkeolojik sit alanı

Çalışma kapsamında mimari envanter tespiti gerçekleştirilen yerleşimler: Bolayır Beldesi, Kavakköy Beldesi ile Güneyli, Ocaklı, Koruköy ve Yeniköy yerleşimleridir. Aşağıda yerleşim yerlerine göre envanter tespiti yapılan mimari yapılar belirtilmiştir:

BOLAYIR BELDE BELEDİYESİ:

Mimari Yapı Envanteri 1: Gazi Süleyman Paşa Camii

Mimari Yapı Envanteri 2: Gazi Süleyman Paşa Türbesi

Mimari Yapı Envanteri 3: Gazi Süleyman Paşa Hamamı

Mimari Yapı Envanteri 4: Değirmen (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 5: Konut (Kullanılıyor)
Mimari Yapı Envanteri 6: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 7: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 8: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 9: Konut (Kullanılıyor)
Mimari Yapı Envanteri 10: Konut (Kullanılıyor)
Mimari Yapı Envanteri 11: Konut (Kullanılıyor)
Mimari Yapı Envanteri 12: Fırın (Konut olarak kullanılıyor)
Mimari Yapı Envanteri 13: Konut (Kullanılmıyor)

KAVAKKÖY BELDE BELEDİYESİ:

Mimari Yapı Envanteri 14: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 15: Konut (Kullanılıyor)
Mimari Yapı Envanteri 16: Konut (Kullanılıyor)
Mimari Yapı Envanteri 17: Askeri lojman (Konut olarak kullanılıyor)

OCAKLI KÖYÜ:

Mimari Yapı Envanteri 25: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 26: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 27: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 28: Konut (Kullanılıyor)

GÜNEYLİ KÖYÜ:

Mimari Yapı Envanteri 18: Konut (Kullanılıyor)
Mimari Yapı Envanteri 19: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 20: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 21: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 22: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 23: Konut (Kullanılmıyor)
Mimari Yapı Envanteri 24: Konut (Kullanılıyor)

KORUKÖY KÖYÜ:

Mimari Yapı Envanteri 29: Konut (Kullanılıyor)
Mimari Yapı Envanteri 30: Konut (Kullanılmıyor)

Mimari Yapı Envanteri 31: Konut (Kullanılıyor)

Mimari Yapı Envanteri 32: Konut (Kullanılıyor)

YENİKÖY KÖYÜ:

Mimari Yapı Envanteri 33: Konut (Kullanılıyor)

Mimari Yapı Envanteri 34: Konut (Kullanılıyor)

Mimari Yapı Envanteri 35: Konut (Depo olarak kullanılıyor)

Mimari Yapı Envanteri 36: Konut (Kullanılmıyor)

4.1.1. BOLAYIR

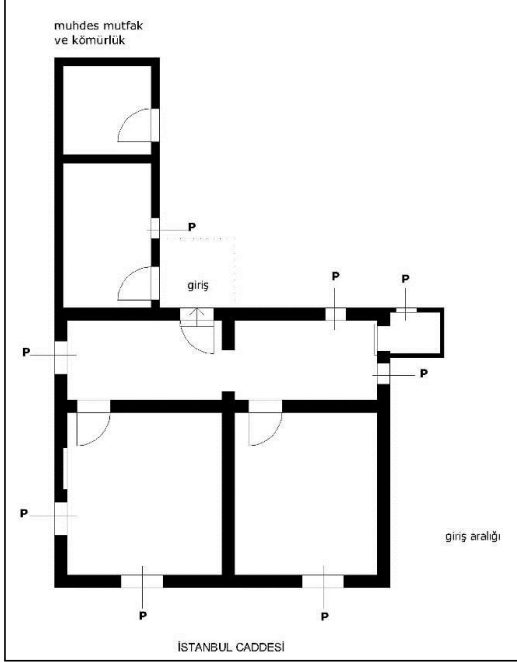
Gelibolu yarımadasının Bolayır kıstağı olarak adlandırılan en dar noktasında yer alan Bolayır Beldesi, Marmara denizi ile Saros Körfezi'ne yaklaşık olarak eşit uzaklıkta, bir tepenin üzerinde kurulmuştur.

Bolayır, Osmanlı Döneminde önemli bir yere sahiptir. Osmanlıların Avrupa kıtasına adım attıkları ilk nokta Bolayır'dır. Gazi Süleyman Paşa'nın 1354 yılında Bolayır'da bulunan Çimpe kalesini almasıyla Avrupa fethi başlamıştır. Bolayır, tarihi eser yönünden yarımadaadaki en zengin noktalardan birisidir. Çimpe Kalesi, Namaztepe, Gazi Süleyman Paşa Türbesi, Hamamı ve Camisi, Kelami Paşa Mezarı ve ölümünden sonra buraya gömülmeyi vasiyet eden Namık Kemal'in mezarı gibi eserler Bolayır'ın önemli anıtsal eserlerindedir.

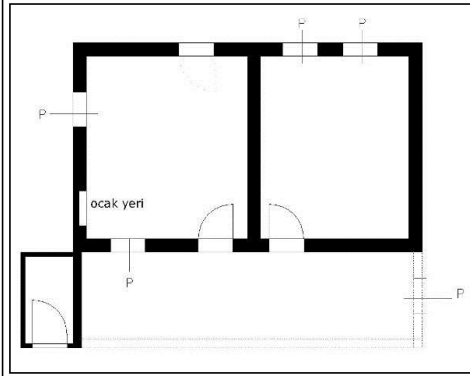
Bolayır Beldesi mimari dokusu tek ve iki katlı yapılardan oluşmaktadır. Yapıların bazıları sokak üzerinde yer alırken bazıları da avlu içinde konumlanmıştır. Avlu sınırları herhangi bir bahçe duvarı ile belirlenmemiş olup doğrudan geçiş sağlanmaktadır. Sokaklar asfalt veya niteliksiz taş malzeme ile kaplıdır.

Belde'de tipik geleneksel konut mimarisini yansıtabilecek nitelikte yapı sayısı yok denecek kadar az olup mevcut olanlar da terk edilmiş ve yıkılmaya maruz kalmıştır. Bu nedenle seçilen örnekler bölge halkının yaşam biçimini, kültürünü, bölgede kullanılan mimari anlayışı ve yapım tekniği yansıtabilecek nitelikte olanlar arasından seçilmiştir. Bu nitelikteki yapılar da sayısal olarak az olup betonarme yapılar büyük çoğunluğu oluşturmaktadır.

Bolayır Beldesi'nde yer alan tek katlı yapılar genellikle yan yana konumlanmış iki oda ve odalar boyunca uzanan giriş sofası olarak tanımlanabilecek bir mekandan oluşan plan şemasına sahiptir. Mutfak, tuvalet gibi mekanlar avluda yer alırken zamanla ihtiyaç doğrultusunda yapıya bitişik ek mekanlar oluşturulmuştur (Env. No:5).

Envanter No:5

Envanter No: 6

Yerleşimde yer alan tek katlı geleneksel evlerin özgün yapım tekniği kabayonu taş yığma duvar sisteminden oluşmaktadır. Bazı örneklerde kabayonu taşların arası moloz taşlarla doldurulmuştur. Köşelerde kısmen kesme taş kullanılarak uygulamanın mukavemetinin artırılması amaçlanmıştır. Tavanları genellikle ahşap kirişlemeli ve ahşap kaplamalı, bazılarında ise ahşap kaplama bulunmamaktadır. Yapıların çatıları genellikle kırma çatı formundadır.

Fotoğraf 9. Bolayır Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:5)

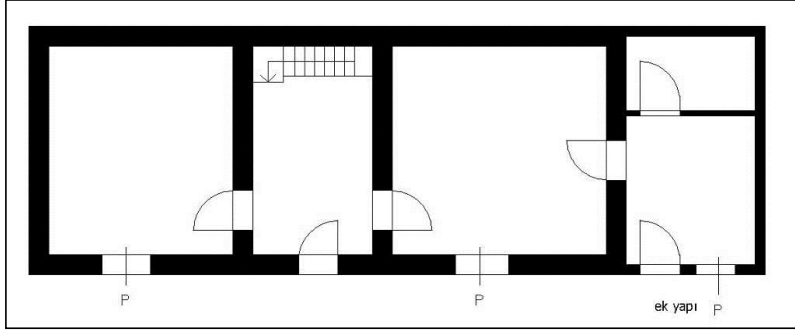

Fotoğraf 10. Bolayır Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:6)

Bolayır Beldesi'nde yer alan iki katlı yapıların plan şeması da genellikle yan yana konumlanmış iki oda veya odalar arası giriş sofasından oluşmaktadır. Üst kata çıkış merdiveni ya giriş sofası olarak adlandırılan mekanda ya da odalardan birinin köşesinde çözümlenmiştir. Mutfak, tuvalet gibi mekanlar da avluda veya yapıya bitişik sonradan yapılan ek hacimlerle sağlanmaktadır (Env. No:9, Env.No:13).

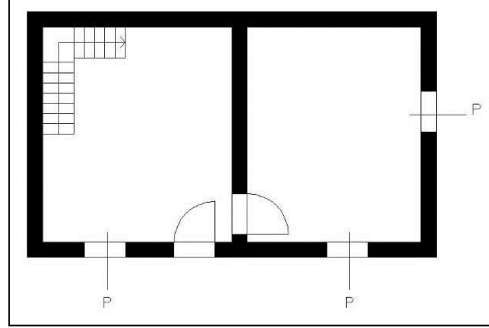
Yerleşimde yer alan iki katlı geleneksel evlerin özgün yapım tekniği tek katlı yapılarda olduğu gibi kabayonu taş yığma duvar sistemindedir. Tavanları da genellikle ahşap kirişlemeli ve ahşap kaplamalıdır. Bazı örneklerde tavanlar bitki dallarından kafes oluşturacak şekilde üst üste yerleştirilmesi ve üzerinin sıvanması şeklinde oluşturulmuştur.

Envanter No: 9 (Zemin kat planı)

Fotoğraf 11. Bolayır Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:9)

Envanter No: 13

Fotoğraf 12. Bolayır Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:13)

4.1.2. KAVAKKÖY BELDESİ

Kavakköy Beldesi nüfusunun çoğunluğunu mübadele dönemi Rumeli'den göç eden Türkler oluşturmaktadır.

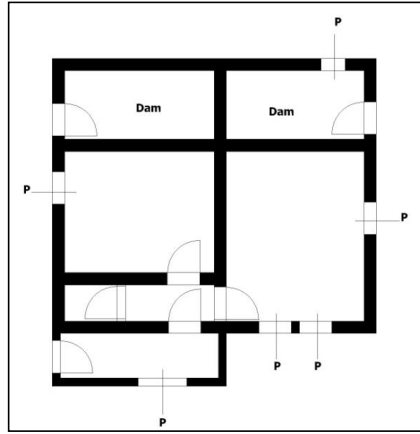
Yerleşimin mimari dokusunu tek ve iki katlı yapılar oluşturmaktadır. ÖÇK Bölgesi yerleşimlerinin genelinde olduğu gibi Kavakköy'de de yapıların bazıları sokak üzerinde yer alırken bazıları da avlu içinde konumlanmıştır. Avlu sınırları herhangi bir duvar ile belirlenmemiş olup doğrudan geçiş sağlanmaktadır. Sokaklar asfalt veya düzensiz taş malzeme ile kaplıdır.

Kavakköy Beldesi'nde ÖÇK Bölgesindeki tüm yerleşimlerde olduğu gibi tipik geleneksel konut mimarisini yansıtabilecek nitelikte yapı sayısı yok denecek kadar az olup mevcut olanlar da terk edilmiş ve yıkılmaya maruz kalmıştır.

Kavakköy Beldesi'nde yapılan incelemelerde geleneksel yaşam-üretim biçimi ile ilişkili olarak plan şemalarının şekillendiği görülmektedir. Genel olarak tüm Saros Körfezi

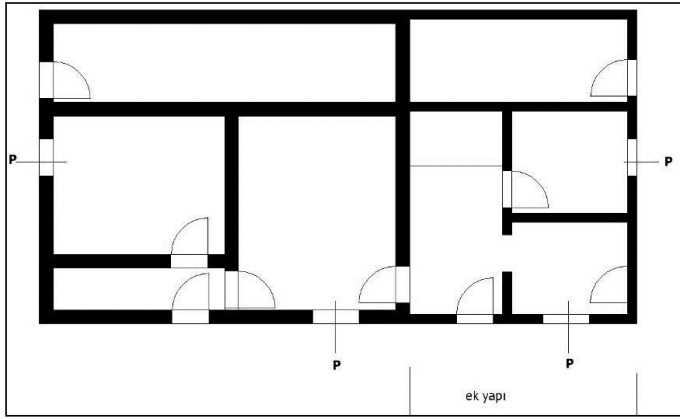
Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde tespit edilen mimari anlayış burada da gözlenmektedir. İki mekanın yan yana gelmesi ve mekanlara geçiş sağlaması açısından önlerinde yer alan bir giriş holü plan şemasını oluşturmaktadır. Yerleşimde, büyükbaş hayvanların barındırıldığı mekan olan ahırlar dam olarak adlandırılmakta ve yapının arkasında konumlanmaktadır. Tuvalet, mutfak vb müstemilat avluda oluşturulmuştur. Zamanla kullanıcılar istekleri doğrultusunda servis hacimlerini yapıya bitişik olarak inşa etmişlerdir (Env. No.14-15). İki katlı olan yapılarda üst kata ulaşım mekanlar arasında oluşturulan dağılım holündeki merdivenle sağlanmaktadır (Env. No: 16). Kavakköy Beldesi'nde yerinde yapılan incelemelerde sadece bir evin avlusunda ocağa rastlanmıştır (Env.No: 15).

Yerleşimde yer alan geleneksel konutların yapım tekniği kabayonu taş yığma duvar sisteminden oluşmakta olup, tavanları ise ahşap kirişlemeli ve ahşap kaplamalı veya ahşap kirişler arası bitki dalları ile kaplanması ve üzerinin sıvanması şeklindedir.

Envanter No: 14

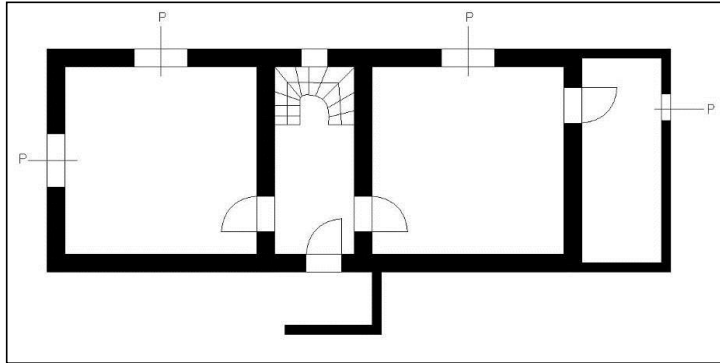
Fotoğraf 13. Kavakköy Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:14)

Envanter No: 15

Fotoğraf 14. Kavakköy Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:15)

Envanter No: 16

Fotoğraf 15. Kavakköy Beldesi'nde geleneksel konut (Envanter No:16)

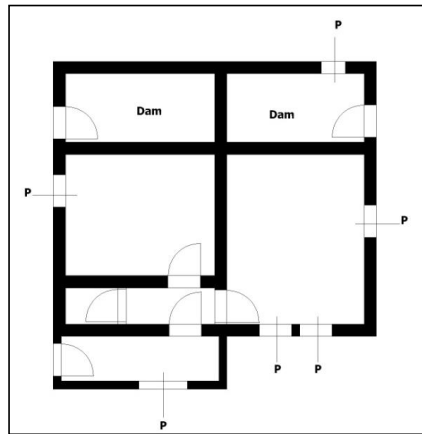
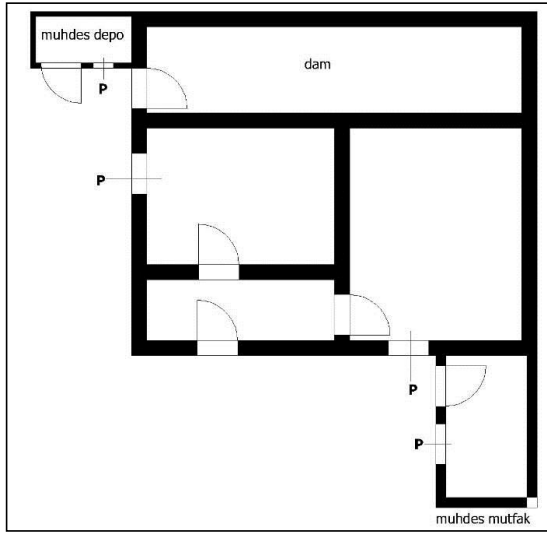
4.1.3. OCAKLI KÖYÜ

Gelibolu merkeze 9 km, Saros Körfezi'ne 3 km mesafede olan Ocaklı Köyü, 1936 yılında Bulgaristan'dan gelen göçmenler tarafından 40 hane olarak kurulmuştur. İlk adı Karaburgaz'dır (www.gelibolukaymakamligi.com). 1939-1940 yıllarında 30. Topçu Alayının kurulduğu yerdir. 1947-1948 yıllarında ise bölgeden ayrılmıştır. 1951 yılında Bulgaristan'dan tekrar göç başlayınca, 20 hane daha köye katılmıştır. 1960'lı yıllarda 100 haneye ulaşan köyün, 1984 yılında nüfusu 310 kişi olmuştur. Büyük şehirlere verdiği göçler sonucu nüfusu 210'a düşmüştür. 1963 yılında zamanın kaymakamı Zeki Ocaklı tarafından köyün ismi Ocaklı olarak değiştirilmiştir.

Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin diğer yerleşimlerinde olduğu gibi Ocaklı Köyü'nde de aynı mimari anlayış görülmektedir. İki mekanın yan yana gelmesi ve mekanlara geçiş sağlaması açısından önlerinde yer alan bir giriş holü plan şemasını oluşturmaktadır. Yapının arkasında dam olarak adlandırılan ağıllar yer almaktadır. Tuvalet, mutfak, depo vb müştemilat avluda oluşturulmuştur. Zamanla kullanıcılar

istekleri doğrultusunda servis hacimlerini yapıya bitişik olarak inşa etmişlerdir (Env. No.25-26).

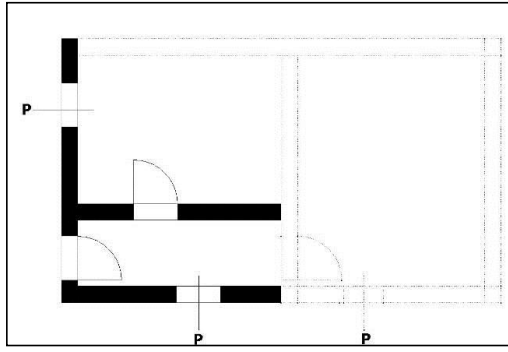
Ocaklı Köyü geleneksel konutlarının yapım tekniği kabayonu taş yığma duvar sisteminden oluşmakta olup, tavanları ise ahşap kirişlemeli ve ahşap kaplamalı veya ahşap kirişler arası bitki dalları ile kaplanması ve üzerinin sıvanması şeklindedir. Ara duvarlarda ise ahşap karkas arası kerpiç dolgu şeklindedir (Env.No:26). Çatı biçimi genellikle beşik çatı formunda olup alaturka kiremit kaplıdır. Marsilya kiremit kaplı örneklerle de rastlanmaktadır.

Envanter No: 25

Açıklama [msoffice36]: Zemin rengi olmasın.

Fotoğraf 16. Ocaklı Köyü'nde geleneksel konut (Envanter No:25)

Envanter No: 26

Fotoğraf 17. Ocaklı Köyü'nde geleneksel konut (Envanter No:26)

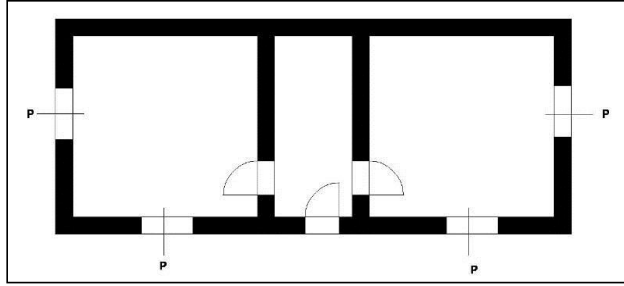
4.1.4. GÜNEYLİ KÖYÜ

Güneyli Köyü, Gelibolu'nun kuzeyinde, merkeze 11 km, Saros Körfezi'ne 1 km uzaklıkta yer almaktadır. 1935 yılında Bulgaristan'ın özellikle Osmanpazarı (Taragoviç) kasabasının etrafından gelenler tarafından kurulmuş olan köy 1951 yılında yine aynı bölgeden gelenlerle günümüzdeki halini almıştır. Köye ilk gelenler Çimpe kalesi ve şimdiki köyün batı tarafında eskiden var olan Askeri Mahfillere ve çiftliklere yerleşmişler, devlet tarafından yaptırılan konutların 1937 yılında tamamlanmasıyla bu evlere yerleşmişlerdir. Fakat günümüzde turizmin etkisiyle ikincil konutların oluşturduğu yoğun bir yapılaşma görülmektedir. Köy içinde yer alan evlerinde büyük çoğunluğu betonarme 2-3 katlı yapılardır. Bu nedenle seçilen örnekler bölge halkının yaşam biçimini, kültürünü, bölgede kullanılan mimari anlayışı ve yapım tekniği yansıtacak nitelikte olanlar arasından seçilmiştir.

Güneyli Köyü geleneksel mimarini yansıtan konutlar genellikle tek veya iki katlıdır. Yapılar genellikle sokak üzerinde yer almaktadır. Bazı yapılar ise sınırları herhangi bir bahçe duvarı ile belirlenmemiş olan avlu içinde yer almaktadır. sokaklar asfalt veya sıkıştırılmış topraktır.

Konut mimarisini yansıtacak nitelikte yapı neredeyse kalmamıştır. Çoğu konut betonarme iki-üç katlı yapılardır. Geleneksel mimariyi yansıtan sınırlı sayıda yapı üzerinde yapılan incelemelere göre plan şeması genellikle yan yana gelen odalar ve odalar arası bağlantıyı sağlayan giriş sofası olarak adlandırılan mekandan oluşmaktadır. Mutfak, tuvalet vb. servis hacimleri avluda ya yapıdan ayrı ya da yapıya bitişik olarak düzenlenmiştir.

Yerleşimde geleneksel konut mimarisini yansıtan tek katlı evlerin özgün yapım tekniği kabayonu taş yığma duvar sisteminde olup üzeri sıvalıdır. Tavanlar ise genellikle ahşap kirişlemelidir. Genellikle kırma çatı formunun kullanıldığı konutlarda alaturka kiremit kullanılmıştır. Marsilya tipi kiremit kullanılan örnekler de bulunmaktadır.

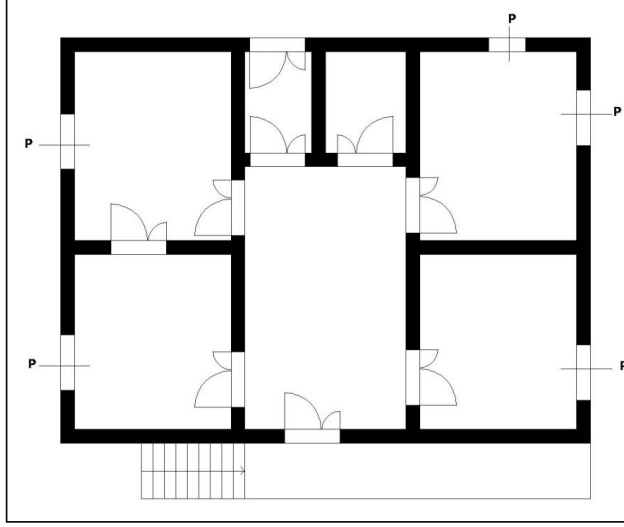
Envanter No: 23

Fotoğraf 18. Güneyli Köyü'nde geleneksel konut (Envanter No:23)

Köy yerleşimi dışında orta sofalı plan tipinde, neoklasik üslup özelliğine sahip tescilli bir yapı bulunmaktadır. Bodrum üstüne zemin ve birinci kattan oluşan yapı kagirdir. Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde bu nitelikte başka bir yapıya rastlanmamıştır.

Envanter No: 19

Fotoğraf 19. Güneyli Köyü'nde yer alan neoklasik üslupta tek yapı örneği (Env. No:19)

4.1.5. KORUKÖY

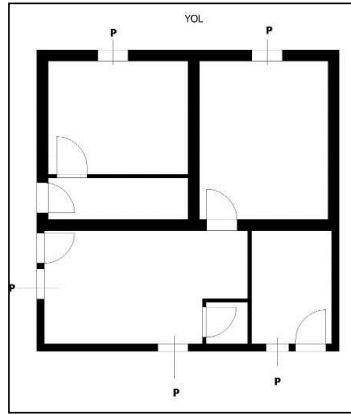
Çanakkale iline 70 km, Gelibolu ilçesine 22 km uzaklıkta olan Koruköy, 1938 yılında mübadele yolu ile Romanya'dan genelde Ahatköy'den gelen Türkler tarafından kurulmuştur.

Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin köy yerleşimlerinde olduğu gibi Koruköy'de de aynı mimari anlayış görülmektedir. Köyün mimari dokusunu tek katlı yapılar oluşturmaktadır. Konutlar yaklaşık olarak 600m² bahçe içinde yer almaktadır. Konutlar sokak üzerinde konumlanmış ve girişleri yine sokak üzerinde yer alan bahçe kapısından sağlanmaktadır.

Köyün 1938 yılında kurulması sırasında devlet tarafından yaptırılmış olmaları nedeniyle geleneksel konutların planları hemen hemen aynı niteliktedir. Yan yana konumlanmış iki oda ve odalar arası geçişi sağlayan giriş sofası olarak adlandırılabilir mekan planı oluşturmaktadır. Ayrıca Ocaklı Köyü, Kavakköy Beldesi'nde olduğu gibi büyükbaş hayvanların barınağı olan dam evlerin genelde arkasında bitişik olarak yer almaktadır. mutfak, tuvalet gibi mekanlar ihtiyaçları avluda veya yapıya bitişik sonradan yapılan ek hacimlerle sağlanmaktadır (Env. No: 29-32).

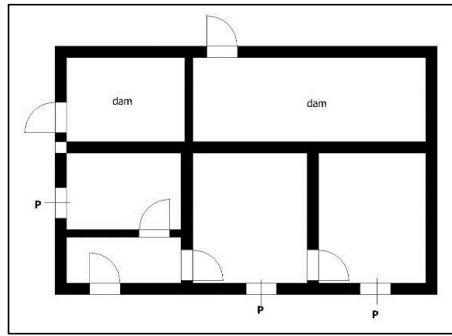
Koruköy, ÖÇK Bölgesi köy yerleşimleri içerisinde geleneksel konutların en yoğun olduğu yerleşimdir. Sokak kaplaması asfalt veya taş kaplıdır. Düzenli bir yerleşim planı görülmektedir.

Geleneksel konutlarda yapım tekniği de yine kabayonu taş yığma duvar sistemindedir. Üzeri kırıktı siva ile sıvalı olup üst örtü beşik çatı formunda ve alaturka kiremitle kaplıdır. Tavanları da ahşap kirişlemeli ve ahşap kaplamadır (Env. No: 29-32).

Envanter No: 29

Fotoğraf 20. Koruköy'de geleneksel konut (Envanter No:29)

Envanter No: 32

Fotoğraf 21. Koruköy'de geleneksel konut (Envanter No:32)

4.1.6. YENİKÖY

Selanik-Karacaova (Karacaabat)'ın Polen (şimdiki adıyla Polikarpi) köyünden göç eden Pomaklar köyün nüfusunu oluşturur.

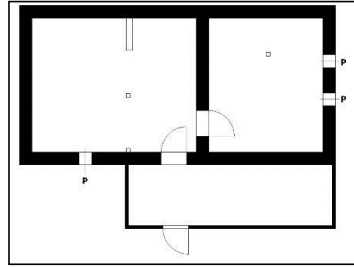
Yeniköy mimari dokusu tek ve iki katlı yapılardan oluşmaktadır. Yapılar genellikle sokak üzerinde yer almakta fakat girişleri avlu tarafından gerçekleşmektedir. Yapıların plan şemaları genellikle yan yana konumlanmış iki oda veya odalar arası giriş sofasından oluşmaktadır. Tek katlı geleneksel konutlarda servis mekanları avluda veya yapıya bitişik olarak çözümlenmiştir. Bunun yanı sıra yıkanma işlevi için odanın bir köşesine oluşturulan etrafı çevrili mekanda taşıma su ile banyo ihtiyacının giderilmeye çalışıldığı örneklerde görülmektedir.

Geleneksel konutların yapım tekniği kabayonu taş yığma duvar sistemindedir. Üst örtü kırma çatı formunda olup alaturka kiremit kaplıdır.

İki katlı olan konutlarda da plan şeması ortak özellikler göstermekte olup merdivenin konumuna göre değişiklik görülmektedir. Üst kata çıkış bazı örneklerde odalar arasında

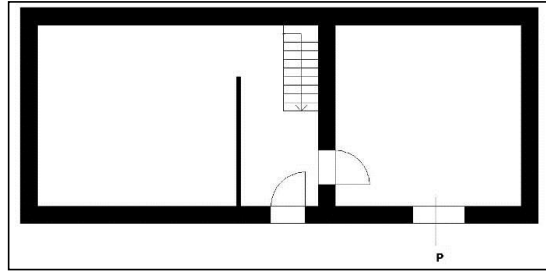
oluşturulan ya giriş sofası olarak adlandırılan mekanda ya da yapıya bitişik tek kollu ve doğrusal olarak yerleştirilmiş merdivenle sağlanmaktadır. İki katlı olan yapılar da alt kat genellikle depolama, hayvan barınağı vb. işlevlerle için kullanılmaktadır.

Yapım tekniği ÖK Bölgesi yerleşimlerinin hemen hemen tümünde görülen kabayonu taş yığmadır. Köşelerde daha büyük boyutlu taşlar kullanılarak uygulamanın mukavemetinin artırılması amaçlanmıştır. Tavanları genellikle ahşap kirişlemeli ve ahşap kaplamalı, bazılarında ise ahşap kaplama bulunmamaktadır. Yapıların üst örtüleri genellikle kırma çatı formunda olup alaturka kiremit ile örtüldür.

Envanter No: 33

Fotoğraf 22. Yeniköy'de geleneksel konut (Envanter No:33)

Envanter No: 36

Fotoğraf 23. Yeniköy'de geleneksel konut (Envanter No:36)

“Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo-Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması Projesi” kapsamında, belde ve köy yerleşimlerinde yerinde yapılan incelemeler yukarıda ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak ÖÇK Bölgesi'nde yer alan yerleşimlerdeki mevcut geleneksel konutlar fiziksel açıdan değerlendirilecek olursa; yapılar genellikle tek veya iki katlıdır. Plan şemaları da iki odanın yan yana gelmesiyle oluşan dikdörtgen formunda olup genel karakteristik özellik olarak gözlenmektedir. Bazı yerleşimlerde (Koruköy, Ocaklı Köyleri ile Kavakköy Beldesi) konuta bitişik arka cephede dam adı verilen hayvanların barındırıldığı mekanlar bulunmaktadır.

Yapım tekniği ÖÇK Bölgesi yerleşimlerinin hemen hemen tümünde kabayonu taş yığmadır. İç duvarlar ise ahşap karkas kerpiç dolgudur.

Yapıların sağlık durumları orta derecededir. Yıkılmış yıkılma tehlikesi gösteren yapılar da bulunmaktadır. Bunun yanı sıra hala kullanılan yapıların oldukça bakımsız oldukları gözlenmektedir. Kullanıcıların yaşama alanlarının konfor koşullarını iyileştirmek amacıyla yapılarla müdahale ettikleri tespit edilmiştir. Ek oda, banyo, wc,

mutfak gibi birimlerin eklenmesiyle özgünlüğünü tam olarak koruyamayan yapılar yoğun olarak mevcuttur.

Geleneksel konutlarda yaygın olarak kullanılan çatı tipi beşik çatıdır. Bazı yapıların üst örtülerinde kırma çatı tipinin uygulandığı görülmektedir. özgün çatı kaplama malzemesi olarak alaturka kiremit kullanıldığı tespit edilmiştir. Bazı örneklerde yenileme sonucu marsilya tipi kiremit kullanılmıştır.

Cepheler sıvalı veya sıvasızdır. Oldukça yalın cephe kullanımı görülmektedir.

Pencereler ahşap tek kanatlı olabildiği gibi ahşap çift kanatlı tiplere de rastlanmaktadır. Yapıların büyük bir bölümünde ise onarım sırasında pencerelerin yenilendiği gözlenmiştir.

4.2. MİMARİ DEĞERLENDİRME/SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde ÖÇK Bölgesi yerleşimlerindeki geleneksel kırsal mimarinin karşı karşıya kaldığı sorun-tehditler ortaya konulmaya çalışılmış, özgün mimari karakterin ve geleneksel dokunun sürdürülebilirliğine ilişkin öneriler geliştirilmiştir.

4.2.1. SORUN VE TEHDİTLER

Kullanılmamaya Bağlı Sorunlar: Alanda tespiti yapılan ve özgünlüğünü koruyan yapılar dış hava şartlarına doğrudan açık olması yapıların kısa zamanda yıkılmasına neden olmaktadır. Kapı, pencere gibi mimari öğelerin de sökülmesi yapının yıkımını hızlandırmaktadır.

Bakım ve Onarım Sızlık: Kullanılmayan yapılarda olduğu gibi kullanılan yapılarda da bakım ve onarım sızlık yapıların sürdürülebilirliği konusundaki en büyük sorunların başında gelmektedir. İncelenen özellikle köy yerleşimlerindeki geleneksel yapılarda oturmaya devam edenler ailenin yaşlı bireyleridir. Genç nesil genellikle köylerde yaşamamaktadır. Ekonomik olarak onarım ve bakım masraflarını karşılayacak olanaklara sahip olamayan yaşlı bireylerin yaşadığı birçok geleneksel konut örneği bulunmaktadır.

Kullanıcı Müdahaleleri: Kullanıcıların değişen istekleri doğrultusunda yapıya birtakım müdahaleleri söz konusudur. Mutfak, wc gibi servis mekanları özgünde avlu içinde yapıdan ayrı olarak konumlanmışken, kullanıcılar tarafından yapılan müdahalelerle genellikle yapıya kütle eki getirilmiş; yine mevcut mekanların yetersiz gelmesi veya ailenin büyümesi ile ilgili olarak da yapıya bitişik ek mekanlar yapılmış,

kapı ve pencere gibi mimari elemanlar hemen hemen tüm yapılarda değiştirilmiş durumdadır.

Yeni Yapılaşmaya Bağlı Sorunlar: ÖÇK Bölgesi sınırları içerisinde kalan yerleşimlerin genelinde yeni yapılan binalar genellikle 2-3 katlı ve betonarme malzemeden yapılmaktadır. Bu yapıların yapım tekniği ve malzemesi, form, kütle biçimlenmesi, kapı-pencere gibi mimari elemanlardaki uyumsuzluğu görülmektedir. Bu sorun en fazla Güneyli Köyü'nde tespit edilmiştir.

4.2.2. SAROS KÖRFEZİ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ GELENEKSEL MİMARİ DOKULARININ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNE İLİŞKİN PLANLAMAYA ESAS OLUŞTURACAK ÖNERİLER

Bölgede büyük çoğunluğu özel mülkiyet olan geleneksel yapıların sürdürülebilirliğinin sağlanmasında; temel unsur kullanıcıdır. Yapıların salt fiziksel yapı stoku olarak görülmemesi korumanın ancak içindeki kullanıcı ile birlikte sağlanabildiği unutulmamalıdır. Bu kapsamda bölge için öneriler getirilirken yöre halkının mevcut sosyo-ekonomik profilinin doğru biçimde değerlendirilmesi ve geleneksel mimari dokunun buna uygun olarak gelişmesinin sağlanması gerekmektedir.

Yöre halkının ileride geliştirilecek yönetim modeline katılımının sağlanması için halkın içinde yaşadıkları doğal ve kırsal çevrenin değerleri ve önemi hakkında bilinçlendirilmesi doğru bir yaklaşım olacaktır. Ayrıca halkın sorunlar başlığında belirtilen nedenlerle yapılarına müdahale etmelerini önlemek adına yeni yapı, onarım vb. ihtiyaçlarının neler olduğunun saptanması ve buna ilişkin getirilecek önerilerin de halkın görüşüne sunulması gerekmektedir.

Geleneksel konut kullanıcılarının gelir düzeylerinin düşük olması nedeniyle bakım ve onarım gerektiren yapıların daha fazla zarar görmelerinin önlenmesi adına Kurum tarafından doğrudan veya kullanıcılara ulaşılarak acil önlemlerin alınması sağlanmalıdır. Bakım onarım çalışmalarında kullanılacak malzemenin özgün yapı malzemesi ile aynı olmasına dikkat edilmelidir.

4.3. YERLEŞİM ENVANTERİ ÇALIŞMASI SONUÇLAR VE ÖNERİLER

ÖÇK Bölgesi içinde yer alan yerleşmeler açısından mevcut duruma baktığımızda ekonomileri büyük ölçüde kuru tarıma bağlı olan ve buna bağlı olarak ekonomileri oldukça zayıf, nüfusu oldukça yaşlı, konut dışında diğer sektörlerin gelişmesinin son derece sınırlı olduğu, derhal kontrol altına alınması gereken sahildeki 2.konutların atık su problemi olan, çöp depolama gereksinimi acilen karşılanmak zorunda olan bir yapı karşımıza çıkmaktadır.

Bu aşamada “Yerleşmelerin Kademelenmesi” ile ilgili genel bir değerlendirme yapmak yararlı olacaktır.

Yerleşmeler, insanoğlunun yaşadığı çevreyle uyum içerisinde ve onun amaçları doğrultusunda gelişmişlerdir. Başka bir deyişle yerleşmeler, doğal çevre üzerinde ortaya çıkan beşeri kültürün en somut göstergesidir. Yerleşmelerin şekilleri, kuruluş yeri ve konumları, patern ve dağılışları ile onların değişim eğilimleri, jeolojik, jeomorfolojik, toprak, iklim, hava durumu, su, sosyal etkileşim özellikleri, ekonomik koşulları farklılık göstermektedir.

Yerleşmelerin farklılaşmasına üç değişik açıdan yaklaşılabilir. Bu yaklaşımlardan ilki, yerleşme ünitelerinin ayrı varlıklar olarak ele alınmasıdır ki, bu bir bakıma yerleşmelerin boyutları, kuruluş yeri özellikleri (lokasyonları), işlevleri (fonksiyonları) ve şekil özelliklerinin açıklanması demektir. İkinci yaklaşım, bütün olarak fiziki çevrenin karmaşık parçaları halindeki yerleşme gruplarının araştırılmasıdır. Bu sayede, yerleşmeler arasındaki kademelenme (hiyerarşi) ve etki alanlarının belirlenmesi mümkün olabilmektedir. Yaklaşımlardan üçüncüsü ise, sosyal ve ekonomik olgular bakımından yerleşme topluluklarının incelenmesidir. Böylece, yerleşme tarihi, nüfus ve sosyal bütünlük konuları ortaya çıkarılmış olunur.

Yerleşme sınıflandırması tartışmaya açık bir konudur. Tanımlama için kullanılan fonksiyonel ölçütler ya da yerleşme şeklinin görünümleri, betimlemede sınırlı oranda değer taşımaktadır. Bunun yanında sınıflandırmaların kalıcı oldukları da ileri sürülemez. Çünkü yerleşmelerin nitelikleri değişebilir. Bugün kullanılan tanımlar belki yıllar önce kullanılmıyordu veya yanlış kullanılıyordu. Gelecekte ise; büyük bir olasılıkla, yeni sınıflandırmalar ortaya çıkacaktır. Yerleşme sınıflandırmasında kullanılan terimlerin üzerinde tam bir uzlaşma sağlanamadığı açıktır. Kırsal, kentsel, endüstriyel, toplu, dağınık ve plânlı gibi terimler, farklı insanlar tarafından değişik şekillerde yorumlanabilmektedir. Yine de yerleşmeler, büyüklükleri, işlevleri, şekilleri, lokasyonları,

yaşları, sahip oldukları konutların yapı malzemeleri ve kültürel nitelikleri bakımından sınıflandırılabilirler ve bütün bunlar doğal olarak birçok amaca hizmet edebilir.

Yerleşmeler temelde dinamik bir yapıya sahip olduklarından, zamanla değişir ve ortamın değişken karakteristikleri olarak algılanır. Bu, özellikle büyük yerleşmeler için çok daha önemlidir. Çünkü bu gibi yerleşmelerde değişim, yerleşmenin büyümesine eşlik eden bir unsurdur. Böylece, büyüklük, şekil, plân, yapı tarzı, işlev ve önem bakımından yerleşmenin büyümesi ve değişimi ayrılmaz bir ikili oluştururlar. Tek bir konuttan oluşan izole bir yerleşme veya küçük bir köy, yıllarca aynı kalabildiği halde, bir kasaba ya da şehir, yukarıya ve yanlara doğru genişledikçe, eski işlevlerini kaybetmeye, yeni işlevler kazanmaya, yeniden sosyal ve ekonomik gelişmelerin sahnesi hâline gelmeye başlar.

Sonuç olarak bütün yerleşmelerin kendilerine ait kimlikleri olduğu akıllardan hiç çıkarılmamalıdır. Oturdukları yerler (sitler), rolleri, işlevleri, tarihsel geçmişleri, mimari görünümleri ve sokak plânları, her bir yerleşmeyi kendine özgü kılar.

Yerleşmelerin “Nüfus Büyüklükleri”ne göre sınıflandırılmasının ülke ölçeğinde ulusal değer taşıyacağı unutulmamalıdır. Avustralyalıların kasaba dediği bir yerleşme, İngilizler tarafından köy olarak görülebilir. Öte yandan bir kişinin eksik ya da fazla olmasının farklı bir yerleşme ortaya çıkarması bu sınıflandırmaya şüpheyle bakmamıza yol açar. Birçok yerleşme, nüfus büyüklüğü bakımından köy iken, karakter olarak şehre benzeyebilir veya bunun tam tersi bir durum da söz konusu olabilir. Yine de bazen bu tür ayrımlarda bulunulmasının büyük yararları vardır. Çünkü aynı zaman diliminde tüm yerleşmelerin analiz edilerek ne tip bir yerleşme olduğunun belirlenmesi ve buna göre değerlendirmeye alınması her zaman ve her yerde olası değildir.

İşleve göre yapılan sınıflandırma, yerleşmelerde yürütülen faaliyetleri esas almaktadır. İnsanoğlu yeryüzünde yer aldığı günden beri yaşamını sürdürebilmek için çeşitli faaliyetlerde bulunmuş ve insanlık tarihi boyunca bu faaliyetleri geliştirerek çeşitlendirmiştir. Modern çağda faaliyet ve faydalanmalar, yerleşmelere kimlik vermek suretiyle, onların birbirlerinden ayrılmasına, farklı büyüklükler kazanmalarına, yerel, bölgesel, ulusal veya uluslar arası roller kazanmalarına yol açmıştır. İşte bu yeni durum terminolojik açıdan birtakım güçlükler olmasına rağmen, yerleşmeleri işlevsel olarak sınıflandırma çabalarını ortaya çıkarmıştır.

En yaygın şekilde yerleşmeler, kırsal (rural) ve kentsel (urban) yerleşmeler olarak temelde ikiye ayrılırlar. Tarım, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık, avcılık gibi tarımsal faaliyetler, kırsal toplumlara özgü etkinlikler olarak kabul edildiklerinden, bu işlerin baskın olarak yapıldığı yerleşmeler de kırsal yerleşme olarak kabul edilmektedir. Faal

nüfusun tarımsal faaliyetler dışındaki alanlarda çalışma oranları arttığında bu defa kentsel (şehirsel) yerleşmelerden söz edilmektedir. Bu ayrımın tam ve kesin bir çizgisi olmasa da, kullanışlılığı tartışılmaz bir gerçektir. Çünkü insanlar tarafından yapılmış yapıların fiziki ve beşeri nitelikleri, bu yerleşmelerdeki faaliyet türleri, yaşayan insan sayıları, yaşam biçimleri, onları tanımaya ve ayırt etmeğe imkân vermektedir.

Öte yandan yerleşmeler baskın (hâkim) işlevleri bakımından veya kentsel işlerin bir bileşimi şeklinde de sınıflandırılmaktadır. Böylece, yerleşmeler; tarım (birincil faaliyet), sanayi (ikincil faaliyet; imalat, madencilik, inşaat, elektrik/gaz/su üretimi) ve hizmet (üçüncül faaliyet; ticaret, ulaştırma/depolama/ haberleşme, malî işler, kişisel ve toplumsal hizmetler) sektörlerinde faal nüfusun toplanma derecesine bağlı olarak imalat, maden, ticaret, finans, üniversite, liman, sağlık, kültür, turizm, garnizon şehri gibi fonksiyonel nitelikleriyle anılmaya başlanmaktadır.

Genel olarak küçük yerleşmeler, tarımsal ekonomik faaliyet türüyle karakterize edilirlerken, küçük kasabalardan başlamak suretiyle daha büyük yerleşmeler, sanayi ve hizmet faaliyet kollarıyla öne çıkmaktadır. Yerleşmeler daha da büyüdüklerinde, sanayi faaliyetlerden doğan hizmet fonksiyonu iyice belirginleşmektedir. Yerleşmelerin tipleri ile ekonomik karakterleri arasında kurulan bunun gibi bağlantılar, doğal olarak eleştiriye açıktır. Mesela, gelişmiş ülkelerde, imalât faaliyetleri ile ünlü birçok küçük köy olduğu gibi, tarıma çok bağlılık gösteren büyük kasabalar da mevcuttur.

Kırsal ve kentsel yerleşmelerin her birinde yaşayan halkın yaşam tarzı olarak özetlenebilecek, sosyal ve ekonomik, aynı zamanda da demografik yapılar farklılık göstermektedir. Kırsal yerleşmeler, tek ev veya çiftliklerle başlayan köylere kadar uzanan farklı alt tiplere sahiptir. Kırsal yerleşme tiplerinin farklılaşmasında, kuruldukları doğal ortam yanında, bu ortamda yaşayan insan topluluklarının değişik kültürel özelliklerinin de rolü vardır. Bundan dolayıdır ki, dünyanın değişik bölgelerinde, birbirine işlevsel olarak benzeyen, ancak başka isimlerle anılan çok sayıda yerleşmeyle karşılaşılır. Şüphesiz bu çeşitliliğe sözü edilen bu yerleşmelerin sergiledikleri patern, şekil ve niteliklerindeki farklar da eklenince, ortaya sınıflandırılması zor bir kırsal yerleşme görünümü çıkmaktadır. Bir genellemeyle kırsal yerleşmelerin daimî karakterli olanları, tek mesken/çiftlik, mahalle, köy, büyük köy şeklinde sıralanabilir. Dünyada kırsal yerleşmelerin esasını köyler oluşturmakla birlikte, tek evden köye kadar uzanan bir zincirde, ülkeden ülkeye değişen, farklı köken ve gelişimi olan ara ve alt tipler de ortaya çıkmıştır.

Kırsal yerleşme tiplerinin karmaşıklık ve çeşitliliğine, şehirsel yerleşmelerdeki dinamizm etkisiyle, yakın zamanlarda yerleşme terminolojisine yeni tipler eklenmek

zorunda kalınmıştır. Eskiden beri varolan kasaba, şehir gibi kentsel yerleşmelere, günümüz dünyasında büyük şehir (metropol) birleşik kent (konürbasyon), dev şehir (megalopolis) gibi yeni kent tipleri eklenmiştir. Hatta hızla kentleşen dünyanın bu gidişi, kentsel köy veya metropoliten köy, yöre kent veya alt kent (sub-urban), dünya kenti veya küresel kent gibi kavramları da yerleşme terminolojisine sokmuştur.

Çalışma alanında yer alan yerleşmeler hem nüfus büyüklükleri hem de etraflarına sundukları servisler açısından kırsal yerleşmeler özelliği taşımaktadır.

Kırsal yerleşme teriminin planlama açıdan kullanımı değişebilir. Kimi zaman bu terimle kırsal ortasındaki kentsel olmayan basit bir yer ifade edilirken, bazen geçim için tarıma bağlı insanların bir yerleşmesi düşünülebilir. Ancak kırsal yerleşmede yaşayanlar artık tarım dışında; madencilik, avcılık, ormancılık, bazen imalât ve belli bir düzeyde turizm faaliyetlerini de yürütmektedir ve tarıma bağlı insanlar nitelmesi, kırsal kimliği günümüzde tam olarak ifade etmemektedir. Bu gün özellikle gelişmiş ülkelerde kırsal bir yerleşme, doğası gereği tarımsal olan, fakat toprakla ilişkisi olmayan insan olgusuna da yer veren bir nitelik taşımaktadır. Kırsal yerleşmelerin sakinlerinden bir bölümü yakındaki kasaba veya şehirdeki sanayi ve ticaret sektörlerinde çalışmakta, hatta bu insanların bir kısmını emekliler oluşturmaktadır.

Çalışma alanında yer alan yerleşmelerin tamamı kurtuluş savaşı sonrası yaşanan göçmen mübadelesi sonrası Yunanistan, Bulgaristan ve Romanya'dan gelen göçmenlerin ya var olan köylere yerleştirilmesi yada yeni köyler oluşturulması ile ortaya çıkan yerleşmelerdir. Bunlardan Yeniköy ve Bolayır Belde Belediyesi zaten var olan eski yerleşmelerken, Ocaklı, Güneyli, Koruköy ve Kavakköy yeni kurulan yerleşmelerdir. Zaten bu durum yerleşmelerin makraformlarına bakıldığında da anlaşılmaktadır. Eski yerleşmeler daha çok organik bir yapıda iken diğerleri ızgara plan şeklinde gelişmiştir.

Bu yerleşmelerde yer alan konut alanlarında hakim kat yüksekliği 2 kattır. Ortalama 500-600 m² lik parseller içinde genel olarak ayırık nizamda yer alan konut yapılarında zaman zaman aile bireylerinin ev ihtiyacını karşılamak üzere ikinci bir yapının bitişik olarak eski binaya eklendiği görülmektedir. Bolayır ve Kavakköy dışındaki yerleşmelerdeki imar hareketleri İl Özel İdaresi aracılığı ile Çanakkale Valiliği tarafından kontrol edilmektedir. Yapılan görüşmelerde kadastral durumun gerçeği yansıtmadığı, ihtiyaç duyulan yeni gelişme alanlarının yaratılmadığı, bazı yapıların da mevzuata uygun olmadığı öğrenilmiştir.

Çalışma kapsamında olan ancak yerleşme merkezleri ÖÇKB sınırları dışında olan Tayfirköy, Değirmendüzü, Fındıklı'nın kuzeyindeki, ÖÇKB içinde kalan bölümleri çok büyük ölçüde Orman Alanlarından oluşmaktadır. Ayrıca bu bölümlerin sahil kesimleri dik

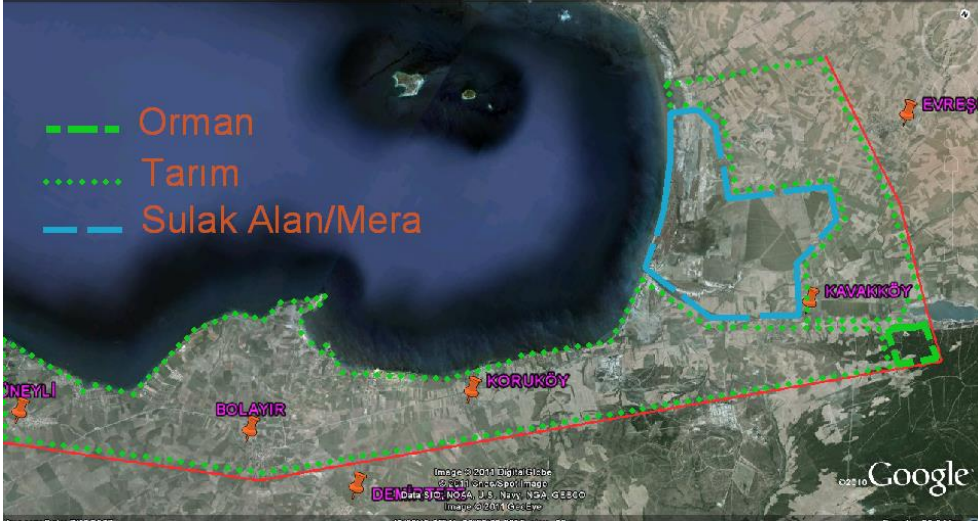
yamaçlardan oluşmakta ve bölgenin diğer bölümlerinde görülen yazlık sitelerin baskısından uzak kalmaktadır. Bu alanlar büyük ölçüde Orman Kanunu hükümleri doğrultusunda yerleşmeden uzak kalmış ve ormancılık faaliyetleriyle sınırlı kalmıştır. Yine yerleşme merkezi ÖÇKB dışında olan Demirtepe'nin kuzeyinde kalan kısıtlı bir alan ÖÇKB'nin içinde kalmaktadır. Bu bölümde hakim arazi kullanım kuru tarım alanları ve nispeten hareketli topoğrafyası olan halihazır (boş durumda, bitki örtüsü olmayan) arazilerdir. Benzer durumda olan Evreşe yerleşmesinin batısında kalan alanlarda ise hakim kullanım tarım ve sulak alan/mera olarak tespit edilmiştir.

Yararlı olacağı düşünülerek hakim arazi kullanım Şekil 3 ve 4'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Çalışma Alanındaki Hakim Arazi Kullanılışları

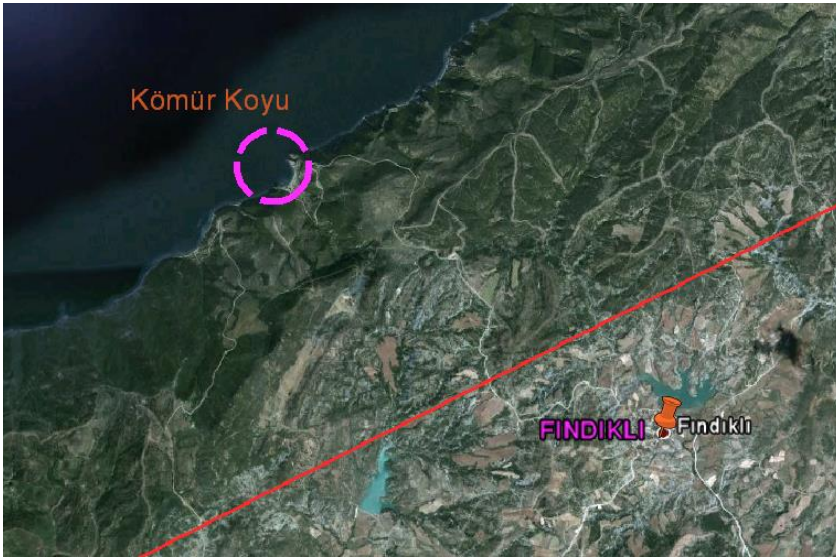

Şekil 4. Çalışma Alanındaki Hakim Arazi Kullanışları

Alanın batısındaki hakim Orman kullanışı doğuda tarım alanları haline ve Kavakköy kuzeybatısında Evreşe, batısında Sulak Alan/Mera haline dönüşmektedir. Bu bölümde (yerleşme merkezleri ÖÇKB dışında kalan) yer alan bir diğer önemli alan Tüplü Dalış Noktası olarak Türkiye ölçeğinde önemi olan ve bilinen yaklaşık olarak Fındıklı yerleşmesi hizasında sahilde bulunan Kömür Koyu'dur. (Şekil 5.)

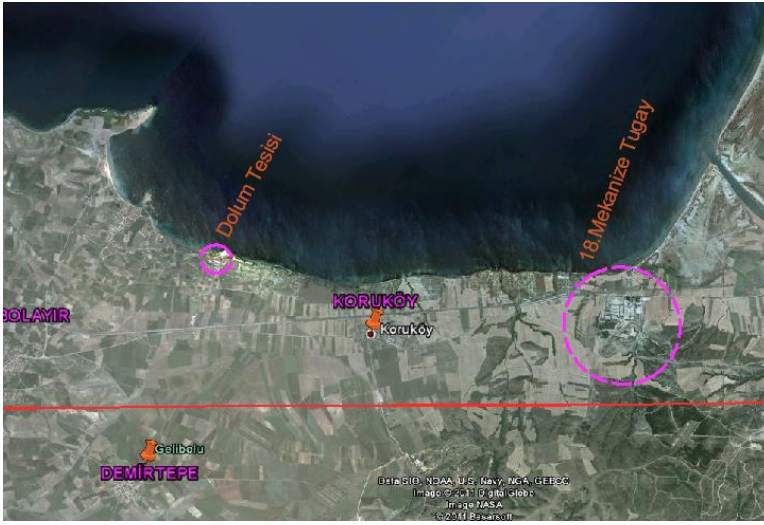
Şekil 5. Kömür Koyu Tüplü Dalış Merkezi

Yerleşme merkezleri ÖÇKB içinde kalan yerleşmelerden Yeniköy kuzeyindeki alanların Ormanlık ve deniz kıyısının sarp yamaçlardan oluşması nedeniyle diğerlerinden farklılık göstermektedir.

Bu bölümde hakim kullanışlar olan Orman, Tarım ve Yerleşme Merkezleri dışında konut dışı kullanım olarak Koruköy-Bolayır arasında sahilde yer alan Askeri Akaryakıt Dolu Tesisi ile Koruköy-Kavakköy arasında kalan 18. Mekanize Zırhlı Tugay yer almaktadır. (Şekil 6)

Şekil 6. Askeri Alanlar

Çalışma alanındaki ulaşım altyapısına bakıldığında Gelibolu-İstanbul bağlantısını sağlayan karayolunun en önemli bağlantı olduğu, bunun altında ise Tayfuköy-Güneyli atasında genel olarak doğu-batı yönünde uzanan ana dağıtıcı/toplayıcı yolun yer aldığı görülmektedir. (Şekil 7)

Şekil 7. Çalışma Alanındaki Ulaşım Ağı

Yerleşmelerin üst kademe ihtiyaçlarını karşılayan Gelibolu ile minibüs bağlantısı bulunmaktadır. Diğer taraftan araç sahipliliği oldukça yüksektir ve söz konusu bağlantı büyük ölçüde bu şekilde sağlanmaktadır.

Çalışma alanındaki yerleşmelerin içme suyu gereksinimleri yakın çevrelerdeki kuyulardan karşılanmaktadır. Yakın zamanda inşaatı tamamlanan Çokal Barajı çalışma alanının da kapsayacak şekilde bölgedeki tüm yerleşmelerin içme suyu ihtiyaçlarını karşılamak üzere planlanmıştır.

Çalışma alanındaki yerleşmelerin tümünde atıksu sorunu bulunmaktadır. Bolayır ve Güneyli de kanalizasyon şebekesi olmasına rağmen bu şebeke sorunludur ve arıtma tesisleri bulunmamaktadır. Diğer yerleşmelerde şebeke yoktur. Vidanjör hizmeti alınmakta ve atıklar ya Çanakkale Boğazi'na ya da kuru derelere deşarj edilmektedir. Atıksu, aşağıda anlatılacağı üzere sahildeki yazlık sitelerde daha büyük sorunlar yaratmaktadır.

Çalışma alanındaki tüm yerleşmelerde elektrik enerjisi vardır ancak şebeke ve trafoların yer yer yenilenmesi gerekmektedir.

Çalışma alanındaki teknik altyapı açısından en büyük sorun Çöp toplama ve depolama konusunda yaşanmaktadır. Sadece Çalışma Alanı değil yarım adanın tamamında halen düzenli ve yeterli çöp depolama alanı bulunmamaktadır. Çöplerin kırsal yerleşmelerde olanlarının büyük bir bölümü toplanmamakta ve yaşayanlar

tarafından yakınlardaki kuru derelere gelişigüzel atılmaktadır. Toplanabilenler ise “vahşi depolama” olarak tabir edilen şekilde kuru dere yataklarına atılmaktadır.

Bölgenin nüfus yapısıyla ilgili kısa bir açıklama yapmak istersek ilk söylenecek husus yerleşmelerin nüfus kaybetmesidir. Buna bağlı olarak yaşayan nüfus büyük ölçüde emeklilerden oluşan ve nispeten yaşlı insanlardan oluşmaktadır.

Çalışma alanındaki yerleşmelerde temel ekonomik faaliyet kuru tarım ve oldukça sınırlı hayvancılıktır. Güneyli’de sınırlı bir balıkçılık faaliyeti de görülmektedir. Diğer taraftan sulama olması halinde sözkonusu tarım alanlarında sulu tarım yapma imkanı bulunmaktadır. Kısa süre sonra hizmete girecek olan Çokal barajının sadece içme suyu amaçlı olması bu konudaki beklentileri boşa çıkarmıştır. Tarım alanlarında etraftaki kuyulardan ve sınırlı göletlerden yararlanılarak organik tarım yapılmaya başlanması neredeyse tek seçenek olarak gözükmektedir.

Çalışma alanındaki yerleşmeler genel olarak konut alanları ve bu alanların ihtiyacı olan günlük tüketime dönük bakkal, market türü ticari faaliyetler, kahvehane kullanıcılarından oluşmaktadır. Yeniköy, Ocaklı ve Koruköy’deki ilköğretim okulları öğrenci azlığı nedeniyle kapanmıştır. Toplu taşıma ile Gelibolu’daki okullardan yararlanılmaktadır.

Yerleşmelerdeki Sağlık ocakları sadece haftada 1 gün, aile hekimi ve 1 destek personel gelmesi ile çok sınırlı olarak hizmet vermektedir.

Yerleşmelerin tümünde 1 veya 2 adet cami, muhtarlık/Belediye binası bulunmaktadır. Koruköy dışındakilerde ayrıca Tarım Kalkınma Koop. binalarının bulunduğu da tespit edilmiştir.

Çalışma alanında görülen bir diğer yerleşme sahilde görülen ve genellikle 1970-1995 yılları arasında büyük bölümü imarsız olarak, köylüden arsa alarak, kooperatif şeklinde örgütlenerek gelişen 2. Konutlardır. Bu alanların imarsız olanları zaman içinde mevzii plan şeklinde planlarını yaptırarak planlı hale gelmişlerdir. Ancak bunların plan bütünlüğünü sağlayacak şekilde nazım planla yönlendirilmemiş olmaları nedeniyle başta ulaşım bağlantıları olmak üzere altyapı bütünlükleri yoktur.

Şekil 8. Yazlık Sitelerin Yoğunlaştığı Bölümler

Yazlık sitelerin genel olarak 2 katlı ayırık nizamda, 300-500 m²'lik parsellerde yer alan yapıların kış aylarında neredeyse hiç kullanılmadıkları öğrenilmiştir.

Bu yerleşmelerin yarattığı en önemli sorun 1-2 tanesi dışındakilerin hiçbirisinde arıtma tesisi olmaması veya var olan tesislerin çalıştırılmamasıdır. Yapılan gözlemler sonunda bir bölümünün atık sularının denize deşarj edildiği anlaşılmıştır. Bu duruma acilen müdahale edilmelidir. Bu siteler genel olarak içme suyu gereksinimlerini taşıma su ile karşılamaktadır. Tümünde elektrik bağlantısı bulunmaktadır. Bazıları içinde günlük gereksinimlerini karşılayacak bakkal türü ticari birimler bulunmaktadır. Sosyal donatı yoktur. Mülkiyeti kendilerinde olmak üzere, bir başka ifadeyle kamunun kullanımına kapalı olacak şekilde düzenlenmiş bazı yeşil alanlar olduğu görülmüştür.

Bu sitelerin ÖÇKB içinde, incelenen yerleşmelere neredeyse hiç katkısının olmadığı, günlük gereksinimlerin bu siteler içindeki marketlerden karşılandığı ve daha çok Gelibolu ile ilişkileri olduğu görülmüştür.

Yukarıda anlatılanlar ışığında yerleşme merkezleri ÖÇKB içinde kalan yerleşmelerin; hem nüfus büyüklükleri, hem etraflarına neredeyse hiçbir hizmet sunmayan, ancak kendilerine yeten, büyük ölçüde konut alanları ve bu alanların ihtiyacı olan sosyal-tekniik altyapı alanlarından oluşan, gelecekte de bu özelliklerini büyük ölçüde devam ettirecek olan birinci kademe kırsal yerleşmeler oldukları söylenebilir.

Dolayısıyla gelecek dönemde bu yerleşmelerin büyümesi yerine yerleşmelerdeki günlük hayatın kalitesinin artırılması hedeflenmelidir. Bunun için öncelikle ekonomilerinin güçlendirilmesi bunun için de tarım alanlarında organik tarıma geçilmesi, hayvancılığın teşvik edilmesi, yazlık sitelere servis veren bazı hizmetlerin bu yerleşmelerde yer seçmesi, balıkçılık potansiyelinin kullanılmaya başlaması ve Çanakkale Boğazına yapılacak köprünün Gelibolu üzerinden İstanbul'a bağlantısını sağlayacak yolun etkisiyle yol boyu bazı hizmetlerin sunulması sağlanmalıdır. Daha sonra, başta çöp ve atıksu olmak üzere altyapı sorunlarının çözümü gerçekleştirilmelidir.